

Arkivreferanse: 2024/30595-1
Arkivkode: 033 A40
Saksbehandler: Wenche Irene Holen
Adm.enhet: Kompetanse og
tannhelse - Koordinering
og lederstøtte
Dato: 04.10.2024

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Yrkesopplæringsnemnda	11.10.2024	
Hovedutvalg for utdanning	16.10.2024	
Fylkesutvalget	18.10.2024	
Fylkestinget	23.10.2024	

Framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Det synkende elevtallet i videregående opplæring i Innlandet tilsier behov for strukturendringer.

Framtidig skole- og tilbudsstruktur i videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune utformes slik at det sikres stabile utdanningstilbud med høy faglig kvalitet. De videregående skolene må ha gode rammebetingelser for å utvikle sterke fagmiljøer og skape stabilitet for elever og skolens personale over tid.

2. Fylkestinget vedtar følgende strukturendringer:

a)

Skoler og skolesteder som avvikles
Skarnes vgs
Dokka vgs
Skolested Nordstumo (Storsteigen vgs)
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Flisa (Solør vgs)

b)

Utdanningstilbud som flyttes på bakgrunn av avvikling av skole
Med bakgrunn i avvikling av Skarnes vgs, flyttes utdanningsprogrammet for Bygg- og anleggsteknikk og ansvaret for fengselsundervisningen i Kongsvinger til Sentrum vgs

c)

Skoler og skolesteder som flyttes
Tilbudet ved skolested Sønsterud (Solør vgs) flyttes til skolested Våler (Solør vgs)

3. Fylkestinget vedtar følgende endringer i tilbudsstrukturen:

Skole	Utdanningstilbud som avvikles eller flyttes
Valdres vgs.	Restaurant og matfag vg1 og vg2 avvikles
Elverum vgs.	Kunst, design og arkitektur vg1- vg3 avvikles
Hadeland vgs.	Musikk, Dans drama, vg1- vg3 avvikles Medier og kommunikasjon vg1- vg3 avvikles
Nord-Østerdal vgs.	Restaurant og matfag vg2 avvikles
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Otta	Restaurant og matfag, vg1, avvikles Salg, service og reiseliv, vg1 avvikles
Øvrebyen vgs.	Salg, service og reiseliv vg1 og vg2 flyttes til Sentrum vgs
Lillehammer vgs.	Påbygg 4 flyttes til Gausdal vgs

4. Avvikling av skoler/skolesteder og endringer i tilbudsstrukturen skjer med virkning fra skoleåret 2025/2026.
5. Alternative opplæringsmodeller:
Fylkestinget vedtar at modell 2 (Vg1 i skole, deretter læreløp i 3 år med støtte fra skole), utvikles og etableres som en søkbar alternativ opplæringsmodell ved aktuelle skoler i Innlandet fylkeskommune.
6. Vedtak knyttet til avhending av bygg og investeringer som følge av strukturendringene legges frem for behandling i fylkestinget.
7. Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren utrede behov og økonomiske konsekvenser knyttet til etablering av internat på Otta og Våler.
8. Personalmessige konsekvenser:
 - a) Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren sørge for at omstillings- og nedbemanningsprosesser som iverksettes som følge av vedtak i denne saken, gjennomføres på en forutsigbar, inkluderende og ryddig måte med god medvirkning fra ansattes organisasjoner.
 - b) Fylkestinget ber om at omstillingsmidler for iverksettelse av personalpolitiske virkemidler tas inn i behandlingen av årsbudsjett/økonomiplan 2025-2028.

Vedlegg:

- [«Ny skole- og tilbudsstruktur – kunnskapsgrunnlag, kriterier og politisk prosess» \(Hovedutvalg for utdanning, sak 5/24\)](#)
- [«Høring- framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune \(Fylkesutvalget, sak 58/24\)](#)
- Medvirkningskonferanser – oppsummeringsrapport
- Medvirkningskonferanser for ungdom – framtidig skole- og tilbudsstruktur
- Kvalitet i skole, utarbeidet av arbeidsgruppe delutredning
- [Alle høringsinnspill](#)
- ROS-analyse, personalmessige konsekvenser
- Rapport delutredning 2, oversikt over fylkeskommunale eiendommer og bygninger.

Sammendrag

Politisk prosess

I forbindelse med behandling av den årlige saken om tilbudsstruktur for videregående opplæring kommende skoleår, fattet fylkestinget i oktober 2022 vedtak om at det skulle utarbeides en sak om framtidig skolestruktur som sikrer bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og fremskrevne elevtall. Organisering av utredningsarbeidet ble vedtatt av fylkesutvalget i januar 2023.

I februar 2024 vedtok hovedutvalg for utdanning kriterier og videre politisk prosess i saken. Det ble fastsatt et kriteriesett som grunnlag for å utarbeide ulike alternativer til framtidig skole- og tilbudsstruktur. Det ble presisert i vedtaket at framtidig skole- og tilbudsstruktur i videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune bør utformes slik at skolene får gode rammer til å utvikle solide fagmiljøer og skape stabilitet for elever og skolens personale over tid.

Den 30. april 2024 vedtok Fylkesutvalget å sende ulike alternativer til ny skole- og tilbudsstruktur på høring. Saken har vært på høring i perioden 1.mai–31. august. Det har vært stort engasjement og interesse for saken, og det er mottatt ca. 500 høringsinnspill.

Grunnlag for vurderingene

Det har over tid vært nedgang i ungdomskullene i Innlandet, og denne utviklingen fortsetter. Elevnedgangen medfører at det statlige rammetilskuddet til fylkeskommunen reduseres. Fylkeskommunedirektøren vurderer det derfor som nødvendig å tilpasse skole- og tilbudsstrukturen til et lavere elevtall og reduserte økonomiske rammer.

Det er i saken vist ulike framskrivinger av årskullene 16-18 åringer, både for Innlandet som helhet og de enkelte regionene. Dersom man legger tall fra grunnskolen informasjonssystem (GSI), som viser faktiske registrerte elever i grunnskolen i Innlandet til grunn, sammen med SSB sine tall for bosatte i aldersgruppen 1-6 år, viser den en nedgang på nærmere 3 000 ungdommer fra 2024 fram til 2038. SSB sine befolkningsprognoser, lav og middels nasjonal vekst er også vist i saken. Disse viser en prosentvis nedgang i antall 16-18 åringer i perioden 2024-2038 på henholdsvis 10,7 % ved middels nasjonal vekst eller 13,8% ved lav nasjonal vekst.

Erfaringer tilsier at GSI-tallene gir et mer korrekt bilde i forbindelse med planleggingen av skole- og tilbudsstrukturen. GSI-tallene ligger som regel noe lavere enn SSB sine tall. Dette skyldes blant annet at ikke alle som er bosatt registrert i fylket nødvendigvis går på en grunnskole i fylket.

Ny opplæringslov trådte i kraft 1. august 2024. Den nye loven inneholder flere nye reguleringer med et større ansvar for fylkeskommunen. Disse er først og fremst knyttet til fullføringsreformen og retten til videregående opplæring fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Rett til mer opplæring, utvidet rett til omvalg, rett til yrkesfaglig rekvalifisering frem til en ny yrkesfaglige sluttkompetanse og rett til å ta videregående opplæring som voksen fra fylte 19 år, er endringer som kan ha innvirkning på planlegging og dimensjonering av tilbudet.

Det er vanskelig å anslå i hvilken grad ny opplæringslov vil påvirke tilbudsstrukturen. Selv om det innføres utvidete rettigheter, antas det at de fleste ønsker å gjøre seg ferdig med videregående opplæring uten å bruke ekstra tid. At elever kan velge å ta ut retten sin som voksen fra fylte 19 år, kan medføre at det blir færre elever i «ungdomsopplæringen». Dersom man ønsker å rekvalifisere seg, må også dette skje innenfor videregående opplæring for voksne. Det er derfor usikkert om de utvidete rettighetene vil bidra til å fylle opp tilbudene som planlegges i den ordinære skole- og tilbudsstrukturen. Trolig vil den største økningen skje innenfor opplæring for voksne.

Rammene i ny opplæringslov legger andre premisser til grunn for voksnes læring enn for ungdomsopplæringen. Ny opplæringslov gir begrensninger for hvilke løp som kan tilbys unge og voksne. Opplæringsløpet skal tilpasses den voksnes livssituasjon, noe som gir helt andre betingelser enn for ungdomsgruppa. Voksnes opplæring skiller seg også vesentlig fra ungdomsopplæringen gjennom kravet om vurdert realkompetanse før inntak til videregående opplæring. Økt omfang innenfor voksnes læring vil derfor ikke være en måte å fylle opp ledig kapasitet i videregående opplæring, men er gunstig for arbeidet med å gi regionene kompetansen samfunnet etterspør.

Tilbudsstrukturen for videregående opplæring skal i størst mulig grad gjenspeile arbeids- og næringslivets behov for kompetanse i Innlandet. Innlandet fylkeskommune dekker et stort geografisk område med spredt bosetting. For å kunne ivareta god kvalitet i opplæringen, samtidig som en opprettholder en rasjonell drift, er det viktig at tilbudsstrukturen tar hensyn til både arbeidslivet og elevgrunnet i regionene.

Ny opplæringslov presiserer at fylkene skal legge vekt på samfunnets behov for kompetanse i forbindelse med planleggingen av sine opplæringstilbud. Søkertallene til våre opplæringstilbud viser at 58 % av den totale søkermassen til vg1 har et yrkesfaglig utdanningsprogram som førsteønske. Innlandet har et næringsliv som etterspør faglært arbeidskraft, og mange bransjer må i dag rekruttere søkere som mangler ønsket kompetanse. Samtidig vil mange bransjer og bedrifter også ha behov for arbeidstakere med høyere akademisk utdanning.

I det store bildet vil det bli krevende å tilfredsstillere flere bransjers behov sett opp mot den forventede elevnedgangen. I den helhetlige vurderingen må en derfor i størst mulig grad etterstrebe en fornuftig balanse i fordelingen mellom studieforbereende tilbud og yrkesfag.

For å sikre forutsigbarhet og bredde i utdanningstilbudet anbefaler fylkeskommunedirektøren at man i en framtidig skole- og tilbudsstruktur løfter perspektivet fra den enkelte skole til regioner. Ved å ta utgangspunkt i regioner er det lettere å ivareta både forutsigbarhet og bredde i utdanningstilbudet. I en situasjon med elevtallsnedgang er det lettere å opprettholde en god bredde i utdanningstilbudet i en region fremfor at hver enkelt skole skal gjøre det.

I et slikt perspektiv kan skolene i regionen sammen legge til rette for å tilby kompetanse utfra regionens behov. Et regionperspektiv vil kunne gi større forutsigbarhet for elevene, skolen og arbeidslivet om hvilken kompetanse skolene i regionen bidrar til å dekke.

Å bevare kvaliteten i opplæringstilbudene har vært førende for utredningsarbeidet, og det er jobbet mye med å skape en felles forståelse av kvalitetsbegrepet.

Å definere kvalitet i skole krever en helhetlig forståelse av begrepet, som inkluderer både strukturelle, prosessuelle og resultatbaserte aspekter. Strukturelle kvaliteter omfatter

rammebetingelser som regelverk, ressurser og fysiske forhold. Prosesskvalitet handler om interne pedagogiske aktiviteter og samspillet mellom lærere og elever. Resultatkvalitet handler om hva elevene faktisk lærer og oppnår. Skolekvalitet ses ofte i sammenheng med samfunnets forventninger og verdier, samt læreplanverkets mål.

For å utvikle og opprettholde kvalitet i skoletilbudene er det viktig å ta hensyn til både struktur- og prosesskvalitet, samt elevenes behov og bakgrunn. Lærerkompetanse og samarbeid er avgjørende faktorer, og skolens størrelse kan påvirke dette. Profesjonsutvikling og kollegialt samarbeid fremmer både individuell og kollektiv kompetanseheving. Forskning viser at skolestørrelse har begrenset betydning for elevenes læringsutbytte, men det kan være en svak sammenheng mellom skolens størrelse og kvalitet, spesielt opp til et visst punkt.

I utforming av ny skole- og tilbudsstruktur bør man ta hensyn til både faglige og organisatoriske behov, samt elevenes preferanser og søkertall. Det er viktig å skape sterke fagmiljøer og stabile arbeidsforhold for personalet for å sikre kontinuitet og kvalitet over tid.

Informasjon, medvirkning og høringsinnspill

En utredning om framtidig skole- og tilbudsstruktur har mange interessenter, og det er lagt til rette for god kommunikasjon og medvirkning for de ulike interessentene gjennom hele prosessen. God kommunikasjon og medvirkning skal blant annet bidra til gode innspill til utredningsarbeidet, samt skape en felles forståelse for utfordringsbildet. For å få innspill tidlig i prosessen ble det vinter/vår 2023 arrangert fire medvirkningskonferanser for sentrale samarbeidspartnere ute i regionene. Forankringsmøtene ble gjennomført som planlagt med god deltagelse i alle regioner. Det har også vært avholdt egne medvirkningskonferanser for ungdom.

Det har for øvrig vært en bred medvirkningsprosess, både internt i organisasjonen og eksternt blant ulike aktører i Innlandet.

Anbefaling/innstilling ny skole- og tilbudsstruktur

Det er i saksutredningen belyst konsekvensene av en videreføring av dagens skole- og tilbudsstruktur dersom man ikke foretar noen endringer eller tilpasninger.

Dersom dagens skole- og tilbudsstruktur opprettholdes, vil dette bety dårligere økonomi og strammere rammer for alle de videregående skolene i Innlandet. Som nevnt tidligere, medfører nedgangen i antall 16-18 åringer at de statlige overføringene vil reduseres betydelig i årene som kommer. Dersom det ikke gjøres strukturendringer, vil rammen til videregående opplæring reduseres og alle skoler vil få strammere økonomi, med mindre det overføres betydelig midler fra andre tjenesteområder i fylkeskommunen. Dette kan gå utover skolenes muligheter til å bevare bredden i fagtilbudet, samt gå utover mulighetene til å sikre en god oppfølging av elevene også utover selve opplæringen. En videreføring av dagens skolestruktur vil også bidra til mindre forutsigbarhet for elever og ansatte med hensyn til hvilke utdanningstilbud som igangsettes hvert år.

For å sikre forsvarlig drift og opprettholde et godt faglig tilbud i årene fremover, vurderer fylkeskommunedirektøren det som nødvendig å gjøre strukturendringer.

Administrasjonen har utredet konsekvensene av de ulike alternativene som ble sendt på høring med hensyn til kapasitet, økonomiske konsekvenser reiseavstander og skoleskysst.

De økonomiske konsekvensene av de ulike alternativene som anbefales er utredet. Det har ikke vært førende for utredningen at det skal foreligge en økonomisk gevinst, og økonomisk gevinst er heller ikke lagt til grunn som et kriterium for å avvikle en skole eller et skolested.

Samtidig er det krevende å anbefale veldig fordyrende alternativer innen skolestrukturen, da inntektene til fylkeskommunen relativt sett vil gå ned i den kommende ti-årsperioden.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler følgende endringer i skole- og tilbudsstrukturen:

Skoler og skolesteder som foreslås avviklet
Skarnes vgs
Dokka vgs
Skolested Nordstumo (Storsteigen vgs)
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Flisa (Solør vgs)

Utdanningstilbud som flyttes på bakgrunn av avvikling av skole
Med bakgrunn i avvikling av Skarnes vgs, flyttes utdanningsprogrammet for Bygg- og anleggsteknikk og ansvaret for fengselsundervisningen i Kongsvinger til Sentrum vgs

Skoler og skolesteder som foreslås flyttet
Tilbudet ved skolested Sønsterud (Solør vgs) flyttes til skolested Våler (Solør vgs)

Skole	Utdanningstilbud som foreslås avviklet eller flyttet
Valdres vgs.	Restaurant og matfag vg1 og vg2 avvikles
Elverum vgs.	Kunst, design og arkitektur vg1- vg3 avvikles
Hadeland vgs.	Musikk, Dans drama, vg1- vg3 avvikles Medier og kommunikasjon vg1- vg3 avvikles
Nord-Østerdal vgs.	Restaurant og matfag vg2, avvikles
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Otta	Restaurant og matfag, vg1, avvikles Salg, service og reiseliv, vg1, avvikles
Øvrebyen vgs.	Salg, service og reiseliv vg1 og vg2 flyttes til Sentrum vgs
Lillehammer vgs.	Påbygg 4 flyttes til Gausdal vgs

Alternative opplæringsmodeller

Det er i saken utredet fire forskjellige alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag. Av de fire forslagene til alternative opplæringsmodeller som er utredet, anbefaler fylkeskommunedirektøren at kun modell 2 (Vg1 i skole, deretter læreløp over 3 år med støtte fra skole), utvikles og etableres som en søkbar modell ved aktuelle skoler i Innlandet.

1 Bakgrunn

1.1 Innledning

I behandlingen av sak «*Tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune – skoleåret 2023-2024*» (sak 65/2022, 18.10.2022), fattet fylkestinget vedtak om at det skal utarbeides en sak om framtidig skolestruktur som sikrer bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og fremskrevne elevtall.

I sak «*Framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune – plan for videre arbeid*» (sak 4/2023, 17.01.2023), ble det fattet vedtak om at arbeidet skal gjennomføres som tre delutredninger:

- Delutredning I - framtidig skole- og tilbudsstruktur
- Delutredning II - mer effektiv bruk av fylkeskommunale bygg
- Delutredning III - alternative opplæringsmodeller

Det ble opprettet arbeidsgrupper knyttet til hver av delutredningene som har vært koordinert av en felles prosjektleder. Arbeidsgruppene har vært bredt sammensatt med representanter fra HR, Økonomi, Eiendom, Samferdsel og Kompetanse og tannhelse. I tillegg har rektorer og tillitsvalgte vært representert i alle arbeidsgruppene. Vernetjenesten deltok i delutredning I og II, og to pedagogiske avdelingsledere deltok i delutredning III.

I sak «*Ny skole- og tilbudsstruktur – kunnskapsgrunnlag, kriterier og politisk prosess*» (sak 5/2024), behandlet av hovedutvalg for utdanning 20. februar 2024, ble det blant annet lagt frem et kunnskapsgrunnlag og et kriteriesett som dannet utgangspunkt for å utarbeide alternativer til ny skole- og tilbudsstruktur. Det ble også lagt frem forslag om etablering av en nettskole i Innlandet. Hovedutvalget vedtok det fremlagte kriteriesettet. Innhold i hørings-saken samt tidslinje for høringsperioden og den endelige behandlingen av utredningen, ble også vedtatt. Det ble også fattet vedtak om etablering av en nettskole i Innlandet.

I sak «*Høring- Framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune*» (FU sak 58/2024) ble det lagt frem tre helhetlige alternativer til ny skole- og tilbudsstruktur for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune, som ble foreslått sendt ut på høring. Det ble også lagt frem forslag til en alternativ opplæringsmodell som også ble foreslått sendt på høring. Saken ble behandlet i hovedutvalg for utdanning 25. april og i fylkesutvalget 30. april. Følgende vedtak ble fattet av fylkesutvalget:

1. «*Utviklingen i demografien i Innlandet gjør at fylkeskommunen som skoleeier ønsker å se på skole- og tilbudsstrukturen i videregående opplæring. Synkende elevtall utfordrer kvaliteten og forutsigbarheten for flere av opplæringstilbudene i fylket, og de økonomiske rammene gjør det krevende for skolene å utvikle robuste fagmiljøer med stabilitet for elever, lokalsamfunn og ansatte over tid.*
2. *Framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet skal sikre et bredt, stabilt og likeverdig videregående utdanningstilbud. Fylkeskommunen ønsker derfor en bred høring som gir svar*

på hvordan fremtidens skole- og tilbudsstruktur skal utformes. Fylkeskommunen ønsker særlig svar på følgende spørsmål:

- Opplevs fordelingen mellom studieforbereidende og yrkesfag hensiktsmessig for å tilfredsstillere fremtidige behov i arbeidslivet?
 - Hvordan sikre bredden innen studieforbereidende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram?
 - Hvordan kan vi tilrettelegge for borteboere bedre enn i dag? Spesifiser gjerne samarbeidstiltak i og med den enkelte vertskommune, hjemkommune, fylkeskommunen og eventuelt andre aktører.
 - Hvordan kan fylkeskommunen best ivareta elevgrupper med særskilte behov i framtidig struktur, herunder elevene som i dag går på Nordstumboen?
 - Hvordan kan samarbeidsavtalene med Trøndelag og Akershus fylkeskommuner styrkes slik at man bidrar til å ivareta nærhet til utdanningstilbud samt elevenes behov for skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet?
 - Er det andre geografiske områder hvor det er aktuelt med slike samarbeid over fylkesgrenser og med konkrete skoler?
 - Fylkeskommunen har allerede før strukturendring flere lokaler med kapasitet for mer/annen aktivitet. Høringsinstansene inviteres til å komme med innspill til alternativ bruk av fylkeskommunal eiendom i egen region.
 - Ungt utenforskap er en økende utfordring. Det å ha fullført videregående opplæring har stor betydning for å sikre varig fotfeste i arbeidslivet. Hvordan bør den videregående skole- og tilbudsstrukturen utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring?
3. Alternativene og modellene som er beskrevet i saken følger nedenfor. Disse er ikke absolutte, men beskriver ulike grader av endring i struktur.

Alternativ 1 En skole og fire skolesteder avvikles:

Skarnes vgs.

Skolested Nordstumboen (Storsteigen vgs.)

Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.)

Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.)

Skolested Flisa (Solør vgs.)

Alternativ 2 To skoler og fem skolesteder avvikles:

Skarnes vgs.

Dokka vgs.

Skolested Nordstumboen (Storsteigen vgs.)

Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.)

Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.)

Skolested Flisa (Solør vgs.)

Skolested Sønsterud (Solør vgs.)

Alternativ 3 Fire skoler og fem skolesteder avvikles:

Skarnes vgs.

Dokka vgs.

Trysil vgs.

Gausdal vgs.
Skolested Nordstumboen (Storsteigen vgs.)
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.)
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.)
Skolested Flisa (Solør vgs.)
Skolested Sønsterud (Solør vgs.)

4. Høringsinstansene inviteres til å beskrive eventuelle andre modeller for å håndtere den kommende elevtallsnedgangen i fylket som helhet og egen region spesielt, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene som ligger utenfor fylkeskommunens kontroll.

Noen alternativer høringsinstansene kan vurdere dersom tilbud eller skoler/skolesteder fra punkt 3 foreslås opprettholdt:

- Skarnes vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Øverbyen eller Sentrum vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.
 - Dokka vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Lena (Lena-Valle vgs), Raufoss vgs eller Gjøvik vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.
 - Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs) opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Otta flyttes, eller skolestedet avvikles.
 - Gausdal vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Lillehammer vgs avd. Nord eller av. Sør flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.
 - Naturbruk ved Solør vgs opprettholdes ved at Jønsberg vgs avvikles. Øvrig tilbud på Jønsberg vgs flyttes til andre skoler i Hamarregionen, eller avvikles. Alternativet forutsetter at Solør vgs samles på skolested Våler. Alternativet innebærer også at det kan bli nødvendig å se på fordeling av fag på de tre gjenværende naturbruksskolene (Storsteigen, Solør og Lena-Valle).
5. Høringsinstansene utfordres til å komme med forslag om hvordan man ved opprettholdelse av skolesteder, skal håndtere en kommende elevtallsnedgang i egen region og fylket som helhet, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene. Høringsinstansene utfordres også på hvordan fylkeskommunen kan samskape og samarbeide med andre aktører om opplæring.
 6. Alternative opplæringsmodeller kan bidra til å ivareta arbeidskraft- og kompetansebehov i en situasjon med elevtallsnedgang. Modellene skal ivareta ønsket kvalitet i opplæringen og elevenes læringsmiljø. Innlandet fylkeskommune legger alle de fire alternative opplæringsmodellene som beskrives i saken og separat notat om modell 1 og 3 ut på høring.

Alle delene av Innlandet har ett stort kompetansebehov. Alternative modeller kan bidra til å løse deler av dette i enkelte sektorer og regioner.

Høringsinstansene bes svare på hvilken/hvilke modell(er) de ønsker utprøvd i sin bransje eller region:

Modell 1	(0+4)	Lærlingeløp over 4 år med støtte fra skole
Modell 2	(1+3)	Vg1 i skole, deretter lærlingeløp over 3 år med undervisningsstøtte fra skole
Modell 3	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg1 og Vg2 med støtte fra bedrift
Modell 4	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg2 kombinert med praktisk opplæring bedrift

7. Uavhengig av skolestruktur er fylkeskommunen opptatt av å styrke laget rundt eleven. Målet er et skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet.

Hvilke partnerskapsmodeller for de kommunale ansvarsområdene i elevtjenesten med vertskommuner og hjemkommuner kan best ivareta elevenes behov?

8. Innlandet fylkeskommune legger saken ut på høring med frist 31.8.24.
9. Fylkeskommunen vil invitere til åpne digitale høringer i alle regioner innen utgangen av august.

Utredningsarbeidet har som nevnt vært organisert i tre delutredninger. I saksfremlegget er arbeidet fra delutredning II – mer effektiv bruk av fylkeskommunale bygg tatt inn under den delen av saksframlegget som omhandler ny skole- og tilbudsstruktur. I tillegg er det utarbeidet en rapport hvor man har kartlagt fylkeskommunens bygningsmasse. Rapporten følger som vedlegg til saken.

For å gi et helhetlig bilde når den endelige utredningen nå legges frem, er kunnskapsgrunnlaget fra tidligere saker delvis tatt inn igjen. Deler av kunnskapsgrunnlaget er utdypet ytterligere, blant annet gjelder dette konsekvenser av ny opplæringslov og elevtallsutviklingen. I tillegg er deler av kunnskapsgrunnlaget oppdatert med nyeste tilgjengelige data.

Det synkende elevtallet i videregående opplæring har sammen med strammere økonomiske rammebetingelser dannet utgangspunktet for arbeidet i delutredning I. Målsettingen er å legge frem forslag til en framtidig skole- og tilbudsstruktur som skal være bærekraftig og forutsigbar over tid. Den skal tåle endringer i elevenes utdanningsvalg og endringer i størrelsen på elevkullene, og også ta høyde for elevtallsnedgangen som fortsatt vil komme i Innlandet. Å bevare kvaliteten i opplæringen har vært førende for utredningsarbeidet.

Delutredning III har utredet forslag til ulike alternative opplæringsmodeller. Et av målene for denne delutredningen er å foreslå alternative opplæringsmodeller som kan ivareta arbeidskraftbehov og kompetansebehov i en situasjon med elevtallsnedgang. Det er utarbeidet forslag til alternative modeller innenfor både yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram.

Fylkeskommunedirektøren legger gjennom denne saken frem sitt forslag til framtidig skole- og tilbudsstruktur for videregående opplæring i Innlandet. Det legges også fram forslag til alternative opplæringsmodeller.

1.2 Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål:

Innlandet fylkeskommune skal bidra med å nå nasjonale og globale mål. Skole- og tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune er viktig med tanke på en bærekraftig utvikling i Innlandet. God utdanning og kunnskap danner grunnlaget og er avgjørende for å oppnå alle FNs 17 bærekraftsmål. Gode skoletilbud og økt gjennomføring bidrar til reduksjon av fattigdom, til god helse og livskvalitet, og til at innbyggerne får anstendig arbeid og Innlandet økonomisk vekst.

2 Kunnskapsgrunnlag

2.1 Ny opplæringslov

Den nye opplæringsloven trådte i kraft 1. august 2024. Selv om mange av bestemmelsene fra den gamle loven videreføres, inneholder den nye loven flere nye reguleringer med et større ansvar for skoleeierne. Disse er først og fremst knyttet til fullføringsreformen og retten til videregående opplæring fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse.

I tillegg til ny opplæringslov, er det også vedtatt en ny opplæringsforskrift. Denne gir mer detaljerte bestemmelser og utdyper loven på flere områder.

Fullføringsreformen – rett til mer opplæring

Av de større endringene med den nye opplæringsloven, er det særlig bestemmelser i tilknytning til fullføringsreformen og kvalifisering til videre arbeid og studier som pålegger fylkeskommunen et større ansvar enn før. Fullføringsretten innebærer for fylkeskommunen at dersom en elev ikke har fått standpunktkarakter i ett eller flere fag, utløser det en rett for eleven til mer opplæring fram til standpunktkarakter i faget/fagene. Hvordan meropplæringen skal gis, er det opp til fylkeskommunene selv å organisere, men det er et krav om at elevene skal få både underveisvurdering og sluttvurdering i faget/fagene. Det er likevel en mulighet å avvike fra årstimetallet i faget/fagene og gi et mer komprimert opplæringstilbud. Elevene som ikke har fått standpunktkarakter, må selv melde seg til tilbudet om meropplæring.

I Innlandet fylkeskommune vil en løsning for hvordan tilbudet om meropplæring skal organiseres foreligge ved årsskiftet 2024-2025. I tillegg til meropplæring fram mot standpunktkarakter i faget/fagene, vil elevene som enten var syke på eksamensdagen, strøk til eksamen eller fikk 1 i standpunktkarakter, få tilbud om ny, utsatt eller særskilt eksamen (NUS-eksamen).

Det er vanskelig å fastslå hvor stort omfang og hvor mange elever som vil ha rett til meropplæring etter den nye loven og forskriften. Det er mulig både å gi et tilbud på den enkelte skole og å samle elever fra flere skoler til et felles meropplæringstilbud. I tillegg til elever, vil også voksne deltakere ha rett til meropplæring dersom de ikke har fått standpunktkarakter i ett eller flere fag.

Utvidet rett til omvalg

I den tidligere opplæringsloven hadde eleven rett til ett omvalg fram til fylte 19 år. Med den nye loven er denne begrensningen opphevet, og eleven har fri rett til omvalg fram til eleven er 19 år.

Dagens rett til omvalg benyttes i noe grad av elevene i Innlandet. Omvalg fra et yrkesfag er større enn omvalg fra et studieforberedende tilbud.

Hvor stort omfang omvalg vil få med den nye opplæringsloven, er det for tidlig å si noe om. Selv om rettighetene til omvalg utvides, er det likevel ikke grunnlag for å planlegge for en større økning i antall omvalg. De fleste ungdommene ønsker å gjennomføre videregående opplæring så raskt som mulig. Selv om man har en utvidet omvalgsrett, må man fortsatt konkurrere seg inn med karakterpoengsum.

Rett til yrkesfaglig rekvalifisering

Alle som har enten studiekompetanse eller yrkeskompetanse, vil med den nye opplæringsloven få rett til én ny yrkesfaglig sluttkompetanse. Det betyr at dersom du har fullført videregående opplæring tidligere, har du rett til å ta enten et nytt fagbrev eller et fagbrev i tillegg til studiekompetansen. Opplæringen vil bli organisert som videregående opplæring for voksne. I Innlandet får Karriere Innlandet ansvaret for å organisere opplæringen med yrkesfaglig rekvalifisering.

Hvor stort omfang den nye retten til yrkesfaglig rekvalifisering vil utgjøre, er vanskelig å fastslå. Det vil blant annet henge sammen med behovet for omstilling og ny kompetanse i arbeidslivet, og den enkeltes ønske om å skifte karrierevei.

Opplæring organisert for voksne deltakere

Også for voksne deltakere vil ny opplæringslov gi flere og utvidede rettigheter. Opplæringssituasjonen skal i enda større grad tilpasses livssituasjonen til deltakerne og opplæringen kan gis som fjernundervisning. Større grad av fleksibilitet gjenspeiles blant annet i at utvalgte lærefag har modulstrukturerte læreplaner. Der hvor det er modulstrukturerte læreplaner, skal opplæringen gis etter disse læreplanene.

Med tidligere opplæringslov måtte alle være 25 år eller eldre for å delta i opplæringen spesielt organisert for voksne deltakere. Med den nye loven kan alle som har rett til videregående opplæring velge videregående opplæring for voksne fra det skoleåret som begynner det året den enkelte fyller 19 år. Det betyr at flere enn før kan velge å fullføre videregående opplæring organisert for voksne deltakere. I hvilket omfang det vil skje er vanskelig å forutse, men det er stor sannsynlighet for at fylkeskommunen må øke kapasiteten innenfor videregående opplæring som er organisert for voksne deltakere. I Innlandet vil det innebære at Karriere Innlandet må gi tilbud om videregående opplæring til flere deltakere enn i dag.

De nye perspektivene for voksnes læring

En av flere utfordringer som ny opplæringslov tar inn over seg, er at videregående opplæring ikke er godt nok tilpasset voksne.

Karriere Innlandet har et samfunnsoppdrag om å kvalifisere de som står utenfor arbeid eller utdanning, og aktivere arbeidskraftreserven gjennom kompetanseformalisering. Innlandet får stadig færre unge å utdanne til arbeid tilpasset samfunnets behov, og arbeidskraftreserven er en viktig ressurs å kvalifisere. Denne gruppen er sammensatt, men de fleste av disse kan av flere grunner vanskelig delta i et tradisjonelt skoleløp for unge.

Ny opplæringslov legger andre premisser til grunn for voksnes læring, og et blandet løp med ungdom vil for mange virke mindre attraktivt.

Karriere Innlandet møter voksne i ulike situasjoner med ulik erfaring fra tidligere utdanning. Det er viktig at terskelen ikke blir for høy for å oppsøke et opplæringstilbud. Egne lokaler og en møteplass for voksnes læring på videregående og fag-/høgskolenivå, er avgjørende for å lykkes for å stimulere til økt fokus og lyst til å investere tid og ressurser i utdanning i voksen alder.

Ny opplæringslov gir også begrensninger for hvilke løp som kan tilbys unge og voksne. For det første skal et opplæringsløp tilpasses den voksnes livssituasjon, som gir helt andre betingelser enn for ungdomsgruppa. Voksnes opplæring skiller seg også vesentlig fra ungdomsopplæringen gjennom kravet om vurdert realkompetanse før inntak til videregående opplæring, og påfølgende krav om et tilpasset opplæringsløp for den voksne basert på vurdert realkompetanse.

I tilpasningen til den voksnes livssituasjon krever hvert opplæringsløp fleksibilitet i opplæring på arbeidsplasser der det er aktuelt. Opplæringen må tilpasses den voksne i omfang, innhold og i geografisk leveranse, men også tidsmessig der kveldsundervisning for mange er eneste alternativ.

I ny lov kommer også modulstrukturert opplæring inn som hovedmodell for voksnes læring innen 13 lærefag. Hovedkonseptet i modellen er innledende realkompetansevurdering, opplæringsplan basert på denne og så arbeid og opplæring ute på arbeidsplass med oppfølging fra både skole og bedrift. Modellen bygger at voksne i større grad enn ungdom har med seg en realkompetanse og allmenndanning som muliggjør opplæring etter modulbaserte læreplaner. Dette er en annen organisering enn tradisjonelt opplæringsløp i ungdomsopplæringen.

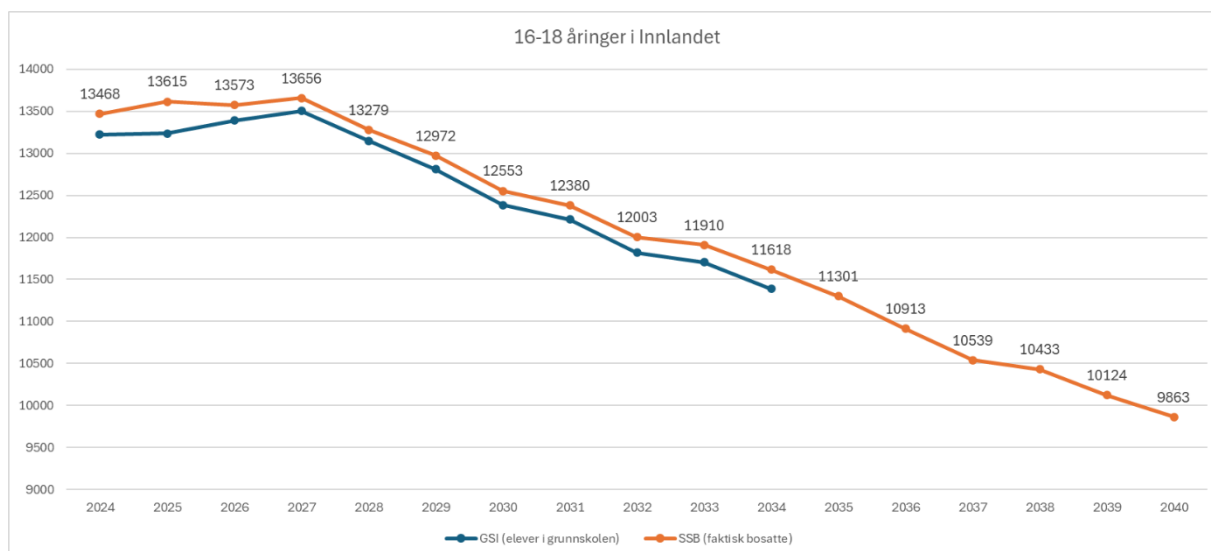
Voksnes læring vil ut fra dette ikke være en måte å fylle opp ledig kapasitet i videregående opplæring.

Oppsummert er det lite sannsynlig at de utvidete rettighetene i ny opplæringslov vil bidra til å fylle opp tilbudene som planlegges i den ordinære skole- og tilbudsstrukturen. Trolig vil den største økning skje innenfor opplæring for voksne.

2.2 Elevtallsutvikling

Det har over tid har vært nedgang i ungdomskullene i Innlandet, og denne utviklingen fortsetter. Skoleåret 2018/19 var det ca. 12 800 elever ved de videregående skolene i fylket, foreløpig tall for skoleåret 2024/25 viser at det er 12 300 elever, en nedgang på 500 elever.

Elevtallsutviklingen har stor påvirkning på tilbudsstrukturen, og estimeres med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets GSI-tall og befolkningsstatistikk fra Statistisk Sentralbyrå (SSB).



Figur 1: Viser antall 16-18-åringer pr. år. Kilder: Udir, grunnskolen informasjonssystem (GSI) og SSB tabell 07459: Befolkning, etter alder, statistikkvariabel, år og region. Tallene inkluderer kommunene Jevnaker og Lunner i Akershus fylke. Tallene er hentet i august 2024.

Ifølge SSB sine befolkningstall fordelt på alder, er reduksjonen i alderskullet 16-18 år på nærmere 3600 i Innlandet fram til 2040 (den oransje linjen).

Den blå linjen viser GSI-tall, dvs. de som er registrert som elever i Innlandets grunnskoler, fram til 2034.

Denne statistikken tar ikke hensyn til befolkningsframskriving.

Når fylkeskommunen dimensjonerer tilbudene, tas det både hensyn til antall 16-åringer som forventes å søke, søkere som gjør omvalg eller har utsatt sitt opplæringsløp og de som har startet i et opplæringsløp som skal videre til neste nivå.

Erfaring tilsier at GSI-tallene gir et riktigere bilde i forbindelse med planleggingen av tilbudsstrukturen. Det har kommet mange innspill knyttet til hvilken datakilde som bør brukes. I saken vises SSB sine faktiske tall for aldersgruppen 16-18 år, sett sammen med GSI-tallene.

Når en sammenligner antall 16-åringer bosatt i en region (SSB-tall) med antall 16-åringer som er elever ved en videregående skole i samme region det samme året, får man et avvik. Tallene som viser antall elever, ligger lavere enn antall bosatte ungdommer. Enkelte ungdommer velger andre skoletilbud enn det som finnes i regionen, og noen velger private videregående skoler. Det er heller ikke alle ungdommer som er i et skoleløp.

Et eksempel fra Gjøvikregionen illustrerer forskjellen mellom SSB-tall og antall elever i våre skoler: Dersom man legger fjorårets elevinntak til grunn, var det tatt inn 687 16-åringer som var bosatt i regionen til skolene i Gjøvikregionen. Antall 16 åringer som oppgis fra SSB dette året er 814. Dvs. at nærmere 130 av 16-åringene i dette kullet ikke befinner seg på en fylkeskommunal videregående skole i Gjøvikregionen. I de siste fem årene ligger tallene som viser antall elever konsekvent lavere enn antall bosatte ungdommer. Det samme gjelder erfaringsvis for hele fylket.

Når man i elevframskrivinger betrakter 16-18 åringer som ett samlet kull, vil det være

et enda større avvik mellom SSB sine tall som viser antall 16-18 åringer bosatt i en region og elevtallet ved våre videregående skoler. Årsaken til dette er blant annet at antall 16-18 åringer tar utgangspunkt i tre fulle årskull, mens mange av elevene som går yrkesfag, går over som lærling i bedrift etter kun to år i videregående skole.

Dette er også årsaken til at man i den årlige tilbudsstrukturplanleggingen har forholdt seg til GSI-statistikken, da denne ligger noe lavere enn SSB-tallene og gir et riktigere bilde når det planlegges på kortere sikt.

Elevtallsutviklingen fra 2024-2040 ser slik ut i de ulike regionene når en ser nærmere på 3-årige elevkull (16-18-åringer) dersom en bruker GSI-tall fram til 2034 og SSB på prognosen for 2040:

Region	Forventet endring i elevkull 16-18 åringer			
	2024	2040	Endring antall	Endring %
Gjøvik	2321	1757	-564	-24
Hadeland	1084	734	-350	-32
Hamar	3093	2743	-350	-11
Kongsvinger	1460	1062	-398	-27
Lillehammer	1245	1030	-215	-17
Midt-Gudbrandsdal	439	313	-126	-29
Nord-Gudbrandsdal	581	440	-141	-24
Nord-Østerdal	539	386	-153	-28
Sør-Østerdal	1311	943	-368	-28
Valdres	593	455	-138	-23
Private grunnskoler *	558			
	13224	9863	-2803	-21

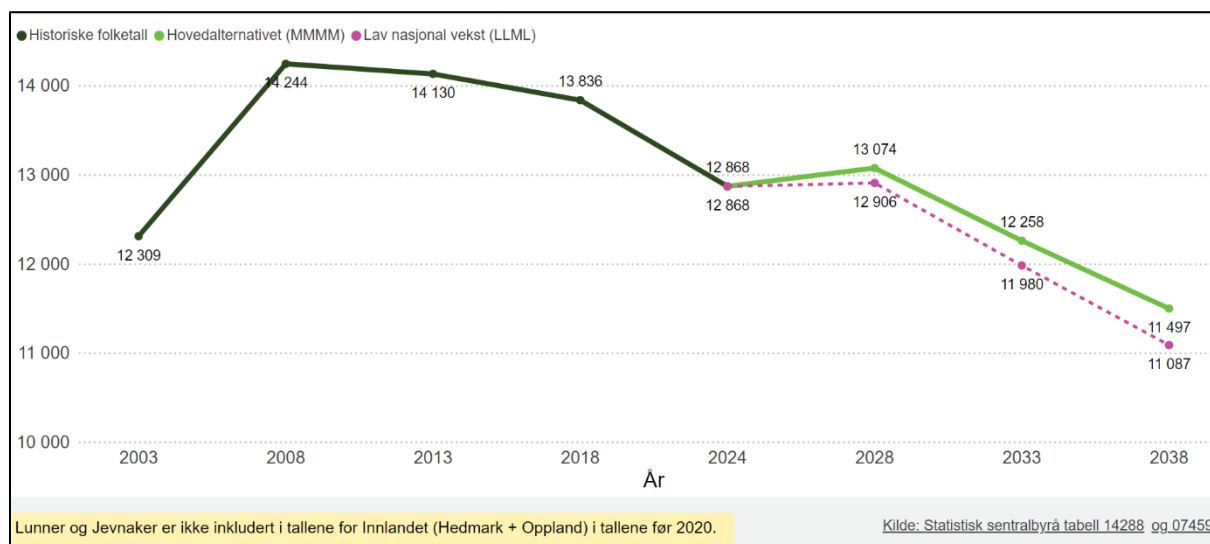
*) Viser tre årskull i private grunnskoler pr. 2024. Tallene for 2040 er hentet fra SSB og spesifiserer ikke hvor mange elever som velger private grunnskoler. Antall elever i offentlig vgs. i 2040 må følgelig antas å være lavere enn 9863.

I tillegg til dette, er det også relevant å ta i betraktning SSB sine tall for befolkningsframskriving for aldersgruppen 16-18 år. Regionale befolkningsframskrivinger er beregninger av hvordan befolkningen i Norges kommuner utvikler seg framover, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting, innvandring og utvandring. For å vise at befolkningsutviklingen er usikker lages ofte framskrivinger i ulike alternativer. Blant SSBs ulike framskrivingsalternativer er MMMM-alternativet (mellomalternativet, eller hovedalternativet) det som betegnes som den mest trolige utviklingen gitt situasjonen ved framskrivingstidspunktet. Den største usikkerheten er knyttet til de demografiske forutsetningene. Framtidig inn- og utvandring er meget usikker, men også fruktbarheten, dødeligheten og flytteeatferden kan ende opp forskjellig fra det som er forutsatt.

Basert på erfaring, vil det være mest riktig å bruke alternativet for lav nasjonal vekst i Innlandet. Hovedalternativet vurderes som mest sannsynlig kun for Hamarregionen og Lillehammerregionen.

Grafen under viser en prosentvis nedgang i perioden 2024-2038 på henholdsvis 10,7 % ved middels nasjonalvekst (hovedalternativet) eller 13,8 % ved lav nasjonal vekst.

Når perioden strekker seg fram til 2038, vil det knyttes usikkerhet til framskrivingene. Uavhengig av alternativ for framskriving er det en nedadgående trend i antall 16- 18 åringer i Innlandet.



Tilsvarende diagrammer for den enkelte region presenteres under punkt 13.

2.3 Arbeidskraftbehov

Et arbeidsmarked består av tilbudet av og etterspørselen etter ulike former for arbeidskraft innenfor et geografisk område. Med tilbudet av arbeidskraft mener man tilgangen på arbeidssøkere, mens etterspørsel vil si tilgangen på ledig arbeid for de arbeidssøkende. Har man færre kvalifiserte søkere enn antall stillinger, vil det være snakk om en mangel på arbeidskraft. Har man derimot for mange kvalifiserte søkere til antall ledige stillinger, har man et overskudd av arbeidskraft. Ofte skilles arbeidskraften etter ulike faktorer, som ufaglært og faglært arbeidskraft, og utdanningsnivå (Erling Barth, 2022).

Hva slags kompetanse arbeidsmarkedet etterspør er avgjørende. Dette omfatter både at virksomhetene får rekruttert nok arbeidstakere og at arbeidstakerne har den rette kompetansen. Rett kompetanse og påfyll av kompetanse er avgjørende for utvikling av virksomheter. Fylkeskommunenes nettverk for regional kompetansepolitikk har sammen med KS fått utarbeidet rapporten «Regionale kompetanseindikatorer – kunnskapsgrunnlag for regional kompetansepolitikk» fra 2022, hvor det pekes på fire forhold som de viktigste driverne for kompetanseutfordringene i arbeidslivet:

- Digitalisering og teknologisk utvikling
- Det grønne skiftet
- Demografi
- Internasjonal økonomi og konjunkturer.

Disse driverne interagerer i vesentlig grad med hverandre. Felles for dem alle er at de utløser behov for omstilling i arbeidslivet, og behov for utvikling av arbeidsstyrkens kompetanse (Regionale kompetanseindikatorer- kunnskapsgrunnlag for regional kompetansepolitikk).

Den videre fremstillingen vil gå noe nærmere inn på demografiutviklingen.

Demografiutviklingen

Andelen eldre vil øke og forholdet mellom andel av befolkningen i arbeidsfør alder og unge/eldre gir færre i arbeid per person uten arbeid og det blir knapphet i arbeidsstyrken. Med økt knapphet i arbeidsstyrken blir det vesentlig at kompetansen er i samsvar med arbeidslivets behov. Kunnskapsgrunnlag om arbeidsstyrkens kompetanse, og hvilken kompetanse det vil være bruk for, vil være grunnlag for dimensjonering av utdanningstilbud.

Nyutdannede utgjør en forholdsvis liten andel av arbeidsstyrken, så kompetanseutvikling i den øvrige arbeidsstyrken blir svært viktig for å oppnå balanse i tilbud og etterspørsel i arbeidsmarkedet. Arbeidsinnvandringen har vært omfattende, men antas å avta. Økt arbeidsmarked i hjemlandene reduserer behovet for å søke arbeid utenlands. Innvandring med bakgrunn i krig, konflikter og naturkatastrofer må antas å vedvare. Det er mange i alderen 20-67 år med arbeidsevne som i dag står utenfor arbeidslivet (Regionale kompetanseindikatorer- kunnskapsgrunnlag for regional kompetansepolitikk). Å legge til rette for en utvidelse av arbeidsstyrken ved at de som i dag står utenfor arbeidslivet kommer i arbeid, blir viktig for å dekke framtidens behov for arbeidskraft.

Næringsstruktur i Innlandet

Om lag 8 % av det totale antallet bedrifter i Norge ligger i Innlandet. Ved inngangen til 2024 var det registrert om lag 49 000 bedrifter her. Dette er en økning på cirka 0,7 % fra året før. De største næringene i Innlandet målt i antall bedrifter er jordbruk, skogbruk og fiske. Deretter kommer bygge- og anleggsvirksomheter og varehandel (Innlandsstatistikk).

Jordbruk, skogbruk og fiske i Innlandet står for om lag 22 % av landets totale antall bedrifter innen disse næringene. Antall bedrifter innen primærnæringene i Innlandet har imidlertid en fallende tendens, og det har vært en nedgang på cirka 9 % siden 2016 (Innlandsstatistikk).

69 % av alle bedriftene i Innlandet er små foretak uten ansatte. Mindre enn 1 % er store bedrifter med mer enn 100 ansatte. De fleste store bedriftene er lokalisert i Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Ringsaker kommuner (Innlandsstatistikk).

I Hamar-regionen og Gjøvik-regionen er det forventet større etableringer de nærmeste årene knyttet til Nammo og Green Mountain. Regjeringens nye langtidsplan for forsvaret vil kunne gi mange nye arbeidsplasser i Sør-Østerdalsregionen og på Raufoss.

Ser man nærmere på de ulike regionene i Innlandet er de største næringene, målt utfra antall bedrifter, jordbruk, skogbruk og fiske, etterfulgt av bygg- og anleggsvirksomhet og varehandel for de fleste regioner i innlandet, med unntak av Midt-Gudbrandsdal, Nord-Gudbrandsdal og Nord-Østerdal. Disse tre regionene har også flest bedrifter innenfor jordbruk, skogbruk, fiske etterfulgt av bygg- og anleggsvirksomhet, men har omsetning og drift av fast eiendom som sin tredje største næring, målt i antall bedrifter (Innlandsstatistikk).

I denne utredningen er det også relevant å se på hva som er de største næringene i Innlandet, målt utfra antall virksomheter med ansatte. Tar man dette utgangspunktet er den største næringen i Innlandet varehandel, etterfulgt av helse- og sosiale tjenester og bygg- og

anleggsvirksomhet (tall for 2024). Ser man nærmere på de ulike regionene er dette gjeldende for flertallet av regionene i Innlandet, med unntak av Nord-Gudbrandsdal og Sør-Østerdal, som også har flest bedrifter innen varehandel, men som har bygg- og anleggsvirksomhet som sin andre største næring, etterfulgt av helse- og sosiale tjenester. Midt- Gudbrandsdal og Valdres har bygg- og anleggsvirksomhet som sin største næring, etterfulgt av varehandel og helse- og sosiale tjenester (Innlandsstatistikk).

NAVs bedriftsundersøkelse 2024

Hvert år gjennomfører NAV en bedriftsundersøkelse som kartlegger bedrifters forventninger til sysselsetting det kommende året og eventuelt mangel på arbeidskraft de siste tre månedene. De ser også på hvorvidt bedriftene har tilgang på kvalifiserte søkere og om det er andre faktorer som eventuelt påvirker tilgangen på arbeidskraft. Beskrivelsene nedenfor er hentet fra NAVs bedriftsundersøkelse for 2024.

Det er for 2024 estimert at det på landsbasis mangler 43 600 arbeidstakere i Norge, Mangelen på arbeidskraft har gått betydelig ned fra 2023 og er nå på samme nivå som gjennomsnittet de siste ti årene. Mangelen har gått særlig ned innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting og bygg- og anleggsvirksomhet. Mangelen på arbeidskraft er klart størst innenfor helse- og sosialtjenester, der mangelen estimeres til 13 800 personer. Enkeltyrker med størst mangel er sykepleier, helsefagarbeider og samlegruppen andre helseyrker. I tillegg er det mangel på ulike fagarbeidere som kokker, elektrikere og anleggsmaskin- og industrimekanikere. Det er også en forventning om en svakere sysselsetting i år sammenliknet med i fjor, med kun 11 prosent av virksomhetene som forventer vekst i antall ansettelser.

I Innlandet er den totale mangelen på kvalifisert arbeidskraft beregnet til 2 975 personer. Dette er lavere enn i fjorårets undersøkelse, da den beregnede mangelen var på 3 275 personer. I Innlandet er det aller størst mangel på sykepleiere og helsefagarbeidere. Bedriftsundersøkelsen viser at det også er stor mangel på andre yrker innen næringen helse- og sosialtjeneste, som andre helseyrker, vernepleiere, spesialsykepleiere og legespesialister. Det er også stor mangel på plante og husdyrprodusenter, grunnskolelærere og melke- og husdyrprodusenter. Årets resultater viser dermed mye av det samme som tidligere års undersøkelser har avdekket, nemlig at det er stor mangel på kvalifisert arbeidskraft innen næringen helse- og sosialtjeneste, nytt av årets undersøkelse er den store mangelen innen jordbruk, skogbruk og fiskenæringen.

NAV spurte bedriftene i Innlandet om de i løpet av de siste tre månedene hadde forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett eller ønsket kompetanse, og om de i så fall hadde ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse enn den de søkte etter. I årets undersøkelse svarte 20 prosent av bedriftene at de hadde opplevd rekrutteringsproblemer av denne art. I fjorårets undersøkelse gjaldt dette 24 prosent av bedriftene. Av de bedriftene som hadde hatt rekrutteringsproblemer, svarte sju av ti bedrifter at de ikke hadde fått ansatt noen. Den resterende andelen av disse bedriftene hadde ansatt personer med lavere eller annen formell kompetanse enn den de hadde behov for.

Rekrutteringsproblemene er størst innen næringen helse- og sosialtjenester der 43 % av bedriftene svarte at de ikke hadde fått ansatt noen eller at de hadde ansatt noen med lavere eller annen kompetanse enn den de søkte etter. Nest størst er rekrutteringsproblemene innen næringen produksjon av metallvarer, der ca 33 % av bedriftene i undersøkelsen har svart at

de ikke hadde fått ansatt noen eller at de hadde ansatt noen med lavere eller annen kompetanse enn den de søkte etter.

NAVs omverdensanalyse

I NAVs omverdensanalyse 2023-2035 pekes det på at man venter størst vekst i sysselsettingen i tjenesteytende næringer. For offentlig sektor gjelder det særlig helse- og omsorg. Det ventes færre sysselsatte i oljenæringen, varehandel og industri. For varehandelen skyldes det automatisering og økt netthandel. Nedgangen i industrien skyldes blant annet ringvirkninger fra nedgangen i olje- og gassnæringen, men nedgangen kan bli dempet av at man venter regionalisering av internasjonale forsyningskjeder. Kompetansekravene vil øke, og det blir særlig mangel på helsearbeidere på alle utdanningsnivå, og yrkesfagutdannede særlig innen helsefag og håndverksfag.

NHOs kompetansebarometer

NHOs kompetansebarometer er en undersøkelse av medlemsbedriftenes behov for kompetanse etter fagområder og utdanningsnivåer, og behovet for ulike yrkesfag, fagskoleutdanninger og ingeniørtyper.

NHOs kompetansebarometer for 2023 viser at 6 av 10 av NHO Innlandet sine medlemsbedrifter ikke får tak i den kompetansen de trenger. På utdanningsnivået yrkesfag og fagskole er det størst behov, men også innenfor bachelor og masterutdanning er det behov ute hos bedriftene. Hele 7 av 10 av medlemsbedriftene i undersøkelsen sier at de har behov for fagskoleutdannede, mens 8 av 10 sier de har behov for yrkesfaglig kompetanse.

Når det gjelder behov for ulike typer fagkompetanse svarer 45% av NHO-bedriftene i Innlandet at de i stor eller noen grad har behov for kompetanse innen ingeniørfag og tekniske fag. 44% svarer at de har behov for kompetanse innenfor håndverksfag, mens 20% har behov for fagkompetanse innenfor IKT.

Utfordringer for Innlandet fylkeskommune

Tilbudsstrukturen for videregående opplæring skal i størst mulig grad gjenspeile arbeids- og næringslivets behov for kompetanse i Innlandet.

Innlandet fylkeskommune dekker et stort geografisk område med spredt bosetting. For å kunne ivareta god kvalitet i opplæringen, samtidig som en opprettholder en rasjonell drift, er det viktig at tilbudsstrukturen tar hensyn til både arbeidslivet og elevgrunnlaget i regionene. For å kunne tilby programområder på Vg2 er det avgjørende at skolen har et tilstrekkelig elevgrunnlag på Vg1. Det er et gjennomgående prinsipp at skoler har et rekrutteringsgrunnlag fra eget Vg1 når det planlegges plassering av Vg2-tilbud. Dette er for å sikre godt fagmiljø og kvalitet i opplæringen. Slik situasjonen har blitt med utgangspunkt i normtallsmodellen, er det likevel skoler som ikke lenger har Vg1, men som har Vg2 i tilbudet sitt.

Elevgrunnlaget i Innlandet viser en nedadgående kurve i årene framover. Dette medfører at det statlige rammetilskuddet til fylkeskommunen reduseres. Det er derfor helt nødvendig å tilpasse tilbudsstrukturen til betydelig lavere elevtall og reduserte økonomiske rammer. Ved plassering av tilbudene er det viktig å utnytte skolenes eksisterende kompetanse, lokaliteter og utstyr. Det må være et tilstrekkelig elevgrunnlag og tilgang på læreplasser for å kunne sette i gang et tilbud.

Elevtallsutviklingen tilsier at vi må forvente en reduksjon i tilbudene i årene framover. Mange bransjer gir imidlertid tilbakemelding om at de mangler faglært arbeidskraft, og enten ikke får tilsatt nye medarbeidere eller tilsetter arbeidssøkere med annen eller lavere kompetanse enn ønsket (NAV bedriftsundersøkelse).

Medvirkningskonferanser

Vinter/vår 2023 ble det arrangert medvirkningskonferanser med sentrale samarbeidspartnere i regionene. Fremtidig arbeidskraftbehov var en av problemstillingene det ble jobbet med under disse konferansene. Resultatene viste at deltakerne på alle konferansene fremhever helsesektoren som den viktigste sektoren for arbeidskraft både nå og i fremtiden. Det var også stor enighet om behovet for bedre og bredere kompetanse innen digitalisering, IKT og teknologi. Grønne næringer som blant annet bærekraftkompetanse, kunnskap om fornybar energi og grønnere industri ble også prioritert høyt. Reiselivet trekkes frem som viktig næring i Gudbrandsdalen og industrien trekkes frem som viktig i Gjøvik- og Valdresregionen. Lærere blir synliggjort som etterspurt arbeidskraft jevnt over i alle regionene.

Gjennomgående i alle samlingene kom det innspill og ønsker om mer innovasjonskompetanse, endringsledelse/kompetanse og gründerskap. Bygg- og anleggsfag, spesielt håndverksfagene, ble også trukket frem som nødvendig på samlingene.

Når det gjelder nærmere informasjon om organisering og gjennomføring av medvirkningskonferansene vises det til pkt. 3.

2.4 Endrede økonomiske rammebetingelser

Frie inntekter – elevtallsutviklingens betydning for inntektene

Inntektssystemet fordeler de frie inntektene til fylkeskommunene. For Innlandet fylkeskommune utgjør dette 76 prosent av inntektene. De frie inntektene består av skatt og rammetilskudd. De frie inntektene disponeres i hvert enkelt fylke på grunnlag av politiske prioriteringer.

Alle fylkeskommuner får i utgangspunktet det samme beløpet per innbygger i rammetilskudd, men rammetilskuddet omfordeles gjennom en utjevningsmekanisme. Utgiftsutjevningen kompenserer fylker som har høyere ufrivillige kostnader enn gjennomsnittet. Utjevningen blir fordelt mellom fem sektorer; videregående opplæring, kollektivtransport, fylkesveg, ferje og tannhelse. Innlandet fylkeskommunes utvikling i kompensasjon innen sektoren videregående opplæring, ser vi i tabellen nedenfor. Tallene er oppgitt i tusen kroner.

Videregående opplæring	2020	2021	2022	2023	2024	Differanse 2020-2024
16-18 åringer	-4 385	-12 577	-44 944	- 64 629	-83 256	- 78 871
Søkere til høykostprogram	104 494	88 016	67 639	53 389	49 106	-55 388
Søkere til læreplass	12 728	10 547	7 528	4 457	4814	-7 914
Reiseavstand	30 739	33 030	33 462	36 230	45 250	14 511

Total utjevning	143 576*	119 016*	63 635*	29 447*	15 914	-127 662
-----------------	----------	----------	---------	---------	--------	----------

Kilde: Grønt hefte (2020-2024), Kommunal- og distriksdepartementet. *Ikke justert til nåverdi.

Kriteriene for kompensasjon er i stor grad andel personer i aldersgruppen 16-18 år, og søkere til høykostnadsprogram (yrkesfag). Går Innlandets andel av disse gruppene ned, sammenlignet med gjennomsnittet, får vi mindre i kompensasjon. I perioden 2020 til 2024 gikk Innlandets kompensasjon ned med om lag 128 mill. kroner. I realiteten er forskjellen enda større, da tallet fra 2020 ikke er justert til nåverdi. Den eneste faktoren som gir oss mer i kompensasjon er at reiseavstanden øker i fylket. Dette kompenserer ikke for nedgangen i de andre kriteriene. Når vi ser på utviklingen i elevtall og antall personer i aldersgruppen 16-18 år fram mot 2038, vil denne kompensasjonen gå ytterligere ned og inntektene til fylkeskommunen vil reduseres markant som følge av dette.

Videregående opplæring	2020	2021	2022	2023	2024	Differanse 2020-2024
16-18 åringer	13 059	12 891	12 724	12 778	12 792	- 267
Nasjonal andel	6,92%	6,85 %	6,70 %	6,6 %	6,5 %	-0,42 pp.
Søkere til høykostprogram	2 323	2 268	2 215	2 209	2 259	- 64
Nasjonal andel	8,70%	8,31 %	7,94 %	7,62 %	7,61 %	-1,09 pp.

Kilde: Grønt hefte (2020-2024), Tabell-Efk, Kommunal- og distriksdepartementet.

Nytt revidert inntektssystem ble innført fra 2024, men uavhengig av dette får nedgangen i andel 16-18 åringer og søkere til høykostnadsprogram negativ betydning.

Reiseavstandskriteriet ble vektet litt opp, noe som ga Innlandet positiv effekt, men ikke nok til å kompensere nedgangen totalt.

Innlandet fylkeskommune har i tidsperioden 2020-2024 nedjustert utgiftene i takt med lavere inntekter, men på et punkt er det ikke mulig med tilstrekkelige tilpasninger uten strukturelle endringer.

2.5 Betydning av å få førsteønske innfridd

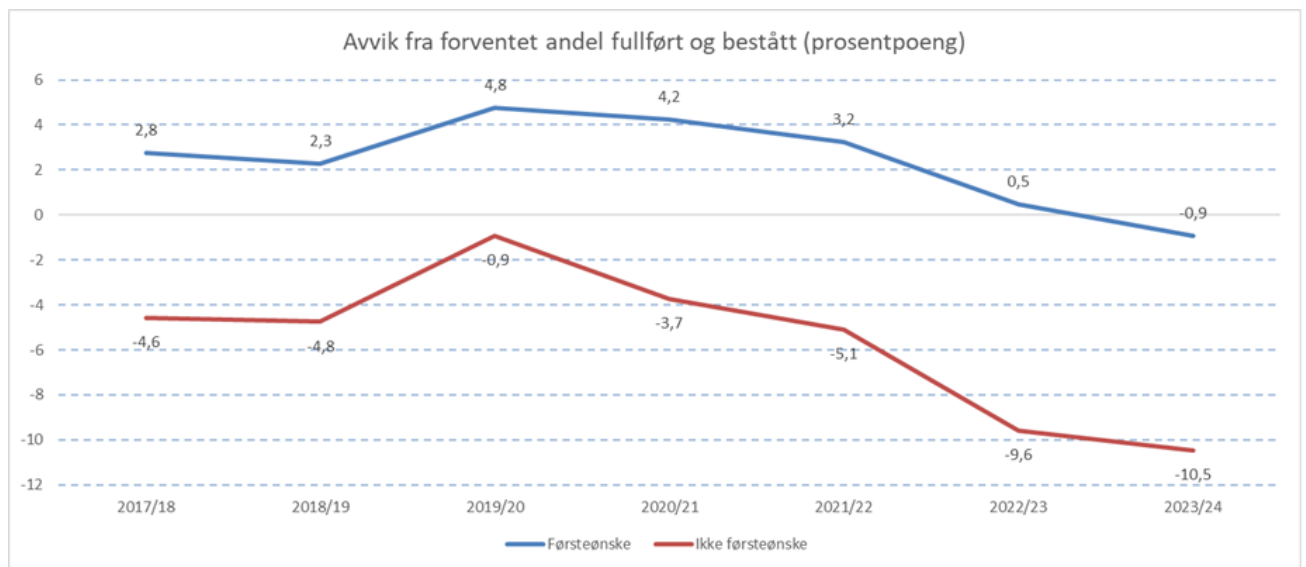
Søkere til videregående opplæring kan velge mellom 15 ulike utdanningsprogrammer, og har rett til å komme inn på ett av tre utdanningsprogram som settes opp i prioritert rekkefølge. Søkerne har også mulighet til å prioritere skole, men har ikke rett på inntak til én bestemt skole. Hvis det er flere elever enn ledige plasser på det enkelte utdanningsprogram, er det elever med de beste karakterene som får plassen først.

Innlandet fylkeskommune har kartlagt andelen elever som fullfører og består videregående opplæring, og som får førsteønsket sitt oppfylt, og sammenliknet med de elevene som ikke kommer inn på førsteønske. Tallene er korrigert for forventningsindikatoren.

Forventningsindikatoren utarbeides på bakgrunn av elevenes forutsetninger, valg av utdanningsprogram og hvilket nivå de er på i opplæringsløpet. Forventningsindikatoren beregner forventet andel elever som fullfører og består opplæringen. Beregningen gjøres ned på utdanningsprogram og trinn på den enkelte skole.

Figuren under viser avvik mellom forventet andel fullført og bestått (forventningsindikatoren) for henholdsvis elever som får førsteønsket sitt oppfylt og de som ikke kommer inn på førsteønske. Figuren er oppdatert med nye data sammenliknet med det som ble lagt frem i hørings-saken. Figuren inkluderer tall fra skoleåret 2023/24. I tillegg er utvalget av elever endret fra det som ble

presentert i hørings-saken. For alle skoleår som vises er nå delkurselever inkludert i utvalget. Delkurselever er elever som har fullført skoleåret med kun et utvalg av fag som er tilhørende utdanningsprogrammet de er registrert på i opplæringsløpet. Disse var ikke inkludert tidligere, og er årsaken til at tallene er endret for alle skoleår som vises. Årsaken til at man nå inkluderer delkurselever er at man har sett en relativt stor økning av delkurselever ved de videregående skolene de siste årene. Derfor er disse elevene nå inkludert i målegrunnet, slik at denne gruppa elever ble synliggjort i analyser/vurderinger.



Figuren viser at elever som ikke kommer inn på førsteønske gjennomgående har en lavere gjennomføringsprosent enn forventet ut fra forventningsindikatoren. I skoleårene før pandemien hadde disse elevene en gjennomføring som var ca. 4,7% lavere enn forventet. For elever som får førsteønske sitt oppfylt er resultatet motsatt; disse elevene hadde en høyere gjennomføringsprosent enn forventet i årene før pandemien, i snitt var gjennomføringsprosenten ca. 2,5 % høyere enn forventet. Det samme resultatet ser vi for skoleåret 2022/23. Elever som kom inn på førsteønske har hatt en gjennomføring som er 0,5% høyere enn forventet, mens de som ikke kom inn på førsteønsket hadde en gjennomføring som er 9,6% lavere enn forventet.

Skoleåret 2023/24 hadde elever som kom inn på førsteønske en gjennomføring som var 0,9% lavere enn forventet. For de som ikke kom inn på førsteønske var gjennomføringen 10,5% lavere enn forventet målt opp mot forventningsindikatoren.

Skoleårene 2019/20, 2020/21 og 2021/22 var preget av koronapandemien og er ikke direkte sammenlignbare med skoleårene før og etter pandemien.

Oppsummert viser resultatene at det å komme inn på førsteønsket synes å ha stor betydning for om eleven fullfører og består videregående opplæring.

2.6 Kartlegging av borteboere

Gjennomføringen av videregående opplæring for borteboere (de som bor på hybel eller internat), sammenliknet med de som bor hjemme, har i liten grad vært kartlagt av fylkeskommunene.

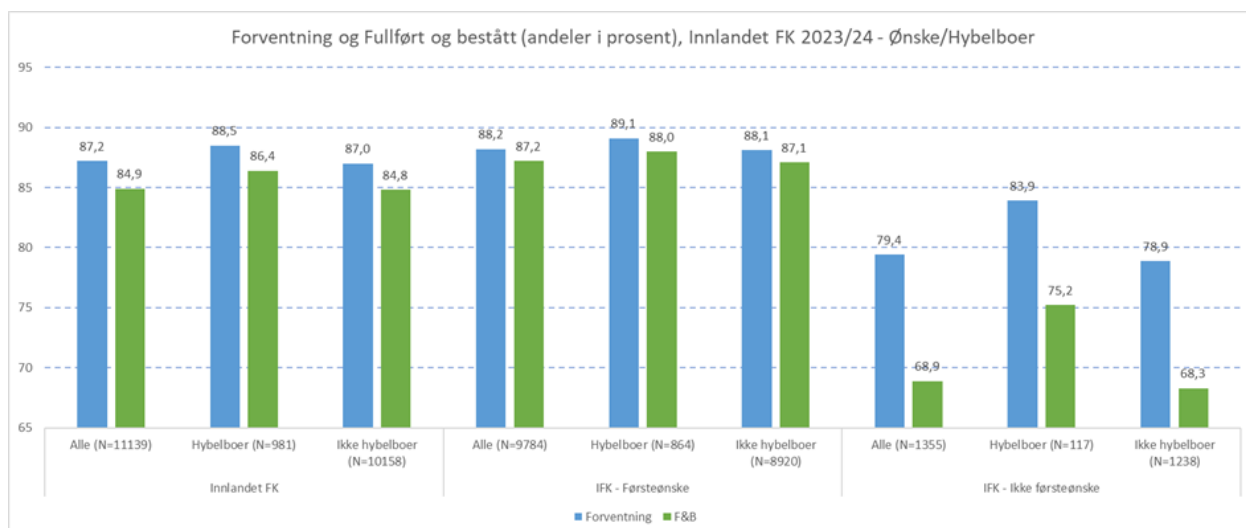
Nordland fylkeskommune gjennomførte i 2022 en spørreundersøkelse blant elever i Nordland, hvor formålet var å kartlegge eventuelle forskjeller i trivsel og mestring mellom borte- og hjemmeboende elever i videregående opplæring i Nordland fylke. Resultatet av undersøkelsen tydet på at borteboende elever i Nordland i det store og det hele klarer seg godt på skolen, og at de i liten grad skiller seg fra hjemmeboende elever når det gjelder trivsel, mestring og deltakelse på skolen.

For å etablere et bedre kunnskapsgrunnlag knyttet til gjennomføring av videregående opplæring for borteboere, ble det skoleåret 2022 -2023 besluttet at samtlige offentlige videregående skoler i Innlandet skulle registrere hvilke elever som bodde på hybel og internat i det skoleadministrative systemet. For å sikre et større datagrunnlag ble det inngått et samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, som gjorde tilsvarende registreringer av borteboere skoleåret 2022-2023. Til sammen er det ca. 19 000 elever i de to fylkene.

Registreringen av borteboere har gitt mulighet for å ta ut oversikt over denne gruppen elever og koble det til data om fullført og bestått videregående opplæring fra og med skoleåret 2022/2023. I høringssaken ble det vist en oversikt over fullført og bestått for borteboere i Møre og Romsdal og Innlandet for skoleåret 2022/23, vurdert opp mot forventet gjennomføring. Det ble også skilt mellom elever som har fått førsteønske sitt oppfylt og de som ikke har kommet inn på førsteønske.

Det er gjort tilsvarende registreringer for skoleåret 2023-24. Registreringene for skoleåret 2023-24 viser forskjeller i resultatene mellom de to fylkene når det gjelder andelen fullført og bestått for borteboere. Møre og Romsdal har en større andel sluttet blant hybelboere enn hva Innlandet fylkeskommune har, og gjennomgående en lavere fullføring for borteboere enn borteboere i Innlandet fylkeskommune.

Under vises tall for fullført og bestått for borteboere i Innlandet for skoleåret 2023-24, vurdert opp mot forventet gjennomføring.



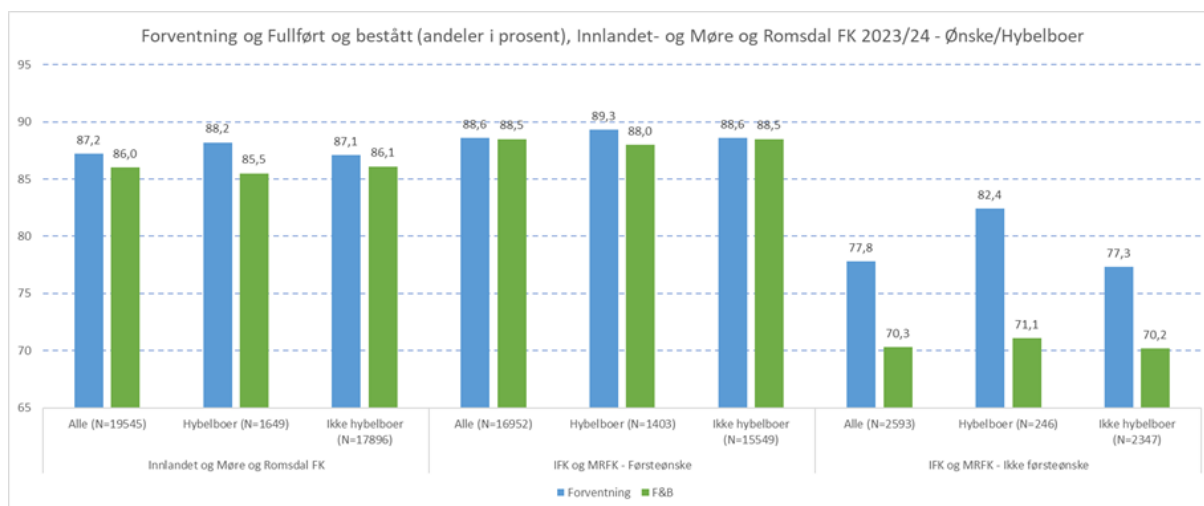
I alt var det i 2023-24 registrerte 981 borteboere i Innlandet. Som figuren viser er andel fullført og bestått lavere enn forventet gjennomføring for alle elever for skoleåret 2023-24. Ser man alle borteboere under ett hadde de en forventningsindikator på 88,5%, mens fullføringsgraden var noe lavere (86,4%). Tilsvarende var forventningsindikatoren for alle i utvalget som bor hjemme på 87%, mens fullføringsgraden var på 84,8%.

Når man skiller ut elever som har fått førsteønsket sitt oppfylt, og deretter deler elevgruppen inn i hybelboere/ikke hybelboere, viser kartleggingen for skoleåret 2023-2024 at borteboere som har fått førsteønsket sitt oppfylt har en lavere fullføring vurdert opp mot forventningsindikatoren, det samme gjelder de som bor hjemme. Differansen mellom fullført og bestått og forventning er omtrent sammenfallende uavhengig av om eleven bor på hybel eller hjemme.

Ser man på elevene som ikke har fått førsteønsket sitt oppfylt, ser man at både forventningsindikatoren og andel fullført og bestått er vesentlig lavere enn for de som får førsteønsket sitt oppfylt. Borteboere i denne gruppen hadde en forventningsindikator på 83,9% mens fullføringsgraden var på 75,2%. Av de som ikke fikk førsteønske oppfylt og bodde hjemme var forventningsindikatoren på 78,9% og gjennomføringsgraden var 68,3%. Utvalget elever i denne gruppen er relativt liten, totalt er utvalget på 1355 elever. Av disse er 117 borteboere.

Oppsummert viser kartleggingen for Innlandet i 2023-2024 at det ikke se ut til at elever som bor på hybel/internat har en dårligere gjennomføringsprosent enn de som bor hjemme. Det er det samme resultatet som kartleggingen for skoleåret 2022-2023 viste.

Under vises sammenstilte tall for fullført og bestått for borteboere i Innlandet og Møre og Romsdal for skoleåret 2023-24, vurdert opp mot forventet gjennomføring



Når man sammenstiller tallene for de to fylkene er det utvalget på ca. 19 500 elever. Som figuren viser er andel fullført og bestått lavere enn forventet gjennomføring for alle elever i 2023- 24, men forskjellen er større for borteboere sammenliknet med de som bor hjemme

Ser man alle borteboere under ett hadde de en forventningsindikator på 88,2%, mens fullføringsgraden var noe lavere (85,5%). Tilsvarende var forventningsindikatoren for alle i utvalget som bor hjemme på 87,1%, mens fullføringsgraden var på 86,6%.

Når man skiller ut elever som har fått førsteønsket sitt oppfylt, og deretter deler elevgruppen inn i hybelboere/ikke hybelboere, viser kartleggingen for skoleåret 2023-2024 at borteboere som har fått førsteønsket sitt oppfylt har en lavere fullføring vurdert opp mot forventningsindikatoren, sammenliknet med de som bor hjemme.

Ser man på elevene som ikke har fått førsteønsket sitt oppfylt, ser man at både forventningsindikatoren og andel fullført og bestått er vesentlig lavere enn for de som får førsteønsket sitt oppfylt. Borteboere i denne gruppen hadde en forventningsindikator på 82,4 mens fullføringsgraden var på 71,1%. Av de som ikke fikk førsteønske oppfylt og bodde hjemme var forventningsindikatoren på 77,3% og gjennomføringsgraden var 70,2%.

I hørings-saken ble det påpekt at det kunne være flere svakheter i tallgrunnlaget knyttet til registreringen for 2022-2023 fordi registreringen av borteboere startet relativt sent i skoleåret. Datagrunnlaget for 2023-24 har færre feilkilder fordi skolene startet registreringen av hybelboere ved begynnelsen av skoleåret. Utvalget elever er lavt i enkelte av gruppene og resultatene må tolkes med forsiktighet.

3 Medvirkning, informasjon og kommunikasjon

En utredning om framtidig skole- og tilbudsstruktur har mange interessenter. God kommunikasjon og medvirkning skal blant annet bidra til gode innspill til utredningsarbeidet, samt skape en felles forståelse for utfordringsbildet. For å få innspill tidlig i prosessen ble det vinter/vår 2023 arrangert fire medvirkningskonferanser for sentrale samarbeidspartnere ute i regionene. I september 2023 ble det arrangert medvirkningskonferanser hvor ungdom var målgruppen. Nedenfor følger en oppsummering av gjennomføringen for disse to medvirkningsprosessene. For mer utfyllende informasjon om de to medvirkningsprosessene

vises det til vedlegg «Medvirkningskonferanser – oppsummeringsrapport» og vedlegg «Medvirkningskonferanser for ungdom – framtidig skole- og tilbudsstruktur.»

3.1 Medvirkningskonferanser mars – mai 2023

Som en del av det politiske vedtaket fylkestinget fattet rundt framtidig skole- og tilbudsstruktur ble det også bestemt at det skulle gjennomføres en prosess med alle sentrale samarbeidspartnere i regionene vinteren 2023, hvor de ulike regionene kunne komme med innspill om hvilke utdanninger det er viktig å ha i sin region. Formålet med medvirkningskonferansene var å få tidlig innspill om hva slags utdanninger som er viktig for arbeidskraftbehov, rekruttering og utvikling av lokalt næringsliv.

Det ble i perioden mars-mai 2023 avholdt fire medvirkningskonferanser for alle regionene i Innlandet fylke:

- 22. mars for regionene Nord- og Sør-Østerdal - Koppang i Stor-Elvdal.
- 29. mars for regionene Lillehammer, Midt- og Nord-Gudbrandsdal - Rudi Gard i Sør-Fron.
- 20. april for regionene Hamar og Kongsvinger - Sand i Nord-Odal.
- 2. mai for regionene Gjøvik og Valdres og Gran kommune – Gjøvik.

Det var ønsket bred medvirkning og kommunene, interkommunal politiske råd, kompetanseinstitusjoner, frivillige organisasjoner, næringsliv /næringslivsorganisasjoner, Ungdommens fylkesting/ungdomsrepresentanter fra kommunene, LO og NHO ble invitert. Konferansene var åpne for alle. I alt deltok det ca. 400 personer på de fire konferansene.

Konferansene var delt inn i to arbeidsøkter: Innlandsstrategien og skole – og tilbudsstruktur. Begge arbeidsøktene besto av innlegg/presentasjoner, gruppearbeid og plenumsdiskusjoner. Norconsult sto for prosessledelsen under konferansene og utarbeidet også en rapport i etterkant som oppsummerte resultatene fra konferansene.

Under økten som omhandlet skole- og tilbudsstruktur arbeidet deltakerne i grupper rundt følgende temaer:

- Fremtidig arbeidskraftbehov
- Prioritering av utdanningstilbud
- Kvalitet i skolestrukturen

3.2 Medvirkningskonferanser for ungdom

I utredningen om en framtidig skole- og tilbudsstruktur er ungdom en viktig interessent, og formålet med konferansene var å gi ungdommen mulighet til å komme med innspill på problemstillinger/tema som er relevante i utredningsarbeidet. Invitasjoner til konferansene ble sendt til elevrådene ved de videregående skolene og ungdomsskolene i Innlandet, ungdomsråd i kommunene, Ungdommens Fylkesting, Elevorganisasjonen og Læringerådet.

Det ble gjennomført fire konferanser i løpet av september 2023. Konferansene dekket til sammen alle kommuner i Innlandet:

- 5. september: Lillehammer vgs. avd. sør – for regionene Lillehammer og Gudbrandsdalen

- 18. september: Sentrum vgs. – for Kongsvingerregionen
- 22. september: Gjøvik vgs. –for regionene Gjøvik, Valdres og Gran kommune (Hadeland)
- 25. september: Elverum vgs. for regionene Nord- og Sør-Østerdal og Hamarregionen

Opplegget bestod av en innledning/presentasjon, individuelle spørsmål, gruppearbeid og plenumsdiskusjoner.

Det deltok til sammen 135 ungdommer på de fire medvirkningskonferansene. I alt deltok det ungdommer fra 14 ungdomsskoler og 14 ungdomsråd. Alle de 23 offentlige videregående skolene i Innlandet var representert. Ut fra utsendte invitasjoner kunne det potensielt deltatt til sammen ca. 420 ungdommer på konferansene. Det var vanskelig å mobilisere deltakelse fra mange av ungdomsskolene og ungdomsrådene i kommunene.

Det var likevel god geografisk spredning med hensyn til hvilke kommuner deltakerne kom fra – i alt var det deltakere fra 34 kommuner i Innlandet. Det var også relativt små forskjeller mellom de ulike regionene på hvordan ungdommene svarte på de ulike problemstillingene.

Blant problemstillingene ungdommen jobbet med var fordeler og ulemper ved digital undervisning, alternative opplæringsmodeller, hva som er viktig for hybelboere og kjennetegn på en god skole.

Ungdommene som deltok var aktive og engasjerte, og det ble gjennomgående gitt gode tilbakemeldinger på opplegget. Mange ungdommer ga tilbakemelding om at det var lærerikt, og at de satte pris på å kunne diskutere med ungdom fra andre steder. De satte også pris på at de fikk muligheten til å komme med sine innspill.

4 Høringsinnspill

Høringsperioden varte i fire måneder, fra 02.05.24 – 31.08.24. Det ble sendt høringsbrev til alle kommuner i Innlandet, alle interkommunale politiske råd(IPR), NAV, partene i arbeidslivet samt Høgskolen Innlandet og NTNU. Det har vært mulig for alle å komme med høringsinnspill, og innspill kunne sendes via fylkeskommunens hjemmeside.

Alle høringsinnspillene følger som vedlegg til saken, og ligger tilgjengelig på fylkeskommunens nettsider. På nettsiden er høringsinnspillene delt inn i tre kategorier:

- Innspill fra kommuner og Interkommunale politiske råd
- Innspill fra organisasjoner og næringsliv
- Innspill fra andre
-

Nedenfor følger en overordnet oppsummering av de høringsinnspillene som har kommet inn.

I tillegg vil det blir gitt en oppsummering av mottatte høringsinnspill pr region under pkt. 13. Her vil høringsinnspillene fra kommunene og de interkommunale politiske råd bli oppsummert.

Overordnet oppsummering av høringsinnspillene

Engasjementet rundt skole- og tilbudsstrukturutredningen er stort, og ved høringsfristens utløp var det kommet inn rundt 500 høringsinnspill.

De fire fylkeskommunale rådene, nesten alle kommunene i Innlandet og ni av ti Interkommunale politiske råd har gitt sine innspill. I tillegg har det kommet mange innspill fra næringsliv, politiske partier, arbeidstakerorganisasjoner, ulike organisasjoner lag, foreninger. Det er også kommet inn mange høringsinnspill fra enkeltpersoner, ca. 135 privatpersoner har sendt inn innspill.

De aller fleste høringsinnspillene argumenterer for å bevare egen nærscole. Svært få av de som har gitt høringsinnspill tar stilling til de ulike alternativene til ny skole- og tilbudsstruktur som ble sendt på høring. Det er også relativt få som har besvart de spørsmålene fylkesutvalget vedtok å sende på høring.

Gjennomgående er det likelydende argumenter som benyttes, uavhengig av region og hvilken skole/skolested man er opptatt av. Betydningen av nærskolen for lokalsamfunnet og arbeids-/næringslivet blir trukket frem, og at en avvikling av skolen/skolestedet vil ramme sårbare elever, føre til urimelig lang reisevei for elevene, at mange flere blir hybelboere og at dette gir økt risiko for utenforskap. Gjennomgående vises det også til god kvalitet og høy gjennomføringsgrad ved de skolene som er foreslått avviklet.

Flere av høringsinnspillene kommer med kritikk av saksunderlaget i høringsssaken for manglende analyse av samfunnsøkonomiske konsekvenser av de ulike forslagene. Det blir også påpekt at forslaget bryter med Innlandsstrategiens mål om «levende byer, tettsteder og bygder».

Det har gjennom høringsssvarene kommet flere forslag til nye programområder på Vg2, blant annet dronefag og solenergi. Det har også kommet forslag om å gjøre andre endringer i tilbudsstrukturen ved enkelte skoler. Diss innspillene vil bli vurdert i forbindelse med saken om årlig tilbudsstruktur som skal behandles i desember.

Flere kommuner har spilt inn ønsker om samarbeidsavtaler med andre fylkeskommuner, både at dagens avtaler skal utvides og at det bør inngås avtaler med fylker Innlandet ikke har avtale med i dag.

Det har kommet få konkrete innspill på de ulike alternative opplæringsmodellene som ble sendt på høring. Oppsummering av høringsinnspill som omhandler alternative opplæringsmodeller vil bli gitt under pkt.15.5

Oppsummering av høringsinnspill fra regionale aktører og fylkeskommunale råd

LO Innlandet og NHO Innlandet har levert felles høringsinnspill. De understreker viktigheten av å ta hensyn til næringslivets kompetansebehov ved utformingen av den nye skole- og tilbudsstrukturen. De mener at dimensjonering i tråd med arbeids- og næringslivets behov vil bidra til økt gjennomføring, økt yrkesdeltakelse og redusert fraflytting. De påpeker at Yrkesnemndas innspill i saken må tilligges avgjørende vekt. De anfører at det er viktig at bedriftene får robuste langsiktige løsninger å forholde seg til og de fraråder derfor å flytte tilbud fra skoler med gode søkertall for å opprettholde utsatte skoler. De påpeker også behovet for investeringer i utstyr og maskiner som er relevante for næringslivet, samt etablering av internater og et godt kollektivtilbud. De påpeker også at framtidens modell for videregående opplæring også bør ta høyde for voksne elever.

NAV Innlandet støtter behovet for strukturelle grep i skolestrukturen i sitt høringsinnspill, men har ikke grunnlag for å anbefale noen av de fremlagte alternativene. De påpeker viktigheten av å ivareta elever som er i ferd med å falle ut eller som har falt ut av skolen. De understreker også at det nye skillet mellom opplæring av unge og voksne ikke lenger er så

tydelig, og at tilbudene bør ses i sammenheng. Videre advarer de mot at nedleggelse av yrkesfaglige linjer i distriktene kan føre til utfordringer med tilgang på kvalifisert arbeidskraft, og støtter derfor utviklingen av alternative opplæringsmodeller. De påpeker imidlertid at dette må skje i tett samarbeid med bransjene og arbeidsgiverne, og at fylkeskommunen må være bevisst på ansvaret som legges over på arbeidsgiverne og i større grad støtte dem i opplæringsløp.

Innlandet fylkes råd for mennesker ned funksjonsnedsettelse tar ikke stilling til de politiske beslutningene som skal fattes i saken, men gir en uttalelse på vegne av de som de er valgt til å representere. Rådet understreker viktigheten av å ivareta elevenes beste, spesielt de svakeste og de med spesielle behov. De påpeker at det er et stort samfunnsansvar å motivere alle elever til å fullføre videregående opplæring og komme seg ut i arbeidslivet. Rådet er bekymret for at nedleggelse av skoler kan true forutsigbarheten for elever og ansatte med funksjonsnedsettelse, og understreker behovet for universelt utformede og tilrettelagte skoler. De påpeker at bytte av skolested og eventuelt lengre reisevei kan gi store utfordringer for elevene.

Innlandet ungdomsråd gir i sitt høringsinnspill uttrykk for at tilbudet ikke vil være godt nok i enkelte regioner dersom de foreslåtte strukturendringene gjennomføres, og at man må se på hva næringslivet i de ulike regionene etterspør. De mener at man må legge seg på en linje som kompromisser et desentralisert tilbud med robuste fagmiljøer, og at det er sentralt med god informasjon og oppfølging av borteboere. De foreslår å øke borteboerstipendet, sikre nok hybler og styrke laget rundt borteboerne. De mener at samarbeid med nabofylker er viktig for å sikre at borteboere får økt mobilitet og oppfølging. Etter deres syn bør skoler i områder med levekårsutfordringer ha et særlig vern mot nedleggelse. Det må legges til rette for at elever kan ta videregående opplæring med mer fleksibilitet. Endringer i skolestruktur skal ikke føre til lavere fullføringsgrad. Innlandet ungdomsråd stiller seg kritiske til deler av utredningen i denne saken på bakgrunn av at det ikke kommer tydelig frem i saken hvilke hensyn eller kriterier som er lagt til grunn for å ivareta elevens forutsetninger, betydningen av et stabilt fag- og læringsmiljø og om den sosiale bærekraften er vektlagt nok.

Innlandet fylkes flerkulturelle råd støtter ungdomsrådets innspill og legger i tillegg vekt på at det må legges til rette for mer fleksibilitet og individuell tilpasning i videregående opplæring, spesielt for nasjonale minoriteter og elever som utøver kultur og idrett på høyt nivå.

Flerkulturelt råd viser også til rapporten «Det handler om Norge» NOU 2020:15 og mener at den bør løftes i denne saken. Rapporten viser blant annet at det er mulig å stabilisere folketallet, men at det krever distriktspolitisk innsats.

Det er i rapporten foreslått tiltak innen samferdsel, helsetjenester, utdanning og boligmarked. Grep som kan gjøres er for eksempel å flytte arbeidsplasser fra byene til distriktene og differensiering av arbeidsgiveravgiften.

Innlandet fylkes eldreråd støtter i hovedsak uttalelsene fra Ungdomsrådet og Flerkulturelt råd, men med noen presiseringer. De mener at det samfunnsøkonomiske perspektivet mangler i utredningen, og at det må tas hensyn til kostnader knyttet til utenforskap, rus, kriminalitet og psykiske belastninger, samt konsekvenser for lokalsamfunn og tjenestetilbud. Eldrerådet påpeker også at det er viktig å sikre kompetanse for å ta vare på de eldre i utkantstrøkene, og at desentraliserte arbeidsplasser kan være et virkemiddel.

5 Utvikling i søkermønster over tid

Dersom en betrakter søkemønsteret i Innlandet gjennom de siste fem årene, ser man for det første at yrkesfagene står sterkt i fylket. En stadig større andel av søkerne til Vg1 ønsker å starte på et yrkesfaglig opplæringsløp. I 2020 hadde 54 % av søkerne med ungdomsrett valgt et yrkesfaglig utdanningsprogram på sitt førsteønske, mens tilsvarende tall for 2024 viser 58%. Dette betyr at tilbudet i fylket også vris i en slik retning, og at den ledige kapasiteten dermed vil bli mest synlig innenfor de studieforberevende utdanningsprogrammene.

Søkermønsteret viser ellers at enkelte utdanningsprogram holder seg forholdsvis stabilt i popularitet, mens andre kan ha større variasjoner. Dette gjelder både innenfor studieforberevende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Enkelt bransjer ønsker seg flere søkere, uten at ungdommen nødvendigvis velger det. Fylkeskommunen kan til en viss grad påvirke dette gjennom dimensjoneringen av tilbudene. Det vil si at man innenfor populære utdanningsprogram kan begrense hvor mange som tas inn, og på den måten styre søkerne til et lavere ønske på søknaden hvor det er større etterspørsel i markedet, og derigjennom større muligheter for læreplass. Dette er en metode som brukes til en viss grad, samtidig som man kjenner til hvor viktig det er for gjennomføringen at søkerne i størst mulig grad får innvilget sitt førsteønske.

Vurdering

6 Konsekvenser dersom dagens skole- og tilbudsstruktur videreføres - «0-alternativet»

Opprettholdelse av dagens skole- og tilbudsstruktur var i hørings-saken ikke lagt frem som et eget alternativ.

Mange av høringsinnspillene som har kommet argumenterer for at dagens skole- og tilbudsstruktur bør opprettholdes. Det er relevant å belyse hvilke konsekvenser det vil ha, dersom man velger å ikke gjøre endringer i dagens skole- og tilbudsstruktur.

Oppfylingsgrad

Oppfylingsgraden er et mål på hvor mange elever som er i en klasse i forhold til hvor mange plasser som er tilgjengelige i det igangsatte tilbudet. Dersom oppfylingen er lav, har det konsekvenser både for elevenes læringsmiljø og ikke minst for skolens økonomi. Det bør være en målsetting at oppfylingsgraden er høyest mulig.

For skoleåret 2023-2024 ble det i Innlandet tatt inn 11 682 elever til 13 605 plasser, jf. elevtellingen pr. 01.10.23. Dette innebærer en oppfylingsgrad på 85,9%. På bakgrunn av forventet elevnedgang i årene som kommer, vil oppfylingsgraden synke og antall ledige plasser øke, dersom det ikke foretas noen endringer. Oppfylingsgraden påvirker både økonomi, kvalitet, fagmiljø og tilbudet til elevene.

Tabellen under viser faktisk oppfylingsgrad pr. region i 2023 og estimert oppfylingsgrad 2038 dersom det ikke foretas noen endringer i skole- og tilbudsstrukturen:

REGION	Oppfylingsgrad i dag	Estimert oppfylingsgrad i 2038
Gjøvik-regionen	89	71,6
Hadeland	80,2	65,5
Hamar-regionen	92	87,2
Kongsvinger-regionen	86	70,9
Lillehammer-regionen	86,3	80
Midt-Gudbrandsdal	72,2	64,3
Nord-Gudbrandsdal	66,6	51,1
Nord-Østerdal	77,4	57,6
Sør-Østerdal	86,1	63,5
Valdres	85,4	61,9
FYLKET TOTALT	85,9	72,3

Som det framgår av tabellen, vil oppfylingsgraden synke betraktelig fram til 2038 dersom det ikke foretas endringer i skole- og tilbudsstrukturen. Samtidig viser nye SSB-tall at elevkullene fortsetter å synke fram til 2040, noe som i så fall innebærer enda lavere oppfylingsgrad i alle regioner. Regionene nord i fylket vil få en oppfylingsgrad under 60%, mens både Hadeland, Midt-Gudbrandsdal, Sør-Østerdal og Valdres vil ligge på mellom 60-65%. Det er kun Hamar-regionen og Lillehammer-regionen som fortsatt vil ha en oppfylling over 80% uten strukturendringer.

Strammere økonomi

Med utgangspunkt i en gjennomsnittlig oppfylingsgrad i Innlandet på 85,9 %, rapporterer skolene i dag om forholdsvis stramme økonomiske rammer og små muligheter for fleksibilitet med tanke på den ordinære driften. Skoler i distriktene vil ofte ha en lavere oppfylingsgrad enn skoler i byene, noe som er en konsekvens av elevnedgangen som allerede har funnet sted.

Dersom dagens skole- og tilbudsstruktur opprettholdes, vil dette bety dårligere økonomi og strammere rammer for alle de videregående skolene i Innlandet. Som nevnt tidligere, medfører nedgangen i antall 16-18 åringer at de statlige overføringene vil reduseres betydelig i årene som kommer. Dette kan gå utover skolenes muligheter til å bevare bredden i fagtilbudet, samt gå utover mulighetene til å sikre en god oppfølging av elevene også utover selve opplæringen.

Som redegjort for under pkt. 10 gir god oppfylling (få ledige plasser) i klassene, en mer stabil og forutsigbar økonomi, som også sikrer god oppfølging av elevene gjennom skolehverdagen. Skolene får med andre ord noe større handlingsrom, og et bedre utgangspunkt for å sikre laget rundt eleven. Laget rundt eleven i de videregående skolene i Innlandet skal bidra til at ungdom i størst mulig grad får realisert sitt læringspotensial. Skolene erfarer at flere ungdommer i dag står i krevende livs- og helseutfordringer. Samtidig blir oftere skolemiljøene utfordret. I dette perspektivet blir det viktig å sikre at skolene har ressurser til nettopp å sikre et godt lag rundt elevene, noe som kan bli vanskeligere å ivareta dersom det ikke gjøres strukturelle endringer.

I saken som Hovedutvalg for utdanning behandlet 25.04.24 om fastsetting av endelig tilbudsstruktur for skoleåret 2024-2025, var det til sammen 103 forskjellige tilbud som hadde søkertall under normtall, jf. vedtatt normtallsmodell. 87 av disse tilbudene ble likevel opprettholdt på grunn av at oppfyllingen kom over normtall eller man la til grunn noen av de andre vurderingskriteriene i modellen. Dette betyr uansett stor sannsynlighet for ledig kapasitet på alle disse tilbudene. Lærerutgiftene vil for skolen være de samme om en klasse er full eller halvfull. Dersom en ikke foretar endringer i den overordnede strukturen, vil situasjonen med halvfulle klasser sannsynligvis øke i omfang. Normtallsmodellen som har blitt benyttet i Innlandet siden 2020 vil ikke fullt ut kunne forsvares dersom det stadig blir flere tilbud som ligger på grensen til normtallskriteriet, dvs. 60 % oppfylling. Etter hvert vil dette påvirke skolenes økonomi i så stor grad at det vil tvinge seg fram behov for å fjerne tilbud, og man vil stå i en usikker situasjon for hvert år som kommer. Dette vil igjen skape stor usikkerhet hos personalet ved skolen, men også hos søkerne. Erfaringsvis vil tilbud som hvert år står i fare for å ikke bli satt i gang, også miste søkere på grunn av denne usikkerheten. Det er ikke normtallsmodellen som gir dette resultatet, men at utlyst tilbudsvifte er bredere enn elevgrunlaget tilsier. Normtallsmodellen er nærmere omhandlet i et eget avsnitt.

Personalmessige konsekvenser av «null-alternativet»

Det vises til pkt. 8.2 som nærmere beskriver risiko- og sårbarhetsanalysen som er gjennomført på personalsiden. I tråd med risikobildet i risiko- og sårbarhetsanalysen er det risiko forbundet med at det ikke fattes en beslutning om ny skole- og tilbudsstruktur. Mange ansatte har allerede opplevd usikkerhet i lang tid, det er viktig med kontinuitet og framdrift. Usikkerhet om arbeidsplassen din består eller ei over tid kan medføre ulike negative

reaksjoner av både fysisk og psykisk art. Å miste jobben er for mange en livskrise. For andre gir det et mulighetsrom, om man opplever å få nye sjanser andre steder.

Dagens skole- og tilbudsstruktur fører hvert år til omstilling og nedbemanning. Med synkende elevtall og reduserte rammer har ikke IFK økonomi til å opprettholde ekstra bemanning. For å nå målet må skole- og tilbudsstrukturen fornyes og tilpasses endrede rammevilkår. Siden sammenslåingen i 2020 har det vært i underkant av 5 nye overtallige pr. år ved våre skoler. I 2023 var det en relativt stor økning, der 15 ansatte var i omstilling. Ca. 10 av disse ble omplassert, og ca. 5 ble sagt opp i deler eller hele sin stilling. Historisk sett er det i hovedsak lærere som har vært i omstilling i Innlandet fylkeskommune. I 2023 var også annet personell ved skolene berørt av omstilling, som merkantile og annet støttepersonell.

En utfordring med dagens tilbudsstruktur er at bemanningstilpasninger ved skolene skjer når endelig tilbudsstruktur er vedtatt i månedsskifte april/mai. Det blir derfor kort tid fra vedtak foreligger til bortfall av oppgaver skjer. Et vedtak om en ny skole- og tilbudsstruktur vil kunne gi større forutsigbarhet og mer tid for ansatte og arbeidsgiver til å kunne forberede seg.

Når det arbeides med bemanningstilpasninger ved skolene i dag, er det også relevant å se på indirekte påvirkninger ansatte opplever. Indirekte påvirkninger er bl.a. knyttet til den totale økonomiske situasjonen skolene står i, som igjen påvirker skolens handlingsrom. Omstilling handler slik også om indirekte påvirkning ansatte opplever, som igjen påvirker tjenestene som blir levert til elever.

Kompetansebehov i organisasjonen er også avgjørende for behovet for nedbemanning. I 2023 hadde Innlandet fylkeskommune totalt 570 eksterne stillingsutlysninger. 368 av disse stillingene var utlyst i de videregående skolene. Antall stillingsutlysninger sier noe om det løpende kompetansebehovet i organisasjonen totalt sett, og slik noe om muligheter for mobilitet i organisasjonen. Samtidig er det et faktum at store deler av organisasjonen krever fagspesifikk kompetanse. Eksempelvis er det slik at lærerstillinger har kompetansekrav jf. Opplæringsloven, og andre stillinger i sentraladministrasjonen krever kompetanse innen spesifikke bransjer og fag.

Oppsummert vil et nullalternativ ha både direkte påvirkning på ansatte, og da over tid i takt med elevnedgangen, og indirekte gjennom at skolene generelt vil få en mer krevende økonomisk situasjon som får konsekvenser som mindre støttepersonell o.l. Både direkte og indirekte personalmessige konsekvenser av et nullalternativ er slik sett relativt store.

7 Overordnede vurderinger som er lagt til grunn for forslaget om ny skole- og tilbudsstruktur

Deler av fremstillingen i dette avsnittet er lagt frem i tidligere politiske saker, men gjentas her da det vurderes som viktig for å få frem helheten i de vurderingene som er gjort i utredningsarbeidet.

Utgangspunkt i regioner

I fylkestingsvedtaket fra oktober 2022 står det at en framtidig skolestruktur skal ha en bærekraftig dimensjonering og at forutsigbarhet, kvalitet og bredde i utdanningstilbudet skal ivaretas.

En framtidig skolestruktur som skal være både bærekraftig og forutsigbar, forstås som en tilbudsstruktur som holder seg forutsigbar over tid. Den skal tåle endringer i elevenes utdanningsvalg og endringer i størrelsen på elevkullene, og også ta høyde for den elevtallsnedgangen som vil komme i Innlandet fylkeskommune. For å sikre forutsigbarhet og bredde i utdanningstilbudet anbefaler fylkeskommunedirektøren at man i en framtidig skole- og tilbudsstruktur bør løfte perspektivet fra den enkelte skole til regioner.

Ved å ta utgangspunkt i regioner er det lettere å ivareta både forutsigbarhet og bredde i utdanningstilbudet fordi det er flere elever i regionen enn i den enkelte kommune. I en situasjon med elevtallsnedgang er det lettere å opprettholde en god bredde i utdanningstilbudet i en region fremfor at hver enkelt skole skal gjøre det.

I et slikt perspektiv kan skolene i regionen sammen legge til rette for å tilby kompetanse utfra regionens behov. Et regionsperspektiv vil kunne gi større forutsigbarhet for elevene, skolen og arbeidslivet om hvilken kompetanse skolene i regionen bidrar til å dekke.

Kvalitet i opplæringen

Å bevare kvaliteten i opplæringstilbudene har vært førende for utredningsarbeidet, og det er jobbet mye med å skape en felles forståelse av kvalitetsbegrepet.

Å definere kvalitet i skole krever en helhetlig forståelse av begrepet, som inkluderer både strukturelle, prosessuelle og resultatbaserte aspekter. Strukturelle kvaliteter omfatter rammebetingelser som regelverk, ressurser og fysiske forhold. Prosesskvalitet handler om interne pedagogiske aktiviteter og samspillet mellom lærere og elever. Resultatkvalitet handler om hva elevene faktisk lærer og oppnår. Skolekvalitet ses ofte i sammenheng med samfunnets forventninger og verdier, samt læreplanverkets mål.

For å utvikle og opprettholde kvalitet i skoletilbudene er det viktig å ta hensyn til både struktur- og prosesskvalitet, samt elevenes behov og bakgrunn.

Det er vanskelig å stadfeste sammenhenger mellom læringsresultater og rammefaktorer som for eksempel ressursbruk og lærernes formelle kompetanse. Mange av undersøkelsene konkluderer med at det er elevenes forutsetninger og bakgrunn som forklarer forskjeller i læringsresultater (NOU 2002:10)

Skoleforskning sier lite om sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet. En vet imidlertid at det er sammenheng mellom skolenes profesjonsfelleskap, lærers kompetanse, både faglig og pedagogisk, og elevenes læringsutbytte.

Lærerkompetanse er ikke ferdig utviklet gjennom utdanningen. Den videreutvikles i samarbeid med kolleger og ledere i den enkelte skole. Kollegialt samarbeid blir dermed en vesentlig faktor når det gjelder elevenes læringsutbytte. En viktig faktor for kvalitet i skolen er altså hvordan skolene utvikler lærerkompetansen og skolens samlede kollektive kompetanse. Uavhengig av om man ser kvalitetsindikatorerne i hierarkisk sammenheng eller sidestiller disse, er det sammenhenger mellom kvalitetsindikatorerne. God kompetanse og kvalitet i en skole er avhengig av hvordan skolen jobber for å utvikle sin kollektive kompetanse og pedagogiske praksis i samspill med rammefaktorene. Kvalitet i utdanning handler til slutt om hva som skjer i det enkelte klasserom på den enkelte skole.

Teamorganisering og utstrakt lærersamarbeid gjennom skolebasert kompetanseutvikling og profesjonelle lærende nettverk bidrar til å øke kompetansen individuelt og kollektivt.

Skolestørrelse blir i den sammenheng en faktor. For skoler med få ansatte har en risiko når det gjelder sårbarhet generelt sett, men også sårbarhet sett i lys av at skolen skal være et profesjonsfelleskap hvor lærere og skoleledelse sammen utvikler god pedagogisk praksis. Med få ansatte vil det også være svært få lærere som dekker samme fag. Der det blir få lærere i et fagmiljø vil dette kunne være til hinder for fagsamarbeid og utvikling av profesjonsfelleskapet.

Sårbarheten ved en liten skole kan raskt komme til uttrykk ved manglende tilgang til vikarer, både interne og eksterne, ved kortvarig og langvarig sykefravær og annet fravær. Dette kan redusere muligheten for lærere til å delta i kompetansehevende nettverk, fagsamlinger og etter- og videreutdanning.

I utforming av ny skole- og tilbudsstruktur bør det vektlegges at skolen får gode rammer for å utvikle stabile fagmiljøer, samt elevenes preferanser og søkertall. Det er viktig å skape stabile fagmiljøer og arbeidsforhold for personalet for å sikre kontinuitet og kvalitet over tid.

For ytterligere utdyping vises det til vedlegg «Kvalitet i skole».

Samfunnets behov for kompetanse

Ny opplæringslov presiserer at fylkene skal legge vekt på samfunnets behov for kompetanse i forbindelse med planleggingen av sine opplæringstilbud. Søkertallene til våre opplæringstilbud viser at 58 % av den totale søkermassen til vg1 har et yrkesfaglig utdanningsprogram som førsteønske. Innlandet har et næringsliv som etterspør faglært arbeidskraft, og mange bransjer må i dag rekruttere søkere som mangler ønsket kompetanse. Samtidig vil mange bransjer og bedrifter også ha behov for arbeidstakere med høyere akademisk utdanning.

I det store bildet vil det bli krevende å tilfredsstillere flere bransjers behov sett opp mot den forventede elevnedgangen. I den helhetlige vurderingen må en derfor i størst mulig grad etterstrebe en fornuftig balanse i fordelingen mellom studieforbereende tilbud og yrkesfag.

I tilfeller der en skole har flere studieforbereende tilbud og man ønsker å opprettholde flest mulig av yrkesfagene, må en gjøre inngående vurderinger knyttet de studieforbereende tilbudene. Alle studieforbereende tilbud gir i utgangspunktet generell studiekompetanse, men det er kun innenfor studiespesialisering man kan ta ekstra fordypning/spesialisering opp mot spesielle opptakskrav til høyskole og universitet. Dette innebærer at det kan være mest hensiktsmessig totalt sett å beholde studiespesialisering i de tilfeller man ser behov for å redusere tilbud innenfor studieforbereende utdanningsprogram.

Samarbeidsavtaler med andre fylker

Det er i høringen kommet innspill om inngåelse av flere samarbeidsavtaler med andre fylker. Administrasjonen har god erfaring med de samarbeidsavtalene som allerede er etablert, og disse vurderes i hovedsak å være tilstrekkelige. Møre og Romsdal har sagt ja til å inngå samarbeidsavtale for elever bosatt i Lesja kommune til å søke til Rauma vgs. Fylkeskommunedirektøren anbefaler dette.

8 Personalmessige konsekvenser

8.1 Innledning

Det fremkommer av veileder for omstilling og nedbemanning i Innlandet fylkeskommune: *«Innlandet fylkeskommune (IFK) har som mål at omstilling- og nedbemanningsprosesser skal gjennomføres så forutsigbart som mulig, og at prosessen oppleves som ryddig og tydelig. Vi ønsker at berørte medarbeidere skal sikres ivaretagelse, og at prosessene som iverksettes ivaretar medbestemmelse og inkludering. For å få til dette er det viktig å være tydelig på årsakene til nedbemanning. IFK sine verdier tillit, åpenhet og raushet skal gjenspeiles i vårt endrings- og omstillingsarbeid. Arbeidsgiver skal legge til rette for en konstruktiv og transparent prosess, i fellesskap med tillitsvalgte.»*

Tilstrekkelig og nødvendig informasjon er avgjørende for å lykkes i slike krevende prosesser, og at lov- og avtaleverket som legger føringer for slike prosesser er gjort kjent, blir forstått og fulgt.

Målet med framtidig skolestruktur er å sikre stabile utdanningstilbud med høy kvalitet i opplæringen over tid. Endring, omstilling, nedleggelse av skoler og skoletilbud vil påvirke mange ansatte i IFK, spesielt ansatte ved skolene våre, men også resten av organisasjonen. Dette er viktig å merke seg; det vil være mange både direkte og indirekte berørte uansett vedtak, og hele vår organisasjon berøres.

Dette avsnittet beskriver personalmessige konsekvenser ved endring og omstilling som følge av skole- og tilbudsstruktur.

8.2 Prosessbeskrivelse av endringsarbeidet

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Det er gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) avgrenset til personalsiden i forkant av vedtak om skole- og tilbudsstruktur. Risikostyring er viktig i styringen av fylkeskommunen. Formålet med risikostyringen er å identifisere, vurdere, håndtere og følge opp hendelser som kan påvirke måloppnåelsen. Metodikken som benyttes legger til grunn NS-ISO 31000:2018 Risikostyring – retningslinjer og er harmonisert med føringer gitt i fylkeskommunens Plan- og styringssystem og Overordnet styringsdokument for internkontroll.

Arbeidsgruppen som har jobbet med risiko- og sårbarhetsanalysen har vært bredt sammensatt med fagpersoner fra ulike avdelinger, ledere, fellestillitsvalgte og fylkeshovedverneombudet.

Kort oppsummert kan nevnes at risiko- og sårbarhetsanalysen per september har en score på 3,5 (i en risikomatrise viser risikonivåene og score til: 1- usannsynlig og ubetydelig konsekvens, 2- mindre sannsynlig og moderat konsekvens, 3- mulig og alvorlig konsekvens, 4 sannsynlig og kritisk konsekvens. Fargekodene indikerer risikonivå, beskrivelse av om tiltak er nødvendig og kriterier for å akseptere risiko. I eksempelet vist her fra nevnte ROS er det flest risikokilder som har oransje farge, dette indikerer at tiltak skal vurderes og risiko må følges opp kontinuerlig).

Det er altså risiko forbundet med skole- og tilbudsstruktur for personalsiden, og noen risikokilder er mer alvorlige enn andre. Det er både pågående tiltak og iverksatt nye tiltak for å redusere risiko. Eksempler på risikokilder er manglende informasjon, svekket drift, urolige arbeidsmiljø, manglende etterlevelse av lov- og avtaleverk, vedtak om ingen endringer/null alternativet.

Eksempler på interne tiltak som er innført for å redusere risiko og hindre at de inntreffer:

- Det er innført nye møtepunkter og jevnlig dialog for å sikre lik informasjon på tvers av avdelinger som forbereder, og skal sikre gjennomføring av personalløp og informasjonsflyt.
- Prosessveiledning og veiledning av ledere med fokus på å lede i krise og usikre tider hvor mange ansatte kjenner på stress og uro.
- Benytte våre digitale verktøy i enda større grad direkte mot de enkelte avdelinger, samt oppdatere informasjon og nyhetssaker.
- Gjennomføring av digitale samlinger for ledere, før og etter vedtak. Vernetjenesten avholder også samling i forkant av vedtak. Flere fagforeninger planlegger også samlinger for sine tillitsvalgstapparater.
- Veiledere og malverk om endring, omstilling og nedbemanning oppdateres.
- Tidslinje med datofesting av prosess-steg i omstilling- og nedbemanningsprosesser.

Risikobildet som viser høyeste risiko per september 2024:

3.9	Arbeidsmiljø hvordan sikre stabile og forutsigbare arbeidsforhold i usikker tid?	Tiltak 3	>
3.9	Opprettholde drift hvordan sikre driften?	Tiltak 3	>
3.9	Manglende informasjon hva skjer når? manglende informasjon om tidslinjen jf. usikkerhet om politisk vedtak og resultat	Tiltak 3	>
3.9	Media og lokalsamfunn hvordan håndtere avisoppslag og sosiale media i usikre tider?		>
3.9	Ingen beslutning- null alternativet Hva skjer hvis politikerne ikke vedtar noen endringer?		>
3.9	Kompetanse Hva skjer hvis det er manglende kompetanseoversikt? (ikke oversikt over ansattes samlede kompetanse)	Tiltak 1	>
2.8	Etterleve lov- og avtaleverket hvordan sikre at vi gjennomfører saklige prosesser?		>
1.7	Kompetanse Hva skjer om vi får kompetanseflukt?		>

(utdrag ROS, 20.9.2024)

For nærmere informasjon og detaljer om risikovurderingen, se vedlegg. Det vil gjennomføres en ny ROS etter at vedtaket er fattet 23.10.24.

Viktige steg i omstilling- og nedbemanningsprosesser

I tillegg til formelle lovkrav som ligger til grunn for omstilling og nedbemanning er det viktig å gjennomføre prosessene effektivt, sikre kontinuitet og ivaretagelse, med den enkelte ansatte i fokus og ikke minst sikre at målene som er satt nås. Medbestemmelse og partssamarbeid er en viktig grunnpilar. Arbeidsgiver og de tillitsvalgte skal i fellesskap bidra til gode løsninger.

Underveis i prosessen har det vært jevnlig informasjon og drøfting med tillitsvalgte i fastlagte møter. Personalmessige konsekvenser har vært egen sak som er diskutert i formelle møter og uformelle temamøter med de fellestillitsvalgte og vernetjenesten i februar, mars og april, og denne siste versjonen som følger fylkeskommunedirektørens anbefaling skal formelt drøftes 2.10.24.

Arbeidsgiversiden er tett på skoler hvor trykket er spesielt stort knyttet til pågående nedbemanningsprosesser. Det gis veiledning, kompetansepåfyll, prosess-støtte og bistand til å håndtere krevende forhold som splittede arbeidsmiljø, stort medietrykk, og hvordan lede seg selv og andre i krisetider hvor både fysiske og psykiske faktorer kan gjøres gjeldene.

Fagpersoner på HR er i tett dialog med øvrige avdelinger i fylkeskommunen og bidrar med støtte for å sikre en god gjennomføring av personalmessige prosesser etter at vedtaket er fattet.

Nedenfor gis en kort beskrivelse av hvordan omstilling- og eventuelt nedbemanningsprosessen vil foregå med bakgrunn i IFK sin veileder for omstilling og nedbemanning, som bygger på lov- og avtaleverk. Det er også laget en gjennomføringsplan som beskriver hvem som har ansvaret for de ulike stegene, for oppfølging underveis og en tidslinje som viser gjennomføring av dem.

1. Det første skrittet i en nedbemanningsprosess vil være å vurdere dagens organisasjon nøye og hvilke endringer som ønskes gjennomført. Dette er beskrevet i fylkeskommunedirektørens anbefaling til ny skole- og tilbudsstruktur, som offentliggjøres 4.10.24. Når det politiske vedtaket er fattet skal følgende beskrives:
 - a. Nedbemanningsbehov – beskrivelse av behovet for nedbemanning. Dersom situasjonen ikke lar seg løse ved naturlig avgang og ansettelsesstopp, skal det utferdiges et beslutningsgrunnlag om behovet for nedbemanningen.
 - b. Beslutningsgrunnlag – det skal lages en beskrivelse av det saklige behovet for nedbemanning.
 - c. Utarbeide bemanningsplaner dimensjonert for den nye organisasjonen.
2. Informasjon og drøftinger med arbeidstakerrepresentanter og tillitsvalgte. Informasjon og drøfting med tillitsvalgte skal skje så tidlig som mulig. Referater utarbeides. Konkret betyr dette at det skal:

- d. Behandles i lokale arbeidsmiljøutvalg og i overordnet HAMU.
Fylkeskommunedirektørens innstilling vil behandles i HAMU 8.10.24 og aktuelle forhold behandles i møter utover høsten.
 - e. Drøfte utvalgskrets og utvelgelseskriterier. Hvis det blir endringer, skal drøftingen gjennomføres 7.11.24 i det sentrale informasjons- og drøftingsmøte (ID-møte) hvor arbeidsgiver og de fellestillitsvalgte møter.
 - f. Arbeidsgiver har meldeplikt til NAV (dersom minst 10 arbeidstakere innenfor et tidsrom på 30 dager står i fare for oppsigelse).
3. Kartlegging av medarbeidere i utvelgelseskretsen.
- a. Kompetansekartlegging av alle i utvalgskretsene vil gjennomføres etter drøfting av krets 7.11 i det sentrale ID-møtet.
 - b. Gjennomføring av Kartleggingssamtaler. I kartleggingssamtalen gjennomgås nåværende oppgaver og ansvarsområder, kompetanse samt relevante sosiale og personlige forhold
 - c. Utarbeide foreløpig innplasseringsplaner.
4. Det skal forsøkes å finne annet passende arbeid til dem som står i fare for å bli overtallig. Hva som ansees som «passende arbeid», beror på en helhetsvurdering. Plikten til å tilby annet passende arbeid gjelder også mindre attraktive stillinger med lavere lønnsnivå, redusert stillingsprosent eller andre arbeidsoppgaver. Virksomhetens behov og tilbud om annen passende stilling kan tilsi at det må gis tid til opplæring og omstilling. Dersom arbeidstaker takker nei til et tilbud om annet passende arbeid som ikke er vesentlig endring fra dagens stilling, kan det innebære at oppsigelsen er saklig. Tilbud om annet passende arbeid oppstår når en ansatt er navngitt for en mulig oppsigelse. Det vil innføres et system for å sikre oversikt og kontroll over stillinger som skal lyses ut. I praksis betyr dette at stillinger med unntak av stillinger som krever autorisasjoner (for eksempel tannleger, tannpleiere og ferjemannskap) skal kvalitetssikres om kan tilbys mulige overtallige før det gjennomføres andre tilsetninger.
5. Det gjennomføres omstillingssamtaler med ansatte som risikerer endringer i arbeidsforholdet som følge av nedbemanningen. Omstillingssamtalene tar utgangspunkt i virkningen nedbemanningen har for den enkelte ansatte.
- a. Arbeidsgiver utarbeider endelig innplasseringsplan etter disse samtalene. Forhåndsvarsel og invitasjon til individuelle drøftingsmøter sendes mulige overtallige medarbeidere.
6. Individuelle drøftingsmøter – drøfting før beslutning om oppsigelse.
- Formålet med møtet er at arbeidsgiver skal drøfte grunnlaget for en eventuell oppsigelse med den ansatte og at arbeidstager får god mulighet til å imøtegå de fakta og vurderinger som arbeidsgiver legger frem i drøftelsesmøtet. Både grunnlaget for oppsigelsen og eventuell utvelgelse mellom flere ansatte av hvem som skal sies opp, skal drøftes

7. Oppsigelse, jf. formkrav i AML kap. 15 og Forvaltningsloven kap. IV. Medarbeider vil ved oppsigelse ha fortrinnsrett til en stilling i IFK, som hen er kvalifisert for, fra man blir oppsagt og inntil ett år fra oppsigelsesfristens utløp.

8.3 Omstillingsmidler – personalpolitiske virkemidler

Ved omfattende endringer og nedbemanning som skole- og tilbudsstruktur kan medføre, vil omstillingsmidler i form av ulike personalpolitiske virkemidler kunne bidra til å gi ansatte nye muligheter og/eller incentiv for endring. For eksempel kan virkemidler være aktuelt hvis ansatte får lengere reisevei, ved endrede arbeidsoppgaver, ved å kunne flytte for å kunne beholde jobben i IFK, eller for eksempel hvis ansatte ønsker å avslutte sitt arbeidsforhold.

I Staten er det nedfelt i ulike særavtaler for personalpolitiske virkemidler i forbindelse med omstillinger (se bl.a. Statens personalhåndbok pkt. 9.22 Særavtale om bruk av virkemidler ved omstillinger i Staten). Eksempler på slike virkemidler og som kan være aktuelle er bl.a. merkostnader til reise, merutgifter til kost, dekning av utgifter til barnehage og SFO/AKS, kompetansepåfyll, og sluttvederlag.

Det har kommet innspill fra tillitsvalgte om sluttvederlag for eksempel kan tilbys eldre arbeidstakere, men arbeidsgiver er opptatt av at dette ikke kan være et eventuelt aldersdiskriminerende virkemiddel.

Ved opprettelsen av Innlandet fylkeskommune ble det innvilget økonomisk kompensasjon for økte reisekostnader som følge av lengre reisevei, samt reise i arbeidstiden, for flere ansatte. Dette tiltaket opphører 31.12.24.

Det er behov for omstillingsmidler for å kunne ta i bruk virkemidler. Det er arbeidsgiver som – etter å ha drøftet med de tillitsvalgte – bestemmer om virkemidlene skal tas i bruk, og i så fall hvilke virkemidler innenfor rammen som er nødvendig for å nå de mål som er satt for arbeidet, samt hvem som skal tilbys hva. Arbeidsgiver skal foreta en grundig individuell vurdering før virkemidlene tas i bruk. Dette er viktig for å sikre helhet, kontinuitet og forutsigbarhet, samt å for å sikre at det treffer riktig for mange potensielt berørte ansatte.

Det er også mulig å inngå avtaler med eksterne samarbeidspartnere om kompetansemobilisering og overføring av ansatte til andre bransjer, organisasjoner og virksomheter. Dette er på den annen side meget tidkrevende og vil kreve ekstra ressurser i fylkeskommunen å forvalte.

Fylkeskommunedirektørens vurdering er at ved eventuelle vedtak om betydelige strukturendringer vil det være behov for personalpolitiske virkemidler i omstillingsarbeidet. Det anbefales derfor at behovet for omstillingsmidler tas inn som en del av behandlingen av årsbudsjett/økonomiplan 2025 – 2028.

8.4 Personalmessige konsekvenser av ny skole- og tilbudsstruktur

Målet med framtidig skolestruktur er å sikre stabile utdanningstilbud med høy kvalitet i opplæringen over tid. Dette er viktig for elever, men også de ansatte. Størst mulig forutsigbarhet gir også ro til å fokusere på mål og oppgavene som ligger til grunn for IFK og ansatte i deres hverdag. Psykososiale aspekter som negativt jobbstress, uro, livskrise osv. må forebygges og håndteres om det oppstår. I omstilling- og nedbemanningsprosesser er det naturlig at ansatte i ulik grad vil oppleve ulike reaksjoner. Derfor er det viktig å sikre beslutninger som er tydelige å forstå og gir tid til å sikre ivaretagelse av de som blir direkte og indirekte berørt. Noen vil kunne bli overtallige, noen vil få nytt arbeidssted og andre vil kunne få nye oppgaver. Voksnes læring og et bredere tilbud innenfor nettskole vil kunne gi nye oppgaver for andre.

På skolene er det noen utdanningsprogrammer det er spesielt krevende å rekruttere ansatte til. Blant annet opplever IFK at det er konkurranse med privat sektor om arbeidskraft. Dette er spesielt yrkesfag innenfor retningene som Rørlegger (i bygg- og anleggsteknikk), Betong og mur (i bygg- og anleggsteknikk), Elektro og datateknologi, Teknologi og industrifag, samt IT og medieproduksjon.

Det er ikke mulig å gi et eksakt tall på mulige overtallige. Årsaken er at beregninger vil ha flere usikre variabler, og dermed være upresise. Nedleggelse av skole og skolesteder, og nedleggelse/flytting av utdanningsprogrammer, vil kunne gi bortfall og flytting av oppgaver, noe som igjen kan gi grunnlag for omplassering og nedbemanning. På den ene side vil nedleggelse av skoler og skolesteder kunne føre til et endret tilbud, men ved at de flyttes kan det også være naturlig at ansatte følger med disse oppgavene. Eventuelt bortfall av oppgaver må da ses i sammenheng med reelt bemanningsbehov dit oppgavene blir flyttet. I andre tilfeller vil nedleggelse innebære faktisk bortfall av oppgaver, og det vil kunne gi grunnlag for nedtrekk på bemanning, som i praksis kan bety at ansatte blir overtallige om det ikke er andre passende, ledige stillinger i fylkeskommunen å tilby dem.

I veileder for omstillings- og nedbemanningsprosesser i Innlandet fylkeskommune defineres overtallighet på følgende måte:

Når en ansatt på grunn av virksomhetens forhold i en nedbemanningsprosess blir vurdert som overtallig, betyr det at oppgaver, deler- eller hele stillinger bortfaller. Vedkommende kan bli omplassert, må tilegne seg ny kompetanse eller står i fare for å bli oppsagt. Det er først ved formell oppsigelse eller varsel om oppsigelse at den ansatte får konkrete rettigheter som overtallig (herunder fortrinnsrett). Arbeidsgiver har likevel en omplasseringsplikt til å tilby annet passende arbeid forut for oppsigelsen (AML §15-7 (2)). Dersom arbeidstaker takker nei til et tilbud om annet passende arbeid, kan det innebære at oppsigelsen er saklig. Det betyr i midlertidig ikke at arbeidstaker mister fortrinnsretten.

Et annet viktig aspekt knyttet til personalmessige konsekvenser av vedtak om skole- og tilbudsstruktur er at også andre enn lærere på de aktuelle skolene vil bli berørt, som ledere, merkantile og støttepersonell. Som tidligere nevnt i avsnittene om prosess-steg vil det kunne være aktuelt å holde igjen stillinger i hele IFK for å undersøke om det er ansatte som kan tilbys disse som annen passende stilling. Dette vil kunne påvirke alle rekrutteringsprosesser i IFK i tiden framover, selv om mange stillinger krever fagspesifikk kompetanse og autorisasjoner.

Utvalgskretsene, som skal drøftes i november, danner grunnlag for videre arbeid med eventuell nedbemanning. Det er viktig å presisere at arbeidsgiver ønsker en mest mulig forutsigbar prosess med hensyn til de ansatte. Innlandet fylkeskommune er én arbeidsgiver, og utgangspunktet er at alle arbeidstakerne er ansatt i fylkeskommunen. En begrensning av utvalgskretsen skal være saklig begrunnet. For en fylkeskommune med lange avstander, vil f.eks. geografi være et slikt saklig hensyn. Dersom nedbemanning skal skje i en avgrenset krets i fylkeskommunen, er det også viktig at utvelgelseskretsen ikke blir så liten at oppsigelsesvernet blir markant dårligere for de ansatte. Med anbefalingen som ligger til grunn mener arbeidsgiver det kan være hensiktsmessig at utvalgskretsene omfatter skoler/skolesteder som berøres av det politiske vedtaket som fattes, og at dette kan inkludere både skoler som mister og blir tilført tilbud. Med andre ord at skoler der tilbud avvikles og de skolene man ser for seg at elevene flyttes til, kan sees på som samme utvalgskrets. Dette besluttes formelt i drøftingen 7.11.24, som foregår i sentralt Informasjon og drøftingsmøte (ID-møte) med fellestillitsvalgte og arbeidsgiver.

Utvelgelseskriterier som skal legges til grunn for eventuell oppsigelse av ansatte og rekkefølgen mellom disse skal drøftes. Kriterier som er relevant å legge til grunn med bakgrunn i lov- og avtaleverk er: kompetanse, ansiennitet og sosiale hensyn.

8.5 Om bemanning i de videregående skolene i Innlandet fylkeskommune

Nedfor følger relevante tall med forklaringer som belyser bemanningssituasjonen ved videregående skoler i Innlandet fylkeskommune. Tallene er hentet fra det personaladministrative systemet i Innlandet fylkeskommune.

Skoler	Antall Ansatte	Antall Årsverk
Dokka vgs	70	55,0
Elverum vgs	162	146,9
Gausdal vgs	39	32,7
Gjøvik vgs	223	180,1
Hadeland vgs	147	125,8
Hamar katedralskole	193	170,3
Jønsberg vgs	76	59,8
Lena-Valle vgs	152	125,8
Lillehammer vgs	203	178,2
Nord G-dal vgs	93	79,9
N-Østerd. vgs	110	86,0
Raufoss vgs	88	76,7
Ringsaker vgs	142	117,0
Sentrum vgs	116	101,9
Skarnes vgs	54	50,7
Solør vgs	113	102,2
Stange vgs	97	76,5
Storhamar vgs	132	106,9
Storsteigen vgs	68	56,5
Trysil vgs	51	44,2
Valdres vgs	105	78,7
Vinstra vgs	96	71,0
Øvrebyen vgs	54	48,2
Totalsum	2584	2171,0

Tabell 1: antall ansatte og årsverk per skole totalt per september 2024

Bemanningen ved skolene/skolestedene omfatter undervisningspersonell, ledelse og støttefunksjoner (bibliotekar, merkantile ansatte, elevassistenter, miljøarbeidere og kantinemedarbeidere).

Som ansatt telles alle som har en fast eller midlertidig stilling. Personer som utfører arbeid på timebasis, telles ikke som ansatte i denne sammenhengen. Noen har to eller flere faste deltidsstillinger, mens andre har én fast stilling og ett eller flere vikariater/engasjementer. Det betyr at det totale antall ansatte er noe lavere om man teller antall hoder, og ikke antall stillinger hvor det utføres årsverk. Antall årsverk i tabellen tar utgangspunkt i stillingsprosenten til de ansatte, og gir slik en indikasjon på omfanget av deltidsstillinger.

Skoler	Fast	Lærling	Midlertidig	Vikar	Totalsum
Dokka vgs	59	2	4	5	70
Elverum vgs	135	3	9	15	162
Gausdal vgs	36		2	1	39
Gjøvik vgs	190	5	10	18	223
Hadeland vgs	136	2	2	7	147
Hamar katedralskole	169	3	7	14	193
Jønsberg vgs	64	2	3	7	76
Lena-Valle vgs	131	4	7	10	152
Lillehammer vgs	179	6	7	11	203
Nord G-dal vgs	91	2			93
N-Østerd. vgs	86	1	16	7	110
Raufoss vgs	79	3	4	2	88
Ringsaker vgs	112	2	3	25	142
Sentrum vgs	102	3	6	5	116
Skarnes vgs	49		2	3	54
Solør vgs	106	2	3	2	113
Stange vgs	83		5	9	97
Storhamar vgs	108	4	4	16	132
Storsteigen vgs	60	1	5	2	68
Trysil vgs	46	3		2	51
Valdres vgs	85	3	3	14	105
Vinstra vgs	73	3	11	9	96
Øvrebyen vgs	48	1	1	4	54
Totalsum	2227	55	114	188	2584

Tabell 2: Antall ansatte totalt fordelt på fast, lærling, midlertidig, vikar og permisjon per skole per september 2024

Hovedregelen er at ansatte skal tilsettes fast i Innlandet fylkeskommune. Kolonnen for «Fast ansatt» omfatter også ansatte som er i permisjon fra sin stilling, for eksempel ansatte i foreldrepermisjon som har et fast tilsetningsforhold i Innlandet fylkeskommune. I de fleste tilfeller tilsettes en vikar for ansatte i permisjon, men oppgavene kan også løses ved intern omdisponering i permisjonsperioden. I noen tilfeller er det behov for å tilsette personell midlertidig pga. driftsmessige behov. Lærere som ikke oppfyller kompetansekravene som gjelder for undervisning, tilsettes fast på det vilkåret at utdanningen blir fullført, men kan også ansettes midlertidig uten vilkår i enkelte tilfeller.

Skoler	Ledelse	Pedagogisk personell	Støttepersonell	Totalsum
Dokka vgs	5	44	21	70
Elverum vgs	11	115	36	162
Gausdal vgs	4	28	7	39
Gjøvik vgs	11	174	38	223
Hadeland vgs	9	117	21	147
Hamar katedralskole	17	142	34	193
Jønsberg vgs	6	41	29	76
Lena-Valle vgs	11	92	49	152
Lillehammer vgs	15	156	32	203
Nord G-dal vgs	7	65	21	93
N-Østerd. vgs	8	88	14	110
Raufoss vgs	5	60	23	88
Ringsaker vgs	11	109	22	142
Sentrum vgs	9	77	30	116
Skarnes vgs	4	43	7	54
Solør vgs	13	79	21	113
Stange vgs	8	78	11	97
Storhamar vgs	9	87	36	132
Storsteigen vgs	7	25	36	68
Trysil vgs	6	33	12	51
Valdres vgs	7	70	28	105
Vinstra vgs	7	74	15	96
Øvrebyen vgs	6	40	8	54
Totalsum	196	1837	551	2584

Tabell 3: Antall ansatte fordelt på pedagogisk personell, ledelse og støttepersonell pr. sept. 2024

Pedagogisk personell omfatter ansatte som underviser i stillingskodene lærer, adjunkt og lektor, både med og uten pedagogisk og/ eller tilleggsutdanning.

Ledelse omfatter rektor, ass rektor, avdelingsledere og kantineledere.

Støttepersonell omfatter konsulenter, barne- og ungdomsarbeidere, elevassistenter, miljøpedagoger, bibliotekarer, IKT-drift, internatassistenter, rådgivere, lærlinger, fagarbeidere og kantinearbeidere. Støttepersonell innen renhold og vaktmestertjeneste omfattes ikke her, da dette personellet tilhører Eiendomsavdelingen (og sentraladministrasjonen).

I tillegg til de ansatte ved skolene er det ca. 170 ansatte som utfører funksjoner innen renhold og ca. 60 ansatte som utfører funksjoner innen forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) på skolene. Renholderne og driftsoperatørene har organisatorisk tilhørighet i Eiendomsavdelingen og er organisert i områdene Kongsvinger, Elverum, Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Nord – Gudbrandsdal. Dette personalet vil også bli berørt i skole- og tilbudsstrukturen.

Erfaring viser at det er få som går av med avtalefestet pensjon (AFP) i Innlandet fylkeskommune. Ansatte i skolene arbeider i stor grad til de er 67 år. Med tanke på at det i de neste årene også vil være naturlig avgang på grunn av pensjon, viser oversikten også hvor mange ansatte vi har i aldersgruppen 55 år og eldre for de aktuelle skolestedene.

Skoler	<35	35-44	45-54	55-58	59-62	63-66	67-70	Totalsum
Dokka vgs	11	17	21	7	4	8	2	70
Elverum vgs	44	26	49	11	16	15	1	162
Gausdal vgs	4	7	16	1	8	1	2	39
Gjøvik vgs	39	51	79	18	15	19	2	223
Hadeland vgs	27	35	41	22	16	6		147
Hamar katedralskole	22	45	62	25	17	19	3	193
Jønsberg vgs	11	23	30	5	4	3		76
Lena-Valle vgs	17	27	49	26	18	13	2	152
Lillehammer vgs	22	42	69	32	26	10	2	203
Nord G-dal vgs	10	28	24	12	9	9	1	93
N-Østerd. vgs	16	28	25	12	18	11		110
Raufoss vgs	17	18	28	7	14	3	1	88
Ringsaker vgs	28	37	45	17	14	1		142
Sentrum vgs	19	18	39	18	17	4	1	116
Skarnes vgs	3	9	24	3	10	4	1	54
Solør vgs	19	20	28	21	17	8		113
Stange vgs	11	31	31	8	5	9	2	97
Storhamar vgs	19	34	41	15	13	9	1	132
Storsteigen vgs	12	11	18	10	13	3	1	68
Trysil vgs	11	10	14	8	6	2		51
Valdres vgs	24	19	29	16	9	8		105
Vinstra vgs	18	17	25	16	14	6		96
Øvrebyen vgs	5	11	20	7	3	6	2	54
Totalsum	409	564	807	317	286	177	24	2584

Tabell 4: Ansatte totalt fordelt på aldersgrupper pr. sept. 2024

9 Ivaretagelse av elever med individuelle behov/sårbare elever

9.1 Individuell tilpasning

Opplæringsloven § 11-1 understreker at alle videregående skoler har plikt til å tilpasse opplæringen. Skolene skal legge til rette for en opplæring som ivaretar både fellesskapet og hver enkelt elev, slik at elevene får best mulig utbytte av opplæringen. Alle elevene må få muligheter til å lære og utvikle seg uavhengig av forutsetningene sine, som er et overordnet prinsipp for all opplæring i skolen. Skolene skal sørge for at elevene opplever å høre til og at de er en del av fellesskapet, og skal jobbe aktivt for at elevene er inkludert både faglig og sosialt. Det er tydeliggjort at tilpasset opplæring gjelder for alle elever, og at dette skal skje ved alle skoler.

Skolene skal vurdere om tiltakene innenfor tilpasset opplæring er nok til å gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller om eleven i tillegg har behov for individuell tilrettelegging i form av individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning), personlig assistanse, fysisk tilrettelegging, tekniske hjelpemidler eller opplæring i mobilitet jmfør §§ 11-4, 11-5 og 11-6. Hvis eleven kan ha behov for individuelt tilrettelagt opplæring må kommunen også hente inn sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. PP-tjenesten vurderer hva som er elevens utbytte av opplæringen ut fra både læreplanverkets forventninger om kompetanse, skolens opplæringstilbud og forhold knyttet til eleven sett i sammenheng. Det er fylkeskommunen som avgjør om eleven har rett på individuell tilrettelegging, og hva retten

innebærer jamfør opplæringsloven § 11-7. Skoleeier har delegert oppgaven med å fatte vedtak om individuell tilrettelegging til rektor. Vedtaket skal angi klart hvilket opplæringstilbud eleven trenger for å få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I forlengelsen skal skolene utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP), kontinuerlig vurdere og eventuelt justere opplæringstilbudet, samt skrive en årlig evaluering med vurdering av utvikling til eleven ut fra læringsmålene satt i IOP.

Dette betyr at alle de videregående skolene skal sørge for at alle elever får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og at nødvendige tiltak settes inn der det er behov. Uavhengig av skolestruktur, skal opplæringen tilpasses den enkelte elevs behov.

9.2 Rett til trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring jamfør opplæringsloven § 12-2. Alle som arbeider på de videregående skolene har plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Plikten til å følge med må ses i sammenheng med skolens plikt til å drive et systematisk arbeid for å forebygge og avdekke om elever ikke har et trygt og godt skolemiljø på skolen.

Alle som arbeider på skolen skal gripe inn mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering hvis det er mulig, jamfør opplæringsloven § 12-4 første ledd. Alle ansatte plikter å melde fra til rektor umiddelbart hvis de mistenker at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, eller dersom elever eller foresatte melder fra om dette. Saken skal utredes så langt det lar seg gjøre, jamfør forvaltningsloven § 17 og opplæringsloven § 10-2. Elever, foresatte og ansatte skal høres.

Når saken er utredet skal tiltak planlegges og iverksettes. Hensynet til elevens beste og elevens rett til å bli hørt skal legges til grunn, jamfør Grunnloven § 104, barnekonvensjonen art. 3 og 12 og opplæringsloven § 10-1. I enkeltsaker skal det skje en individuell og konkret vurdering av hva som er elevens beste, innenfor de rammene som lovgivningen trekker opp.

9.3 Sterke fagmiljøer

Forskrift til opplæringsloven § 1-1 stadfester at opplæringen skal være i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplanverket består av overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen, læreplanene i fag og fag- og timefordelingen. Overordnet del viser til at alle videregående skoler skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. Skolen som samfunnsinstitusjon er forpliktet til å bygge på og praktisere verdiene og prinsippene for grunnopplæringen. Skoleeiere, skoleledere og lærere har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i skolen. Sammen skal ansatte i skolene sørge for at skolens praksis er i samsvar med hele læreplanverket. Lærerprofesjonen skal derfor kontinuerlig vurdere sin pedagogiske praksis for å møte enkeltelever og elevgrupper best mulig. Alle ansatte i skolen skal ta aktivt del i det profesjonelle læringsfellesskapet for å videreutvikle skolen. Det innebærer at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger som grunnlag for målrettede tiltak. Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur.

Det er en sammenheng mellom skolenes profesjonsfelleskap, lærers kompetanse, både faglig og pedagogisk, og elevenes læringsutbytte. Ressurstilgangen kan ha betydning for det den enkelte lærer kan legge inn i jobben, og dermed indirekte påvirke læringsresultatene («Førsteklasses fra første klasse», NOU 2002:10). I videregående skole er det innenfor en og samme skole flere utdanningsprogram og retninger som igjen medfører ulike fagmiljøer. Det er en forutsetning at de videregående skolene har gode rammer og vilkår for å utvikle robuste fagmiljøer. Et solid profesjonsfelleskap vil være avgjørende for å legge til rette for god utvikling og læring hos elevene, som igjen er med på å øke læringsutbyttet for elevene.

Kravet til kompetanse i skolen tydeliggjøres også for å sikre at elever ulike utfordringer får den støtten de trenger. Ifølge § 17-3 og § 11-9 i ny opplæringslov, må den som skal gi både undervisning og individuelt tilrettelagt opplæring oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling. Dette innebærer at alle skoler må ha en helhetlig tilnærming til læring faglig og sosialt, og at hele skolen drar i samme retning for å skape et inkluderende læringsmiljø. Det vil si at ansatte lærere og pedagoger ved alle videregående skoler må ha kompetanse i å håndtere og tilrettelegge for elever med ulike behov.

PP-tjenesten (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) spiller en sentral rolle i å bistå skoler med å tilpasse og tilrettelegge opplæringen for elever med behov for tilrettelegging. Ifølge § 11-3 i ny opplæringslov, skal PP-tjenesten hjelpe skolene i det forebyggende arbeidet. I Innlandet fylkeskommune er PP-rådgivere tilknyttet hver enkelt videregående skole, som bistår skolene både når det kommer til kompetanse- og organisasjonsutvikling, og utarbeider sakkyndige vurderinger av barn og elevers individuelle behov. Med andre ord hjelper PP-tjenesten skolene i Innlandet med å legge til rette og sikre at elevene får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud.

10 Konsekvenser for elevene

Avvikling av skoler og skolesteder slik som foreslått i forslaget til ny skole- og tilbudsstruktur, vil føre til at flere elever får lengre reisevei, og at flere elever vil måtte flytte på hybel.

Med en økning i antall hybelboere blir det viktig at skolene opprettholder og videreutvikler de tiltakene man har for hybelboere, slik at man sikrer tett og god oppfølging av denne elevgruppen. I enkelte regioner kan det bli aktuelt å vurdere etablering av internat.

Dersom et skolested eller en skole blir avviklet vil elevene ha rett til å fullføre det utdanningsløpet de har startet på, men ikke nødvendigvis ved samme skole.

Lengre reisevei og en økning i antall hybelboere er ulemper ved endringene. Samtidig vurderes endringer som riktig og nødvendig for å bevare kvalitet i utdanningstilbudet for alle elever, og sikre gode og mangfoldige skolemiljøer.

Endringene gir et viktig grunnlag for å skape et stabilt og forutsigbart tilbud til elevene. Også for å sikre et godt og konstruktivt samarbeid med nærings- og arbeidsliv er det en viktig forutsetning at utdanningsprogrammene er stabile. Dette gir grunnlag for levedyktige tilbud.

Gjennom kriteriesettet ivaretas en minimumsbredde og volum i utdanningsprogrammene. En kan forvente at dette sikrer stabile fagmiljøer med god rekruttering.

God oppfylgning (få ledige plasser) i klassene gir skolene stabil og forutsigbar økonomi og sikrer god oppfølging av elevene også utover selve opplæringen. Skolene får større handlefrihet, og større muligheter til å sikre et godt lag rundt elevene. Det består av kontaktlærere og faglærere, men også elevassistenter, spesialpedagoger, miljøpedagoger, helsesykepleiere, oppfølgingstjenesten, karriereveiledere og sosialpedagogiske rådgivere, bibliotek, kantine og skolens ledelse mfl. Laget rundt eleven i de videregående skolene i Innlandet skal bidra til at ungdom i størst mulig grad får realisert sitt læringspotensial.

Forebyggende arbeid rundt skolemiljøene, og oppfølging av saker om skolemiljø (§9-A-saker) krever at alle skoler har mange forebyggende tiltak gjennom året for at elevene skal oppleve en trygg skolehverdag. Her er samspillet mellom de ulike rollene i skolen viktig for å tilrettelegge for slike aktiviteter. De fleste av disse aktivitetene er det ikke lærere som gjennomfører, men alle som arbeider i laget rundt elevene.

Skolene våre erfarer at flere ungdommer i dag står i krevende livs- og helseutfordringer. Ungdommens psykiske uhelse og større sårbarhet kommer bla til uttrykk i stort fravær og de fleste skolene har erfaringer med skolevegring. Samtidig blir oftere skolemiljø utfordret. Dette er nasjonale utfordringer, og ikke spesifikt for Innlandet, men det må løses på den enkelte skole og i den enkelte fylkeskommune. I dette perspektivet blir det viktig å sikre at skolene har ressurser til å sikre et godt lag rundt elevene, noe som vurderes som ivaretatt i forslaget til ny skole- og tilbudsstruktur.

11 Økonomiske konsekvenser

11.1 Innledning

I dette avsnittet beskrives nærmere hva slags vurderinger som er lagt til grunn når de økonomiske konsekvensene av forslagene er vurdert. De økonomiske konsekvensene av de forskjellige alternativene som legges frem vil bli nærmere beskrevet under pkt. 13

I saksutredningen har administrasjonen vurdert de økonomiske konsekvensene av de ulike alternativene som anbefales. Det har ikke vært førende for utredningen at det skal foreligge en økonomisk gevinst, og økonomisk gevinst er heller ikke lagt til grunn som et kriterium for å avvike en skole eller et skolested.

Samtidig er det krevende å anbefale veldig fordyrende alternativer innen skolestrukturen, da inntektene til fylkeskommunen relativt sett vil gå ned i den kommende ti-årsperioden.

11.2 Konsekvenser av varig og midlertidig karakter

I vurderingen av de økonomiske konsekvensene er det de økonomiske konsekvensene for fylkeskommunen det blir sett på. Økonomiske konsekvenser for elever og samfunnsøkonomiske konsekvenser belyses ikke.

Kostnader og besparelser knytter seg både til varige økonomiske endringer og til omstillingskostnader. Varige endringer er for eksempel knyttet til tilbudets sammensetning og plassering, drift av skoler og bygninger og skoleskyss. Omstillingskostnader dreier seg for eksempel om ombygginger av skolebygg og eventuelle personalpolitiske virkemidler overfor de ansatte.

Det er fra fylkestingets side en målsetting at endringene skal implementeres fra høsten 2025. Dette har også betydning for vurderingen av konsekvenser.

Det er viktig å se på hvor mange elever man antar kan bli berørt av de foreslåtte endringene. Hvor mange elever som berøres av de ulike tiltakene er vanskelig å si nå, da søkemønsteret er ukjent for skoleåret 2025/2026.

«Sunk cost»

Det som skal vurderes/beregnes er forslagene til ny skolestruktur sammenlignet med dagens – altså økonomiske konsekvenser av foreslåtte endringer. «Sunk cost» er et begrep som brukes i økonomisk teori. Sunk cost er pådratte kostnader som ikke kan gjenopprettes eller reverseres. Poenget med å identifisere disse, er at når kostnader har påløpt og ikke kan reverseres, så er de irrelevante i videre økonomiske analyser, vurderinger og beslutninger og skal ikke tas med. Eksempler på dette er tidligere investeringer for bygg som ikke påvirker salgsverdien i særlig grad. Dette er kostnader man har uavhengig av om man benytter bygningen videre eller ikke. Kostnadene skal da ikke tas med i beregningen av konsekvenser av endringen.

11.3 Områder som er vurdert

Vurdering av de økonomiske konsekvensene er foretatt innenfor områdene kapasitet, konsekvenser for drift, alternativ bruk av bygninger, behov for ombygging og skoleskysst.

Kapasitet

Ved samling av tilbud på færre skoler/skolesteder, kan det bli besparelser knyttet til pedagogisk personale ved at man fyller opp tilbud og klasser i større grad og det blir behov for lærekrefter på færre steder. Dersom tilbud flyttes/samles og tilbudets samlede størrelse er det samme, vil behovet for pedagogisk personale antagelig være det samme og det kan ikke forventes en innsparing. Ved nedlegging av skoler eller skolesteder og/eller flytting av tilbud, vil det medføre at elevene må gå andre steder. Det er gjort vurderinger knyttet til kapasitet, altså hvorvidt det er plass til elevene ved andre skoler eller skolesteder innenfor de tilbudene som foreslås nedlagt. Dersom det ikke er kapasitet på kort sikt, og man ved å avvikle en skole/skolested fra høsten 2025 vil måtte bli værende i dagens lokaler, vil dette ikke gi besparelser på kort sikt.

Besparelser drift

Besparelser drift knytter seg til drift av skoler og skolesteder, herunder administrasjon, kantine, renhold, vaktmestertjenester, energiutgifter, kommunale avgifter mv. En samling av tilbud på færre lokasjoner (skoler eller skolesteder) vil normalt medføre lavere driftsutgifter samlet sett og dermed besparelser.

Alternativ bruk av bygninger

Dersom skoler eller skolesteder legges ned, må det vurderes om det finnes alternativ bruk av bygningene. Dersom lokalene er leid, må det vurderes om leieavtalen kan sies opp, fremleies eller om lokalene kan brukes til annen fylkeskommunal aktivitet. Dersom lokalene er eid, må det vurderes om lokalene kan selges, leies ut eller brukes til annen fylkeskommunal aktivitet.

Behov for ombygging

Dersom tilbud flyttes til en skole eller skolested der det ikke er tilsvarende tilbud i dag, kan dette medføre at man får kostnader til ombygging/nybygg eller tilpasning av lokalene. I noen

tilfeller kan dette være store kostnader dersom det kreves nye bygg eller store ombygginger. Leie av lokaler kan også måtte vurderes som et midlertidig alternativ til ombygging eller nybygg for flytting av skole, skolested eller tilbud.

Skoleskyss

Ved nedleggelse av skoler, skolesteder og/eller tilbud og samling av tilbud på færre steder, vil antall elever som trenger skoleskyss og omfanget av skyssbehov ventelig øke. Dette vil bidra til en kostnadsøkning. Hvor stor denne konsekvensen blir, er vanskelig å estimere. Det avhenger av hvor mange elever det dreier seg om, hvor langt de må reise, om det går bussruter/skoleskyss på samme strekninger i dag osv. Elevmassen som trenger skoleskyss endres også hvert år, med minst 1/3 av elevene. I tillegg går elevtallet betydelig ned mange steder i årene fremover. Det er også vanskelig å vite hvor elevene vil søke og hvilke tilbud som er populære noen år frem i tid.

Andelen elever i videregående skole som mottar skoleskyss i Innlandet fylke overstiger 50 %, og dette er den høyeste andelen blant alle fylkene i Norge.

Konsekvensene vil avhenge av flere faktorer, inkludert om elevene velger de alternative skolene som fylkeskommunen tror de vil velge, om de pendler daglig eller flytter på hybel, antall elever som trenger spesialskyss med bakgrunn i sykdom/funksjonsnedsettelse, og antall elever som bor mer enn 3 km fra den nærmeste kollektivtransportholdeplassen.

Grensen for å få borteboerstipend er en reisevei som overstiger 4 mil en vei eller over 3 timers reisevei. Mange vil velge å flytte på hybel, samtidig er det elever som av ulike grunner ikke kan/ønsker å bo alene når de er 16 år.

Hvis reisetiden går utover det som er forsvarlig reisetid med kollektivtransport, vil det i mange tilfeller være et alternativ med drosje på deler eller hele distansen. Lengre avstander mellom hjem og skole som kan føre til vesentlig økning av drosjekostnader, og kan gi utfordringer med kapasiteten til drosjene. I de økonomiske vurderingene er det lagt inn en kostnad til drosje som er på samme prosentvise nivå av transportkostnadene som i dag.

Samlet sett er det grunn til å anta at transportkostnadene øker, men det er festet betydelig usikkerhet knyttet til hvordan kostnadsbildet vil se ut ved de ulike alternativene.

11.4 Vurdering av forslagene til ny skole- og tilbudsstruktur

De økonomiske konsekvensene vil kommenteres nærmere i den regionsvise gjennomgangen under pkt. 13. Konsekvensene for kapasitet, drift og skoleskyss er satt opp i tabeller som viser de økonomiske konsekvensene framover i en ti-årsperiode. Der det er nødvendig med investeringer er dette kommentert, og økonomisk behov vil bli omtalt. Det er innhentet takster på de bygningene som evt. skal avhendes.

Forslaget til skolestruktur vil innebære noen investeringer ift. tilpasning av bygninger og noe ny-bygging. Investeringer føres i investeringsregnskapet. Når eiendommer og bygninger selges, vil salgsinntekten også føres i investeringsregnskapet. Det er ikke sikkert at investeringer og salg vil foregå i samme tidsrom. Sannsynligvis vil man måtte investere før man selger. Likevel kan kostnader og inntekter her sees opp mot hverandre. Alle investeringer i Innlandet fylkeskommune er fellesfinansiert. Det vil si at fremtidige investeringsbehov knyttet til den nye skolestrukturen, vil kunne motregnes i salgsinntekter fra

skolebygg. Investeringene er også finansiert over en lengre tidshorisont enn det vi ser på når det kommer til kostnader fra driftsregnskapet.

Investeringer i fylkeskommunen finansieres med overføring fra drift (egenfinansiering), mva.-kompensasjon og låneopptak. Det er fellesfinansiering av alle investeringer og tiltakene finansieres pr. år.

Økte lånekostnader medfører økte avdrag og renter. Alle lån tas opp med 30 års avdragstid og renten varierer over tid. Det er derfor utfordrende å beregne hva fylkeskommunen vil få i økte finansutgifter før vi vet faktisk investeringsnivå, mulighetene for egenfinansiering og hva bygninger og eiendommer kan selges for og når dette kan skje.

Dette er bakgrunnen for at investeringskostnader ikke er satt i samme tabell som økonomiske konsekvenser for kapasitet, drift og skoleskys.

11.5 Forutsetninger som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene

De økonomiske beregningene som er satt opp i tabellform har tatt utgangspunkt i følgende:

Regnskap 2023

Siste tilgjengelige kostnadsoversikt ved de ulike skolene, er regnskapet for 2023.

Der det er foreslått å legge ned skolesteder er driftsutgiftene hentet fra kostnadene som er ført på ansvar tilhørende de aktuelle skolestedene.

Korrigerer kostnader til administrasjon/støttefunksjoner

Skolene har utgifter som er avhengig av elevtall, men som ikke er direkte knyttet til undervisning. I beregningene er disse angitt som administrasjon/støttefunksjoner. Vi forutsetter at kostnader til administrasjon/støttefunksjoner følger elevene, og dermed kommer disse kostnadene til fratrukk i en mulig innsparing. Kostnaden til administrasjon per elev er IFK-tall hentet fra KOSTRA (tabell 12399 SSB). Elevtallet som er benyttet i beregningen av kostnader til administrasjon er hentet fra elevtellingen 01.10.2023, da dette er siste offisielle telling. Disse elevtallene harmoniserer også i best grad med regnskapet for 2023.

Selv om vi har latt kostnadene følge elevene i beregningene kan det bli stordriftsfordeler. Det er som regel mindre administrative kostnader per elev ved store enheter, kontra ved små.

Korrigerer for økt undervisningsbehov ved andre skoler

Vi har lagt til grunn IFK-tall hentet fra KOSTRA (tabell 12399) for å finne ut hvor mye det koster å øke kapasiteten ved andre skoler. Vi beregner en kostnad per klasse som må opprettes. KOSTRA-beløpet varierer med de ulike utdanningsprogrammene, og dermed får vi en ulik kostnad per klasse. Dagens oppfyllingsgrad i henholdsvis studieforberedende- og yrkesfagklasser i Innlandet er også tatt hensyn til. Kostnaden ved opprettelse av nye klasser går til fratrukk i beregningen av besparelser. For å vise hvordan elevnedgangen kan tas ut i besparelser framover, er det også satt opp en lengre tidshorisont i beregningene. Da kan klasser som opprettes på grunnlag av dagens elevmasse, fases ut i tråd med den fremtidige elevnedgangen.

Korrigerings for spesialundervisning

Kostnadene er anslått til å følge elevene og påvirkes ikke av at skolestedet forsvinner. Kostnader til spesialundervisning trekkes derfor fra en mulig innsparing. Kostnadene er hentet fra regnskapet for 2023. Kostnadene til spesialundervisning vil bli lavere i tråd med at elevtallet synker ut over i perioden vi har sett på. Vi har likevel valgt å ikke redusere kostnader til spesialundervisning i våre beregninger da det er komplekst å anslå hvor store besparelser vi oppnår på de ulike skolene.

Korrigerings for eiendomsdrift

Kostnadene til eiendomsdrift (tjenestene 13001-13004 i regnskapet), er kun tatt med i beregningene som er knyttet til besparelser til eiendomsdrift. For noen forhold er det hentet tall fra regnskapet 2023, mens det for andre er tatt et gjennomsnitt fra siste 3 års regnskap og gjort en vurdering rundt dette. Beregningene forutsetter at de skolestedene som er foreslått nedlagt, blir solgt i løpet av en 4 års periode. I denne 4 års perioden vil det påløpe kostnader for å holde bygningsmassen intakt.

Fremtidige skyssutgifter

Skyssbehovet er beregnet i henholdsvis 2025 og 2035. Det er vanskelig å si eksakt når i 10-årsperioden nedtrappingen av kostnader vil slå inn. Vi har lagt inn 2025-nivået på kostnader i den første 5-årsperioden og 2035-nivået i den siste 5-årsperioden.

Oppregulering til 2024-tall

For å få regnet om regnskapstall fra 2023 til tall for 2024 er beregningene for undervisningskapasitet og eiendomsdrift regulert med deflator for 2024. I revidert nasjonalbudsjett fastslås det en uendret deflator fra statsbudsjettet for 2024. Dermed benyttes det en oppreguleringsprosent på 4,3 %. For undervisningskapasitet er beregningen skilt ut for at man skal kunne kjenne igjen øvrige tall fra regnskapet 2023. For eiendomsdrift er beregningen inkludert tallet som står i tabellene.

For kostnader/besparelser knyttet til skoleskyss er grunnlagstallene hentet fra kontrakter for 2024.

11.6 Kostnader knyttet til skoleskyss

Endringer i skolestrukturen, som resulterer i færre skoler, og lengre avstander, vil høyst sannsynlig øke antall elever som benytter skoleskyss og kostnadene vil øke.

Innlandet fylkeskommune har ingen fastsatt norm for hva som kan aksepteres som akseptabel reisetid. Det er heller ikke fastsatt en slik norm fra nasjonale myndigheter for videregående skole.

Forutsetninger

Det er lagt til grunn oversikten over elever og skysselever per 2023/2024 på aktuelle skoler og vurdert antall per poststed og kommune. Vurderingen baserer seg på antatte endringer i elevtall sammenlignet med dagens kapasitet på aktuelle busslinjer. Ut fra dette har vi videre kartlagt behovet for ekstra transportkapasitet.

Det er utfordrende å tallfeste kostnader. Det vil i mange tilfeller bli tilnærmet umulig å fortsette samordningen av transporten med grunnskoleelever. I tillegg vil det bli et større behov for drosje som mating til buss.

I et forsøk på å estimere kostnader er det benyttet priser fra siste anbud på busskontraktene. Det er da lagt til grunn kilometerkostnader og busspriser. I dette arbeidet har vi forsøkt å beregne hva kostnadene blir ved å sette inn flere busser og kjøre flere kilometer.

Det foreligger en skyssrett når avstand hjem-skole er 6 kilometer eller mer. Siden avstand hjem-holdeplass pr. i dag gir en skyssrett over 3 kilometer, vil antall elever som får en skyssrett mellom hjem og holdeplass øke, noe som igjen vil medføre høyere drosjekostnader.

11.7 Beregning av investeringskostnader

Det er knyttet stor usikkerhet til beregningen av investeringskostnader i en så tidlig fase. Det må først foretas nærmere behovsvurderinger, for å kunne gi et sikrere kostnadsanslag. På dette stadiet legges overordnede m² priser og antatt m² behov til grunn.

Ved beregning av investeringsbehov knyttet til nybygg og ombygginger er følgende lagt til grunn:

- Erfaringstall fra tilsvarende prosjekter fylkeskommunale prosjekter prisjustert til dagens prisnivå
- Erfaringstall fra tilsvarende prosjekter som andre har gjennomført prisjustert til dagens nivå
- Erfaringstall fra Norsk prishåndbok som er et felles oppslagsverk for bransjen

I denne fasen av et prosjekt må det benyttes overordnede m² priser og antas en størrelse på bygg.

12 Normtallsmodell

Innlandet fylkeskommune har siden 2020 hatt en politisk vedtatt normtallsmodell, som gir både administrasjonen og politikerne et verktøy når man skal vedta fastsetting av endelig tilbudsstruktur. De fleste fylker har en type normtallsmodell, men vil ha noe ulik innretning på modellen på bakgrunn av at fylkene er ulike i geografi og demografi.

Innlandet sin normtallsmodell innebærer i korte trekk at alle tilbud som har søkertall under 60% av en full klasse, må vurderes nærmere. I tilknytning til normtallsmodellen ligger det også et sett med vurderingskriterier som skal benyttes i vurderingene. For å sannsynliggjøre om et tilbud vil komme på eller over normtall, foretas en rekke prøveinntak på våren etter at søknadsfristen 1. mars er ute. Dette framstilles til slutt i en politisk sak, hvor det vedtas om tilbud som havner under normtall i oppfylning likevel skal igangsettes.

En strammere skole- og tilbudsstruktur vil i seg selv bidra til et redusert behov for en normtallsmodell. Samtidig er det fortsatt viktig å ha et verktøy for å kunne fastsette igangsetting av tilbud det enkelte år. Selv om strukturen blir strammere, vil det fortsatt være enkelte tilbud som har lave søkertall. Dagens normtallsmodell, som fylkeskommunedirektøren mener er en hensiktsmessig modell, foreslås videreført.

Normtallsmodellen har ikke vært formelt evaluert, men fylkeskommunedirektøren oppfatter at modellen i seg selv har fungert etter intensjonene. Utfordringen har vært at man i den

politiske behandlingen har vedtatt å sette i gang flere tilbud som administrasjonen foreslår å ikke sette i gang. Når tilbud på Vg1-nivå settes i gang med for få elever, får det store konsekvenser for Vg2 det kommende året. Da får man ny tilsvarende situasjon, og usikkerheten for både skole og søkere blir derfor stor. I noen tilfeller har man også erfart at elevmiljøet blir så lite, at de få som startet opp slutter i løpet av skoleåret.

13 Forslag til ny skole – og tilbudsstruktur for videregående opplæring

13.1 Overordnet presentasjon av fylkeskommunedirektørens innstilling til ny skole- og tilbudsstruktur:

Fylkeskommunedirektøren anbefaler følgende endringer i skole- og tilbudsstrukturen:

Skoler og skolesteder som foreslås avviklet
Skarnes vgs
Dokka vgs
Skolested Nordstumo (Storsteigen vgs)
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Skolested Flisa (Solør vgs)

Utdanningstilbud som flyttes på bakgrunn av avvikling av skole
Med bakgrunn i avvikling av Skarnes vgs, flyttes utdanningsprogrammet for Bygg- og anleggsteknikk og ansvaret for fengselsundervisningen i Kongsvinger til Sentrum vgs

Skoler og skolesteder som foreslås flyttet
Tilbudet ved skolested Sønsterud (Solør vgs) flyttes til skolested Våler (Solør vgs)

Skole	Utdanningstilbud som foreslås avviklet eller flyttet
Valdres vgs.	Restaurant og matfag vg1 og vg2 avvikles
Elverum vgs.	Kunst, design og arkitektur vg1- vg3 avvikles
Hadeland vgs.	Musikk, Dans drama, vg1- vg3 avvikles Medier og kommunikasjon vg1- vg3 avvikles
Nord-Østerdal vgs.	Restaurant og matfag vg2 avvikles
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Otta	Restaurant og matfag, vg1 avvikles Salg, service og reiseliv, vg1 avvikles
Øvrebyen vgs.	Salg, service og reiseliv vg1 og vg2 flyttes til Sentrum vgs
Lillehammer vgs.	Påbygg 4 flyttes til Gausdal vgs

13.2 Fremtidig skole- og tilbudsstruktur – regionsvis fremstilling

Nedenfor vil forslagene til ny skole- og tilbudsstruktur bli beskrevet regionsvis. Framstillingen synliggjør konsekvensene av forslagene knyttet til reisevei/avstander, økonomiske og bygningsmessige konsekvenser.

Det er under hver region vist til elevtall og plasser pr siste offisielle telledato som var 01.10.2023. I tillegg er det tatt inn oversikt over oppfyltingsgrad ved 2. inntaket inneværende

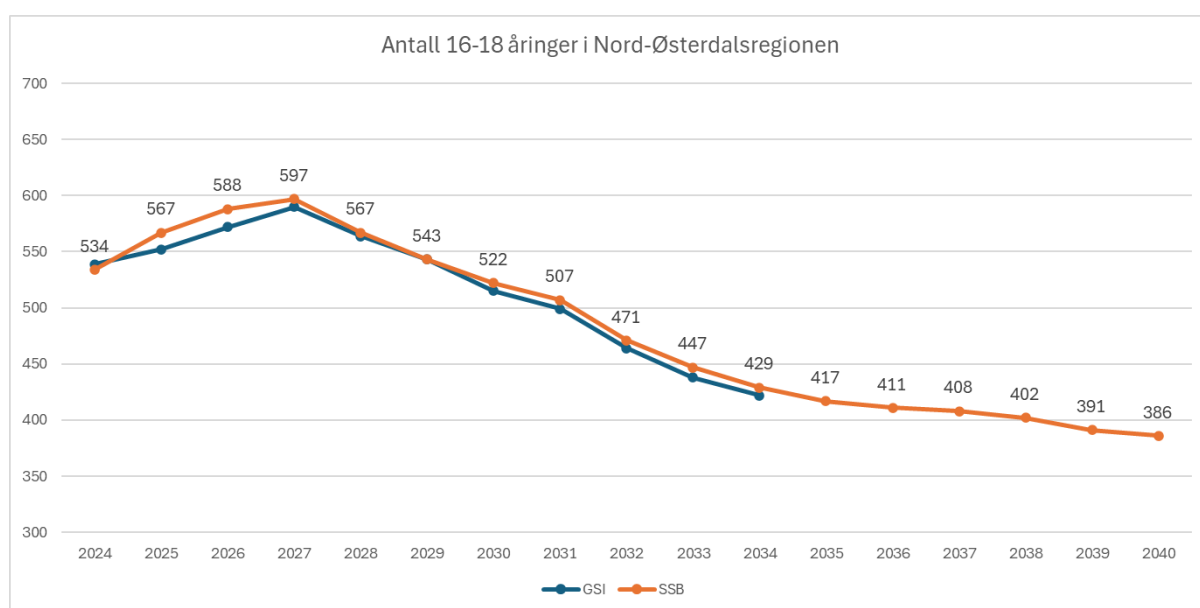
skoleår. Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er vesentlig høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10. Eksempelvis var differansen mellom antall elever ved 2. inntaket og telledato på nærmere 500 elever totalt for Innlandet i 2023.

For hver region er det også vist forventet elevtallsutvikling basert på elever i grunnskolen/bosatte 1-6 åringer samt SSBs befolkningsframskrivninger.

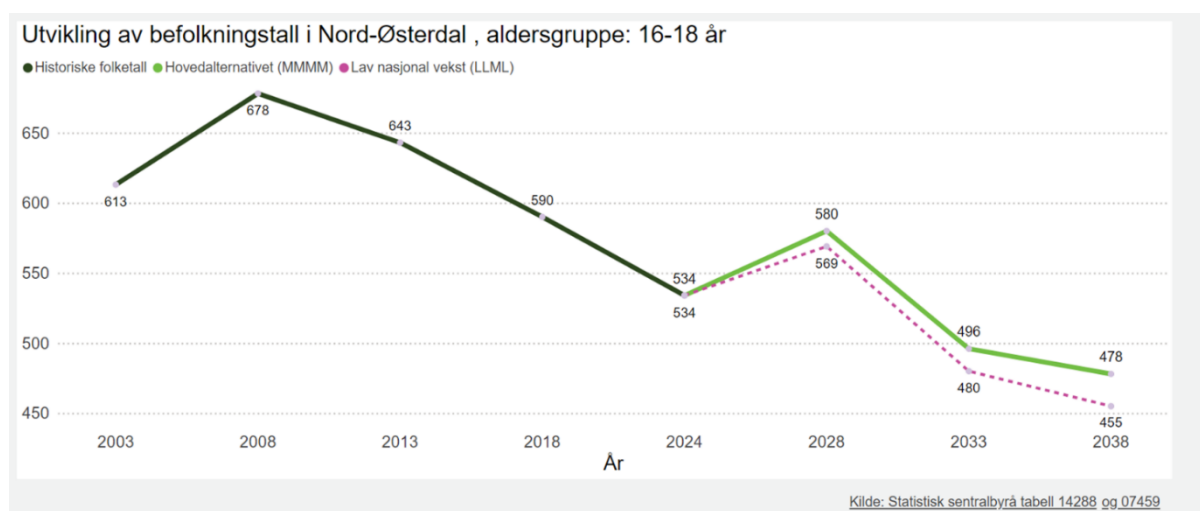
13.3 Nord-Østerdalsregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskriving av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst (hovedalternativet), inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 25,4 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Nord-Østerdalsregionen på -14,8% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på -10,5% i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Nord-Østerdalsregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad p 2 2.inntak 2024
Nord-Østerdal vgs	509	396	77,8%	86,3%
Storsteigen vgs	146	111	76,0%	66,2%
Sum Nord-Østerdals-regionen	655	507	77,4%	81,4%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur Nord-Østerdalregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Nord-Østerdalsregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Skolested Nordstumboen (Storsteigen vgs)	Alternativ 1 - 3

Utdanningstilbud som foreslås avvirket/ flyttet i Nord-Østerdalsregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Musikk, dans, drama, vg1-vg3	Nord-Østerdal vgs
Restaurant- og matfag, vg2	Nord-Østerdal vgs

Høringsinnspill som omhandler skoletilbudet i Nord-Østerdalregionen

I alt har det kommet inn rundt 90 høringsinnspill som omhandler skole- og tilbudsstrukturen i Nord-Østerdalregionen. Høringsinnspillene kan i hovedsak deles i to kategorier; de som omhandler forslaget om å avvikle skolested Nordstumboen og de som omhandler utdanningstilbudet Musikk, dans og drama ved Nord-Østerdal vgs. Noen høringsinnspill omhandler også avvikling av vg2 Restaurant og matfag.

Det har kommet mange høringsinnspill knyttet til forslaget om å avvikle skolested Nordstumboen, hovedvekten av innspillene er fra privatpersoner og politiske partier. I tillegg er det en del kommuner i tidligere Hedmark som også anfører i sine høringsinnspill at skolested Nordstumboen bør opprettholdes. Oppsummert argumenterer de som ønsker å bevare Nordstumboen med at tilbudet ved skolen er godt tilrettelagt for elever med spesielle behov, og at dette tilbudet ikke kan erstattes av andre videregående skoler.

Nord-Østerdal interkommunale politiske råd (IPRNØ) anfører at Nordstumboen har et mye større potensial enn dagens og det er derfor viktig at det tilføres mer ressurser for å bygge tilbud rundt elevene, både i skoletida og i de kommunale oppgavene. Det bør tilrettelegges ytterligere for at elever med særskilte behov både kan få utdanning og utvikle sine evner

gjennom offentlige tilbud. IPRNØ mener derfor det er viktig at et tilbud som Nordstumoen videreutvikles.

Sør-Østerdal IPR anfører at det er avgjørende at Nordstumoen består og får mulighet til videre utvikling. Fylkeskommunen bør aktivt arbeide for å finne en ny finansieringsmodell. En slik modell bør sikre videreføring og utvidelse av dagens tilbud, også de som ikke er lovfestet. Dette vil sørge for at ungdommer med spesielle behov fortsatt får den støtten de trenger for å kunne delta som aktive og verdifulle medlemmer av samfunnet. SØIPR mener en nedleggelse av Nordstumoen heller ikke er økonomisk forsvarlig i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Stor-Elvdal kommune argumenterer for å bevare skolested Nordstumoen. De anfører at Nordstumoen er unik i sin evne til å gi tilpasset opplæring og omsorg. De spesielle behovene som disse elevene har, kan ikke møtes på samme måte i vanlige videregående skoler selv om de er tilrettelagt. Dette fordi Nordstumoen gir et heldøgntilbud hvor nødvendig livsmestring sees i sammenheng med tilrettelagt faglig opplæring. De anfører også at nedleggelse av Nordstumoen vil ha store samfunnsmessige kostnader da flere elever vil falle utenfor.

Også Alvdal, Folldal og Tolga kommuner ber i sine innspill om at tilbudet ved skolested Nordstumoen bevares.

Det har også kommet mange høringsinnspill som argumenterer for å bevare tilbudet innenfor Musikk, dans drama ved Nord-Østerdal vgs.

Mange organisasjoner og foreninger tilknyttet kulturlivet i fjellregionen har kommet med innspill. De vektlegger den store betydningen musikklinja har for kultur- og organisasjonslivet i hele regionen, og at både elever og lærere ved musikklinja er viktige bidragsytere inne i det lokale kulturlivet. Det blir også påpekt at dersom tilbudet legges ned må elever som ønsker å gå på Musikk, dans, drama dra helt til Stange vgs.

Tynset kommune påpeker at musikklinja ved NØVGS har hatt gode søkertall de siste årene og det forventes ingen betydelig elevnedgang i regionen de nærmeste årene. Tynset kommune mener derfor at musikklinja må videreføres og en ny vurdering tas dersom man opplever sterkt reduserte søkertall i framtiden. Det påpekes også at musikklinja ved NØVGS har stor regional betydning. Utdanningstilbudet er et viktig fundament for kulturlivet i regionen, som igjen er avgjørende for utviklingen av en attraktiv og levende region.

Os kommune argumenterer for å bevare musikklinja på Nord-Østerdal vgs. De påpeker at det er det eneste tilbudet innen praktisk-estetiske fag i hele fjellregionen, og at en nedleggelse vil bety at ungdommer må flytte 17-20 mil for å få et tilsvarende tilbud. Nedleggelse vil føre til fraflytting av kulturaktiv ungdom og tap av kompetanse som er viktig for kulturlivet i hele regionen. Kommunen viser også til det formaliserte samarbeidet mellom kulturskolene i regionen og MDD ved NØVGS.

Tolga kommune påpeker at musikklinja er det eneste kreative utdanningsprogrammet som er igjen i Nord-Østerdalen og viser til at musikklinja bidrar sterkt til rekrutteringen i lokalt kulturliv, men at den også er en viktig bidragsyter inn mot reiseliv og opplevelsesnæringer i regionen

Også Alvdal og Folldal kommuner gir i sine høringsinnspill tilbakemeldinger på at musikktilbudet ved Nord-Østerdal vgs bør bevares.

Nord-Østerdal interkommunale politiske råd fremhever også viktigheten av å beholde musikklinja ved Nord-Østerdal vgs begrunnet med de samme argumentene som kommunene har gitt i sine høringssvar.

Det kan også nevnes at det er kommet innspill om at tilbudene ved Røros vgs og ved Nord-Østerdal vgs bør ses i sammenheng.

Næringsforum i Fjellregionen kommer i sitt innspill med forslag om å fase ut Vg2 Dataelektronikk ved Nord-Østerdal vgs og erstatte det med utdanningstilbudet Informasjonsteknologi og medieproduksjon. De foreslår også å utvikle og opprette et nytt tilbud, Vg2Solenergi.

Ny skole- og tilbudsstruktur i Nord-Østerdalsregionen

Fylkeskommunedirektørens forslag til innstilling

Det vurderes som viktig å opprettholde både Nord-Østerdal vgs. og Storsteigen vgs. i denne regionen.

Ut fra en helhetlig vurdering foreslår fylkeskommunedirektøren å avvikle skolested Nordstumoen.

Det foreslås videre å bevare tilbudet Musikk, dans, drama ved Nord-Østerdal vgs.

Det foreslås å avvikle vg2 Kokk- og servitørfag ved Nord-Østerdal vgs. Det foreslås at det etableres en alternativ opplæringsmodell som ivaretar vg2 -tilbudet.

Skolested Nordstumoen - fakta

Skolested Nordstumoen har tilbud til elever med individuelle behov og tilbyr kun Vg1. Det tilbys Vg1 restaurant- og matfag, teknologi og industrifag, og naturbruk. Det gis tilrettelagt undervisning med overordnet mål om vurdert etter individuell opplæringsplan.

Skolested Nordstumoen har et heldøgns botilbud for elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring. Internatet ved Nordstumoen har botilbud til totalt 27 plasser. Ungdommer fra hele fylket kan søke seg til dette tilbudet. Fra skoleåret 2024/2025 må elevene ved Nordstumoen som benytter seg av botilbudet betale månedsleie på kr 5.500 for botilbudet. Utgiften kan dekkes av borteboerstipend som elevene kan søke om i Statens lånekasse for utdanning.

Alle elever som søker seg til Nordstumoen må søke individuelt. De fleste søkere har fritak for vurdering i flere fag, men de fleste har noen karakterer i valgfag og tilvalgsfag fra grunnskole. Historisk har elevgruppen ved Nordstumoen vært mer preget av kognitive utfordringer. Dagens bilde er at elevgruppens utfordringer dreier seg mer mot psykiske utfordringer.

I hovedsak kommer elevene fra Ringsaker kommune, Elverum kommune, Kongsvinger-regionen og Åmot kommune. Kommunene i gamle Oppland benytter seg ikke av tilbudet. Vi erfarer at tilbudet på Nordstumoen også direkte blir benyttet av enkelte barnevernsinstitusjoner.

Avvikling av skolested Nordstumoen

Avviklingen av heldøgnsstilbudet ved Nordstumoen bør forstås i lys av flere viktige endringer i lovverk. I 1992 ble de statlige spesialskolene enten nedlagt, overført til annet forvaltningsnivå eller omdannet til spesialpedagogiske kompetansesentre, etter behandling av Innst. S. nr.

160 (1990-91) i Stortinget, jamfør St.meld. nr. 54 (1989-90) og St.meld. nr. 35 (1990-91) *Om opplæring av barn, unge og voksne med særskilte behov*. Heldøgnsstilbud er derfor ikke lenger lovpålagt. Det primære målet er heller å sikre at alle barn, unge og voksne med særskilte behov får tilpasset og tilrettelagt opplæring i sitt eget oppvekstmiljø, så langt det er praktisk mulig.

Stortingsmelding 18 (2010-2011), "Læring og fellesskap" og Stortingsmelding 6 (2019-2020), "Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap" understreker viktigheten av inkluderende fellesskap i skolen. Meldingene legger vekt på at alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger, skal ha like muligheter til å utvikle seg og lære. Dette favner prinsippet om inkludering som et grunnleggende mål i utdanningspolitikken, og krever at inkludering skjer ved alle ordinære skoler, samt at kompetansen kommer tett på elevene gjennom styrket tverrfaglig samarbeid. Dette innebærer at utdanningssystemet skal være likeverdig og tilpasset den enkeltes forutsetninger og evner, og at gode læringsmiljøer er avgjørende for at elevene skal oppleve både faglig og sosial mestring.

Stortingsmeldingene bygger på flere rapporter som tydeliggjør argumentasjonen for at inkludering ikke bør skje i segregerte tilbud. NIFU-rapporten «*Respekten for forskjelligheten*» (2019:12) viser til en konflikt mellom idealer og praksis i spesialundervisningen. Selv om idealet er at flest mulig skal få spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring (ITO) i ordinære klasser, observeres det en konsentrasjon av elever med spesialundervisning/ITO på noen skoler og utstrakt bruk av egne klasser med redusert elevtall. Dette indikerer at samfunnets, skoleledernes og lærernes idealer om inkludering ikke realiseres i praksis. Rapporten understreker at inkludering i ordinære klasser gir bedre læringsutbytte og sosial integrasjon for elever med behov for spesialundervisning/ITO. Argumentasjonen styrkes også i rapporten «*Inkluderende fellesskap for barn og unge*» (2018) utarbeidet av ekspertutvalget for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging, ledet av professor Thomas Nordahl. Ekspertutvalget påpeker at segregerte tilbud ofte ikke fungerer optimalt, og at elever som plasseres i slike tilbud kan oppleve stigmatisering og manglende sosial integrasjon. Utvalget anbefaler en styrking av det ordinære opplæringstilbudet slik at flere elever kan inkluderes i vanlige klasser. Dette innebærer blant annet økt kompetanse blant lærere og bedre støtte fra PP-tjenesten. Anbefalingen understøttes av sluttrapporten «*En skole for vår tid*», som også aktualiserer at inkludering i ordinære klasser gir bedre læringsutbytte og sosial integrasjon for alle elever, og at segregerte tilbud ikke gir de samme positive resultatene.

Tidligere og ny opplæringslov understreker at skolen har plikt til å tilpasse opplæringen, uansett funksjonsnivå. Det er et overordnet prinsipp for all opplæring i skolen, hvor skole og lærere skal legge til rette slik at alle elever skal få best mulig utbytte av opplæringen innenfor rammene av fellesskapet. Det er tydeliggjort at tilpasset opplæring gjelder for alle elever, og at dette skal skje ved alle ordinære skoler. Med bakgrunn i overordnet politisk beslutning og opplæringsloven, har tolv fylkeskommuner fullstendig avviklet heldøgns opplæringstilbud. Det er kun Østfold, Oslo og Innlandet som fortsatt har slike tilbud.

Andelen elever med vedtak om spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring har vært mer eller mindre stabilt over tid i Innlandet fylke, fra 3,7 % til 4 %. Innenfor andelen har egne tilrettelagte tilbud sunket fra 2,2 % til 1,8 %. Sistnevnte andel involverer tilrettelagte tilbud som ligger fysisk i/ved skolen. 1,8 % tilsvarer med andre ord ikke kun skolested Nordstumo, men også andre ordinære skoler med tilrettelagt tilbud innad skolen. Elevgruppen ved Nordstumo er derfor ikke unik, flere elever med lignende utfordringer får

opplæringstilbud ved alle de videregående skolene i Innlandet. Alle de videregående skolene har ulike former for organisering for å imøtekomme elever med psykososiale utfordringer som har behov for individuelt tilrettelagt opplæring for å få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det rigges eksempelvis opplæringstilbud hvor eleven kan gå for karakterer etter kompetansemål i programfag, men som har behov for fellesfag som avviker fra Læreplanverket. Hvis eleven går et yrkesfaglig utdanningsprogram kan eleven delta i undervisning med ordinær klasse i programfag gjennom tettere oppfølging, og øve på grunnleggende ferdigheter i fellesfagene i mindre gruppe. Samtidig er det rom for å jobbe tverrfaglig rettet mot overordnet del i Læreplanverket, som livsmestring og arbeidslivstrening

Endringer i den nye opplæringslov § 5-1 fastslår at retten til videregående opplæring varer frem til en elev har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Derimot er det noen elever som ikke kan oppnå studie- eller yrkeskompetanse, men det innebærer ofte elever med sterkt nedsatt psykisk og fysisk funksjonsnedsettelse. Med bakgrunn i at elevgruppen ved skolested Nordstumo historisk sett har forandret seg til mer psykososiale utfordringer, er det en forutsetning å ta sikte på full studie- eller yrkeskompetanse i tråd med elevenes forutsetninger og behov. For å lage gode opplæringsløp for elever med psykososiale utfordringer, betinger det at videregående skoler tilbyr vg1, vg2 og vg3. Ved å tilby kun vg1 gjenspeiler ikke skolested Nordstumo den nye opplæringslov som gir elever rett til videregående opplæring helt frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse.

Fylkeskommunens lovpålagte oppgave er å sikre at elevene får et opplæringstilbud som er tilpasset den enkelte elev sine behov. Barnevernsloven § 15-1 fastslår at kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår og forebygge omsorgssvikt. Dette inkluderer å sette inn hjelpetiltak for barn og familier når det er nødvendig, og å sørge for at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Kommunene har også ansvar for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier, og å tilby heldøgntilbud der det er nødvendig eller når situasjonen krever det.

Fylkeskommunedirektøren kan ikke anbefale fortsatt finansiering av et heldøgntilbud som ikke er lovpålagt. Det må foretas reduksjoner i opplæringstilbudet totalt sett, og tilbudet som gis elevene ved studiested Nordstumo kan dekkes av den enkelte nærscole. Ved å kun tilby vg1 skaper det samtidig en ubalanse, hvor elever må bytte eller fullføre utdanningen et annet sted etter vg1.

Avvikling av heldøgntilbudet ved Nordstumo anbefales for å sikre oppfyllelse av dagens lovverk. Det er viktig å sikre at alle elever får et opplæringstilbud som er tilpasset deres individuelle behov og læringstrykk. Det er kommunenes ansvar å ivareta barn og unge som har det vanskelig i hjemmet.

Dette sikrer en mer inkluderende og helhetlig tilnærming til opplæring og omsorg for alle elever. På bakgrunn av dette foreslås det å avvikle skolested Nordstumo.

Bygningsmessige konsekvenser knyttet til avvikling av Nordstumo

Nordstumo var opprinnelig et gårdsbruk som er omgjort til undervisningsformål med internat. Eldste bygg er fra 1792 og vernet, flere andre bygg er SEFRAK registrert. Hovedbygget er opprinnelig fra 1890, og ble gjennombygget etter brann på 70-tallet. Bygget tilbygg i nyere tid. Kartlegging av bygningsmassen på Nordstumo viser at det er behov for vesentlig oppgradering av store deler av bygningsmassen, og antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 75 mill. kroner. Bygningsmassen er ikke bygget til undervisningsformål som utgangspunkt, og bærer preg av det. Skolen har store arealer, i hovedsak jord- og skogparseller.

Elevene ved Nordstumoen kommer fra ulike kommuner, og dersom de ikke skal gå på Nordstumoen vil de få plass på en annen videregående skole. Det vurderes at det er plass til disse elevene på andre skoler uten at det medfører bygningsmessige tilpasninger.

Skolen leier ikke inn bygningsmessige arealer av betydning i nærområdet. Det er heller ikke annen fylkeskommunal virksomhet i nærområdet som det er naturlig å flytte inn i lokalene. Det ansees derfor som mest hensiktsmessig å selge hele eiendommen.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for Nordstumoen vgs er på 25 mill. kroner. Gårdsbruk anses generelt som attraktive og det vurderes at eiendommen er middels omsettelig på eiendomsmarkedet.

Eiendommen består av mange ulike type bygninger, også bygninger som har liten relevans til moderne landbruk. Det kan derfor være vanskelig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Da må eiendommen trolig omreguleres til annen bruk. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer er at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Økonomiske konsekvenser knyttet til avvikling av Nordstumoen

Dersom Nordstumoen avvikles forutsettes det at elevene søker og tas inn på en skole nærmere sitt bosted. Så lenge elevene som i dag går på Nordstumoen kommer fra flere regioner, forutsettes det at de øvrige skolene vil ha plass til disse elevene på eksisterende tilbud i fylket.

Når det gjelder skoleskyss er det en vanskelig vurdering om fremtidige elever vil ha behov for skoleskyss med ekstra kostnader ved nye skolesteder. Det er av den grunn ikke lagt inn ekstra utgifter til skoleskyss i oversikten.

Avvikling av Storsteigen vgs - Nordstumoen	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	
Administrasjon/støttefunksjoner (24 elever)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	
Spesialundervisning	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	97,9
Justering for lønns- og prisvekst	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	2,0
Eiendomsdrift	1,0	1,0	1,0	1,0	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	19,6
Skyss	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum innsparing drift (MNOK)	11,2	11,2	11,2	11,2	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	121,7

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av skolested Nordstumoen. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er bare trukket ut den delen av spesialundervisning som knyttes til opplæringstilbudet. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det

legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt.

For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene å være på totalt 122 millioner kr over en tiårs periode.

Siden det vurderes å være plass til elevene ved andre skoler, er det vurdert at det ikke vil være behov for å gjøre bygningsmessige tilpasninger som utløser investeringskostnader.

Øvrige endringer i tilbudsstrukturen i Nord-Østerdalsregionen

Det foreslås å avvikle Vg2 Kokk- og servitørfag på Nord-Østerdal vgs, på bakgrunn av få søkere over tid. Her foreslås det at man i stedet benytter alternativ opplæringsmodell, hvor elevene etter gjennomført vg1, fortsetter i bedrift i en 1+3 modell.

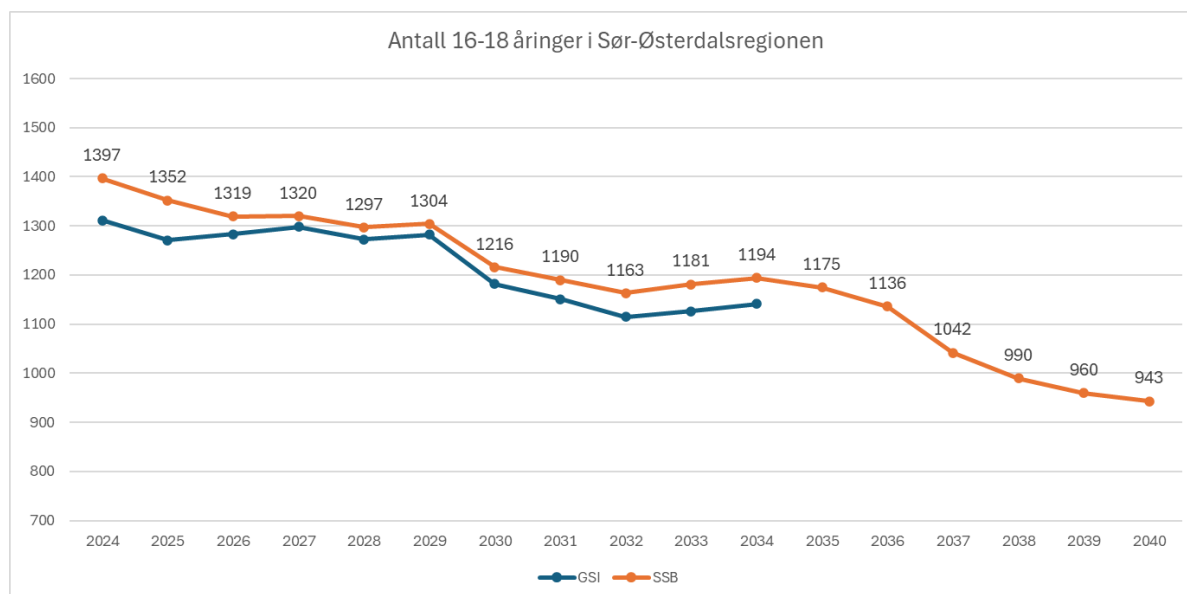
Det foreslås videre å bevare tilbudet innenfor Musikk, dans og drama. Dette baseres på en helhetsvurdering hvor en vektlegger viktigheten av det kulturelle bidraget dette tilbudet gir til regionen, samtidig som det ikke finnes tilsvarende tilbud for ungdommene i regionen uten at de må flytte på hybel.

Dersom vg2 Restaurant og matfag avvikles anslås det å være en årlig besparelse knyttet til driftsutgifter på ca. 0,9 mill. kroner. Anslaget er basert på regnskapstall fra 2023.

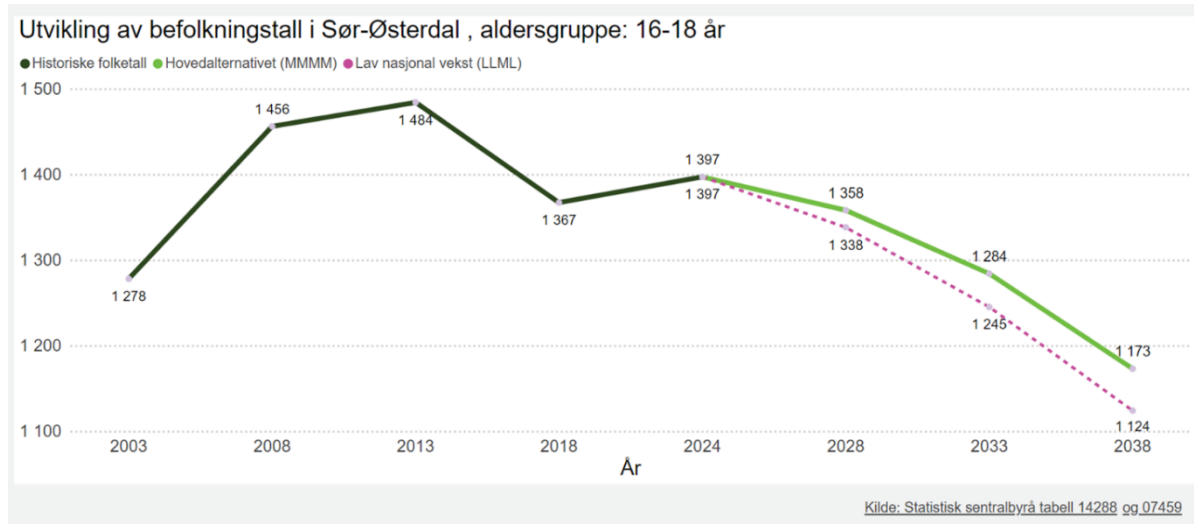
13.4 Sør-Østerdalsregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 24,5 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Sør-Østerdalsregionen på 19,6 % i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 16 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Sør-Østerdalsregionen pr 01.10.23, samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Elverum vgs	1066	979	91,8%	91,4%
Trysil vgs	248	168	67,7%	71,5%
Sum Sør-Østerdals-regionen	1314	1147	87,3	87,8%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Sør-Østerdalsregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Sør-Østerdalsregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i Fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Trysil vgs	Alternativ 3

Utdanningstilbud som foreslås avvirket/ flyttet i Sør-Østerdalsregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Kunst, design og arkitektur, vg1-vg3	Elverum vgs

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Sør-Østerdalsregionen

I alt har det kommet inn rundt 20 høringsinnspill som omhandler skole- og tilbudsstrukturen i Sør-Østerdalregionen. De aller fleste av høringsinnspillene omhandler Trysil vgs og argumenterer for å opprettholde Trysil vgs.

Av kommunene i Sør-Østerdalsregionen er det høringsinnspillene fra Trysil kommune og Engerdal kommune som omhandler Trysil vgs. spesifikt.

Trysil kommune argumenterer for bevaring av Trysil videregående skole, og viser til skolens gode resultater, unike læreplassgaranti, sterke fagmiljø, og betydning for rekruttering og bostedsattraktivitet. De mener at nedleggelse vil ha negative konsekvenser for elever, næringsliv og lokalsamfunn, og at det vil være et brudd på opplæringsloven å ikke tilby et fylkeskommunalt opplæringstilbud til elever med behov for særskilt tilrettelegging. De anfører at en nedleggelse av skolen i Trysil vil bety at alle elever fra Trysil vil bli boende på hybel på grunn av lang reisevei. De foreslår i stedet å videreutvikle skolen med flere linjer og tilbud, og å styrke samarbeidet med nabokommuner og Sverige.

Engerdal kommune argumenterer sterkt for å bevare nærskoletilbud, som Trysil videregående skole, for å sikre at alle ungdommer, inkludert de mest sårbare, har mulighet til å fullføre videregående skolegang uten å måtte flytte hjemmefra. De påpeker at lange reiseveier og hybeltilværelse kan føre til frafall, økte kostnader og psykiske belastninger, spesielt for elever med lavinntekt eller særskilte behov. Trysil vgs er det eneste reelle alternativet for dagpendling for de fleste engerdøler. Kommunen mener at nedleggelse av Trysil vgs vil føre til fraflytting og svekke kommunens tilgang på kompetent arbeidskraft. De stiller seg kritiske til fylkeskommunens forslag og mener det vil tvinge ungdommer til å flytte hjemmefra i ung alder, noe som kan ha negative konsekvenser for både enkeltindivider og samfunnsutviklingen i kommunen.

Sør-Østerdal interkommunale politiske råd (SØIPR) påpeker at nedleggelse av Trysil vgs. vil ha store negative konsekvenser for elever og foreldre i Trysil og Engerdal, og at det vil føre til økte kostnader og transportproblemer, samt redusert tilgang til utdanning for elever med spesielle behov. De anfører også at det vil svekke lokalsamfunn både i Engerdal og Trysil - og reiselivsbransjen, samt påvirke etterspørselen etter arbeidskraft negativt

SØIPR mener også at nedleggelse av skoler vil føre til fraflytting og svekke lokalsamfunnene, og at det er viktig å bevare et desentralisert utdanningstilbud for å sikre lik rett til utdanning for alle.

Skistar Trysil drifter blant annet alpinanleggene i Trysilfjellet. I sitt høringsinnspill kommer de med forslag om å tilby spisset toppidrettssatsing ved Trysil vgs. De foreslår fire idrettsgrener som bør være interessante for fylkeskommunen å satse på både for bredde og spisset toppidrett i Trysil; Freeski og snowboard, alpint, terrengsykling og langrenn og skiskyting. Snowteam Trysil støtter også dette forslaget. Skistar anfører også behov for at skolen tilføres flere utdanningsprogram som Restaurant og Matfag og Salg, service og reiseliv.

Spisset toppidrett i Innlandet er en særordning som foregår utenfor selve tilbudsstrukturen. Spisset toppidrett tilbys i dag ved tre videregående skoler som har Idrettsfag. Utvelgelsen av skoler og idretter skjer i tett samarbeid med Olympiatoppen Innlandet på bakgrunn av

kvalitetskriteriene til toppidretten og søknader fra skolene. Dagens ordning skal evalueres våren 2025 og løper fram til skoleåret 2025-2026 før man vurderer nye skoler og nye idretter i ordningen.

Det har kommet relativt få høringsinnspill knyttet til forslaget om å avvikle KDA ved Elverum vgs.

Elverum kommune understreker Elverum videregående skole som en betydningsfull skole i regionen, og mener at den må være det også for framtida. De er negative til at tilbudet Kunst, arkitektur og design (KDA) foreslås avviklet på Elverum vgs, og mener at tilbudet er viktig for å kunne ha flere mulige veier til studiekompetanse. Øvrige høringsinnspill legger vekt på viktigheten av å tilby kreative fag, at KDA er det eneste kreative tilbudet ved Elverum vgs. og at elevene som i dag velger KDA vil få lang skolevei om tilbudet legges ned.

Forslag til fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Sør-Østerdalsregionen

Fylkeskommunedirektørens forslag til innstilling

Det anbefales å opprettholde både Elverum vgs. og Trysil vgs. i denne regionen.

Det foreslås å legge ned utdanningsprogrammet for Kunst, design og arkitektur ved Elverum vgs på bakgrunn av lav oppfylling over tid. Dette vil også kunne frigjøre plass til å øke kapasiteten for å ta imot elever fra skolested Flisa. Det forventes et visst tilfang av søkere fra både Åsnes og Våler dersom skolested Flisa avvikles.

Trysil vgs. - fakta

Trysil vgs. har inneværende skoleår tilbud innenfor ST og Idrettsfag, Bygg- og anleggsteknikk og Helse -og oppvekstfag. Tall fra 2.inntaket viser at det var tatt inn 176 elever til 246 elevplasser for skoleåret 2024/2025. Innenfor Bygg- og anleggsteknikk har skolen inneværende skoleår en klasse på vg1- nivå og en klasse på vg2- nivå(tømrer). Innenfor Helse -og oppvekstfag har skolen en klasse på vg1-nivå, og to klasser på vg2 -nivå, men med redusert klassestørrelse (Barne- og ungdomsarbeiderfag og Helsearbeiderfag). Skolen har en parallell innenfor studiespesialisering, og en parallell innenfor idrettsfag – til sammen 180 elevplasser. Skolen har i dag en del ledige plasser spesielt innenfor de to sistnevnte utdanningsprogrammene.

I hørings-saken var Trysil vgs. foreslått nedlagt i alternativ 3. Trysil vgs. er en relativ liten videregående skole og tilbudet på skolen vil på sikt være sårbart på grunn av forventet nedgang i elevtallet.

Elverum vgs har de samme utdanningstilbudene som Trysil vgs. Oppfyllingsgraden ved Elverum vgs er imidlertid høy, og en nærmere kartlegging av ledig areal ved Elverum vgs viser at det ikke vil være kapasitet til å ta imot elevene fra Trysil vgs uten at det krever utbygging ved Elverum vgs. Dersom skolested Flisa legges ned vil dette også sannsynligvis føre til økt søkning til Elverum vgs av elever som i dag går på skolested Flisa og som bor i områdene Våler og Braskereidfoss. For disse elevene vil det være kortere vei til Elverum vgs. enn til Kongsvinger.

En nedleggelse av Trysil vgs vil innebære vesentlig lengre reisevei for elevene, og det vil mest sannsynlig føre til at flesteparten av elevene som i dag går på Trysil vgs vil måtte flytte på hybel.

På bakgrunn av manglende kapasitet til å ta imot elevene ved Elverum vgs. samt den store økningen i antall borteboere en nedleggelse av Trysil sannsynligvis vil medføre, gitt dagens elevtall på skolen, innstiller fylkeskommunedirektøren på at tilbudet ved Trysil vgs opprettholdes.

I grunnlagsarbeidet er det gjort utredninger knyttet til å avvikle Trysil. Nedenfor følger en redegjørelse av bygningsmessige og økonomiske konsekvenser dersom Trysil vgs. avvikles.

Bygningsmessige konsekvenser dersom Trysil vgs avvikles

Trysil vgs ble bygget i 1978 og består av 2 bygninger; Trysilhallen og selve skolebygget. En kartlegging av bygningsmassen konkluderer med at det er behov for oppgraderinger av bygningsmassen, og antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 105 mill. kroner. Bygningsmassen som benyttes i dag er godt egnet til formålet. Skolen har i dag noe ledige arealer.

Skolen leier ikke inn bygningsmessige arealer av betydning i nærområdet. Det er heller ikke annen fylkeskommunal virksomhet som det er naturlig å flytte inn i lokalene. Det ansees derfor som mest hensiktsmessig å selge eiendommen. Trysil tannklinikkk ligger fraskilt fra de andre bygningene. Klinikken bør fradeles fra eiendommen og beholdes i fylkeskommunal eie ved et salg.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for Trysil vgs ved et salg er på 9,5 mill. kroner. Det er usikkert hvor enkelt omsettelig eiendommen vil være i markedet, og om det er mulig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Da må eiendommen trolig omreguleres til annen bruk. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer er at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Økonomiske konsekvenser dersom Trysil vgs. avvikles

Ved en avvikling av Trysil vgs. forutsettes det at de fleste elevene som i dag går i Trysil vil søke seg til Elverum vgs.

Det forutsettes at man i en overgangsperiode må øke kapasiteten ved Studiespesialisering ved Elverum vgs., men den forventes å kunne fases ut raskt og må ses i sammenheng med en evt. økning i kapasitet knyttet til eventuell nedleggelse av skolested Flisa.

Konsekvensene for Idrettsfag er vanskelig å anslå, spesielt med tanke på idrettsdisiplinene som Trysil kan tilby som eneste skole i Innlandet. Alpint-disiplinene trekker søkere til dette tilbudet på Trysil, og det er vanskelig å forutse hvor mange som vil velge Elverum eller en annen skole med Idrettsfag i stedet.

Når det gjelder Helse- og oppvekstfag, trengs det styrking på Elverum vgs. for å ta inn to klasser ekstra. Det er vanskelig å anslå om disse to ekstra klassene vil vare perioden ut, men man er kjent med behovet for rekruttering innenfor dette fagområdet.

Kapasiteten innenfor Bygg- og anleggsteknikk må økes med to klasser på Elverum vgs. Også her er det vanskelig å forutse behovet langt fram i tid.

I tillegg til dette, ses det som sannsynlig å øke kapasiteten på Elverum vgs. med inntil fire yrkesfagtilbud på grunn av større søketilfang. Dette legges også inn som en fast økning gjennom hele perioden.

Økte transportkostnader ved å legge ned Trysil videregående skole er beregnet til ca. 6,9 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for to ekstra busser til transport av flere elever til Elverum. Det er også beregnet ekstra transportkostnader som følge av mindre samordning av skoleskyssen med grunnskolen i Trysil.

Avvikling av Trysil vgs	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	35,7	
Administrasjon/støtte (172 elever)	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	-7,2	
Spesialundervisning	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	
Overgangskapasitet VG2 ST Elverum	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangskapasitet VG3 ST Elverum	-2,2	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangskapasitet VG2 ID	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangskapasitet VG3 ID	-2,3	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Øke kapasitet HO ved Elverum vgs (2 klasser)	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	
Øke kapasitet BA ved Elverum vgs (2 klasser)	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	
Ekstra kapasitet andre tilbud Elverum (4 YF klasser)	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	4,5	9,0	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	106,4
Justering for lønns- og prisvekst	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,6
Eiendomsdrift	2,1	2,1	2,1	2,1	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	36,0
Skyss	-6,9	-6,9	-6,9	-6,9	-6,9	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-52,0
Sum innsparing drift (MNOK)	-0,1	4,6	7,3	7,3	9,8	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	94,9

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av Trysil vgs. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. Når det gjelder skoleskyss forutsettes det at utgiftene på sikt reduseres som følge av elevnedgangen. Reduksjonen er lagt inn fra 2031. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på totalt 95 millioner kr over en tiårsperiode.

Dersom Trysil vgs. avvikles er det nødvendig å gjøre tilpasninger og bygge nytt ved Elverum vgs. for å kunne ta imot elevene. Det vil være nødvendig å bygge tilbygg til bygghall på

Elverum vgs. I tillegg er det nødvendig å gjøre tilpasninger på bygningsmassen for HO, studiespesialisering og idrettsfag på samme skole. Det er anslått en investeringskostnad for nybygg og tilpasninger på Elverum vgs for mellom 17 mill. kroner og 22 mill. kroner.

Øvrige endringer i tilbudsstrukturen i Sør-Østerdalsregionen

Sett i lys av forventede elevtallsnedgangen i regionen vurderes det som nødvendig å tilpasse tilbudsstrukturen til det reduserte elevgrunnlaget, og det er nødvendig å vurdere bredden av utdanningstilbud ved skolen.

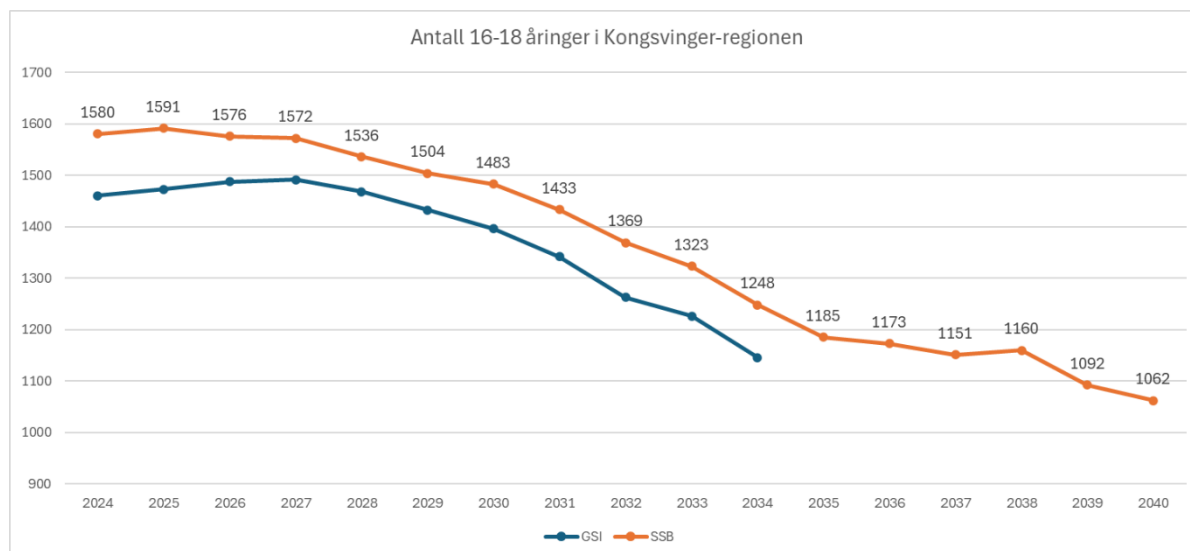
Fylkeskommunedirektøren foreslår avvikling av det studieforberedende utdanningstilbudet Kunst, design og arkitektur ved Elverum vgs. Utdanningstilbudet har hatt lave søkertall over tid. Tall fra inneværende skoleår viser at det er relativt få elever ved dette tilbudet. Tall fra 2. inntaket viser at det på vg1 er 11 elever, vg2 har 7 elever og vg3 har 18 elever ved dette utdanningsprogrammet. Elever som ønsker å gå på Kunst, design og arkitektur kan søke Hamar katedralskole som har dette utdanningstilbudet. Forslaget tar også hensyn til at Elverum vgs sannsynligvis får flere søkere til Studiespesialisering dersom skolested Flisa legges ned. Da trengs det mer plasskapasitet, noe nedlegging av KDA vil bidra til.

Dersom tilbudet avvikles anslås det å være en årlig besparelse knyttet til driftsutgifter på ca. 5 millioner kroner. Anslaget er basert på regnskapstall fra 2023.

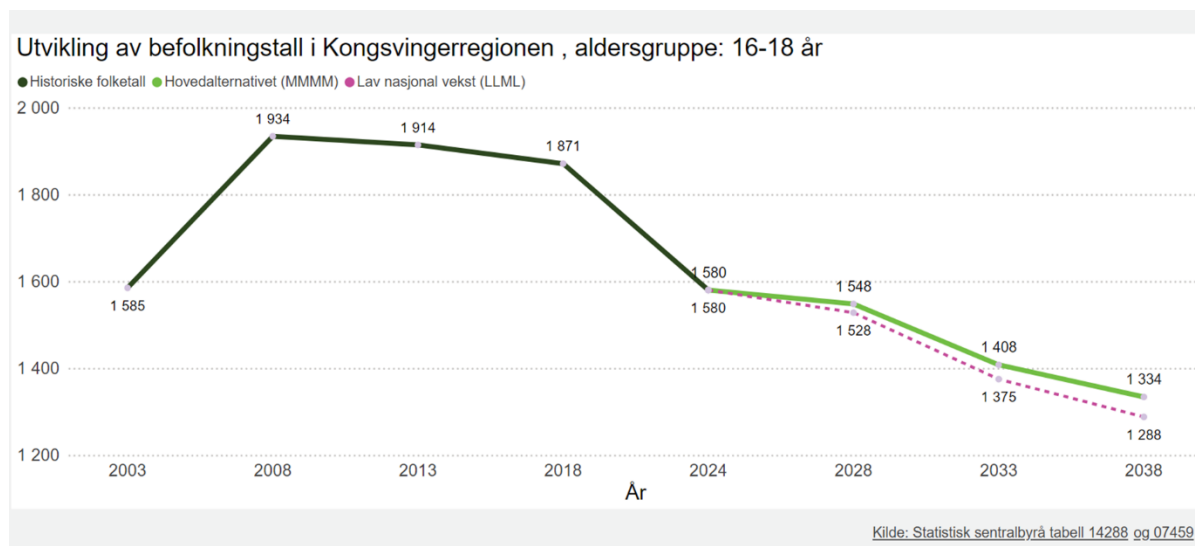
13.5 Kongsvingerregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 25,2 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Kongsvingerregionen på 18,5% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 15,6% i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Kongsvingerregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Øvrebyen vgs	394	349	88,6%	96,4%
Sentrum vgs	671	553	82,4%	84,4%
Skarnes vgs	225	192	85,3%	88,5%
Solør vgs	502	456	90,8%	93,3%
Sum Kongsvinger-regionen	1792	1550	86%	90,1%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10

Solør vgs. har tre landlinjetilbud, noe som bidrar til et noe høyere elevtall i regionen, da det tas inn elever fra hele landet til disse linjene.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Kongsvinger-regionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Kongsvingerregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Skarnes vgs	Alternativ 1 - 3
Skolested Flisa (Solør vgs)	Alternativ 1 - 3
Skolested Sønsterud (Solør vgs)	Alternativ 2 - 3

Utdanningstilbud som foreslås avvirket/flyttet i Kongsvingerregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Kunst, design og arkitektur, vg1-vg3	Sentrum vgs
Salg, service og reiseliv, vg1-vg2	Tilbudet foreslås flyttet fra Øvrebyen vgs til Sentrum vgs

Tilleggsalternativ:

Skarnes vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Øvrebyen eller Sentrum vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvirkles.

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Kongsvingerregionen

Det har kommet nærmere 100 høringsinnspill som omhandler skole og tilbudsstrukturen i Kongsvingerregionen. Innspillene har kommet fra arbeidstakerorganisasjoner, kommunene og IPR, privat næringsliv, ulike lag og foreninger, ungdommer, politiske partier og privatpersoner.

Høringsinnspillene kan i hovedsak deles inn i tre kategorier; de som argumenterer for bevaring av skolested Flisa, de som ønsker å bevare og styrke skolested Sønsterud og de som ønsker å bevare Skarnes vgs. I tillegg er det noen høringsinnspill som omhandler tilbudene ved Sentrum vgs.

Kongsvingerregionen IPR påpeker fylkeskommunen har en viktig rolle som regional samfunnsutvikler og spiller en avgjørende rolle i å fremme bærekraftig utvikling og likeverdige levekår fylket, og savner samfunnsutviklingsperspektivet i saken. Det påpekes at kommunene i Kongsvingerregionen gjennom mange år har arbeidet med kultur for læring. I en region hvor lav utdanning og stort utenforskap har preget utviklingen over mange ti-år, har det de siste årene vært en massiv innsats for å snu dette. Det er av stor betydning for dette arbeidet at ny skole- og tilbudsstruktur ikke spenner bein for ressurser som er satset i arbeidet og den positive utviklingen de ser.

De vektlegger at tilbudet som i dag gis ved Sønsterud bør videreføres i regionen. Det vises til at Innlandet er Norges største skogfylke, og at Kongsvingerregionen er nest størst i Innlandet på skog. Den største regionen på skog er Sør-Østerdal. Skogbruk bør derfor være et tilbud innen videregående skole i regionen, og tilbudet ved Sønsterud bør videreføres.

Kongsvingerregionen IPR mener også at elevene fra kommunene i Kongsvingerregionen skal ha reell tilgang til hele tilbudsvifta uten at det er behov for å flytte på hybel. De vektlegger også at elevene i alle regioner skal ha et tilbud i videregående skole som bidrar til at ungt utenforskap blir mindre, og at foresattes økonomi ikke skal være et hinder for at alle elever har reelle valgmuligheter innen videregående skole.

Grue kommune sitt høringsinnspill er i stor grad sammenfallende med høringsinnspillet fra Kongsvingerregionen IPR.

Våler kommune fremhever skolested Våler på Braskereidfoss på grunn av dets strategiske plassering og betydning for å tilby et godt og helhetlig studietilbud. Skolested Våler har landslinjer innen anleggsteknikk, anleggsmaskinmekaniker og yrkessjåførfaget, samt ambulansesfag som kun tilbys der og på Raufoss. Skolen har gode fasiliteter for yrkesfaglige studieretninger og nærhet til Norsk Trafikksenter og store industribedrifter. Kommunen mener at samlokalisering og samarbeid mellom skolen og bedrifter gir store utviklingsmuligheter, og at industrien er avhengig av fremtidig arbeidskraft og mulighet til å rekruttere kompetanse. Dersom skolested Flisa og skolested Sønsterud legges ned, bør studietilbudene overføres til Våler for å opprettholde et godt og bredt studietilbud for ungdommene og skape et større faglig miljø.

Åsnes kommune mener at de vedtatte kriteriene med påfølgende forslag om nedleggelse av tilbud i Solør videregående skole vil bidra til å opprettholde og øke sosiale helseforskjeller i distriktet og således være i strid med anbefalinger og føringer i folkehelseloven, folkehelsemeldinga og FNS bærekraftsmål. Åsnes kommune anbefaler opprettholdelse av skolestedene Flisa, Sønsterud og Braskereidfoss i Solør videregående, som samlet sett gir et godt og bredt studietilbud i Solør.

Eidskog kommune skriver i sitt innspill at de ikke har grunnlag for å anbefale noen av alternativene til ny skolestruktur. Elevene fra Eidskog kommune benytter først og fremst Sentrum vgs. og Øvrebyen vgs og det er derfor viktig for Eidskog kommune at disse skolene har et kvalitativt godt og variert tilbud, og kommunen er glad for at disse skolene er tenkt videreført. Eidskog kommune påpeker at det er viktig å sikre at alle regioner har et godt og variert tilbud til videregående opplæring innenfor egen region. Dette for at færrest mulig må flytte på hybel for å gjennomføre videregående opplæring.

Kongsvinger kommune skriver i sitt innspill at et bredt og kvalitativt godt skoletilbud i kommunen innen både yrkesfag og studiespesialisering er svært viktig for å endre eller styrke folkehelseprofil, og unngå utenforskap i Kongsvinger, Sentralisering av det videregående skoletilbudet vil kunne gjøre skoletilbudet vanskeligere tilgjengelig med tanke på distanse til skolen. De vurderer at et robust, mangfoldig og bredt tilbud vil veie opp for risikoen ved at skoletilbudet blir sentralisert. Det må være stabile, gode og robuste fagmiljø og et bredt tilbud i programfag og språkfag for elevene over tid. Flest mulig ungdom må få anledning til å fullføre og bestå videregående utdanning, oppleve mestring og få framtidstro. De mener at en ny skolestruktur i regionen er viktig, og Kongsvinger kommune støtter forslag om nedleggelse av Skarnes videregående skole og flytting av tilbud fra Skarnes til Øvrebyen og Sentrum videregående skole. En sentralisering av skoletilbud, vil sannsynligvis og ut fra de rådende omstendigheter bidra til bedre skolekvalitet over tid.

Sør-Odal og Nord-Odal kommuner argumenterer mot nedleggelse av Skarnes videregående skole. De påpeker at en nedleggelse av Skarnes videregående skole med stor sannsynlighet vil bidra til økte kostnader for samfunnet. Odalskommunene strever med lave skolerestultater, høyt frafall i videregående skole og en høy andel unge uføre innbyggere. De viser til at kvaliteten ved undervisningen som tilbys ved Skarnes vgs. er meget god, og skolen gjør et spesielt godt arbeid for elever med spesifikke lærevansker. Skolen har et sterkt fagmiljø og tilbyr et bredt faglig tilbud. De viser til at Skarnes videregående skole i dag har god kapasitet i sine lokaler og har mulighet til å ta imot både elever og andre fylkeskommunale tjenester. Det pekes på flere mulighet er for å styrke Skarnes, f.eks. å flytte Salg, service og reiseliv (SSR) fra Øvrebyen vgs. til Skarnes vgs. I tillegg kan Frisør, blomster, interiør og

eksponeringsdesign (FBIE) flyttes fra Sentrum vgs. til Skarnes vgs. Også flytting av påbygg foreslås som en mulighet. De skriver også at et alternativ kan være å slå sammen Øvrebyen vgs, Sentrum vgs og Skarnes vgs til én skole med felles administrasjon

7sterke representere over 100 bedrifter i Kongsvingerregionen, som utgjør mer enn 4000 lokale arbeidsplasser. 7sterke påpeker i sitt innspill at Naturbruk yrkesfag på skolested Sønsterud, Solør VGS, er kritisk for treindustrien. De ber om at denne linjen opprettholdes i regionen for å sikre at kompetansebehovene og fagmiljøene til næringslivet ivaretas slik at Innlandet fortsatt skal være ledende innen bioøkonomi og skogindustri. Mange bedrifter i regionen er avhengige av å beholde de sterke fagmiljøene i skogindustri for å klare omstillingskravene fram mot 2030. Videre påpeker de at det er viktig å sikre at Teknologi- og industrifag, Elektro og datateknologi, og Bygg- og anleggsteknikk forblir i Kongsvingerregionen.

Mange aktører tilknyttet skognæringen og andre organisasjoner, har kommet med innspill om at skolested Sønsterud må opprettholdes. De viser til skogbrukets betydning for Innlandet, både økonomisk og miljømessig, og behovet for kompetent arbeidskraft.

Forslag til fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Kongsvingerregionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling:

På grunn av allerede ledig kapasitet ved flere skoler i regionen, sett opp mot ytterligere elevnedgang de kommende årene, foreslås det å avvikle Skarnes vgs.

Det foreslås også å avvikle skolested Flisa. I all hovedsak vil de gjenværende skolene i regionen tilby tilsvarende bredde i tilbudet, men med mere robuste fagmiljøer.

Videre foreslås å flytte tilbudene ved skolested Sønsterud til skolested Våler, slik at Solør vgs. blir samlet på ett sted.

Det foreslås videre å flytte Salg, service og reiseliv fra Øvrebyen vgs. til Sentrum vgs.

Skarnes vgs - fakta

Skarnes har inneværende skoleår tilbud innenfor ST og påbygg, Bygg- og anleggsteknikk og Elektro- og datateknologi. Tall fra 2.inntaket viser at det var tatt inn 177 elever til 200 elevplasser for skoleåret 2024/2025. Innenfor Bygg- og anleggsteknikk har skolen inneværende skoleår to klasser på vg1-nivå og en klasse på vg2-nivå(tømrer). På grunn av lave søkertall er vg2 Rørlegger ikke igangsatt inneværende skoleår, det samme gjelder vg2 Frisør. Innenfor Elektro- og datateknologi har skolen tilbud kun på vg1. Skolen har en parallell innenfor studiespesialisering – til sammen 90 elevplasser. I tillegg har de påbygg med 30 plasser.

Opprettholdelse av Skarnes vgs ved å flytte tilbud fra Øvrebyen vgs eller Sentrum vgs

Det vises til tilleggsnotat datert 30.05.24 som redegjør for tilleggsalternativene som ble vedtatt sendt på høring av fylkesutvalget 30.april 2024. For helhetens skyld er deler av det som ble beskrevet i notatet tatt inn igjen her.

Skarnes vgs har mye ledig areal. Skolen vil likevel ikke ha kapasitet til å ta imot en hel skole – enten Øvrebyen eller Sentrum vgs, uten at dette vil kreve nybygg/ombygginger som vil ha store økonomiske konsekvenser. Dette er derfor ikke utredet ytterligere i saken.

Som redegjort for i tilleggsnotat av 30.05.2024 vurderes det ikke som aktuelt å flytte idrettsfagtilbudet eller ST-tilbudet ved Øvrebyen vgs til Skarnes vgs. Skarnes vgs vil ikke ha mulighet til å ta imot idrettsdagtilbudet som Øvrebyen vgs har, på grunn av manglende hallkapasitet og fasiliteter knyttet til Idrettsfag. Faglig sett vurderes det også som uheldig å flytte deler av ST-tilbudet fra Øvrebyen vgs til Skarnes vgs. for å styrke Skarnes vgs. Dersom dette gjøres vil det innebære at fagmiljø og fagtilbud på Øvrebyen svekkes betydelig. Man må i tillegg begrense elevinntaket på Øvrebyen til tross for et større søkertilfang for å kunne fylle opp to paralleller ved Skarnes vgs.

For å styrke Skarnes vgs. er en mulighet å flytte Salg, service og reiseliv (SSR) fra Øvrebyen vgs. til Skarnes vgs. SSR er det eneste yrkesfagtilbudet Øvrebyen har, og skolen innfrir ikke kriteriesettet innenfor yrkesfag. Det er usikkert hvordan en flytting av tilbudet til Skarnes vgs vil slå ut med tanke på sårbarhet i søkertilfang.

Av utdanningstilbud som eventuelt kan flyttes fra Sentrum vgs til Skarnes vgs er det vurdert å flytte tilbudet innenfor Helse- og oppvekstfag (HO) fra Sentrum vgs. til Skarnes vgs. HO har ca. 220 elevplasser ved Sentrum vgs. Søkningen til tilbudet har vært stabil over tid. Sentrum vgs har bygd opp et sterkt fagmiljø innenfor dette utdanningsprogrammet, og det er vanskelig å forutse hvordan søkningen til tilbudene og personalsituasjonen vil bli ved en eventuell flytting av tilbudet til Skarnes. En større nedgang i elevtallet innenfor dette utdanningsprogrammet vil være kritisk med tanke på det store behovet for arbeidskraft innenfor helsesektoren i årene framover. Skarnes vgs vil ha kapasitet til å ta imot dette tilbudet, men det må regnes med noen ombygginger og utstyr. En flytting av tilbudet fra Sentrum vgs vil innebære en betydelig svekkelse av Sentrum vgs, som vil miste ca. 35 % av dagens elevplasser.

Økte transportkostnader ved å flytte Salg, service og reiseliv fra Øvrebyen videregående skole til Skarnes vgs. er beregnet til ca. 2,0 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for en ekstra buss til transport av flere elever mellom Kongsvinger og Skarnes. Det er også beregnet noe ekstra transportkostnader som følge av antatt flere elever som får lengre avstand.

Økte transportkostnader dersom Helse- og oppvekstfag flyttes fra Sentrum videregående skole til Skarnes vgs. er beregnet til ca. 5,9 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for tre ekstra busser til transport av netto flere elever med skyss mellom Kongsvinger og Skarnes. Det er også beregnet ekstra transportkostnader som følge av antatt flere elever som får lengre avstand.

En ren flytting av utdanningstilbud fra en skole til en annen vil ikke gi noen økonomiske besparelser på drift.

Dersom Helse – og oppvekstfag flyttes fra Sentrum vgs til Skarnes vgs er det behov for å gjøre noen ombygginger ved Skarnes vgs. Anslått investeringskostnad er 10 millioner kroner

Fylkeskommunedirektøren anbefaler ikke at man flytter utdanningstilbud fra Øvrebyen vgs eller Sentrum vgs for å styrke fagtilbudet ved Skarnes vgs. Etter en helhetlig vurdering har man valgt å ikke gå videre med dette alternativet, da det vurderes som lite bærekraftig på sikt. En flytting av utdanningstilbud mellom skolene vil gi økte kostnader til skoleskyss, og vil heller ikke innebære noen tilpasning av skolestrukturen til at elevgrunnet reduseres. Dersom elevnedgangen blir like stor som forventet, vil dette på sikt føre til utarming av

utdanningstilbud. En flytting av fagtilbud mellom skoler og splitting av fagmiljø vil gjøre at flere skoler får redusert sitt fagmiljø, og man risikerer at flere av skolene blir mindre solide.

Avvikling av Skarnes vgs

Synkende elevgrunnlag i regionen som helhet gjør at det anbefales tilpasninger i skolestrukturen. Dette for å opprettholde høyest mulig oppfylning, stabile skole- og fagmiljø og økonomisk handlingsrom ved den enkelte skole. Det foreslås derfor å avvikle Skarnes vgs.

Studiespesialisering (ST) og påbygg flyttes til Øvrebyen vgs. Øvrebyen vgs har inneværende skoleår 3 paralleller på ST. Skolen har arealer/klasserom til å øke med en parallell innenfor ST og vil også ha plass til påbyggklassen.

Elektro- og datateknologi flyttes til Sentrum vgs., som har dette utdanningsprogrammet fra før. Inneværende skoleår har Sentrum vgs. to klasser på Vg1 Elektro og datateknologi, en klasse på Vg2 Automatisering og en klasse på Vg2 Elenergi og ekom. Det må vurderes om det er behov for å utvide tilbudet innen Elektro- og datateknologi.

Bygg- og anleggsteknikk flyttes til Sentrum vgs., som ikke har dette tilbudet fra før. Det er ikke kapasitet til å utvide antall elever ved byggfag på Elverum vgs. En flytting til Sentrum vgs. vil kreve nye lokaler, enten ved at man leier eller bygger nytt. Fylkeskommunen har tomt ved siden av Sentrum vgs og det vurderes som mest aktuelt å bygge nytt for å kunne ta imot tilbudet innenfor bygg- og anleggsteknikk.

Siden Sentrum vgs ikke har Bygg- og anleggsteknikk vil det ikke være mulig å flytte alle elevene allerede høsten 2025. Det foreslås derfor å opprettholde tilbudet i lokalene på Skarnes inntil det er klare lokaler ved Sentrum vgs.

Skarnes vgs er i dag tillagt ansvar for fengselsundervisning i Kongsvinger. Det foreslås at ansvaret for fengselsundervisningen overføres til Sentrum vgs. på bakgrunn av skolens yrkesfagstilbud.

Vg2 Frisør avvikles på grunn av flere forhold. Det har over tid vært lave søkertall og diskusjoner omkring opprettholdelse av tilbudet. Det vil eventuelt kreve ekstra ressurser å flytte dette tilbudet til Sentrum vgs, så lenge det kreves spesielt egnede lokaler. Sentrum vgs har i dag kun en klasse på Vg1 innenfor FBIE. Skolens tidligere tilbud innenfor interiør og eksponeringsdesign ble lagt ned på bakgrunn av for få søkere. Som erstatning for manglende Vg2-tilbud ved skolen, foreslås i stedet å etablere en alternativ opplæringsmodell 1+3 løp for lærefaget frisør.

Reiseavstand/skoleskyss/hybelboere

Dersom Skarnes vgs avvikles vil flere elever få lengre reisevei, men det er likevel lite sannsynlig at det vil medføre en økning i antall hybelboere. En oversikt fra skoleåret 2023/2024 viser at flertallet av elevene ved Skarnes vgs. har bostedsadresse i Odalen. Avstanden fra Skarnes til Kongsvinger er 23 km. Avstanden for elevene bosatt i Nord-Odal vil bli ca. 4 mil til Kongsvinger. Dette er daglige reiseavstander som vurderes som akseptable for skoleelever i videregående skole. Skarnes vgs har også en del elever fra Kongsvinger, Eidskog og Grue. Disse vil få kortere reisevei.

Bygningsmessige konsekvenser ved avvikling av Skarnes vgs

Skarnes vgs ble bygget i 1989 og består av flere adskilte bygg, seneste nybygg fra 2006. Hovedbygget ble delvis rehabilitert i 2019. Bygningsmassen er i hovedsak i god tilstand og er

Justering for lønns- og prisvekst	0,6	0,6	0,7	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	8,7
Eiendomsdrift	1,9	1,9	1,9	1,9	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	34,6
Skyss	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-49,5
Sum innsparing drift (MNOK)	10,9	10,9	12,2	15,4	21,8	25,2	25,2	25,2	25,2	25,2	197,3

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av Skarnes vgs. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. Når det gjelder skoleskyss forutsettes det at utgiftene på sikt reduseres som følge av elevnedgangen. Reduksjonen er lagt inn fra 2031. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på totalt 197,5 millioner kr over en tiårsperiode.

Dersom Skarnes vgs. avvikles må det tas høyde for et nybygg på Sentrum vgs knyttet til flytting av Bygg- og anleggsteknikk og tilpasninger innenfor Elektro og datateknologi. Anslått investeringskostnad er på mellom 41 millioner kroner til 53 millioner kroner. Noe ombygging må også påregnes for flytting av øvrige tilbud fra Skarnes vgs. Samlet anslås det en samlet investeringskostnad på mellom 45 og 57 millioner kroner.

Solør vgs, skolested Flisa - fakta

Solør vgs., skolested Flisa har inneværende skoleår tilbud innenfor studiespesialisering og elektro- og datateknologi. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn 111 elever til 121 plasser for skoleåret 2024/25. Skolen har en klasse på vg1 Elektro og datateknologi og to grupper på vg2, henholdsvis Datateknologi og elektronikk og Elenergi og ekom. Begge vg2- tilbudene har reduserte gruppestørrelser. Skolested Flisa har også en parallell innenfor studiespesialisering.

Avvikling av skolested Flisa

På bakgrunn av fortsatt forventet elevtallsnedgang, samt at skolested Flisa har et relativt lite skole- og fagmiljø pr i dag, anbefaler fylkeskommunedirektøren å avvikle skolested Flisa.

Tilbudet innenfor studiespesialisering kan flyttes til Øvrebyen vgs, som har kapasitet til flere elever. Elever som bor lengst nord i regionen, vil ha Elverum vgs. som nærmeste skole. Ved en slik endring, vil en styrke fagtilbudet ved de gjenstående tilbudene betydelig. Antall programfag til valg og mulighet til å spesialisere seg innen språkfag og realfag vil bli større, sammenlignet med å ha en klasse/parallell pr. nivå.

Elektro- og datateknologi legges ned på skolested Flisa. Utdanningsprogrammet finnes på Sentrum vgs innenfor regionen, og trolig vil noen elever også søke seg til Elverum vgs.

Mange av dagens elever ved Flisa har bostedsadresse Braskereidfoss, Våler og Flisa. For disse elevene er det kortere avstand til Elverum vgs enn til Kongsvinger. Elevenes søkemønster dersom skolested Flisa avvikles, vil være avgjørende i vurderingen av

dimensjoneringen av tilbudet innenfor elektro- og datateknologi på Elverum vgs og Sentrum vgs.

Reiseavstand/skoleskyss/hybelboere

Dersom skolested Flisa avvikles vil flere elever få lengre reisevei. Avstanden vurderes likevel ikke så stor at det vil medføre en særlig økning i antall hybelboere.

Som nevnt over, har mange av dagens elever ved Flisa bostedsadresse på Braskereidfoss, Våler og Flisa. Inneværende skoleår er om lag halvparten av elevene som går på Flisa fra disse tre områdene. For disse elevene er det kortere avstand til Elverum vgs. enn til Kongsvinger.

Avstanden fra henholdsvis Braskereidfoss, Våler og Flisa til Elverum vgs. er 24 km, 37 km og 42 km. Dette er daglige reiseavstander som vurderes som akseptable for skoleelever i videregående skole.

Bygningsmessige konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Flisa

Skolested Flisa består av tre bygg: administrasjonsbygget fra 1942, undervisningsbygg fra 1961 og kantinebygg fra 2008. Den bygningsmessige kartleggingen konkluderer med at det er behov for oppgraderinger av bygningsmassen, og antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 48 mill. kroner. Skolen vurderes som egnet for formålet, men fremstår som lite tidsmessig og har mange nivåforskjeller. Skolen har i dag ledige arealer.

Skolen leier ikke inn bygningsmessige arealer av betydning i nærområdet, unntatt idrettshall. Det kan vurderes å flytte tannklinikk inn i deler av eiendom, men dette vil utgjøre en liten del av byggingene og det er utfordrende å dele opp bygningsmassen til dette formålet. Det ansees derfor som mest hensiktsmessig å selge eiendommen. Det bør sikres tomt til egen tannklinikk ved salg.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for Solør vgs., avdeling Flisa ved et salg er på 9 mill. kroner. Det er usikkert hvor enkelt omsettelig eiendommen vil være i markedet, og om det er mulig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Eiendommen må trolig omreguleres til annen bruk. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer viser at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Økonomiske konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Flisa

Det forutsettes at elever som bor i området Flisa og nordover vil søke Studiespesialisering og Elektro- og datateknologi ved Elverum vgs. på bakgrunn av kortere avstand til Elverum enn til Kongsvinger. De som bor i Grue og sørover i regionen vil i større grad velge skoler i Kongsvinger. Det tas utgangspunkt i at flertallet drar nordover til Elverum vgs., og at man i en overgangsperiode må øke kapasiteten på Studiespesialisering ved Elverum vgs. Elevtallet i regionene vil imidlertid synke over tid, slik at man faser ut den ekstra parallellen etter hvert.

Økte transportkostnader ved å legge ned skolested Flisa er beregnet til ca. 5,3 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for to ekstra busser til transport av flere elever til Elverum og Kongsvinger. Det er også beregnet ekstra transportkostnader utover den økte skoleskyssen med buss. Oppstart ny busskontrakt i Glåmdalen fra 2026 vil gi utfordring med at det er igjen et år av dagens kontrakt fra sommeren 2025. Det må skaffes ekstra busser for et år og dette kan være krevende.

Avvikling av Solør vgs - Flisa	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	
Administrasjon/støttefunksjoner (117 elever)	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	
Spesialundervisning											
Ekstra parallell ST Elverum	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5	-5,3	-3,1	-0,9	0,0	0,0	0,0	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	8,2	8,2	8,2	8,2	9,4	11,6	13,8	14,7	14,7	14,7	111,5
Justering for lønns- og prisvekst	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	4,8
Eiendomsdrift	1,6	1,6	1,6	1,6	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	28,6
Skyss	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-40,0
Sum innsparing drift (MNOK)	4,8	4,8	4,8	4,8	8,2	13,1	15,4	16,3	16,3	16,3	104,9

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av skolested Flisa. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. Når det gjelder skoleskyss forutsettes det at utgiftene på sikt reduseres som følge av elevnedgangen. Reduksjonen er lagt inn fra 2031. For øvrig vises det til pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på totalt 105 millioner kr over en tiårsperiode.

Det må påregnes at det kan være noe behov for ombygging av andre skoler for å ta imot elevene fra skolested Flisa, men det vurderes at dette er i mindre omfang. Antatt investeringskostnad er 2 millioner kroner.

Skolested Sønsterud - fakta

Solør vgs, skolested Sønsterud har inneværende skoleår tilbud innenfor Naturbruk og Påbygg. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn 58 elever til 63 plasser for skoleåret 2024/25. Innenfor Naturbruk har skolen en klasse på hvert trinn. Skolen har Vg2 Skogbruk og Vg3 Studieforbereende naturbruk.

Flytting av tilbudene ved skolested Sønsterud til skolested Våler

I høringssaken var skolested Sønsterud foreslått avviklet i alternativ 2 og 3 blant annet på bakgrunn av en vurdering av hvor mange naturbruksskoler Innlandet skal ha. Naturbruk er det mest kostnadskrevenne tilbudet i tilbudsstrukturen. I dag er det Sønsterud og Lena-Valle vgs som har tilbud innenfor skogfag.

Skogfaget er et lite programområde med begrenset antall læreplasser. Søkertallene til skogfaget har variert og til dels vært lave over tid. Tall fra 2. inntaket viser at det inneværende år er 10 elever ved Vg2 Skogbruk på Sønsterud, mens det på Vg2 Skogbruk ved Lena-Valle vgs. er tatt inn 12 elever. Samtidig er skognæringen totalt sett en viktig næring i Innlandet. Skognæringen i Innlandet utgjør 40 % av Norges totale avvikling og sysselsetting innenfor

næringen. På denne bakgrunn ser fylkeskommunedirektøren viktigheten av å opprettholde kapasiteten innenfor fagområdet på to steder og foreslår at tilbudet fortsatt videreføres både i Solør og ved Lena-Valle.

Det har kommet mange høringsinnspill fra skognæringen knyttet til en eventuell avvikling av tilbudet. Høringsinnspillene legger også vekt på skognæringens betydning i Innlandet, og at Sønsterud er viktig for rekruttering til bransjen.

Arbeidskraftbehovet er tydelig uttrykt fra bransjen. Dette er likevel ikke helt sammenfallende med sysselsettingsandelen av de fagutdannede. Sysselsettingsstatus for fagutdannede per november første år etter oppnådd sluttkompetanse er en indikator for treffsikkerheten av tilbudsstrukturen. Nasjonalt har vi høyst sysselsettingsgrad med 86,6% i arbeid og 9,3% i utdanning. Kun 4% er utenfor arbeid og utdanning. Innenfor Naturbruk står 11,9% utenfor arbeid og utdanning på sysselsettingsbarometeret ett år etter bestått fagbrev. 81,4% er i arbeid og 6,8% er i utdanning innenfor programområdet

I stedet for å avvikle tilbudene, foreslås det å flytte tilbudene ved skolested Sønsterud til skolested Våler. Dersom tilbudet flyttes til Våler og skolested Flisa legges ned, vil Solør vgs være samlet på ett skolested. Skolested Sønsterud er et lite skolested, og ved en samling av de to skolestedene på Våler vil man også sikre et større fagmiljø for fellesfagene. En slik sammenslåing vil også kunne gi synergier mellom Skogbruk, Arbeidsmaskiner og Anleggsmaskinmekanikerfaget.

Det vurderes som en fordel å samle Solør vgs. ved ett skolested både med hensyn til et større skole- og fagmiljø og fordeler knyttet til drift, ledelse og økonomi.

Avstanden mellom Sønsterud og Våler er ca. 2 mil, og en flytting vil ikke ha stor praktisk betydning med tanke på tilgang til skogsareal i undervisningen.

Bygningsmessige konsekvenser ved flytting av skolested Sønsterud til Våler

Skolested Sønsterud ble bygget i 1961 med administrasjonsbygg og internat, og senere utvidet med verkstedbygg. En kartlegging av bygningsmassen viser at det er behov for vesentlig oppgradering av bygningsmassen, og antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 110 mill. kroner. Skolebyggene vurderes som egnet for formålet, men fremstår som lite tidsmessig og har mange nivåforskjeller. Skolen har i dag ledige arealer.

Skolen leier ikke inn bygningsmessige arealer av betydning i nærområdet. Det er heller ikke annen fylkeskommunal virksomhet som det er naturlig å flytte inn i lokalene. Det ansees derfor som mest hensiktsmessig å selge eiendommen.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for Solør vgs avdeling Sønsterud ved et salg er på 5 mill. kroner. Det er noe usikkert hvor enkelt omsettelig eiendommen vil være i markedet, og om det er mulig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Eiendommen må trolig omreguleres til annen bruk. Eget hybelhus, kantine, konferanserom og kontorer kan være attraktivt for andre interessenter. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer viser at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Økonomiske konsekvenser knyttet til flytting av skolested Sønsterud til Våler

Ved en flytting av utdanningstilbudene ved skolested Sønsterud til skolested Våler er det forutsatt at dagens søkere til Sønsterud også søker seg til Våler.

Innlandstrafikk har busstilbud som går fra Flisa via Sønsterud til Våler i dag. Det er derfor ikke lagt inn økte kostnader til skoleskyss.

Flytting av all undervisning fra skolested Sønsterud til Våler	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	
Administrasjon/støttefunksjoner (49 elever)	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1	
Spesialundervisning											
Flytte NA til Solør vgs - Våler	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8	
Flytte PB til solør vgs - Våler	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Justering for lønns- og prisvekst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eiendomsdrift	1,5	1,5	1,5	1,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	24,6
Skyss	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum innsparing drift (MNOK)	1,5	1,5	1,5	1,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	24,3

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved flytting av skolested Sønsterud. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Det er trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på totalt 24 millioner kr over en tiårsperiode. Besparelsen er i sin helhet knyttet til eiendomsdrift, da det forutsettes at utdanningstilbudene overflyttes til skolested Våler.

Ved flytting av tilbudene ved Sønsterud til Våler vil det være behov for å bygge noe garasjekapasitet til store kjøretøy/maskiner. I tillegg er det nødvendig å bygge om noen klasserom, garderobe, lager og utvide kantinearealet. Samlet investeringskostnad er anslått til mellom 12 millioner kroner til 19 millioner kroner.

På Sønsterud er det i dag et internat for 70 elever, men flere av disse er dobbeltrom som i dag benyttes som enkeltrom. Dersom det bygges et internat for 40 elever på Våler som erstatning for dagens internat, vil det ha en anslått investeringskostnad på 65 mill. kroner til 80 mill. kroner.

Øvrige endringer i tilbudsstrukturen i Kongsvingerregionen

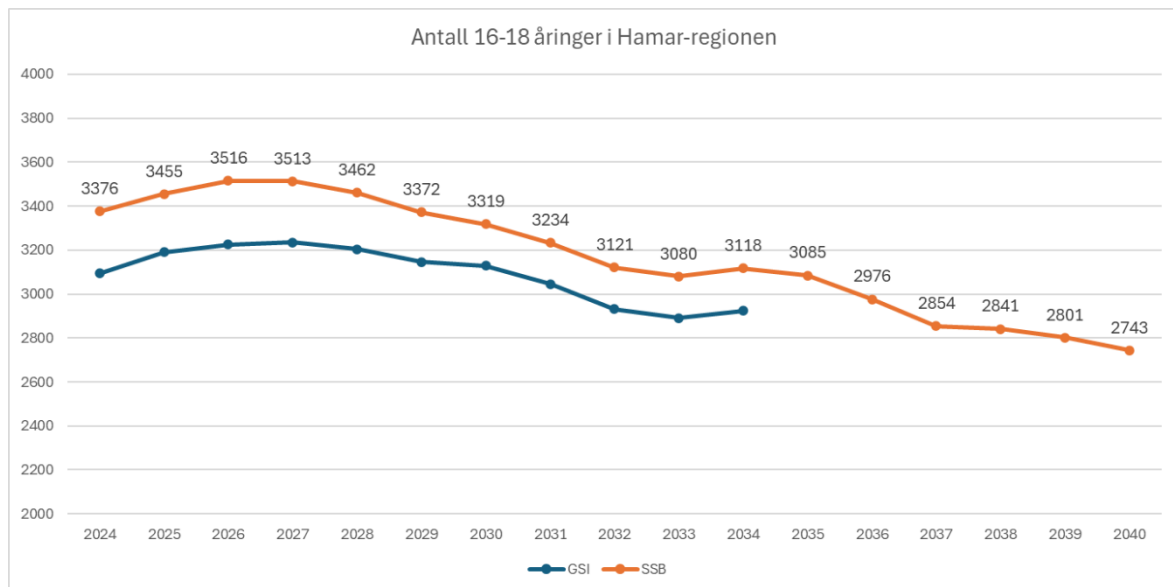
Det foreslås å flytte Salg, service og reiseliv (SSR) fra Øvrebyen til Sentrum vgs. SSR er det eneste yrkesfagtilbudet Øvrebyen vgs. har og dette gjør tilbudet sårbart. Endringen iverksettes når Sentrum vgs. har areal/kapasitet til å ta imot tilbudet, jf. elevnedgang i regionen.

Det foreslås å bevare tilbudet innenfor Kunst, design og arkitektur (KDA) ved Sentrum vgs., begrunnet med at nærmeste tilbud blir på Hamar, noe som gir lang reisevei/hybel. Videre sikrer man en bedre balanse mellom studieforberedende og yrkesfaglige tilbud i regionen.

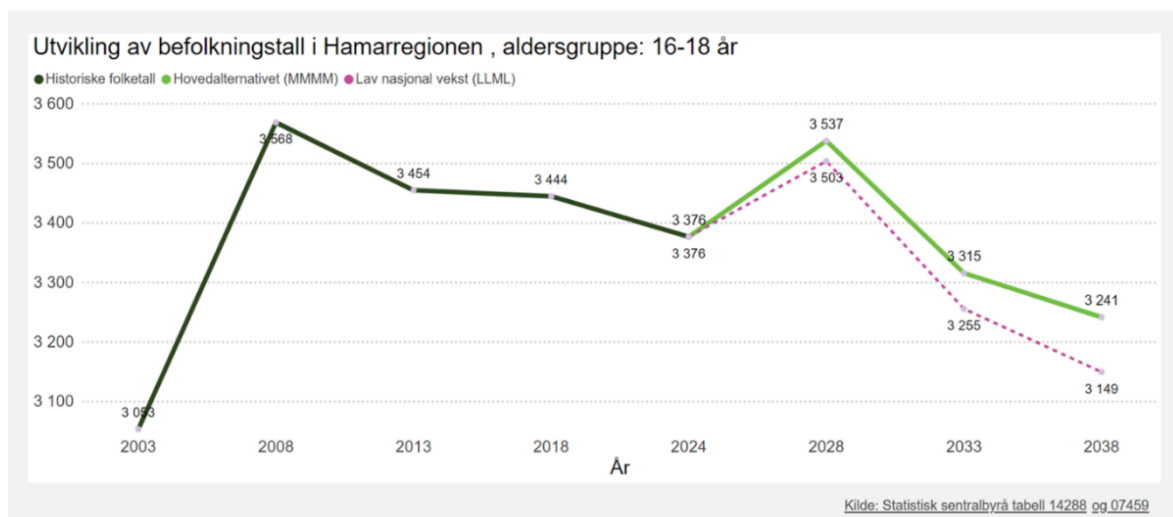
13.6 Hamarregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen(GSI) og faktisk bosatte i Innlandet(SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en elevnedgang fra 2023 til 2038 på 8,1 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Hamarregionen på 6,7% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 4 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Hamarregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Hamar katedralskole	1307	1242	95,0%	95,3%
Jønsberg vgs	259	209	80,7%	94,0%
Ringsaker vgs	817	770	94,2%	93,8%
Stange vgs	493	419	85,0%	89,4%
Storhamar vgs	494	468	94,7%	96,3%
Sum Hamarregionen	3370	3108	92%	94,2%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn ved endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Hamarregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Hamarregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Tilleggsalternativ jfr. vedtak fylkesutvalget pkt.4:

«Naturbruk ved Solør vgs opprettholdes ved at Jønsberg vgs avvikles. Øvrig tilbud på Jønsberg vgs flyttes til andre skoler i Hamarregionen, eller avvikles. Alternativet forutsetter at Solør vgs samles på skolested Våler. Alternativet innebærer også at det kan bli nødvendig å se på fordeling av fag på de tre gjenværende naturbruksskolene (Storsteigen, Solør og Lena-Valle).»

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Hamarregionen

Det har kommet opp mot 30 høringsinnspill som omhandler skole- og tilbudsstrukturen i Hamarregionen. Innspill har kommet fra kommuner og IPR, politiske partier samt mange aktører innen landbruksnæringen, både privat næringsliv og organisasjoner.

Alle argumenterer mot nedleggelse av Jønsberg vgs., og viser til skolens betydning for rekruttering til landbruket og tilstøtende næringer.

Hamarregionen IPR, Hamar, Stange, Ringsaker og Løten kommuner har kommet med et felles hørings svar når det gjelder skoletilbudet i Hamarregionen. Det omtales derfor samlet her.

Kommunene og Hamarregionen IPR har tre grunnleggende perspektiver på saken:

- Alle regioner skal og må ha et utdanningstilbud på videregående skolenivå.
- Elevtallsutviklingen og søkning til videregående skoler i Hamarregionen må gjenspeiles i skoletilbudet. Hamarregionen har langt færre ledige elevplasser enn øvrige regioner og befolkningsframskrivninger viser at Hamar vil ha vekst framover. Derfor vil de ikke akseptere at det eventuelt defineres som et premiss at alle regionene må nedjustere tilbudet.
- De aksepterer ikke en nedleggelse av tilbudet ved Jønsberg videregående skole i en av landets viktigste jordbruksregioner.

Den felles høringsuttalelsen argumenterer sterkt for at Jønsberg vgs. må bestå. De peker på at Jønsberg har høy søkning og at søkningen til naturbruk ved Jønsberg har vært stabil over tid og det er høy oppfyllingsgrad. Det vises også til at en nedleggelse av naturbruk ved Jønsberg sannsynligvis vil føre til en neddimensjonering av det totale utdanningstilbudet innenfor landbruk og dyr i Innlandet fylkeskommune.

Det argumenteres videre med at Jønsberg videregående skole ligger i et jordbruksområde med mange aktive gårdsbruk. I Hamarregionen finnes aktører som Graminor, Geno, Norsvin, TYR, Mattilsynet m.fl. Dette er viktige institusjoner/virksomheter for landbruket som Jønsberg samarbeider med og bruker aktivt i undervisningen. Det argumenteres også med behovet for økt selvforsyningsgrad og at en nedleggelse av Jønsberg vgs. vil svekke dette.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Hamarregionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling

Forventet elevnedgang i Hamarregionen er forholdvis beskjeden, samtidig som dagens oppfyllingsgrad ved de fem skolene inneværende skoleår er den høyeste i Innlandet. På bakgrunn av forventet elevtallsutvikling og dagens oppfyllingsgrad på skolene i regionen, anbefaler fylkeskommunedirektøren at det ikke gjøres endringer i skole- og tilbudsstrukturen i regionen. Tilpasninger til endret elevgrunnlag kan gjøres ved å nedskalere antall paralleller på enkelte utdanningstilbud.

Det ble i forbindelse med hørings saken gjort vurderinger om det faktisk er gjennomførbart å gjøre endringer i skolestrukturen i regionen. Det vil ikke være mulig å gjøre endringer i skolestrukturen i Hamarregionen uten at dette vil ha store økonomiske konsekvenser i form av økte kostnader til nybygg/større ombygginger.

Jønsberg vgs - fakta

Jønsberg vgs. har inneværende skoleår tilbud innenfor Naturbruk, Teknologi- og industrifag og Påbygg. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn 233 elever til 248 plasser. Skolen har fire klasser på vg1 Naturbruk, 3 klasser innenfor vg2 Landbruk og gartner næring og vg3

Landbruk agronomutdanning med 30 plasser. Innenfor teknologi- og industrifag har skole to klasser på vg1 og en klasse på vg2 – arbeidsmaskiner. I tillegg har skolen 2 Påbygg-klasser – til sammen 60 plasser.

Naturbruk ved Solør vgs skolested Sønsterud opprettholdes ved at Jønsberg vgs avvikles
Det vises til tilleggsnotat datert 30.05.24 som redegjør for tilleggsalternativene som ble vedtatt sendt på høring av fylkesutvalget 30.april 2024. For helhetens skyld er deler av det som ble beskrevet i notatet tatt inn igjen her.

Dersom Jønsberg vgs. avvikles, foreslås det at tilbudet innenfor påbygg flyttes til Stange vgs. Stange vgs. har tidligere hatt to paralleller innenfor studiespesialisering og vil ha kapasitet til å ta imot påbygg-klassene fra Jønsberg.

TIF- tilbudet ved Jønsberg kan delvis flyttes til Hamar katedralskole, som vil ha kapasitet til å ta imot en parallell på henholdsvis vg1 og vg2. Ringsaker vgs har også tilbud innenfor TIF. Jønsberg har pr. i dag to klasser på vg1, så omfanget av utdanningstilbudet i regionen vil bli noe mindre i en overgangsperiode dersom Jønsberg avvikles, men vurdert opp mot forventet elevtallsnedgang vil dette være håndterbart. Hamar katedralskole eller Ringsaker vgs har ikke egnede lokaler eller areal til å overta Vg2 Arbeidsmaskiner. En nedleggelse av Jønsberg innebærer at det ikke lenger vil være et tilbud innenfor Vg2 Arbeidsmaskiner i Hamar-regionen, og innebærer en reduksjon av dette utdanningstilbudet i Innlandet som helhet. Dersom tilbudet skal reetableres ved f.eks. Ringsaker vgs, vil dette kreve større bygningsmessige tilpasninger.

Tilbudet på Sønsterud og Jønsberg er ikke sammenlignbare, selv om de begge har tilbud innenfor naturbruk. Innenfor naturbruk utdanner Jønsberg vgs agronomer, mens Sønsterud sitt tilbud rettes mot skogbruk. Flere læreplanmål innenfor naturbruk legger opp til en bredde innenfor plante- og dyreproduksjon som Jønsberg har mulighet til å gi. Dette vil ikke kunne erstattes ved å bare ha opplæring innenfor skogbruk, slik Sønsterud har. Sønsterud har ikke tilsvarende utdanningstilbud som på Jønsberg vgs, og det vil være utfordrende å opprette dette ved Sønsterud, på grunn av mangel på driftsbygninger og jordbruksarealer.

En nedleggelse av Naturbruk ved Jønsberg vgs. vil føre til en neddimensjonering av det totale utdanningstilbudet innenfor landbruk og dyr i Innlandet. Hedmarken er et av de største landbruksområdene i landet, og det anses viktig at regionen har en naturbruksskole der elevene får opplæring i dyre- og planteproduksjon.

Av dagens elever ved Jønsberg vgs. er det ca. 170 elever som hører hjemme i Hamar-regionen. Ved en nedleggelse av tilbudet ved Jønsberg vgs, vil det bli økt press på gjenværende utdanningstilbud i regionen. Erfaringer med elevenes søkemønster tilsier at flertallet av elevene sannsynligvis vil søke seg til andre tilbud i Hamarregionen i stedet for å søke Naturbruk ved de andre skolene.

På bakgrunn av dette anbefaler ikke fylkeskommunedirektøren en avvikling av Jønsberg vgs.

I grunnlagsarbeidet er det gjort utredninger knyttet til å avvikle Jønsberg vgs. Nedenfor følger en redegjørelse av bygningsmessige og økonomiske konsekvenser dersom Jønsberg vgs. avvikles.

Eiendomsdrift	3,0	3,0	3,0	3,0	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	49,2
Skyss											0,0
Sum innsparing drift (MNOK)	14,1	14,1	14,1	14,1	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	159,7

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av Jønsberg vgs. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift er også lagt in Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på ca. 159 millioner kroner over en tiårsperiode.

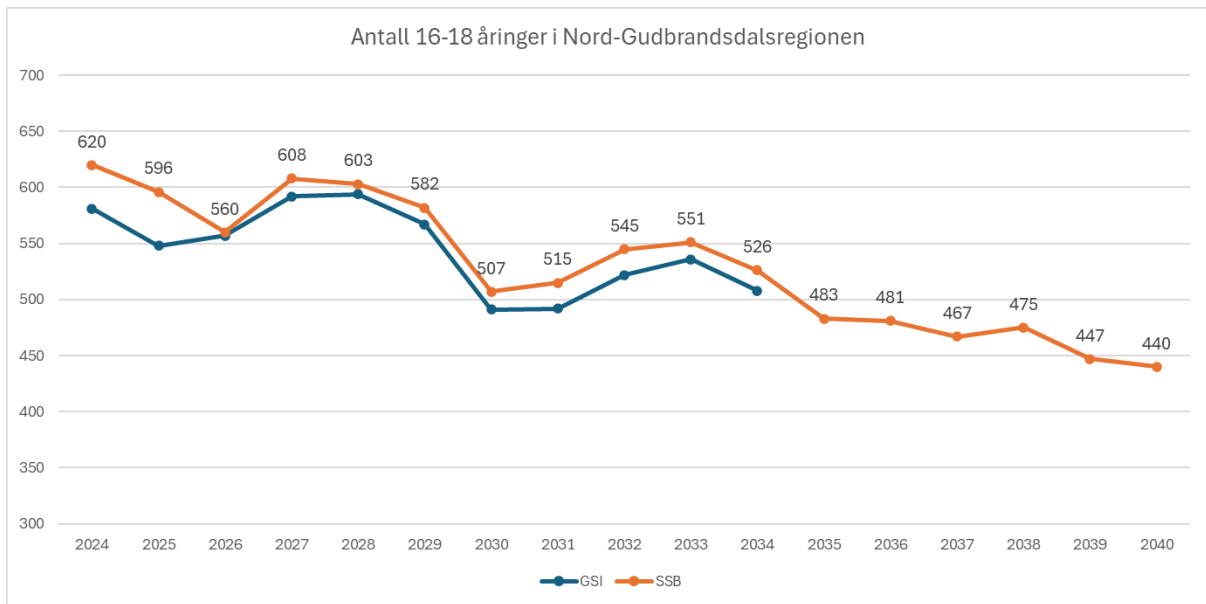
Dersom Jønsberg legges ned må det dimensjoneres for økt kapasitet på Naturbruk ved Lena-Valle vgs. Lena-Valle avd. Valle har kapasitet til en parallell til på NA i dag samt noen arealer som kan bygges om. Det må også tas høyde for noen ombygginger ved skolene som mottar tilbud. Ombygging av eksisterende bygninger anslås til mellom 4 millioner og 7 millioner kroner.

Økt dimensjonering av Naturbruk ved Lena-Valle vgs, kan utløse behov for å utvide kapasiteten på skolens internat. Et internat som gir plass til ytterligere 30 elever anslås å ha en kostnad på mellom 48 og 60 millioner kroner.

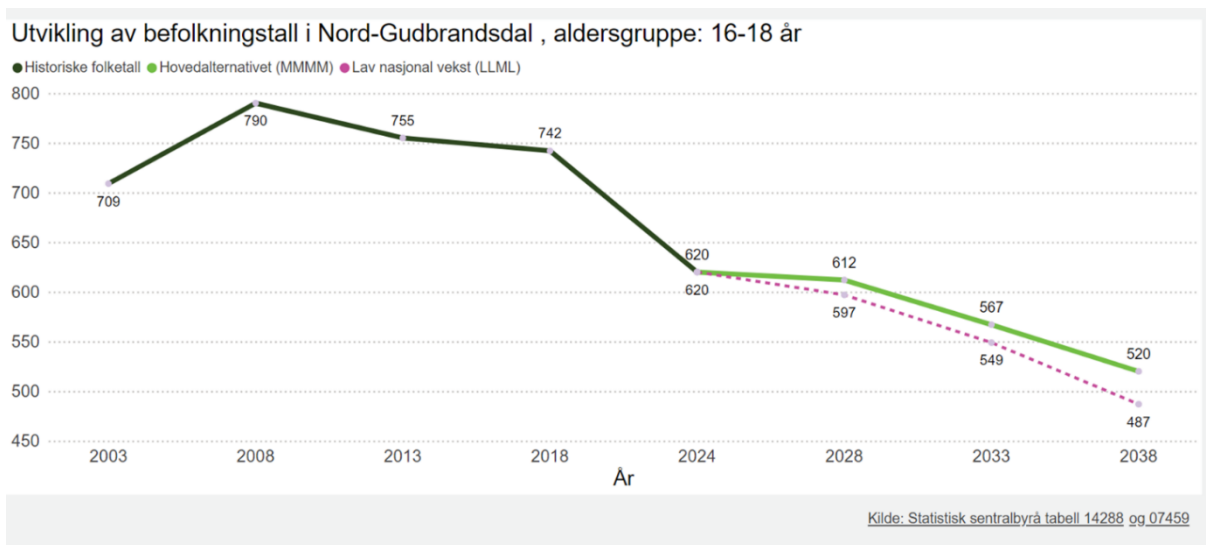
13.7 Nord-Gudbrandsdalsregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst, inkluderer historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 18,2 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Nord-Gudbrandsdalregionen på 21,5% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 16,1 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Nord-Gudbrandsdalsregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfyltingsgrad 2023	Oppfyltingsgrad pr 2.inntak 2024
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Dombås	90	32	35,6%	
Nord-Gudbrandsdal vgs avd. Lom	121	96	79,3%	72,6%
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Otta	369	258	69,9%	78,8%
Sum Nord-Gudbrandsdalsregionen	580	386	66,6%	77,3%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

På grunn av søkertall vesentlig under normtall ble det ikke satt i gang noen tilbud ved skolested Dombås inneværende skoleår.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Nord-Gudbrandsdalsregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur Nord-Gudbrandsdalsregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.)	Alternativ 1- 3
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.)	Alternativ 1- 3

Utdanningstilbud som foreslås avvirket/ flyttet i Nord-Gudbrandsdalregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Restaurant og matfag, vg1	Skolested Otta (Nord-Gudbrandsdal vgs)
Salg, service og reiseliv, vg1	Skolested Otta (Nord-Gudbrandsdal vgs)

Tilleggsalternativ:

«Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs) opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Otta flyttes, eller skolestedet avvirkles.»

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Nord-Gudbrandsdalsregionen

Det har kommet over 90 høringsinnspill som omhandler skole- og tilbudsstrukturen i Nord-Gudbrandsdalsregionen. Innspillene har kommet fra arbeidstakerorganisasjoner, kommunene og IPR, privat næringsliv, ulike lag og foreninger, ungdommer, politiske partier og privatpersoner.

Høringsinnspillene kan i hovedsak deles inn i tre kategorier; de som argumenterer for bevaring av skolested Dombås, de som ønsker å bevare og styrke skolested Lom og de som ønsker å bevare skolested Otta.

Lesja og Dovre kommuner vektlegger i stor grad det samme i sine høringsuttalelser, og de omtales derfor samlet. Lesja og Dovre kommuner er bekymret for konsekvensene av en mulig nedleggelse av Nord-Gudbrandsdal videregående skole, avdeling Dombås. De argumenterer for at skolen har levert undervisning av høy kvalitet med gode resultater, og at

den gir ungdommer i kommunene mulighet til å bo hjemme mens de fullfører videregående skole. Kommunen er bekymret for at nedleggelsen vil føre til betydelig lengre reisevei eller hybeltilværelse for elevene, noe som kan øke risikoen for frafall og sosiale forskjeller. De påpeker også at skolen representerer viktige kompetansearbeidsplasser og bidrar til å opprettholde et levende lokalsamfunn. De understreker også at dersom man skal samle det videregående skoletilbudet i Nord-Gudbrandsdalsregionen, må dette ligge på Otta. Ungdommer fra Sel, Dovre og Lesja har ingen tradisjon for å søke seg til videregående skole i Lom; de som ikke søker Dombås eller Otta, søker seg til Vinstra eller andre skoler. Å bygge opp et sterkt videregående skoletilbud på Otta vil gi de fleste ungdommene i regionen muligheter til å bo hjemme. Lesja og Dovre kommuner ber om at det iverksettes kompensierende tiltak dersom skolested Dombås legges ned, som bedre transportmuligheter, økt borteboerspend og internat på Otta. De ber også fylkeskommunen om å vedta omstillingspakker som skal bøte på de negative konsekvensene for samfunnsutviklingen i kommuner som mister en skole/skolested. De ber også om at det etableres samarbeidsavtaler med Trøndelag og Møre og Romsdal.

Skjåk kommune ber om at skolestedene Lom og Otta opprettholdes. Det er særlig viktig at skolested Lom blir opprettholdt med tilbud minst som i dag. På samme tid er skolested Otta også viktig både for Skjåk og regionen. Urimelig lang reisevei, utfordringer ved hybeltilværelse og bekymring rundt elever med komplekse helseutfordringer bli trukket frem. Det blir også påpekt at nedleggelse av skolested Lom eller linjetilbud på skolested Otta trolig vil svekke tilgangen til den arbeidskraften og kompetansen det lokale næringslivet trenger.

Skjåk kommune foreslår at skolested Lom styrkes med Restaurant og matfag og Salg, service og reiseliv, og at det opprettes landslinje for friluftsliv der. Videre foreslår de å opprette vg2 Anleggsteknikk ved skolested Otta.

Vågå kommune ber om at fylkeskommunen opprettholder og styrker fagtilbudene i Nord-Gudbrandsdalen, og ber Innlandet fylkeskommune om å etablere og beholde kompetansearbeidsplasser i distriktskommunene gjennom å opprettholde fagtilbud. De oppfordrer fylkeskommune til å styrke bygg og anleggslinja i Nord-Gudbrandsdalen gjennom å se på opprettelse av nye tilbud knyttet til anlegg. De ønsker at fylkeskommune skal se på hvordan de kan beholde og styrke matfag og reiseliv gjennom tettere samarbeid med næringslivet og alternative opplæringsmodeller med skolested i Nord-Gudbrandsdalen, ut fra fagmiljøet ved den videregående skolen på Otta.

Vågå kommune oppfordrer også fylkeskommunen til å legge til rette for ei bred fagvifte og skoletilbud i Nord-Gudbrandsdalen for å redusere pendleavstander og unngå at ungdommene må flytte på hybel.

Lom kommune uttrykker sterk motstand mot forslaget om å legge ned skolested Lom. De viser til skolens gode faglige resultater. De peker også på at skolen er viktig for å bevare viktig kompetansearbeidsplasser i distriktene og at byggfag ved Lom er en viktig rekrutteringsarena for bygg- og anleggsbransjen. De peker på at nedleggelse vil føre til urimelig lang reisevei, og mener også at hensynet til barnets beste ikke er godt nok belyst i utredningen. Lom kommune har engasjert ekstern konsulent, KS-Konsulent AS, som har vurdert saksutredningen.

Lom kommune foreslår at skolested Lom blir en egen skole og at skoletilbudet styrkes ved at Restaurant og matfag, Salg, service og Reiseliv og vg2 Bygg og anleggsteknikk legges dit.

Sel kommune støtter forslaget fra fylkeskommunedirektøren om å samle det videregående tilbudet i Nord-Gudbrandsdal på ett skolested. De mener det gir de beste vilkårene for å gi elevene et tilstrekkelig bredt og variert tilbud, de ansatte et sterkt fagmiljø og næringslivet den kompetansen de trenger. Sel kommune er enig i at skolen må ligge i regionsenteret Otta. De påpeker at dersom Restaurant og matfag og Salg, service og reiseliv legges ned vil skolested Otta stå igjen med bare to yrkesfag, noe som vurderes å være for lite både utfra næringslivets behov og ungdommens valgmuligheter.

Nord-Gudbrandsdal interkommunale politiske råd ber om at fylkeskommunene opprettholder og styrker skoletilbudet i Nord-Gudbrandsdal. En nedleggelse av skoletilbud i regionen vil bidra til en negativ spiral og vil ha stor innvirkning på fremtidig utvikling av Nord-Gudbrandsdal. De vektlegger at Innlandet fylkeskommune må bidra til levende og attraktive lokalsamfunn gjennom å bevare kompetansearbeidsplasser og at fylkeskommunen må bidra til utvikling av næringslivet gjennom å videreutvikle bygg og anleggslinja i Nord-Gudbrandsdal og beholde/utvikle matfag/reiseliv. De anfører også at fylkeskommunen må bidra aktivt for "barnets beste" og reduksjon av fysisk og psykisk uhelse og utenforskap, gjennom å redusere behovet for pendling og redusere behovet for å flytte på hybel.

Mange aktører fra næringslivet har sendt inn høringsinnspill som argumenterer for å bevare skolested Otta og skolested Lom. Betydningen av skolestedene for rekruttering til næringslivet blir fremhevet.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Nord-Gudbrandsdalsregionen

Fylkeskommunedirektørens forslag til innstilling

På grunn av lav oppfylingsgrad og ytterligere elevnedgang de kommende årene anbefales det ikke å flytte utdanningstilbud til Lom eller Dombås for å øke fagtilbudet på disse to skolestedene. I stedet foreslås det å avvikle skolested Dombås og skolested Lom, slik at Nord-Gudbrandsdal vgs. blir samlet på Otta.

Det foreslås i tillegg å avvikle Restaurant- og matfag og Salg, service og reiseliv ved skolested Otta.

Skolested Lom - fakta

Skolested Lom har inneværende skoleår tilbud innenfor Bygg- og anleggsteknikk og Studiespesialisering. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn 90 elever til 124 plasser. Innenfor Bygg- og anleggsteknikk har skolen en klasse på vg1 og en klasse på vg2(tømrer). Vg2 Tømrer hadde søkertall under normtall, men ble igangsatt med 8 elever. Innenfor studiespesialisering har skolen en klasse på hvert trinn.

Opprettholdelse av skolested Lom opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Otta flyttes, eller skolestedet avvikles.

Det vises til tilleggsnotat datert 30.05.24 som redegjør for tilleggsalternativene som ble vedtatt sendt på høring av fylkesutvalget 30.april 2024. For helhetens skyld er deler av det som ble beskrevet i notatet tatt inn igjen her.

Skolested Lom vil ikke ha kapasitet til å ta imot alle tilbudene fra skolested Otta.

Med utgangspunkt i dagens arealer er det ikke plass ved skolested Lom til å ta imot noen utdanningstilbud fra skolested Otta. Lokalene studiespesialisering disponerer er i utgangspunktet trange for dagens drift, og det er ingen muligheter til å øke kapasiteten.

I lokalene til byggfag er det heller ikke mulig å ta imot nye utdanningsprogram innenfor dagens arealer. En eventuell flytting av utdanningsprogram vil kreve nybygg og vil ha store økonomiske konsekvenser. Det vil også være utfordrende med tanke på tilgjengelig tomteareal. En nedleggelse av skolested Otta vil medføre betydelige påbygg på skolested Lom og få store økonomiske konsekvenser. Det er ikke plass til påbygg på egen tomt i Lom.

Skolested Lom har ikke kapasitet til å ta imot utdanningstilbud fra skolested Otta uten at dette vil medføre store leiekostnader eller investeringskostnader.

Vertskommunen Lom har i sitt høringsinnspill anført at studiested Lom bør styrkes ved å tilføre skolestedet flere utdanningstilbud, og sier flere næringslivsaktører har lokaler som kan leies og at kommunen også har ledig tomt hvor det kan bygges undervisningslokaler/hybler.

Det bør også påpekes at dersom utdanningstilbud flyttes fra skolested Otta til Lom er det lite sannsynlig at elever fra Dovre, Sel og Lesja kommuner som i dag søker til skolested Otta, vil søke seg til Lom. De vil ut fra geografi mest sannsynlig heller søke skoleplass ved Vinstra vgs. Det samme gjelder elever fra Sør-Fron og Nord-Fron som i dag går på idrettsfag ved skolested Otta. Disse elevene vil trolig heller søke idrettsfag ved Gausdal vgs.

Dersom tilbud flyttes fra skolested Otta til skolested Lom vil det bli økte kostnader til skoleskyss. Logistikken med skoleskyss for elever i Nord-Gudbrandsdalen blir langt mer utfordrende dersom det må etableres skoleskyss fra de fleste steder til ytterkanten av regionen. Otta er et mer naturlig reisemål også for ordinær kollektivtrafikkreisende, som f.eks. arbeidsreiser, reiser til/fra tog eller til/fra helsetilbud.

På bakgrunn av ovenstående fraråder fylkeskommunedirektøren å flytte utdanningstilbud fra skolested Otta til skolested Lom.

Det vurderes som en fordel å samle Nord-Gudbrandsdal vgs. ved ett skolested, både med hensyn til et større skole- og fagmiljø og fordeler knyttet til drift, ledelse og økonomi.

Avvikling av skolested Lom

På bakgrunn av forventet elevtallsnedgang, samt at Lom har et relativt lite skole- og fagmiljø pr i dag, anbefaler fylkeskommunedirektøren å avvikle skolested Lom. Ved en avvikling av Lom vil all studiespesialisering i regionen bli samlet ved skolested Otta. I en overgangsperiode vil det bli nok elever til å utvide til 2 paralleller på Otta, noe som vil ha betydning for programfagstilbudet til elevene. Dette vil gi mulighet for et noe bredere fagtilbud på vg2 og vg3.

Skolested Lom har også tilbud innenfor Bygg- og anleggsteknikk med en klasse på hhv vg1 og vg2. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn bare 8 elever ved Vg2 Tømrer inneværende skoleår. Dette gir et lite fag- og skolemiljø for elever og lærere.

Skolested Otta har ikke tilbud innenfor Bygg- og anleggsteknikk. Det er kapasitet til å øke antall elever ved byggfag på Vinstra vgs. Det foreslås derfor å flytte tilbudet til Vinstra vgs. Pr. i dag har Vinstra to paralleller innenfor Bygg- og anleggsteknikk. Med forventet

elvtallsnedgang vurderes det at Vinstra vgs. vil dekke behovet innenfor dette utdanningsprogrammet for begge regionene.

Reiseavstand/skoleskyss/hybelboere

Dersom skolested Lom avvikles vil dette innebære lengre reisevei og flere hybelboere for elever fra Skjåk, Vagå og Lom.

Avstanden fra Bismo i Skjåk til Otta er ca. 80 km. Fra Vågåmo er det ca. 30 km til Otta, mens avstanden mellom Lom og Otta er ca. 60 km.

Erfaringer fra tidligere med elever fra Vågå/Skjåk som har valgt andre utdanningstilbud enn det som tilbys på Lom, tilsier at de fleste elevene fra Vågå tar buss til og fra Otta, mens elevene som kommer fra Skjåk i større grad bor på hybel.

Ved en nedleggelse av skolested Lom vil den daglige reiseavstanden for mange av elevene bli så lang at det trolig vil føre til at en god del av elevene vil flytte på hybel. Det bør vurderes å bygge et internat på Otta for å ivareta økningen i antall hybelboere.

Bygningsmessige konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Lom

Avdeling for byggfag har tilhold i eide lokaler, bygget i 1981. I tillegg leier skolen undervisningsrom og idrettshall av kommunen i flerbrukshuset «Utgard» for elevene som går på studiespesialisering.

Kartlegging av bygningsmassen konkluderer med at det ikke er behov for større utbedringer i lokalene fylkeskommunen selv eier, og at de leide lokalene er i god stand. Antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 3 mill. kroner. Både leide og eide lokaler vurderes å være godt egnet til formålet. Det er lite ledige arealer i byggene.

Det vurderes at det kan være noe behov for ombygging av andre skoler for å ta imot disse elevene og lærere, men at dette er i mindre omfang. Antatt sum er ca. 2 mill. kroner.

Det er heller ikke annen fylkeskommunal virksomhet som det er naturlig å flytte inn i lokalene. Det ansees derfor som mest hensiktsmessig å selge eiendommen.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for skolested Lom ved et salg er på 3 millioner kroner. Det er usikkert hvor enkelt omsettelig eiendommen vil være i markedet, og om det er mulig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Da må eiendommen trolig omreguleres til annen bruk. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer er at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Fylkeskommunen leier skolebygget i dag. Leieavtalen er langvarig, men det er regulert en mulighet for å kjøpe seg ut av leieforholdet. Denne summen er stipulert til ca. 9 mill. kroner. Årlig leiesum er på 2,5 millioner kroner.

Økonomiske konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Lom

Det forutsettes at elevene fra avd. Lom i hovedsak får plass på eksisterende tilbud ved avd. Otta og Vinstra vgs. Det legges inn en overgangsperiode innenfor Studiespesialisering hvor en ekstra parallell legges til Otta i starten på perioden, men fases ut raskt. Tilsvarende tenkes innenfor Bygg og anlegg, hvor Vinstra vgs styrkes med en klasse i starten på perioden, for å bli faset ut raskt. En avvikling av skolested Lom, kan også medføre at søkerne velger et annet tilbud enn studiespesialisering eller bygg- og anleggsteknikk når de likevel må velge en annen skole med et bredere opplæringstilbud.

Økte transportkostnader ved å legge ned skolested Lom er beregnet til ca. 5,2 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for to ekstra busser til transport av flere elever fra Ottadalen til skolested Otta. Det er også beregnet ekstra transportkostnader som følge av mindre samordning av skoleskyssen med grunnskolen i Lom. Det forutsettes at skysskostnadene reduseres etter hvert som elevtallet går ned.

Avvikling av Nord-Gudbrandsdal vgs - Lom	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	
Administrasjon/støttefunksjoner (96 elever)	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	
Spesialundervisning	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8	
Overgangskapasitet VG2 ST Otta	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangskapasitet VG3 ST Otta	-2,2	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangskapasitet VG2 BA Vinstra	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	4,2	7,2	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	79,1
Justering for lønns- og prisvekst	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	3,4
Eiendomsdrift	0,4	0,4	0,4	0,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	19,6
Utkjøp leieavtale											-8,7
Skyss	-5,2	-5,2	-5,2	-5,2	-5,2	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6	39,0
Sum innsparing drift (MNOK)	-0,5	2,7	4,0	4,0	6,6	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	54,4

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av skolested Lom. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. Når det gjelder skoleskyss forutsettes det at utgiftene på sikt reduseres som følge av elevnedgangen. Reduksjonen er lagt inn fra 2031. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på ca. 54 millioner kroner over en tiårsperiode.

Det vurderes at det kan være noe behov for ombygging ved skolested Otta og Vinstra vgs for å ta imot elevene fra Lom. Dette er i mindre omfang, og anslått investeringskostnad er på ca. 2 millioner kroner.

Som nevnt leier fylkeskommunen lokaler til tilbudet innenfor Studiespesialisering. Utgifter ved utkjøp av leieavtalen er stipulert til ca. 9 mill. kroner. Dette er det korrigert for i tabellen.

Skolested Dombås - fakta

Inneværende skoleår er det ikke igangsatt noen utdanningstilbud ved skolested Dombås fordi søkertallene var vesentlig under normtall ved alle tilbudene. Dombås har tilbud innenfor studiespesialisering Vg1–Vg3, og har i utgangspunktet 90 elevplasser totalt. Skoleåret 2023/24 var det 32 elever på Dombås fordelt på tre klassetrinn.

Avvikling av skolested Dombås

Etter fylkeskommunedirektørens vurdering blir skole- og klassemiljøet på Dombås så lite at det vil være krevende å opprettholde et godt opplæringstilbud. Fylkeskommunedirektøren foreslår derfor å avvikle skolested Dombås. Inneværende skoleår har elevene som hadde søkt seg til skolested Dombås fått plass på skolested Otta. Ved en permanent avvikling av skolested Dombås, vil det være plass til alle elevene ved skolested Otta.

Reiseavstand/skoleskyss/hybelboere

Dersom skolested Dombås avvikles vil dette innebære lengre reisevei for elever fra Dovre og Lesja som ønsker å gå på studiespesialisering.

Avstanden fra Dombås til Otta er ca. 45 km, mens avstanden fra Lesja/Lesjaskog til Otta er ca. 62 km/93 km.

Erfaringer fra tidligere med elever fra Lesja/Dombås som har valgt andre utdanningstilbud enn det som tilbys på Dombås, tilsier at de fleste elevene fra Dombås tar buss til og fra Otta, mens elevene som kommer fra Lesja i større grad bor på hybel, særlig på vg2 og vg3.

Siden det er så få elever som har søkt seg til skolested Dombås de siste skoleårene vil ikke en avvikling av skolested Dombås medføre en stor økning i antall hybelboere, men at noen flere ungdommer flytter på hybel må påregnes.

Det er avklart med Møre og Romsdal fylkeskommune at de er positive til å inngå en naboavtale for elever fra Lesja kommune hvor de kan søke seg til Rauma vgs. i Åndalsnes. For elever fra Lesja skog vil avstanden til Åndalsnes være kortere enn til Otta, avstanden til Åndalsnes er 6 mil.

Bygningsmessige konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Dombås

Innlandet fylkeskommune leier undervisningsrom og idrettshall av Dovre kommune til skolested Dombås. Byggets tilstand er vurdert som god og lokalene er godt egnet til formålet.

Fylkeskommunen leier skolebygget i dag. Leieavtalen er langvarig, men det er regulert en mulighet for å kjøpe seg ut av leieforholdet. Denne summen er stipulert til ca. 16 mill. kroner. Årlig leiesum er på 2,5 mill. kroner.

Økonomiske konsekvenser knyttet til avvikling av skolested Dombås

Det forutsettes at søkere til skolested Dombås får plass ved eksisterende tilbud ved skolested Otta og eventuelt ved Vinstra vgs.

Reduserte transportkostnader ved å legge ned skolested Dombås er beregnet til ca. 0,8 millioner kroner per år. Basert på erfaringer ved skolestart i år er det forutsatt at det ikke blir behov for en buss ekstra mellom Dombås og Otta. Sparte transportkostnader ved å legge ned skolested Dombås kommer av at skoleskyssen mellom Lesja og skolested Dombås utgår.

Avvikling av Nord-Gudbrandsdal vgs - Dombås	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	
Administrasjon/støttefunksjoner (32 elever)	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	
Spesialundervisning	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	76,6
Justering for lønns- og prisvekst	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	3,3
Eiendomsdrift	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	40,0
Utkjøp leieavtale											-15,7
Skyss	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	8,0
Sum innsparing drift (MNOK)	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	112,2

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av skolested Dombås. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på ca. 112 millioner kr over en tiårsperiode.

Det antas at elevene som går på Dombås kan flytte til øvrige skolesteder uten at det er nødvendig å gjøre bygningsmessige tilpasninger.

Som nevnt leier fylkeskommunen lokaler på Dombås. Utgifter ved utkjøp av leieavtalen er stipulert til ca. 16 millioner kroner. Dette er det korrigert for i tabellen.

Øvrige endringer i tilbudsstrukturen i Nord- Gudbrandsdal

I tillegg til avvikling av skolested Dombås og Lom foreslås det å gjøre endringer i tilbudsstrukturen ved skolested Otta.

Tilbudet innenfor Restaurant- og matfag og Salg, service og reiseliv på skolested Otta foreslås lagt ned. Skolen har kun tilbud på Vg1 innenfor begge disse utdanningsprogrammene. Tilbudet har hatt meget lav søkning over lang tid og ett av tilbudene har heller ikke blitt satt i gang hvert år. Begge tilbudene inngår i dag i en pilot hvor elevene kan gå ut i lærekontrakt direkte etter vg1. Piloten er imidlertid ikke igangsatt på grunn av manglende søkning.

Elevgrunlaget og elevenes utdanningsvalg tilsier derfor at tilbudet ikke opprettholdes. Elever fra regionen som ønsker å gå på disse utdanningsprogrammene vil kunne søke seg til

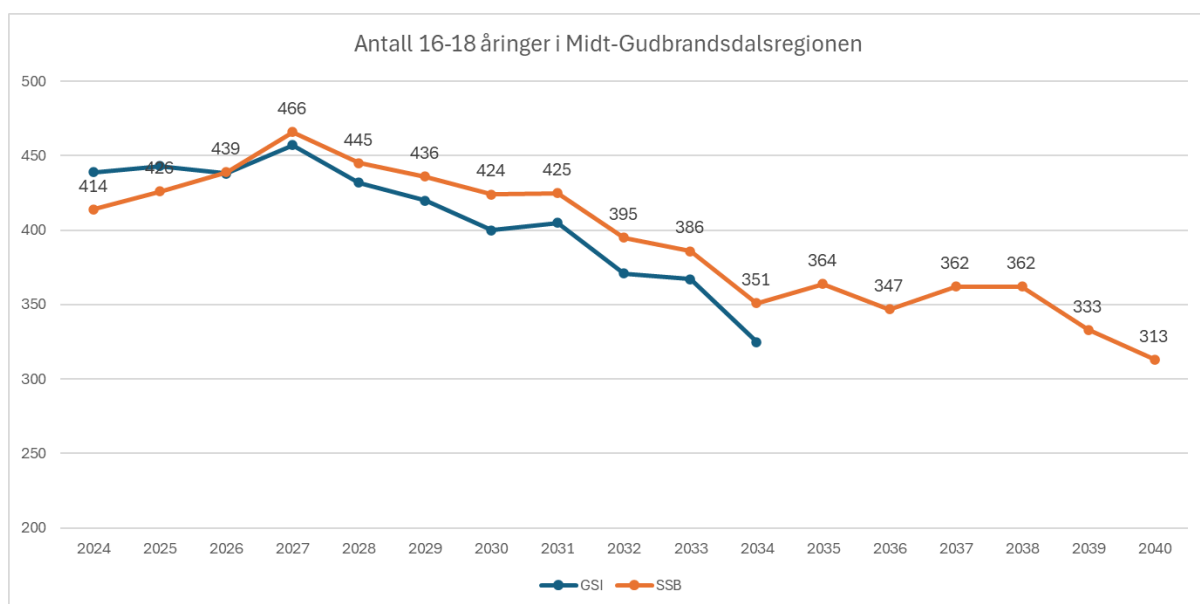
Lillehammer vgs., slik vi ser at elevene også gjør i dag til vg2. Det kan samtidig medføre hybeltilværelse for disse elevene.

Dersom tilbudene avvikles anslås det å være en årlig besparelse knyttet til driftsutgifter på ca. 2,5 millioner kroner. Anslaget er basert på regnskapstall fra 2023.

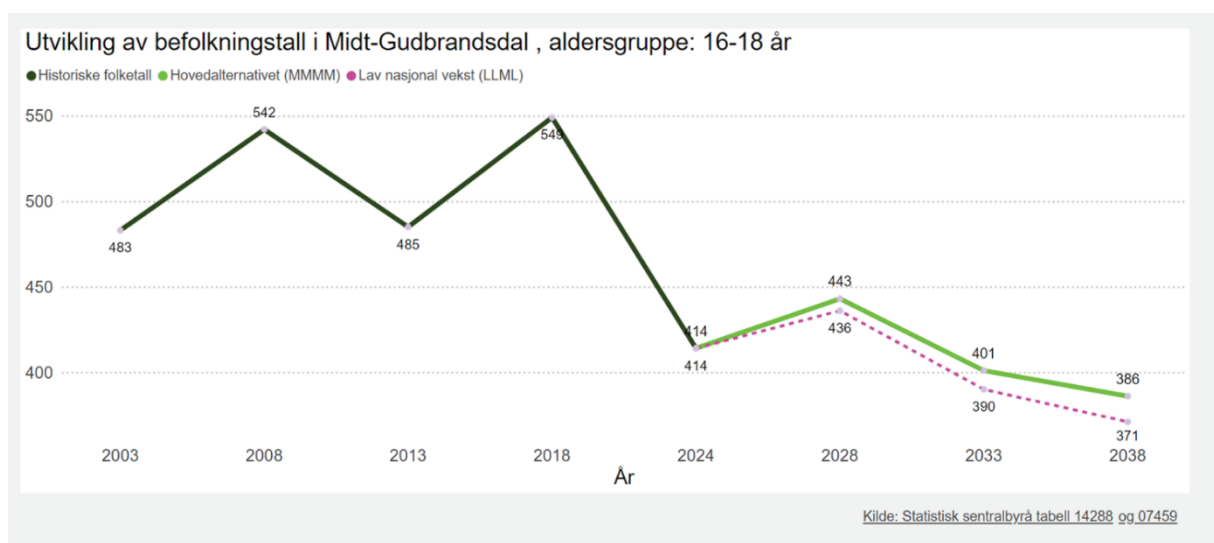
13.8 Midt-Gudbrandsdalsregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskrivning – lav og middels nasjonal vekst, inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 17,5%. SSBs befolkningsframskrivning lav nasjonal vekst og hovedalternativet

viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Midt-Gudbrandsdalregionen på 10,4% % i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 6,8 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Midt-Gudbrandsdalsregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Vinstra vgs	474	342	72,2%	77,8%
Sum Midt-Gudbrandsdals-regionen	474	342	72,2%	77,8%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Midt-Gudbrandsdalregionen

I vedtaket fylkesutvalget sendte på høring 30.april var det ikke foreslått noen endringer i skole- og tilbudsstrukturen for Midt-Gudbrandsdalsregionen.

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Midt-Gudbrandsdalsregionen

Selv om det i høringssaken ikke var foreslått noen endringer i skole- og tilbudsstrukturen i Midt-Gudbrandsdalsregionen, har det kommet rundt 20 høringsinnspill som støtter forslaget om at tilbudet ved Vinstra videregående skole må opprettholdes slik det er i dag.

Midt-Gudbrandsdalsregionen IPR, Sør-Fron og Nord Fron kommuner argumenterer sterkt for å beholde Vinstra videregående skole med samme linjetilbud som i dag. De viser til stabile elevtall, skolens gode kapasitet og betydning for lokalsamfunnet. De fremhever også viktigheten av å bevare landslinjen i folkemusikk og det totale musikklinjetilbudet ved skolen. De påpeker at skolen fungerer som en viktig ressurs for rekruttering av lærlinger og bidrar til livslang læring gjennom samarbeid med Karriere Innlandet. Videre pekes det på at det er gjort lokale tiltak for å forbedre elevtrivselen og legge til rette for hybelboere. Skolen anses som avgjørende for å opprettholde attraktiviteten til lokalsamfunnet og sikre kompetansearbeidsplasser i regionen. Det oppfordrer til å styrke utdanninger innen landbruk, matfag og reiseliv, gjerne på Vinstra, og påpeker behovet for et godt kollektivtilbud i forbindelse med skolestrukturen.

Høringsinnspillene fra næringsliv, politiske parti, privatpersoner og arbeidstaker-organisasjoner vektlegger de samme forholdene.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur Midt- Gudbrandsdalsregionen

Som beskrevet i høringssaken er elevgrunnlaget i regionen fortsatt så stort at det vurderes som riktig å opprettholde den videregående skolen i regionen, selv om det er forventet en nedgang i elevgrunnlaget.

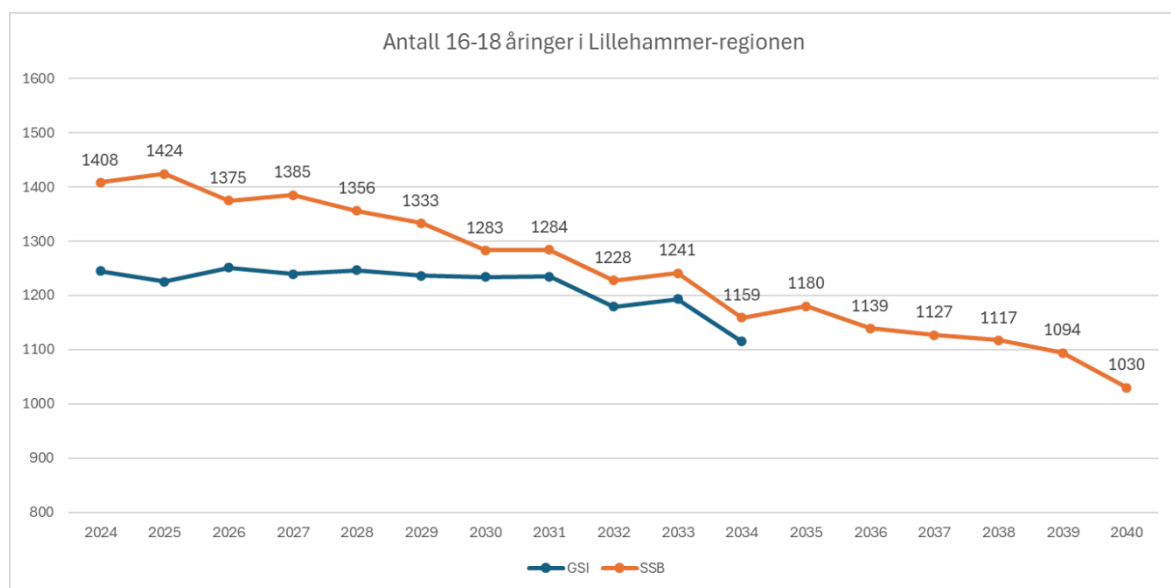
I forbindelse med forslaget om å avvikle skolested Dombås og skolested Lom ved Nord-Gudbrandsdal vgs. forventes det at flere av elevene også vil søke seg til Vinstra vgs. For å

sikre et bredt utdanningstilbud i Gudbrandsdalen foreslås det ingen endringer i tilbudsstrukturen ved Vinstra vgs. Dersom skolested Lom avvikles vil elever fra Nord-Gudbrandsdal måtte søke seg til Vinstra vgs. for å få tilbud innenfor Bygg og anleggsteknikk. Innenfor Bygg- og anleggsteknikk har Vinstra vgs. i dag to klasser på vg1 og to klasser på vg2, herav en klasse innenfor Tømrer og en klasse innenfor Betong og mur. Skolen har kapasitet til å utvide tilbudet innenfor Bygg- og anleggsteknikk for å ta imot elevene fra Nord-Gudbrandsdalen.

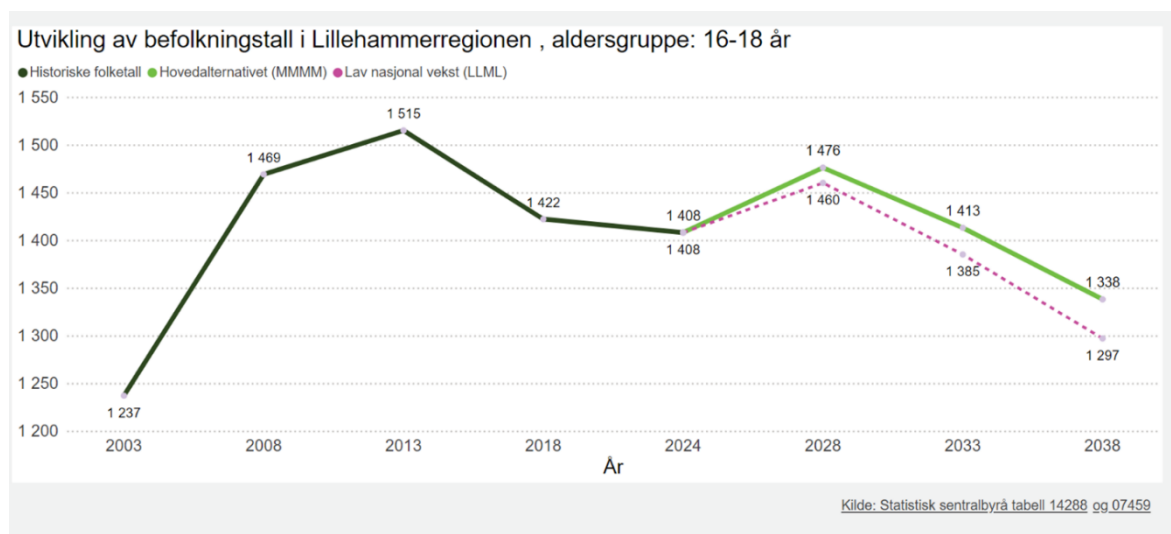
13.9 Lillehammerregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskrivning – lav og middels nasjonal vekst, inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 10,3 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Lillehammerregionen på 7,9% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 5 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Lillehammerregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Lillehammer vgs	1143	1029	90,0%	92,9%
Gausdal vgs	299	233	77,9%	84,8%
Sum Lillehammer-regionen	1442	1262	87,5%	91,4%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Lillehammerregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Lillehammerregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Gausdal vgs	Alternativ 3

Utdanningstilbud som foreslås flyttet i Lillehammerregionen i alternativ 1 og 2:

Utdanningsprogram	Skole
Påbygg 2 klasser – flyttes til Gausdal vgs	Lillehammer vgs – avd. nord

Tilleggsalternativ:

«Gausdal vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Lillehammer vgs avd. Nord eller av. Sør flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.»

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Lillehammerregionen

Det har kommet rundt 15 høringsinnspill som omhandler Lillehammerregionen, i hovedsak fra kommuner, politiske partier, privat personer og arbeidstakerorganisasjoner.

Høringsinnspillene argumenterer i hovedsak for å bevare dagens skole- og tilbudsstruktur i regionen.

Øyer kommune mener at dagens tilbudsstruktur i regionen bør opprettholdes, og viser til at skolene tilfredsstillere kriteriene som er satt. De mener at områder med stabilt elevgrunnlag, som Lillehammer-regionen, bør prioriteres for å sikre bredde og volum i utdanningstilbudene. Øyer kommune mener at flytting av tilbud har en økonomisk, faglig og samfunnsmessig kostnad, og at det må vises til konkrete synergier og forbedringer ved ny lokalisering. De fremhever viktigheten av å ha skolesteder med ulik størrelse for å imøtekomme elevenes ønsker, og foreslår å flytte deler av påbygningstilbudet fra Lillehammer til Gausdal dersom Gausdal videregående skole vurderes nedlagt.

Gausdal kommune argumenterer for å bevare og styrke Gausdal videregående skole. De viser til stabil og positiv elevtallsutvikling i Lillehammer-regionen, og mener det ikke er grunnlag for å nedskalere tilbudet. De fremhever skolens sterke idrettsfaglige tilbud og betydningen av å utnytte eksisterende bygningsmasse og arenaer. Å legge deler av påbygningstilbudet til Gausdal vil styrke fagmiljøet og gi bedre kvalitet i tilbudet til elevene. De påpeker også at det er en styrke for regionen å ha skolesteder med ulik størrelse, og at Gausdal videregående skole er et attraktivt alternativ for elever som ønsker et mindre og tettere miljø.

Lillehammer kommune ønsker et best mulig videregående tilbud til elever i hele Lillehammerregionen og kan støtte endringer som gir et bedret tilbud, men ikke endringer som gir et svekket tilbud. De viser til at regionen har en høy utnyttelsesgrad og et stabilt elevgrunnlag, og mener at tilbudet i regionen bør styrkes med Medier og kommunikasjon. De mener det ikke er grunnlag for å flytte tilbud fra Lillehammer til Gausdal, og at dagens idrettstilbud ved Gausdal vgs fungerer godt.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur Lillehammer-regionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at det ikke gjøres endringer i skolestrukturen i Lillehammerregionen. Forventet elevtallsutvikling i regionen indikerer relativt liten elevtallsnedgang i årene fremover, samtidig som dagens oppfyltingsgrad er høy. Tilpasninger til endret elevgrunnlag kan i stor grad gjøres ved å nedskalere antall paralleller innenfor enkelt utdanningstilbud.

Som påpekt i hørings-saken er Gausdal vgs. en relativt liten skole med et begrenset utdanningstilbud og elevtilfang. I løpet av høringsperioden er det gjort nærmere utredninger om det er kapasitet til å flytte idrettsfagtilbudet fra Gausdal vgs til Lillehammer vgs. Tilgjengelig hallkapasitet i Lillehammer vurderes å ikke være tilstrekkelig til at man kan flytte idrettsfagtilbudet fra Gausdal til Lillehammer. Det foreslås i stedet å styrke Gausdal vgs ved å flytte deler av påbyggtilbudet fra Lillehammer til Gausdal.

Gausdal vgs - fakta

Gausdal vgs har inneværende skoleår tilbud innenfor Idrettsfag og Studiespesialisering. Tall fra 2. inntaket viser at det er tatt inn 229 elever til 270 plasser. Innenfor Idrettsfag har skolen to klasser på hver trinn, til sammen 180 elevplasser. Innenfor studiespesialisering har skolen en klasse på hvert trinn.

Gausdal vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Lillehammer vgs flyttes til Gausdal eller at ett av skolestedene avvikles

Det vises til tilleggsnotat datert 30.05.24 som redegjør for tilleggsalternativene som ble vedtatt sendt på høring av fylkesutvalget 30.april 2024. For helhetens skyld er deler av det som ble beskrevet i notatet tatt inn igjen her.

Skolen har innenfor dagens arealer kapasitet til 450 elever.

Gausdal vgs. vil ikke ha kapasitet til å ta imot et helt skolested - enten Lillehammer avd. nord eller avd. sør. Lillehammer avd. nord har kommende skoleår ca. 530 elevplasser, mens Lillehammer avd. sør har ca. 650 elevplasser. Avvikling av ett av skolestedene og flytting av tilbudene til Gausdal vil kreve nybygg/større ombygginger, noe som vil ha store økonomiske

konsekvenser. Siden forventet elevtallsnedgang i regionen er relativt liten, er det heller ikke realistisk å se for seg at man avviker ett eller flere tilbud ved ett av skolestedene og flytter øvrige utdanningstilbud til Gausdal vgs.

I tilleggnotatet datert 30.05.24, ble det gjort vurderinger rundt å flytte Helse- og oppvekstfag (HO) fra Lillehammer vgs. til Gausdal vgs. Lillehammer vgs. har til sammen ca. 170 elevplasser innenfor HO. Gausdal vgs. vil ha kapasitet til å ta imot dette tilbudet, men det vil kreve noe ombygging og utstyr. Som nevnt tidligere er det en risiko for at et tilbud får færre elever ved å flytte tilbud fra områder med stort elevtilfang til områder med mindre elevtilfang. For helse- og oppvekstfag vil det være kritisk med tanke på det store behovet for arbeidskraft innenfor denne sektoren.

Økte transportkostnader ved å flytte Helse- og oppvekstfag fra Lillehammer vgs. til Gausdal vgs. er beregnet til ca. 5,9 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for tre ekstra busser til transport av flere elever med skyss mellom Lillehammer/Øyer/Tretten og Gausdal. Det er også beregnet ekstra transportkostnader som følge av antatt flere elever som får vesentlig lenger og mer komplisert reisevei.

En ren flytting av utdanningstilbud fra en skole til en annen vil ikke gi noen økonomiske besparelser på drift.

Dersom Helse – og oppvekstfag flyttes fra Lillehammer vgs til Gausdal vgs er det behov for å gjøre noen ombygginger ved Gausdal vgs. Anslått investeringskostnad er 10 millioner kroner.

Ut fra vurderingene gjort over frarådes det å gjøre en slik flytting.

Nærmere vurdering av Gausdal vgs

I hørings-saken var Gausdal vgs foreslått opprettholdt i alternativ 1 og 2, mens man i alternativ 3 la fram forslag om å legge ned Gausdal vgs og flytte idrettsfagtilbudet til Lillehammer vgs.

I høringsperioden har det vært utredet om Lillehammer vgs har kapasitet til å ta imot tilbudene fra Gausdal vgs. Det er gjort vurderinger av skolens fysiske kapasitet til å gjennomføre undervisningen i teorifag og hvorvidt det er hallkapasitet til å ta imot et idrettsfagtilbud. Det er tatt utgangspunkt i samme dimensjonering av idrettsfagtilbudet ved flytting av tilbudet til Lillehammer som det er ved Gausdal vgs pr i dag. Idrettsfag er et populært tilbud blant ungdommen, og det er ikke usannsynlig at søkningen til tilbudet vil bli enda større om det flyttes til Lillehammer. En eventuell nedskalering av tilbudet kan føre til at flere av dagens elever vil søke seg til NTG.

Et idrettsfagtilbud ved Lillehammer vgs. må legges til Lillehammer avd. sør pga. fasilitetene innenfor kroppsøving. Studiespesialisering er også lokalisert ved Lillehammer avd. sør. Det er i samarbeid med skolen foretatt en vurdering av kapasiteten knyttet til gjennomføring av teorifag ved Lillehammer avd. sør dersom man øker med ni klasser fra Gausdal vgs. Det er ikke nok ledig kapasitet til å ta imot hele Gausdal vgs ved Lillehammer avd. sør. Det er imidlertid ledig kapasitet ved Lillehammer avd. nord, og det er mulig å flytte ett eller to andre utdanningsprogram som i dag er lokalisert på Lillehammer sør, til Lillehammer nord for å gi plass til idrettsfagtilbudet. De utdanningsprogrammene som er mest aktuelle å flytte er IT og medieproduksjon og Salg, service og reiseliv. Det er vurdert å være nok areal ved Lillehammer avd. nord til å ta imot ett eller to utdanningsprogram, men det vil kreve tilpasninger/ ombygginger ved Lillehammer avd. nord for å få dette til.

Det er vurdert at Lillehammer vgs. totalt sett har plass til å ta imot tilbudene fra Gausdal vgs. når de gjelder teorifagene. Ved en slik løsning vil skolen imidlertid miste mye av den fleksibiliteten de har ved rombruken i dag. Maksimalt utnyttet kapasitet vil også gjøre det vanskeligere gjøre eventuelle justeringer i skolens tilbudsstruktur dersom det skulle bli behov for det i fremtiden.

Vurdering av hallkapasitet er vesentlig for eventuell flytting av idrettsfagtilbudet fra Gausdal til Lillehammer. Utdanningstilbudet Idrettsfag har programfagene Aktivitetslære, Treningsledelse og Toppidrett eller Breddeidrett som krever tilgang til hallflater i deler av undervisningen. Med to klasser på hvert trinn krever Idrettsfag god tilgang til hallflater, selv med en parallellegging av timeplanen på tvers av trinnene. Siden elevene på Idrettsfag ofte har treninger på ettermiddag/kveldstid er det vurdert som viktig å ha god hallkapasitet på formiddagen, slik at elevene får noe tid til restitusjon mellom treningsøktene.

Lillehammer avd. sør har idrettshall som kan deles i to med skille. De har også en vanlig gymsal, dansesal og et styrketreningsrom i direkte tilknytning til idrettshallen. Når kroppsøvingstimene er lagt for øvrige utdanningstilbud ved Lillehammer avd. sør viser en oversikt skolen har utarbeidet at de har begrenset med ledig kapasitet i egne lokaler.

Mulighetene for leie av idrettshall i Lillehammer-området er kartlagt nærmere i høringsperioden. De aktørene som er vurdert er Lillehammer kommune, Olympiaparken og Jorekstad (Jørstadmoen).

Lillehammer kommune har svart at de så langt det lar seg gjøre vil bidra til et samarbeid om anlegg og fasiliteter for å finne gode løsninger for fylkeskommunen og den videregående skolen. De sier også at det er omfattende bruk av anleggene i kommunen, og at det er begrenset hvor mye kapasitet som er tilgjengelig. Spesielt er det begrensninger i ledig hallkapasitet. Det vil derfor være behov for en videre dialog rundt bruk av ledig kapasitet, om frigjøring av kapasitet og om økning av kapasitet. Lillehammer kommune har ikke gitt konkret svar på hva som eventuelt er ledig av hallflater.

Olympiaparken drifter Håkons hall, og gir tilbakemelding om at det er vanskelig å svare konkret på bruk, da aktiviteter i hallen varierer etter etterspørselen og at hallen til en viss grad må brukes til større idrettsarrangementer og annen kommersiell bruk for å sikre inntjening. Faste leietakere må da vike. Normalt er det ca. 30 dager i året hvor hallen er opptatt som følge av annen aktivitet. Generelt gir Olympiaparken tilbakemelding om at Håkons hall er opptatt daglig fra 08.00 til 12.00 for bruk av NTG.

Leietakere i Olympiaparken har gitt tilbakemelding om at de i perioder opplever at Håkons hall er lite tilgjengelig på grunn av andre arrangementer. Lillehammer kommune har også gitt tilbakemelding på at det er aktuelt for Lillehammer å bygge ny hallkapasitet. Lillehammer kommune har egne behov som må dekkes i nær fremtid, og både Olympiaparken og NTG vurderer ytterligere behov. Sett fra kommunens side vil det kunne være aktuelt å vurdere ett eller flere felles prosjekt sammen med fylkeskommunen og eventuelt andre. Et slikt samarbeid vil kunne gi bedre fasiliteter, økt kapasitetsutnyttelse og dermed økt kostnadseffektivitet for alle parter.

I tillegg til hallkapasitet må man på idrettsfag også ha tilgang til andre arenaer for å skape et variert og relevant tilbud, som f.eks. tilgang til svømmehall, isbane, friidrettsbane, langrennsarena, alpinanlegg og friluftslivsområder i nærhet til skolen. Dette er det gode muligheter til i Lillehammer.

Men med bakgrunn i begrensede muligheter og stor usikkerhet rundt tilgang til nok hallkapasitet, vurderer fylkeskommunedirektøren at det pr i dag ikke er kapasitet til å drifte et idrettsfagtilbud ved Lillehammer vgs.

En eventuell bygging av ny idrettshall på Lillehammer i samarbeid med Lillehammer kommune vil være en prosess som vil ta tid og kreve ytterligere utredninger.

Mangel på tilstrekkelig hallkapasitet i Lillehammer pr i dag, samt usikkerhet rundt bygging av idrettshall både med tanke på plassering og finansering av en ny hall, gjør at fylkeskommunedirektøren ikke anbefaler en avvikling av Gausdal vgs.

Det anbefales i stedet å styrke fagmiljøet ved Gausdal vgs ved å flytte to påbyggklasser fra Lillehammer avd. Nord til Gausdal vgs. Påbyggtilbudet på Lillehammer er i dag bestående av ett ordinært Vg3 påbygg, som søkere fra Vg2 yrkesfag kan søke seg direkte over til. Videre har skolen to varianter av Vg3 påbygg som er beregnet på de som har fullført yrkesutdanningsløpet, ofte benevnt som «påbygg 4». Dette tilbudet har færre uketimer, og elevene er også eldre enn de som går ordinært Vg3 påbygg. Det er de to klassene for søkere med yrkeskompetanse som fylkeskommunedirektøren foreslår å flytte til Gausdal vgs.

En slik flytting vil styrke fagmiljøet innenfor fellesfag i Gausdal og gi muligheter for en mer fleksibel ressursutnyttelse.

Selv om tidligere erfaringer tilsier at det er vanskelig å flytte utdanningstilbud fra områder med stort elevtilfang til områder med færre elever, er det flere forhold som taler for at det kan være lettere og lykkes med en flytting av påbygg til Gausdal vgs sammenliknet med andre utdanningsprogram. Elever som søker til de nevnte påbygg-variantene, er eldre enn elever som går i ordinær videregående opplæring. Tilbudene strekker seg enten over et halvt år eller et helt skoleår. Dette kan gjøre det lettere å motivere seg for lengre reisevei. I tidligere Hedmark flyttet man for noen år tilbake påbygg-klasser fra Hamar katedralskole til Jønsberg vgs. Dette har fungert bra. Dersom påbygg-klassene flyttes fra Lillehammer avd. nord vil dette svekke det faglige miljøet knyttet til fellesfag ved dette skolestedet, men Lillehammer avd. nord vil fortsatt ha en klasse med ordinær Vg3 påbygg og et tilsvarende tilbud for elevene som går tre-årig studiekompetanseløp innenfor Helse og oppvekstfag. Videre har avd. nord tilbud innenfor fem yrkesfaglige utdanningsprogram og vil fortsatt ha et relativt stort fagmiljø innenfor fellesfag.

Økte transportkostnader ved å flytte påbygg fra Lillehammer vgs. til Gausdal vgs. er beregnet til ca. 1,9 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for en ekstra buss til transport av flere elever med skyss mellom Lillehammer/Øyer/Tretten og Gausdal

I grunnlagsarbeidet er det gjort utredninger knyttet til å utvikle Gausdal vgs. Nedenfor følger en redegjørelse av bygningsmessige og økonomiske konsekvenser dersom Gausdal vgs. avvikles.

Bygningsmessige konsekvenser dersom Gausdal vgs avvikles

Gausdal vgs ble opprinnelig bygget i 1970, og gjennomgikk et omfattende bygge og rehabiliteringsprosjekt i 2013. Kartlegging av bygningsmassen konkluderer med at bygningsmassen i hovedsak har god tilstand, og at bygningsmassen er godt egnet til formålet. Antatt vedlikeholdsbehov kommende 10 års periode er ca. 57 mill. kroner. Gausdal vgs leier idrettshall av Gausdal kommune. Det er noe ledige arealer på skolen.

Lillehammer vgs. har i dag ikke hallkapasitet i fylkeskommunale lokaler til å drifte et idrettsfagtilbud. Generelt er presset på hallkapasitet stort i Lillehammer-området. Det vurderes derfor at det er nødvendig å bygge en ny idrettshall på Lillehammer.

Skolen leier ikke andre lokaler til sin virksomhet enn idrettshallen. Fylkeskommunen har andre virksomheter som det kan vurderes å flytte inn til skolen, både tannklinikk og fylkesarkiv. Det er usikkert om det er mulig å transformere byggene til denne bruken, men det kan gjennomføres et forenklet forprosjekt for å vurdere egnetheten. Dersom det viser seg at transformasjonen ikke er mulig, bør eiendommen legges ut for salg.

Ekstern takserer har vurdert at markedsverdien for Gausdal vgs ved et salg er på 14mill. kroner. Det er noe usikkert hvor enkelt omsettelig eiendommen vil være i markedet, og om det er mulig å selge hele eiendommen samlet. Videre vil det være utfordrende å videreføre dagens bruk (skole) av lokalene ved en avhending av eiendommen. Eiendommen må trolig omreguleres til annen bruk. Erfaringer fra tidligere salg av skoleeiendommer viser at en avhending kan ta flere år å gjennomføre.

Fylkeskommunen leier idrettshallene som er bygget sammen med skolen. Leieavtalen er langvarig, men det er regulert en mulighet for å kjøpe seg ut av leieforholdet. Denne summen er stipulert til ca. 10 mill. kroner. Årlig leiesum er på 2,5 mill. kroner.

Økonomiske konsekvenser dersom Gausdal vgs avvikles

Dersom Gausdal vgs avvikles er det forutsatt at det opprettes tilbud innenfor Idrettsfag på Lillehammer vgs. med til sammen seks klasser. Det må også forutsettes å øke med en parallell på Studiespesialisering ved Lillehammer vgs. Her forventes det etter hvert en utfasing av den ekstra parallellen når elevtallet synker

Reduserte transportkostnader ved å legge ned Gausdal videregående skole er beregnet til ca. 1,4 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for en buss mindre til transport av netto færre elever totalt sett mellom Lillehammer og Gausdal vgs.

Avvikling av Gausdal vgs	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	SUM 10 ÅR
Driftsutgifter eks eiendomsdrift	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	
Administrasjon/støtte (228 elever)	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6	
Spesialundervisning	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	
Opprette tilbud ID på Lillehammer vgs (6 klasser)	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	
Ekstra parallell ST ved Lillehammer vgs	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5	-5,3	-3,1	-0,9	0,0	
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	3,7	5,9	8,0	9,0	41,1
Justering for lønns- og prisvekst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	1,8
Eiendomsdrift	1,3	1,3	1,3	1,3	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	33,4
Utkjøp av leieavtale											-11,0
Skyss	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	14,0
Sum innsparing drift (MNOK)	5,2	5,2	5,2	5,2	8,6	8,6	10,0	12,2	14,5	15,4	79,3

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av Gausdal vgs. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på ca. 79 millioner kroner over en tiårsperiode.

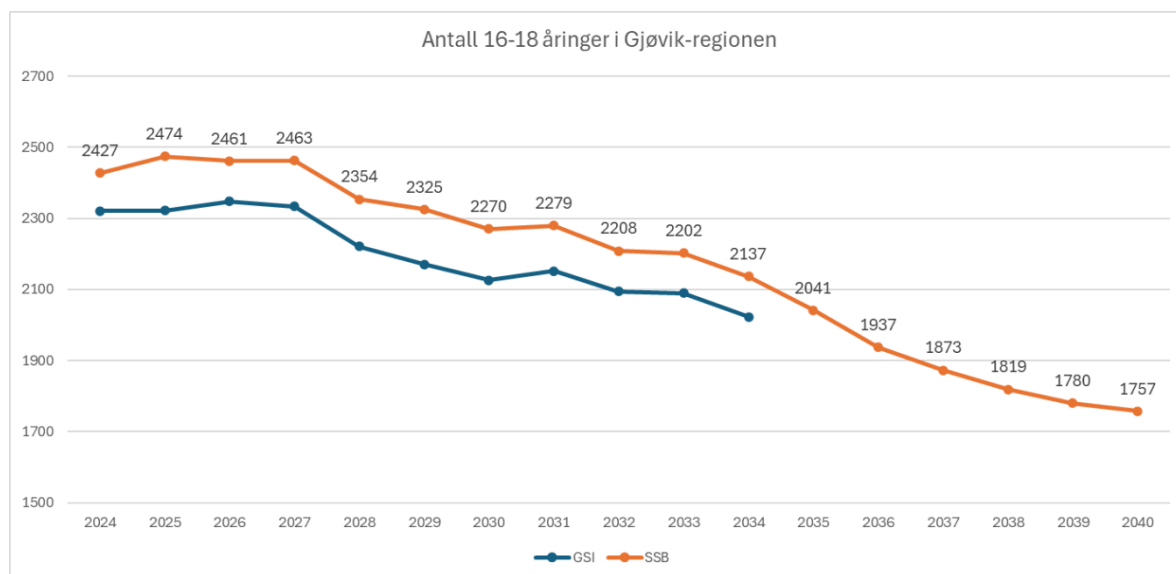
En avvikling av Gausdal vgs. vil innebære økte investeringskostnader knyttet til bygging av ny idrettshall og ombygging av skolelokalene for å tilpasse driften. Investeringskostnaden knyttet til bygging av ny idrettshall anslås til mellom 80 millioner kroner til 110 millioner kroner. Pr. i dag er ikke eventuell tomt for ny hall avklart, og kjøp av tomt inngår ikke i kostnadsoverslaget. Dersom bygging av idrettshallen skjer i et samarbeid med Lillehammer kommune vil investeringskostnaden reduseres.

Behov for noe ombygging ved Lillehammer vgs. for å tilpasse byggene anslås å ha en investeringskostnad på mellom 15 mill. og 20 mill. kroner.

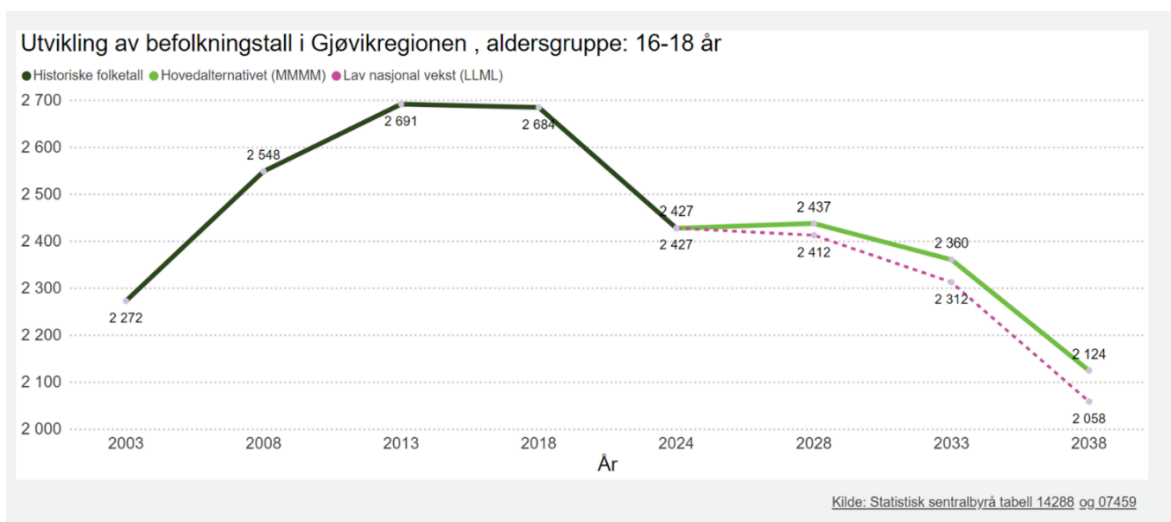
13.10 Gjøvikregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen (GSI) og faktisk bosatte i Innlandet (SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst, inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 21,6 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Gjøvikregionen på 15,2% i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 12,5 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Gjøvikregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Dokka vgs	282	221	78,4%	86,9%
Gjøvik vgs	1160	1056	91,0%	91,8%
Lena- Valle vgs	652	595	91,3%	90,9%
Raufoss vgs	474	402	84,8%	94,3%
Sum Gjøvikregionen	2568	2274	89%	91,5%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Gjøvikregionen

følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Gjøvikregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Skoler og skolesteder som foreslås avvirket i de ulike alternativene	Alternativ
Dokka vgs	Alternativ 2-3

Utdanningstilbud som foreslås lagt ned i Gjøvikregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Studiespesialisering	Dokka vgs (alternativ 1)

Tilleggsalternativ:

«Dokka vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Lena (Lena-Valle vgs), Raufoss vgs eller Gjøvik vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.»

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Gjøvikregionen

Det har kommet opp mot 70 høringsinnspill som omhandler skole- og tilbudsstrukturen i Gjøvikregionen. Innspillene har kommet fra arbeidstakerorganisasjoner, kommunene og IPR, privat næringsliv, ulike lag og foreninger, ungdommer, politiske partier og privatpersoner. De fleste høringsinnspillene argumenterer for å bevare Dokka videregående skole, men noen av innspillene omhandler også opprettholdelse av tilbudet ved Lena-Valle vgs. og opprettholdelse av alle utdanningstilbudene ved samtlige skoler i Gjøvik-regionen.

Gjøvikregionen Interkommunale politiske råd argumenterer mot nedleggelse av Dokka VGS. De har engasjert et eksternt konsulentfirma, Menon, som har utredet konsekvensene av en eventuell skolenedleggelse på Dokka. Rapporten peker på at en nedleggelse av Dokka vgs kan ha negative konsekvenser for rekruttering til næringslivet, spesielt innen teknologi- og industrifag. Elever kan søke seg til andre fylker, noe som kan svekke rekrutteringen til Innlandet og øke frafallet i videregående skole. En nedleggelse kan også øke risikoen for utenforskap blant ungdom og føre til tap av arbeidsplasser og utflytting. Gjøvik IPR mener at alle fire skoler i regionen må opprettholdes, og at tilbudene ved skolene heller bør styrkes. De mener at et fremtidig studietilbud innen romfart og dronefag bør etableres i Gjøvikregionen.

Gjøvik kommune vektlegger viktigheten av å bevare kvaliteten og bredden på tilbudet ved Gjøvik videregående skole. De påpeker at skolen har et godt balansert tilbud og har fleksibilitet til å møte endringer i elevers og næringslivets behov. De påpeker at lengre reisevei og flere borteboere kan få negative konsekvenser for sårbare elever og mener at dette vil kreve omfattende kompensierende innsats og samarbeid mellom fylkeskommune og vertskommuner for videregående skoler. Blant tiltak som foreslås er opprustning av helsetjenesten, bygging av internat, økonomisk støtte til hybelboere og gode skyssordninger. Gjøvik kommune stiller seg bak høringsuttalelsen fra Gjøvik IPR og forutsetter at de fire skolene i regionene opprettholdes.

Nordre Land kommune stiller seg bak Gjøvikregionens høringsuttalelse, og argumenterer sterkt for å opprettholde Dokka vgs. De fremhever skolens gode resultater og betydning for lokalt næringsliv, og mener at Gjøvikregionen er i vekst med økende elevtall og behov for arbeidskraft. De er kritiske til fylkeskommunens utredning og mener at den ikke tar hensyn til samfunnsmessige konsekvenser og den nye opplæringsloven.

Søndre Land kommune slutter seg til høringsuttalelsen fra Gjøvikregionen interkommunale politiske råd. De mener det er viktig at ungdom får mulighet til å gjennomføre videregående i eget nærmiljø. Videre er de bekymret for at nedleggelse av Dokka videregående skole vil være et tilbakeslag for arbeidet med å unngå utenforskap blant unge. Næringslivet i Nordre Land har også vært tydelige på viktigheten av lokal tilknytning for sine ansatte, og søkertallene til Dokka videregående har gått kraftig opp de siste årene. Kommunen mener at Dokka videregående skole spiller en avgjørende rolle i lokalsamfunnet og at en nedleggelse vil ha konsekvenser for utdanningsnivå, tilgang til kvalifisert arbeidskraft og bosetting i Landkommunene. De stiller seg også kritisk til tallmaterialet som presenteres av fylkeskommunen, og mener at man ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til innflytting til regionen og økende elevtall som følge av dette.

Østre Toten kommune argumenterer for at Lena-Valle videregående skole opprettholdes med dagens studietilbud for å ikke utarme tilbudet og fagmiljøet. De viser til at skolen har et godt

omdømme og fagmiljø, og at en reduksjon i tilbudet kan føre til at færre søker ledige stillinger ved skolen. Skolen spiller en viktig rolle for næringslivet ved å tilby elever relevant kompetanse. Skolen har også gode forutsetninger for å ivareta en viktig rolle i utdanning av arbeidskraft innen naturbruk og matproduksjon, da Østre Toten er en av landets største jordbrukskommuner og har nærhet til forskningen ved NIBIO. Skolen er en viktig formidler av lærlinger og har et tett samarbeid med bedrifter i regionen.

Flere bedrifter har gitt innspill på at en nedleggelse av Dokka vgs vil gjøre det vanskeligere å rekruttere lærlinger og arbeidskraft.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Gjøvikregionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling

Fylkeskommunedirektøren foreslår å avvikle Dokka vgs. Synkende elevgrunnlag i hele regionen gjør at det på sikt er vurdert å være kapasitet til alle elevene på andre skoler i regionen dersom Dokka avvikles. I tillegg vil både Valdres vgs og Lillehammer vgs være aktuelle skoler å søke seg til for enkelte av elevene.

Det foreslås for øvrig ingen endringer i skole- og tilbudsstrukturen i regionen. De øvrige tilpasningene til et lavere elevgrunnlag kan gjøres ved å nedskalere antall paralleller.

Dokka vgs - fakta

Dokka vgs har inneværende skoleår tilbud innenfor ST og Påbygg, Bygg- og anleggsteknikk, Elektro- og datateknologi og Helse- og oppvekstfag. Tall fra 2.inntaket viser at det var tatt inn 266 elever til 306 elevplasser for skoleåret 2024/2025. Innenfor Bygg- og anleggsteknikk har skolen inneværende skoleår en klasse på vg1- nivå og en klasse på vg2- nivå (Tømrer). Innenfor Elektro- og datateknologi har skolen en klasse på vg1 og en klasse på vg2 (Elenergi og ekom). Innenfor teknologi- og industrifag har skolen 2 klasser på vg1 og en klasse på Vg2 (Industrieteknologi). På bakgrunn av flere søkere til studiespesialisering, satte skolen i gang to klasser på vg1 skoleåret 2024/2025, mens det er en klasse på vg2 og en klasse på vg3. I tillegg har de Vg3 påbygg med 30 plasser.

Innenfor Teknologi- og industrifag har det tidligere vært en klasse på Vg1, men på grunn av stor søkning inneværende skoleår ble det opprettet to klasser. Vg2 industrieteknologi hadde søkertall under normtall, men ble igangsatt. Ved 2.inntaket 6. august var det tatt inn 7 elever på vg2.

Dokka vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på skolested Lena, Raufoss vgs eller Gjøvik vgs flyttes.

Det vises til tilleggsnotat datert 30.05.24 som redegjør for tilleggsalternativene som ble vedtatt sendt på høring av fylkesutvalget 30.april 2024. For helhetens skyld er deler av det som ble beskrevet i notatet tatt inn igjen her.

Gjøvik vgs. har inneværende skoleår 1160 elevplasser, Raufoss vgs. har 474 elevplasser og skolested Lena har 464 elevplasser.

Dokka vgs. vil ikke ha kapasitet til å ta imot et helt skolested/en skole innenfor dagens arealer ved skolen. Avvikling av ett av skolestedene og flytting av utdanningstilbudene til

Dokka vgs. vil kreve nybygg/større ombygginger, noe som vil ha store økonomiske konsekvenser.

Dersom man tar utgangspunkt i de utdanningstilbudene Dokka vgs. har innenfor yrkesfag i dag, vil det ikke være kapasitet på Dokka vgs. innenfor dagens arealer til å flytte et helt utdanningstilbud fra Raufoss vgs., Gjøvik vgs. eller skolested Lena for å styrke Dokka vgs.

I vurderingen av hvilke utdanningstilbud som kan være aktuelle å flytte til Dokka er det tatt utgangspunkt i at man bør flytte tilbud som har god søkning, jfr. tidligere erfaringer med å flytte utdanningstilbud til mindre steder. For å styrke Dokka vgs. kan en mulighet være å flytte en parallell med Idrettsfag fra skolested Lena til Dokka. Dette utgjør 90 elevplasser. Skolested Lena har pr i dag to paralleller innenfor Idrettsfag og de vil fortsatt ha tilbud innenfor idrettsfag, men fagmiljøet vil i en slik løsning svekkes. Dokka vil ha kapasitet til å ta imot idrettsfag, og vil ha tilgang til idrettshall og fasiliteter for å drifte et slikt tilbud. Dersom Dokka tilføres idrettsfag, vil det være en risiko at skolen får færre elever som velger studiespesialisering og/eller yrkesfaglige utdanningsprogram.

Økte transportkostnader ved å flytte utdanningstilbud fra Lena-Valle vgs. til Dokka vgs. er beregnet til ca. 5,3 millioner kroner per år. Det er forutsatt at det blir behov for to ekstra busser til transport av flere elever med skyss mellom Lena/Gjøvik/Raufoss og Dokka. Det er også beregnet ekstra transportkostnader som følge av antatt flere elever som får vesentlig lenger og mer komplisert reisevei.

En flytting av utdanningsprogram mellom skolene gir ingen økonomisk innsparing.

Det antas at det ikke vil være behov for å gjøre bygningsmessige tilpasninger ved Dokka vgs for å ta imot en parallell innenfor idrettsfag. Det må påregnes økte leiekostnader for leie av idrettshall.

Siden en flytting av utdanningstilbud fra en skole til en annen ikke innebærer en tilpasning av skole- og tilbudsstrukturen til forventet elevnedgang, vil ikke fylkeskommunedirektøren anbefale en flytting av idrettsfag fra Lena – Valle vgs til Dokka vgs. Dokka vgs har allerede en bred tilbudsvifte sett opp mot antall elever.

På bakgrunn av dette anbefales det ikke å flytte idrettsfag fra Lena -Valle vgs til Dokka vgs.

Avvikling av Dokka vgs.

Synkende elevgrunnlag i regionen som helhet gjør at det anbefales tilpasninger i skolestrukturen. Dette for å opprettholde høyest mulig oppfylling, stabile skole- og fagmiljø og økonomisk handlingsrom ved den enkelte skole. Det foreslås derfor å avvikle Dokka vgs. da det ikke anses gjennomførbart å avvikle noen av de øvrige skolene i regionen.

Fremover er det vurdert å være kapasitet til alle elevene på andre skoler i regionen. I tillegg kan både Valdres vgs og Lillehammer vgs være aktuelle skoler å søke til for enkelte av elevene i denne delen av Gjøvikregionen.

Siden det er mange skoler i regionen, samt at noen elever også vil søke seg til Valdres og Lillehammer, er det vanskelig å si noe om hvilke skoler elevene vil søke seg til dersom Dokka vgs avvikles.

Følgende skoler i regionen har samme tilbud som Dokka:

- Gjøvik vgs og Lena-Valle vgs har Studiespesialisering.

- Gjøvik vgs har Bygg- og anleggsteknikk.
- Raufoss vgs har Elektro- og datateknologi.
- Raufoss vgs, Gjøvik vgs og Lena-Valle vgs har Helse- og oppvekstfag.
- Raufoss vgs og Lena-Valle vgs har Teknologi- og industrifag.
- Raufoss vgs har påbygging. Påbyggingstilbudene på Gjøvik vgs og Lena-Valle vgs er knyttet til det 3-årig helse- og oppvekstfag som gir studiekompetanse.

Dersom Dokka vgs. avvikles vil det være behov for å dimensjonere opp deler av utdanningstilbudene ved øvrige skoler i regionen i en overgangsperiode før dette igjen kan fases ut på grunn av forventet elevnedgang.

Gjøvik vgs har tidligere hatt en parallell til innenfor ST, og vil ha kapasitet til å ta imot ST-elevne fra Dokka vgs. Lena-Valle har også hatt to paralleller innenfor ST tidligere. Gjøvik vgs har et tilrettelagt tilbud som vil ha kapasitet til å ta imot elever med slike behov.

Gjøvik vgs har også tilbud innenfor Bygg- og anleggsteknikk og har kapasitet til å ta imot en ekstra klasse innenfor dette utdanningsprogrammet.

Både Lena-Valle vgs og Raufoss vgs har kapasitet til å ta imot flere elever enn det de har pr i dag. Lena-Valle vgs har tidligere hatt opptil 130 flere elevplasser ved skolen, mens Raufoss har tidligere hatt ca. 90 flere elevplasser enn i dag. De vil ha kapasitet til å øke tilbudet innenfor Helse- og oppvekstfag.

Raufoss vgs er den eneste skolen i tillegg til Dokka vgs som har Elektro- og datateknologi i regionen. Dokka har inneværende skoleår tre klasser på TIF. På grunn av den store økning i produksjon og antall ansatte i industrien i regionen bør antall elevplasser innenfor TIF opprettholdes. Raufoss vgs har ikke kapasitet til å utvide sitt tilbud innenfor dagens arealer, og det foreslås å bygge på ved Raufoss vgs for å ta imot tilbudet som i dag er ved Dokka vgs. Dersom verkstedarealene til TIF økes, vil dette også frigjøre kapasitet til å øke kapasiteten innenfor Elektro – og datateknologi.

Det må gjøres bygningsmessige tilpasninger for å kunne øke kapasiteten innenfor TIF ved Raufoss vgs. Det legges derfor opp til at man i en overgangsperiode opprettholder tilbudet i lokalene på Dokka, men at tilbudet blir sammenslått med Raufoss vgs.

Dersom man velger å bevare Dokka vgs, anbefales det at skolen beholder sitt tilbud innenfor Studiespesialisering selv om de i utgangspunktet ikke innfrir det vedtatte kriteriesettet. Dette for å sikre et størst mulig fagmiljø ved skolen gitt et lavt elevtall.

Reiseavstand/skoleskyss/hybelboere

Dersom Dokka vgs. avvikles vil mange elever få lengre reisevei, og det vil trolig medføre en økning antall hybelboere, men det er likevel lite sannsynlig at økningen i antall hybelboere blir stor. En oversikt fra skoleåret 2023/2024 viser at ca. 70% av elevene ved Dokka vgs har postadresse Dokka, Hov, Odnnes eller Fall. For disse elevene vil avstanden til Gjøvik vgs og Raufoss vgs være mellom 3 og 4 mil en vei. Dette er daglige reiseavstander som vurderes som akseptable for skoleelever i videregående skole. Skolen har også noen elever fra Gjøvik /Snertingdal som vil få kortere reisevei.

Bygningsmessige konsekvenser knyttet til avvikling av Dokka vgs

Dokka vgs består av flere bygg med forskjellig byggeår, de første ble bygget i 1973. Skolen er delvis rehabilitert de senere årene, sist i 2022. En kartlegging av bygningsmassen konkluderer med at det er behov for oppgradering av bygningsmassen, og antatt

Administrasjon/støtte (223 elever)	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4	-9,4
Spesialundervisning	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4
Øke kapasitet HO (4 klasser) andre skoler	-5,8	-5,8	-5,0	-3,5	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Øke kapasitet TIF (3 klasser) andre skoler	-4,5	-4,5	-3,6	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Øke kapasitet EL - Raufoss vgs	-2,9	-2,9	-2,1	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øke kapasitet BA - Gjøvik vgs	-2,9	-2,9	-2,1	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekstra parallell ST ved Gjøvik eller Lena-Valle	-6,5	-6,5	-5,3	-3,1	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum innsparing undervisning (2023-tall)	6,3	6,3	11,0	18,2	22,2	23,1	23,1	23,1	23,1	23,1	23,1
Justering for lønns- og prisvekst	0,3	0,3	0,5	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	7,7
Eiendomsdrift	1,8	1,8	1,8	1,8	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	30,6
Skyss	-10,2	-10,2	-10,2	-10,2	-10,2	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-76,5
Sum innsparing drift (MNOK)	-1,8	-1,8	3,1	10,6	16,9	22,9	22,9	22,9	22,9	22,9	141,4

Oversikten over viser årlige besparelser knyttet til driftsutgifter ved avvikling av Dokka vgs. Det er tatt utgangspunkt i regnskapstall fra 2023 knyttet til drift/lønn ved skolestedet. Utgifter knyttet til spesialundervisning er trukket ut da dette følger elevene. Det er også trukket ut en andel midler til administrasjon/fellesfunksjoner da det forutsettes at dette også følger elevene. Utgifter knyttet til eiendomsdrift og skoleskyss er også lagt inn. Det legges til grunn en økning i årlig besparelse knyttet til eiendomsdrift fra 2030 da man forutsetter at eiendommen er solgt. Når det gjelder skoleskyss forutsettes det at utgiftene på sikt reduseres som følge av elevnedgangen. Reduksjonen er lagt inn fra 2031. For øvrig vises det pkt. 11 for ytterligere detaljer rundt forutsetningene som er lagt til grunn for de økonomiske beregningene.

Som oversikten viser anslås besparelsene knyttet til drift å være på ca. 141 millioner kr over en tiårsperiode.

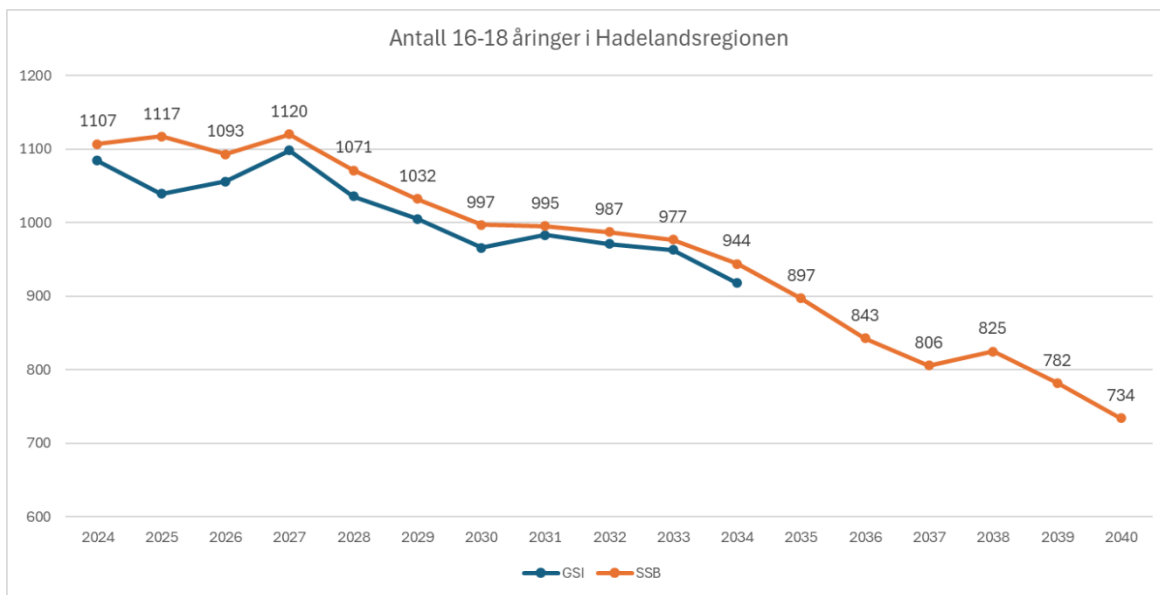
En avvikling av Dokka vgs. vil innebære økte investeringskostnader knyttet til nybygg og ombygging på de andre skolene i regionen.

Det antas å være nødvendig å bygge verkstedtilbygg for TIF på Raufoss og ombygging på Gjøvik for byggfag. I tillegg kan det være behov for å bygge om på enkelte andre lokasjoner for HO, EL og studiespesialisering. Det er anslått en investeringskostnad for nybygg og tilpasninger for mellom 25. millioner kroner og 33 millioner kroner.

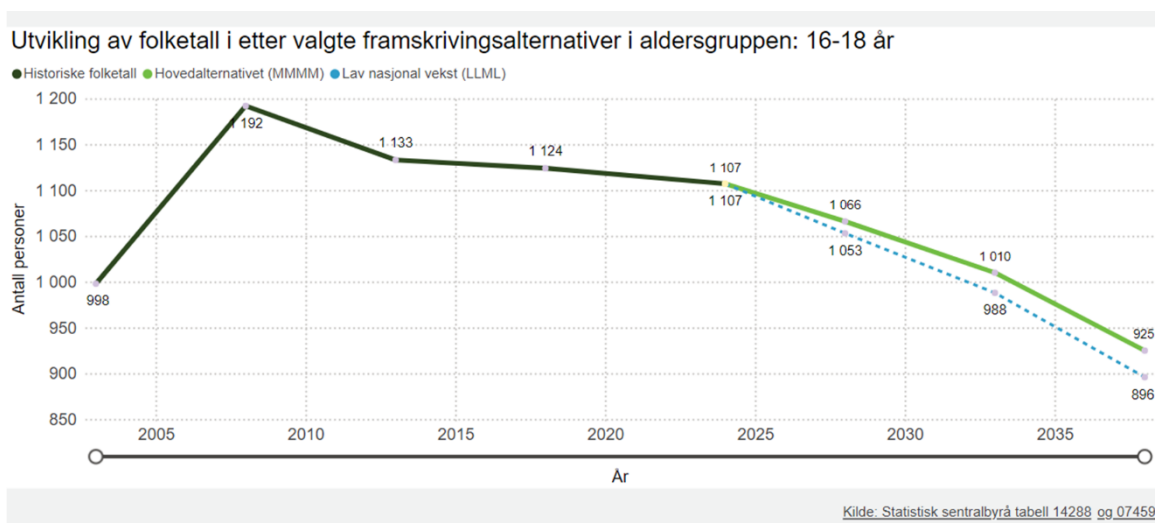
13.11 Hadelandsregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen(GSI) og faktisk bosatte i Innlandet(SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst, inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 23,9 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Hadelandsregionen (inkl. Jevnaker og Lunner) på 19,1 % i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 16,4 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Hadelandsregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25:

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr.	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
-------	-----------------	------------	---------------------	---------------------------------

		01.10.23		
Hadeland vgs	886	725	81,8%	87,9%
Sum Hadelands-regionen	886	725	81,8%	87,9%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Hadelandsregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Hadelandsregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Utdanningstilbud som foreslås lagt ned i Hadelandsregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Medier og kommunikasjon, vg1 - vg3	Hadeland vgs
Musikk, dans og drama, vg1 – vg3	Hadeland vgs

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Hadelandsregionen

Det har kommet rundt førti høringsinnspill som gir tilbakemelding på foreslåtte endringer i tilbudsstrukturen i Hadelandsregionen. Innspillene har kommet fra blant andre privatpersoner, arbeidstakerorganisasjoner, politiske partier, idrettslag, musikkråd, næringslivet, kommunene og Hadeland interkommunalt politiske råd.

Høringsinnspillene argumenterer for å bevare de utdanningsprogrammene som er foreslått lagt ned. Det argumenteres også med at det ikke bør gjøres endringer i tilbudsstrukturen ved Hadeland vgs. før fylkestilhørighet til Gran kommune er avgjort. Mange av høringsinnspillene legger vekt på viktigheten av kreative fag for elevenes motivasjon og trivsel, og at nedleggelse av de to tilbudene vil ramme lokalmiljøet og kulturlivet i regionen. Det gode samarbeidet de to tilbudene har med det lokale næringslivet blir også fremhevet.

Hadeland Interkommunale politiske råd, Lunner og Gran kommuner har avgitt like høringsuttalelser. De mener Hadeland videregående skole er i en spesiell situasjon da Gran nå har søkt fylkestilhørighet i Akershus, og Akershus er en fylkeskommune som er i vekst. De ber om at Innlandet fylkeskommune og Akershus fylkeskommune går i tettere dialog, og at de enes om at det ikke legges ned opplæringstilbud ved skolen før det er avklart om Gran kommune kommer inn i Akershus fylkeskommune. De viser til at Akershus opplever befolkningsvekst og press på skoleplasser, noe som innebærer at søkningen til Hadeland videregående skole etter all sannsynlighet vil øke. De påpeker også at Musikk, dans, drama og Medier og kommunikasjon allerede er tilpasset et lavere elevtall da de pr nå er dimensjonert for 15 elever i hver klasse. De ber også om at de to utdanningsprogrammene likevel lyses ut og startes opp ved «tilstrekkelig mange søkere». Hadeland IPR ber om en bredere utredning i dialog med Hadelandsregionen, i forhold til hvilke opplæringstilbud, reduksjon av paralleller og andre mulige grep som kan føre til innsparinger for skolen.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Hadelandsregionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling

Hadeland vgs. har elever fra både Innlandet og Akershus, da kommunene i regionen har ulik fylkestilhørighet. Lunner og Jevnaker kommuner tilhører Akershus fylkeskommune, og elever herfra kan søke seg til Hadeland vgs. og konkurrerer på linje med elever fra Gran kommune. Gran kommunestyre har fattet vedtak om å søke fylkestilhørighet til Akershus. Saken er ikke

avgjort ennå, og dersom søknaden blir innvilget er det anslått at Gran kommune blir en del av Akershus fra 1. januar 2028. Som nevnt blir det i høringsinnspillene argumentert med at det ikke bør gjøres grep i tilbudsstrukturen ved Hadeland vgs. før fylkestilhørigheten er avgjort.

Siden en eventuell overgang til Akershus fylkeskommune først skjer i 2028, vurderer fylkeskommunedirektøren det likevel som riktig å ikke hensynta dette i denne saken.

Hadeland vgs er en relativt stor skole med et bredt elevtilfang. Skolen har i dag en meget stor tilbudsvifte hvor man har tilbud innenfor seks ulike utdanningsprogram innenfor yrkesfag og fire ulike utdanningsprogram innenfor de studieforbereende utdanningsprogrammene. Med bakgrunn i den forventende elevtallsnedgangen vurderes det som nødvendig å tilpasse tilbudsstrukturen til endringer i elevgrunnlaget. Fylkeskommunedirektøren anbefaler å avvike utdanningsprogrammene Musikk, dans og drama og Medier og kommunikasjon. Skolen vil fortsatt ha en stor bredde i de utdanningstilbudene som tilbys.

Hadeland vgs - fakta

Inneværende skoleår har skolen tilbud innenfor følgende yrkesfaglige utdanningsprogram; Bygg- og anleggsteknikk, Elektro- og datateknologi, Helse- og oppvekstfag, Restaurant og matfag, Salg, service og reiseliv og Teknologi og industrifag. Innenfor studieforbereende utdanningsprogram har skolen tilbud innenfor Idrettsfag, Medier og kommunikasjon, Musikk, dans og drama og Studiespesialisering. Ved 2. inntaket 2024 hadde skolen 810 elever.

Nedleggelse av Musikk, dans, drama og Medier og kommunikasjon

Sett i lys av forventede elevtallsnedgangen i regionen vurderes det som nødvendig å tilpasse skolens tilbudsstruktur til det reduserte elevgrunnlaget, og det er nødvendig å vurdere bredden av utdanningstilbud ved skolen.

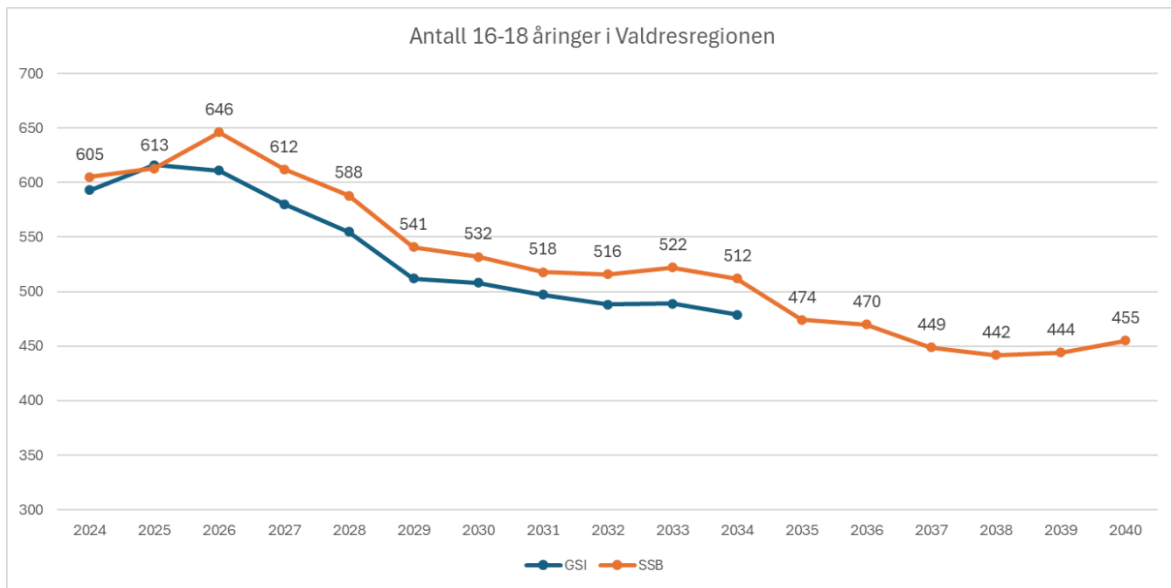
Fylkeskommunedirektøren foreslår å legge ned de studieforbereende utdanningstilbudene Musikk, dans, drama og Medier og kommunikasjon. Tilbudene har i dag reduserte elevtall på bakgrunn av elevnedgangen som allerede har vært, dvs. halve klasser med 15 elevplasser på hvert nivå. Tall fra inneværende skoleår viser at det er relativt få elever ved dette tilbudet. Tall fra 2. inntaket viser at det ved Musikk er 8 elever på vg1, 7 elever på vg2 og 10 elever på vg3. Medier og kommunikasjon har 13 elever på vg1, 8 elever på vg2 og 15 elever på vg3. I en situasjon hvor det er nødvendig å gjøre grep i tilbudsstrukturen, foreslås det at disse utdanningstilbudene avvikes. Elever som ønsker studiekompetanse har fortsatt to utdanningstilbud å velge mellom på skolen, idrettsfag, medier og kommunikasjon eller studiespesialisering. Elever fra Gran/Hadeland som ønsker å gå på Musikk, dans, drama kan søke Gjøvik vgs som også har tilbud innenfor musikk.

Dersom tilbudene avvikes anslås det å være en årlig besparelse knyttet til driftsutgifter på ca. 12,9 millioner kroner. Anslaget er basert på regnskapstall fra 2023.

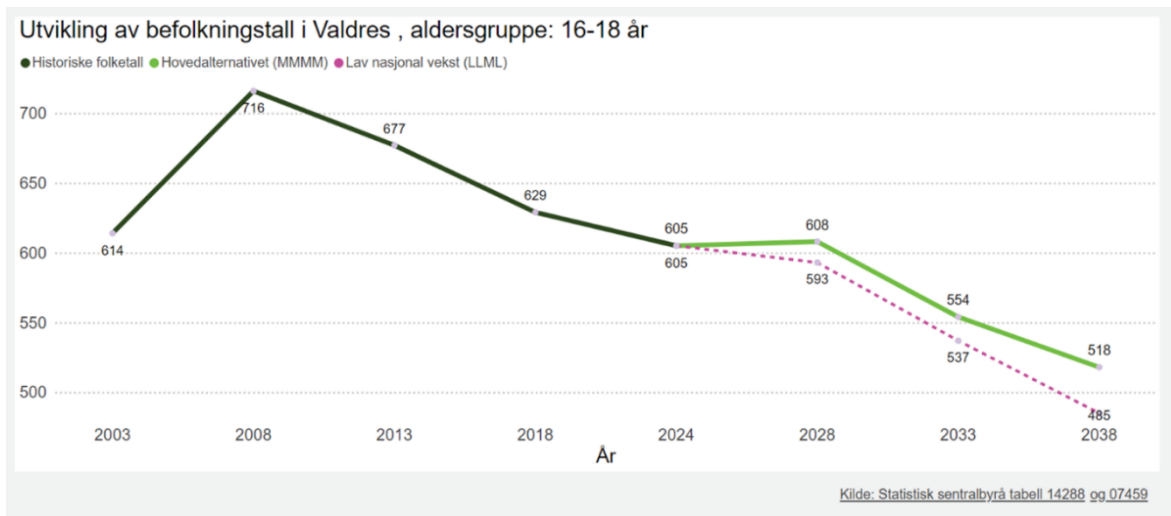
13.12 Valdresregionen

Forventet elevtallsutvikling

Framskrivning av antall 16-18 åringer basert på dagens elever i grunnskolen(GSI) og faktisk bosatte i Innlandet(SSB):



SSB befolkningsframskriving – lav og middels nasjonal vekst, inkludert historiske tall:



Basert på tall fra GSI/SSB, er det forventet en reduksjon i antall 16-18 åringer fra 2024 til 2038 på 25,5 %. SSBs befolkningsframskriving lav nasjonal vekst og hovedalternativet viser en forventet reduksjon i antall 16-18-åringer i Valdresregionen på 19,8 % i alternativet med lav nasjonal vekst og en nedgang på 14,4 % i hovedalternativet.

Antall elever

Tabellen under viser status for elever og elevplasser i de offentlige videregående skolene i Valdresregionen pr 01.10.23 samt oppfylingsgrad ved 2. inntaket for skoleåret 2024/25

Skole	Plasser 2023/24	Elever pr. 01.10.23	Oppfylingsgrad 2023	Oppfylingsgrad pr 2.inntak 2024
Valdres vgs	465	401	86,2%	92,2%
Sum Valdresregionen	465	401	86,2%	92,2%

Det er viktig å påpeke at elevtallet ved 2. inntaket er høyere enn endelig elevtall ved telledato 01.10.

Høringsalternativer - ny skole- og tilbudsstruktur i Valdresregionen

Følgende ulike forslag til ny skole- og tilbudsstruktur i Valdresregionen ble sendt ut på høring, jfr. vedtak i fylkesutvalget 30.april:

Utdanningstilbud som foreslås lagt ned i Valdresregionen:

Utdanningsprogram	Skole
Restaurant – og matfag vg1- vg2	Valdres vgs

Oppsummering av høringsinnspill som omhandler Valdresregionen

Det har kommet inn rundt 15 høringsinnspill som omhandler tilbudsstrukturen i Valdresregionen, hovedsakelig fra kommuner, IPR og næringsliv.

Alle de seks kommunene i Valdresregionen, Regionrådet i Valdres IPR, aktører i næringslivet og øvrige som har sendt innspill, poengterer gjennom sine høringsinnspill viktigheten av at tilbudet innenfor restaurant og matfag opprettholdes ved skolen. Det blir påpekt at søkningen til utdanningstilbudet har hatt en økning de to siste årene og at utdanningstilbudet er viktig for reiselivsnæringen i Valdresregionen, og for å skaffe kvalifisert arbeidskraft til kommunenes institusjonskjøkken. Det er blant annet gjennomført en undersøkelse blant bedrifter i Valdres for å kartlegge behovet for et tilbud innenfor restaurant -og matfag i regionen. Det blir også fremhevet at utdanningstilbudet er viktig for satsingen på lokal mat i Valdres.

Vang kommune kommer i sitt innspill med forslag om at det bør etableres samarbeidsavtale med Vestland fylkeskommune.

Fremtidig skole- og tilbudsstruktur i Valdresregionen

Fylkeskommunedirektørens innstilling

Med bakgrunn i den forventende elevtallsnedgangen vurderes det som nødvendig å tilpasse tilbudsstrukturen til endringer i elevgrunnet. Fylkeskommunedirektøren anbefaler å avvikle utdanningsprogrammet Restaurant og matfag. Skolen vil fortsatt ha et bredt utdanningstilbud.

Valdres vgs - fakta

Valdres vgs har inneværende skoleår tilbud innenfor fem ulike utdanningsprogram innenfor yrkesfag; Bygg- og anleggsteknikk, Elektro og datateknologi, Helse- og oppvekstfag, Restaurant og matfag og Teknologi og industrifag. I tillegg har skolen tilbud innenfor idrettsfag og studiespesialisering, med en klasse på hvert trinn. Ved 2.inntaket i 2024 hadde skolen 404 elever.

Nedleggelse av Restaurant- og matfag

Sett i lys av forventede elevtallsnedgangen i regionen vurderes det som nødvendig å tilpasse skolens tilbudsstruktur til det reduserte elevgrunnlaget, og det er nødvendig å vurdere bredden av utdanningstilbud ved skolen.

Fylkeskommunedirektøren foreslår å legge ned utdanningstilbudet Restaurant og matfag. Utdanningstilbudet har hatt lave søkertall over lengre tid, og i en situasjon hvor man må velge, vurderes de øvrige yrkesfaglige utdanningstilbudene å være mer stabile med hensyn til søkning. Skoleåret 2023/24 hadde skolen bare tilbud på Vg1 innenfor Restaurant og matfag med 15 elever. Inneværende skoleår er det igangsatt en klasse på vg1 med 11 elever og en klasse på Vg2 Kokk- og servitørfag med 10 elever (tall fra 2.inntaket).

Elever fra Valdres som pr i dag søker seg til tilbud Valdres vgs ikke har, søker seg i stor grad til Lillehammer-regionen eller Gjøvik-regionen. Dersom Restaurant- og matfag blir lagt ned ved Valdres vgs. vil elever som ønsker å gå Restaurant og matfag kunne få dette tilbudet ved enten Raufoss vgs. eller Lillehammer vgs. Dette vil innebære vesentlig lenger reisevei og det er stor sannsynlighet for at disse elevene vil måtte flytte på hybel.

Selv om Restaurant og matfag avvikles vil skolen fortsatt ha et bredt utdanningstilbud med mange valgmuligheter for elevene.

Dersom tilbudet avvikles anslås det å være en årlig besparelse knyttet til driftsutgifter på ca. 1,9 millioner kroner. Anslaget er basert på regnskapstall fra 2023.

14 Sammenstilling av økonomiske konsekvenser drift og investering

Konsekvenser drift

Tabellen under viser en sammenstilt oversikt over anslåtte økonomiske innsparinger knyttet til drift for de skolene, skolestedene og tilbudene som forslås avviklet i fylkeskommunedirektørens innstilling.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	10-årsvirkning
Nedleggelse av Storsteigen vgs - Nordstumo	11,2	11,2	11,2	11,2	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	121,7
Nedleggelse av Nord-Gudbrandsdal vgs - Dombås	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	112,2*
Nedleggelse av Nord-Gudbrandsdal vgs - Lom	-0,5	2,7	4,0	4,0	6,6	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	54,4*
Nedleggelse av Solør vgs - Flisa	4,8	4,8	4,8	4,8	8,2	13,1	15,4	16,3	16,3	16,3	104,9
Nedleggelse av Skarnes vgs	10,9	10,9	12,2	15,4	21,8	25,2	25,2	25,2	25,2	25,2	197,3
Nedleggelse av Dokka vgs	-1,8	-1,8	3,1	10,6	16,9	22,9	22,9	22,9	22,9	22,9	141,4
Avvikle restaurant/matfag ved Valdres vgs	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	18,8
Avvikle kunst/design/arkitektur ved Elverum vgs	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	54,2
Avvikle musikk/dans/drama og Medier/kommunikasjon ved Hadeland vgs	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	129,3
Avvikle restaurant/matfag VG2 ved Nord-Østerdal vgs	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	9,2
Avvikle restaurant/matfag og salg/service/reiseliv ved Nord-Gudbrandsdal vgs - Otta	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	25,0
Flytte påbygg 4 fra Lillehammer vgs til Gausdal vgs	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-19,0
Flytte alle utdanningstilbud fra Solør vgs - Sønsterud til Solør vgs - Våler	1,5	1,5	1,5	1,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	24,3
Sum drift (MNOK)	60,6	63,8	71,4	82,0	103,9	120,9	123,2	124,1	124,1	124,1	973,8

*Beløpet er korrigert for utkjøp av leieavtale

Konsekvenser investeringer

Forslaget til skolestruktur medfører behov for en del investeringer. Dette er angitt med anslag på investeringsbehov. Forslaget innebærer også at bygninger og eiendommer kan selges. Her er det innhentet takster fra ekstern takserer. Salg av slike type formålsbygg er forbundet med stor usikkerhet, og anslagene som er foretatt må oppfattes som veiledende. Endelig salgssum vil først vise seg da et salg er et faktum.

Investeringer i fylkeskommunen finansieres med overføring fra drift (egenfinansiering), mva.-kompensasjon og låneopptak. Det er fellesfinansiering av alle investeringer og tiltakene finansieres pr. år.

Økte lånekostnader medfører økte avdrag og renter. Alle lån tas opp med 30 års avdragstid og renten varierer over tid. Det er derfor utfordrende å beregne hva fylkeskommunen vil få i økte finansutgifter før vi vet faktisk investeringsnivå, mulighetene for egenfinansiering og hva bygninger og eiendommer kan selges for og når dette kan skje.

Avvikling Skarnes vgs

Bygging av ny bygghall og behov for øvrige tilpasninger for å ta imot tilbudene ved Sentrum vgs har totalt en anslått investeringskostnad på mellom 45 og 57 millioner kroner.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolen opprettholdes er på ca. 40 mill. kroner.

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 18 millioner kr.

Avvikling skolested Flisa

Behov for noe ombygging av andre skoler, men i mindre omfang. Anslått investeringskostnad er 2 millioner kroner.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolestedet opprettholdes er på ca. 48 millioner kroner.

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 9 millioner kr.

Flytting av tilbudene ved skolested Sønsterud til skolested Våler

Behov for å bygge noe garasjekapasitet til store kjøretøy/maskiner ved skolested Våler. I tillegg behov for ombygging av noen klasserom, garderobe, lager og utvidelse av kantinearealet. Samlet investeringskostnad er anslått til mellom 12 millioner kroner til 19 millioner kroner.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolestedet opprettholdes er på ca. 110 millioner kroner

På Sønsterud er det i dag et internat. Bygging av internat for 40 elever på Våler som erstatning for dagens internat, har en anslått investeringskostnad på 65 millioner kroner til 80 millioner. kroner.

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 5 millioner kr.

Avvikling Dokka vgs

Det antas å være behov for å bygge verkstedtilbygg for TIF på Raufoss og ombygging på Gjøvik for byggfag. I tillegg kan det være behov for å bygge om på enkelte andre lokasjoner. Anslått investeringskostnad for nybygg og tilpasninger er mellom 25 millioner kroner og 33 millioner kroner.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolestedet opprettholdes er på ca. 65 millioner kroner

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 15,5 millioner kr.

Avvikling skolested Nordstumboen

Avvikling av skolested Nordstumboen vurderes å ikke utløse investeringskostnader.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolestedet opprettholdes er på ca. 75 millioner kroner.

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 25 millioner kr.

Avvikling skolested Lom

Behov for noe ombygging ved skolested Otta og Vinstra vgs, men i mindre omfang. Anslått investeringskostnad 2 millioner kroner.

Anslått vedlikeholdsbehov av bygningsmassen kommende 10 års periode dersom skolestedet opprettholdes er på ca. 3 millioner kroner

Eventuell bygging av internat for 30 elever ved Otta har en anslått investeringskostnad på 48 millioner kroner til 60 millioner kroner.

Vurdering salgsverdi ekstern takserer: 3 millioner kr.

15 Alternative opplæringsmodeller

15.1 Innledning

I fylkestingsvedtaket som ble fattet om å utrede en ny skole- og tilbudsstruktur ga fylkestinget også føringer om å utrede forslag til alternative opplæringsmodeller som skal prøves ut i Innlandet;

«Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren utarbeide en sak om framtidig skolestruktur som sikrer bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og framskrevne elevtall. Forutsigbarhet, kvalitet og bredde i utdanningstilbudet, alternative opplæringsmodeller i samarbeid med arbeidslivet samt eventuelt nødvendige endringer i inntakskravet og normtallsmodellen, skal belyses i saken. Med alternative opplæringsmodeller ønsker vi å etablere piloter og forsøksordninger som utfordrer dagens rammer for videregående opplæring».

Et av målene for delutredningen som utreder alternative opplæringsmodeller er å foreslå alternative opplæringsmodeller som kan ivareta arbeidskraftbehov og kompetansebehov i en situasjon med elevtallsnedgang. Modellene skal ivareta ønsket kvalitet i opplæringen. I henhold til mandatet skal det utarbeides forslag til alternative modeller innenfor både yrkesfaglige og studieforberevende utdanningsprogram.

Det har vært nedsatt en egen arbeidsgruppe som har jobbet med å utrede alternative opplæringsmodeller. Arbeidsgruppen har vært sammensatt av representanter fra Kompetanse og tannhelse, rektorer, tillitsvalgte og to pedagogiske avdelingsledere.

Etablering av en egen nettskole i Innlandet fylkeskommune er fylkeskommunedirektørens forslag til alternativ opplæringsmodell innenfor studieforberevende utdanningsprogram. Hovedutvalg for utdanning vedtok i sak 5/2024 at de støtter etableringen av en nettskole som et supplement til det ordinære tilbudet. Etablering av egen nettskole er også viktig for arbeidet med å utvikle alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag. Det må arbeides videre med å konkretisere nærmere innhold og organisering av nettskolen. Som beskrevet i

høringssaken er det naturlig at dette gjøres uavhengig av denne utredningen. Fokus i den videre saksfremstilling er derfor på alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag.

Når det gjelder opplæringsmodeller innenfor yrkesfag er de fleste utdanningsløp for ungdom organisert etter hovedmodellen, som er to år i skole etterfulgt av to års læretid i bedrift. Det finnes også andre måter å organisere opplæringstilbudet i yrkesfag på. Per i dag har Innlandet fylkeskommune 18 ulike alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag, der samarbeid med arbeidslivet står sentralt, i tillegg til hovedmodellen. Ikke alle disse modellene er utlyst i tilbudsstrukturen, eller framstår som søkbare på en søkeportal, da mange av disse krever vedtak om unntak fra den fastsatte opplæringsordningen. Unntaksmodellene gjør det mulig for skolen og arbeidslivet å finne fleksible, individuelle løsninger som er gjennomførbare for både enkeltelever, skolene og bedriftene.

I sak «Nye opplæringsmodeller på yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring» (FT 22.02.2022), ble det gjort et omfattende utredningsarbeid basert på kunnskapsgrunnlag blant annet hentet fra forsknings- og utredningsrapporter og erfaringer fra andre fylkeskommuner. Delutredningen har i arbeidet med alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag tatt utgangspunkt i denne saken.

Underveis i arbeidet har det også vært dialog med partene i arbeidslivet.

Fylkeskommunedirektøren utredet ulike alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag. Den ene modellen utfordrer dagens rammer for videregående opplæring i større grad enn den andre. Det er spesielt rammene for fjernundervisning og sikring av kvalitet i opplæringen som her blir utfordret.

I tillegg er det beskrevet to samarbeidsmodeller rettet mot voksne (over 19 år) med henholdsvis NAV og en større entreprenør. I disse modellene åpner man for bruk av flere opplæringsordninger som omfatter både ordinært 2+2 løp, «Fagbrev på jobb-kontrakter» og lærekontrakter med vedtak om unntak.

For voksne vil det etter innføring av ny opplæringslov 1.8.2024 bli vurdert hvilke opplæringsmodeller som skal prioriteres, der innføring av modulstrukturerte læreplaner gradvis vil bli gjort tilgjengelig for flere fag og bli en hovedmodell for videregående opplæring for voksne.

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse og vurdering av de alternative opplæringsmodellene som er utredet.

15.2 Rammer for fjernundervisning i ny opplæringslov

Alternative opplæringsmodeller vil i større eller mindre grad innbefatte bruk av fjernundervisning. Dette gjelder både et nettskoletilbud som gis innenfor studieforberevende utdanningsprogram og alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag.

Rammer for bruk av fjernundervisning reguleres i § 14-4 i ny opplæringslov. I Prop. 57L (2022-2023) beskrives vilkårene for fjernundervisning nærmere. Paragrafens første ledd setter noen vilkår for når det kan gis fjernundervisning. Disse er «gode grunner» og at det må være «trygt og pedagogisk forsvarlig». Disse vilkårene må være oppfylt i alle tilfeller, også når det vurderes om en elev skal få fjernundervisning andre steder enn på skolen.

Det står i bestemmelsen at «gode grunner» betyr at fordelene for elevene må være større enn ulempene ved å gjennomføre opplæringen som fjernundervisning. En fordel kan for eksempel

være at det blir mulig å gi elevene et tilbud de ellers ikke ville fått, eller at det gjør det mulig å tilpasse det faglige nivået til den enkelte på en bedre måte. Fjernundervisning kan ikke tas i bruk for å spare penger.

I bestemmelsen står det videre at tilbudet må være «trygt og pedagogisk forsvarlig». Ved vurderingen av om det vil være trygt og pedagogisk forsvarlig å gi fjernundervisning, skal det tas hensyn til elevenes evne til læring, utvikling, trivsel og sosialt samhold. Hva som er trygt og pedagogisk forsvarlig må baseres på en skjønnsmessig faglig vurdering. Elevenes alder og modenhet er relevant for vurderingen. Fjernundervisning vil derfor være mindre aktuelt i grunnskolen enn i videregående skole. Dersom fjernundervisning skal gis til de yngste elevene må det være mulig å få hjelp til å følge opplæringen av en ansatt på skolen.

Elevene skal få fjernundervisning på skolen, men i spesielle tilfeller kan en elev få fjernundervisning andre steder enn på skolen. Elever i videregående skole kan også få unntak etter avtale med rektor.

Fjernundervisningen skal gjennomføres slik at elevene og læreren kan kommunisere effektivt. De tekniske løsningene som blir brukt, må legges til rette for kommunikasjon i sanntid eller med kort responstid.

Fylkeskommunen velger selv om de ønsker å gi elevene mulighet for fjernundervisning i deler av opplæringen. Fylkeskommunen må da kunne dokumentere at vilkårene for fjernundervisning er oppfylt. Tilsynsmyndighetene kan overprøve om vilkårene er oppfylt.

Det kan komme en forskrift om fjernundervisning som kan inkludere bestemmelser om rapportering og dokumentasjon ved bruk av fjernundervisning.

Kap. 14 i ny Opplæringslov omfatter ikke voksne, og temaet er heller ikke omtalt spesifikt i Prop. 57L (2022-2023). Det er derfor grunn til å tro at det vil være romsligere rammer for bruk av fjernundervisning i voksenopplæringen enn i ungdomsopplæringen.

15.3 Alternative opplæringsmodeller innen yrkesfaglige utdanningsprogram

Handlingsrom for individuelt tilpassede opplæringsløp

I henhold til opplæringslovens § 7-2 har fylkeskommunen mulighet til å godkjenne lærekontrakter eller opplæringskontrakter som avviker fra den fastsatte opplæringsordningen. Fylkeskommunen har gjennom alle år benyttet dette handlingsrommet til å skape individuelle løsninger for enkeltelever som av ulike grunner ikke kan, eller vil, følge ordinære opplæringsløp. Eksempler på slike løp kan være at eleven inngår lærekontrakt direkte etter grunnskolen (0+4), eller etter Vg1 (1+3), i stedet for å følge den vanlige 2+2-modellen. Disse alternative løpene er ikke utlyst som standardordninger eller søkbare alternativer for elever på en søkeportal. De blir alltid etablert gjennom samarbeid mellom skolen, lærebedriften og fylkeskommunen, der fleksible og individuelle løsninger utarbeides for å imøtekomme behovene til alle involverte parter. Denne praksisen vil fortsette også etter innføringen av den nye opplæringsloven.

Søkbare, alternative opplæringsmodeller

Når fylkeskommunedirektøren her utreder alternative opplæringsmodeller på yrkesfag, er dette noe annet enn å benytte handlingsrommet for å finne individuelle og fleksible løsninger for enkeltelever. En alternativ modell bør ha en klar struktur og innhold, og må være tilgjengelig/søkbart for alle elever i en definert målgruppe.

I fylkestings sak 4/2022 ble det utredet 4 ulike alternative opplæringsmodeller:

Modell 1	(0+4)	Læreløp over 4 år med støtte fra skole.
Modell 2	(1+3)	Vg1 i skole, deretter læreløp over 3 år med støtte fra skole.
Modell 3	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg1 og Vg2 med støtte fra bedrift.
Modell 4	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg2 kombinert med praktisk opplæring i bedrift.

Om modellene 1 og 2: Tidlig lærekontrakt og individuell læring

Modell 1 og 2 bygger på at ungdommen inngår lærekontrakt med en bedrift direkte fra ungdomsskolen (modell 1) eller etter Vg1 (modell 2). Når man har tegnet en lærekontrakt, blir utdanningen låst til ett konkret lærefag, og lærebedriften, ikke skolen, får hovedansvaret for opplæringen. Ungdommen får status som lærling, og bedriften inngår en arbeidsavtale. Dette gir bedriften full frihet til å velge metoder for opplæringen, uten å være bundet av regelverk for fjernundervisning som elever i skolen må forholde seg til. Lærlingen har ikke opplæring med sluttvurdering i enkelte programfag på Vg1 eller Vg2, men må i stedet bestå en teorieksamen på Vg3, kjent som "tverrfaglig eksamen". Ulempen er at man blir låst til et konkret lærefag på et tidlig stadium, og valgmulighetene for den enkelte er begrenset dersom eleven er usikker på hvilken sluttkompetanse han eller hun ønsker.

Om modellene 3 og 4: Alternativ undervisning i programfag

Modell 3 og 4 skiller seg vesentlig fra de to første ved at de følger 2+2-modellen der elevene går Vg1 og Vg2 i skole før de blir lærlinger. Undervisning i programfag legges opp på en annen måte. Eleven vil etter Vg2 ha de samme valgmulighetene som elever som følger tradisjonell undervisning i skolen. Modellene forutsetter bruk av fjernundervisning på fagområder der dette tidligere ikke har vært brukt, og i et omfang som i stor grad vil utfordre nytt regelverk om fjernundervisning.

Fylkestingets beslutning i 2022

I 2022 vedtok fylkestinget å iverksette en pilotering av modell 2 fra denne utredningen. De tre øvrige alternative modellene ble den gangen funnet uaktuelle av flere grunner. Argumentene mot disse modellene inkluderte graden av spesialisering i fagfornyelsen, usikkerhet rundt gjennomføring av fjernundervisning og krevende organisering. På dette tidspunktet var ikke etablering av en fylkeskommunal nettskole for fjernundervisning foreslått utredet.

Handlingsrom for bruk av fjernundervisning i skolen

Det vises til beskrivelsen under punkt 15.2, som omhandler rammer for fjernundervisning i ny opplæringslov. Det er vanskelig å se for seg alternative opplæringsmodeller på yrkesfag som ikke benytter fjernundervisning i større eller mindre grad.

§14-4 i Opplæringsloven gir mulighet for at hele eller deler av fag kan gjennomføres som fjernundervisning. Dersom et helt fag på Vg1 eller Vg2 skal gis som fjernundervisning, kan det være en løsning å kombinere fjernundervisning med noe fysisk samhandling mellom fjernundervisningslæreren og elevene. En annen løsning kan være tett samarbeid mellom fjernundervisningslæreren og en koordinator som er sammen med elevene på skolen, eller en veileder i en bedrift. Dette forutsetter at koordinatoren på skolen følger opp elevene mellom fjernundervisningsøktene.

Elevene skal i utgangspunktet være på skolen når de får fjernundervisning, slik at elevene får tett oppfølging og et godt fysisk og psykososialt skolemiljø. Elever i videregående skole kan

også få fjernundervisning utenfor skolen etter avtale med rektor. Det kan for eksempel være hvis eleven kombinerer nettundervisning med praktiske øvelser og veiledning ute i en bedrift som skolen samarbeider med om opplæringen.

Virkemiddel for etablering av alternative modeller

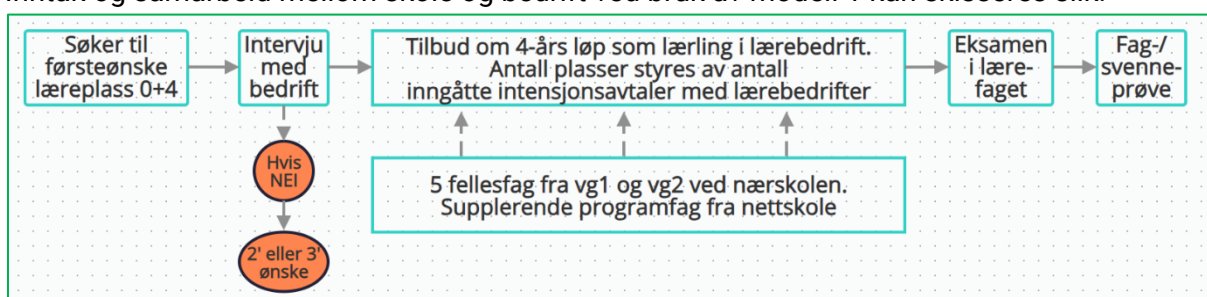
Hovedutvalget for utdanning vedtok i sak 5/2024 at det støttes etablering av en nettskole som et supplement til det ordinære tilbudet. Med en nettskole rår man over et virkemiddel som kan bidra til å realisere alternative opplæringsmodeller som kan utvikles i samarbeid med arbeidslivet.

15.4 Nærmere beskrivelse av modellene

Modell 1: Læreløp over 4 år med støtte fra skole

Modellen er tenkt som et planlagt alternativt opplæringstilbud ved skoler som ikke har utdanningsprogrammet, men likevel har stor etterspørsel fra lokalt arbeidsliv. Tilbudet krever forpliktende intensjonsavtaler med lærebedrifter, intervju og tilbud om læreplass før inntak. Modellen baserer seg på lærekontrakt med full opplæring i bedrift (FOB) i kombinasjon med en digital supplerende programfagundervisning fra skole i læretiden.

Inntak og samarbeid mellom skole og bedrift ved bruk av modell 1 kan skisseres slik:



Gjennomføring av modell 1 for eleven/lærlingen kan skisseres slik:

(d/u = dager pr. uke)

År 1	År 3
2 d/u elev i skole i 3 fellesfag Vg1 på nærskolen. 0,5 d/u digital supplerende undervisning fra nettskole i programfag/overordnet del. 2,5 d/u lærling i bedrift.	4,5 d/u lærling i bedrift. 0,5 d/u digital supplerende/studiedag i programfag (nettskole).
År 2	År 4 (Verdiskaping)
2 d/u elev i skole i 2 fellesfag Vg2 på nærskolen. 0,5 d/u digital supplerende undervisning fra nettskole i programfag/overordnet del 2,5 d/u lærling i bedrift.	4,5 d/u lærling i bedrift. 0,5 d/u digital supplerende/studiedag i programfag (nettskole).

Søknad og inntak

Modellen må utlyses i tilbudsstrukturen, og gjøres søkbar for elever fra ungdomsskolen. Det må søkes om opprettelse av egen kode for å unngå manuell søknadsbehandling. Tilbudet må dimensjoneres ut fra hvor mange lærebedrifter og læreplasser skolen har inngått

intensjonsavtale med. Inntak forutsetter tilbud om læreplass etter intervju, og det inngås lærekontrakt med 4 års varighet som opprettes fra skolestart år 1.

Status

Kandidaten har lærlingstatus i 4 år. I tillegg får kandidaten elevstatus i fellesfagene som gjennomføres i skole.

Ansvarsfordeling

Lærebedriften har det overordnede ansvaret for opplæringen gjennom alle 4 år.

Nærskolen har ansvar for fellesfagundervisningen som gis som elev på Vg1 og Vg2.

Nettskolen har ansvar for å gi supplerende undervisning i programfag.

Vurderingsordning

Fellesfag fra Vg1 og Vg2: Eleven får standpunktkarakter og kan i tillegg bli trukket ut til eksamen.

Programfag: Krav om bestått 5 timers teoretisk eksamen i lærefaget på Vg3-nivå. Denne eksamen erstatter vurdering med karakter i programfag fra Vg1 og Vg2. Lærlingen har fritak i YFF og kroppsøving, jf. Udir-1-2024 3.4.5.

Sluttvurdering: Fag-/svenneprøve.

Økonomi

Modellen utløser opplæringstilskudd for 3 års bedriftsopplæring (3x175.882.- pr. 2024). Dette fordeles mellom lærebedriften, nærskolen og nettskolen ut fra hvor stort omfang av opplæring partene gir. Slik modellen er utformet utgjør nærskole/nettskoles leveranse om lag 1 opplæringsår og lærebedriften 2 opplæringsår.

Arbeidstid og lønn

Lærlingen har egen arbeidsavtale med bedriften som regulerer arbeidstid/lønn/ferie mm. på linje med andre ansatte. Lønn til lærling avtales mellom partene og følger bransjens tariff. Det anbefales at lærlinger som følger denne modellen tjener minimum det samme over 4 år som lærlinger i 2+2-modellen tjener over 2 år.

Muligheter

- Det kan gis søkbart tilbud om lærekontrakt i et utvalg av lærefag selv om nærskolen ikke tilbyr det aktuelle utdanningsprogrammet.
- Elever som er praktisk anlagt og vet hvilken utdanning de ønsker, får tidlig spesialisering rettet mot et konkret lærefag.
- Bedriftene får tilgang til ungdom som kan bidra til lokal rekruttering.
- Ungdom slipper å flytte på hybel for å gå på videregående skole.
- En nettskole kan gi digital supplerende undervisning til flere lærlinger uavhengig av hvor i fylket lærebedriften ligger (lavere kostnad jo flere som deltar).
- Lærlingene blir arbeidstakere tidlig og får lønn fra år 1, selv om den samlede inntekten under utdanningen ikke nødvendigvis blir høyere enn for lærlinger i ordinært løp.

Utfordringer

- Inntak forutsetter at lærebedriften gir tilbud om læreplass etter intervju.

- Kandidatene er unge (kommer rett fra ungdomsskolen) og har begrenset kunnskap om det aktuelle lærefaget hen må velge.
- Kandidaten låser seg til ett lærefag og en lærebedrift for hele opplæringen over 4 år.
- Begrenset mobilitet/utfordringer med skoleskyss og reisekostnader mellom hjemsted og lærebedrift.
- Kvaliteten på programfagopplæring fra Vg1 og Vg2 kan variere fra bedrift til bedrift.
- Modellen krever noe synkronisering av timeplaner mellom skolene som har tilbudet.
- Bedriften må følge opp elev, foreldre/foresatte og ha tett dialog med skolen, ettersom eleven er under 18 år.
- Det kan bli utfordrende å skaffe læreplasser til elever i et 4-årsløp uten at det går utover læreplassmuligheter for de som følger det ordinære 2+2-løpet.
- Dersom lærlingen ikke kan/ønsker å fullføre et påbegynt løp, må hen starte på et nytt Vg1.

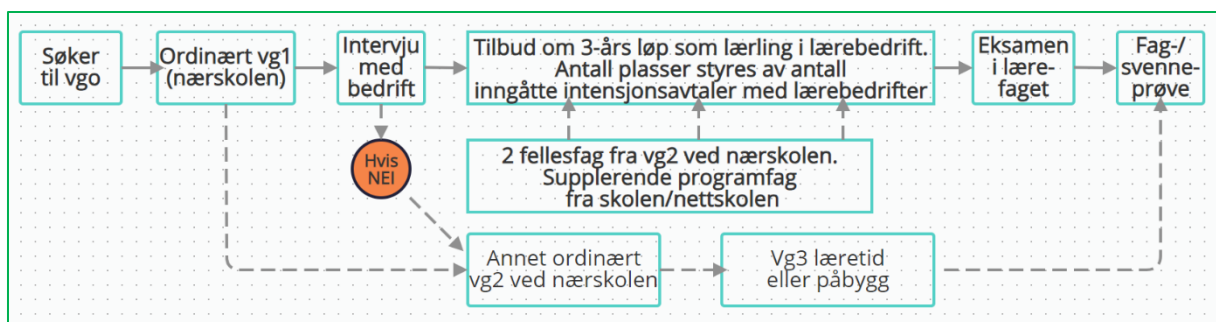
Hva kreves av bedriftene som skolen samarbeider med

Igangsetting av en slik modell forutsetter at det finnes tilstrekkelig antall bedrifter som har inngått intensjonsavtale med skolen om å ta inn søkere som lærlinger i 4 år. Bedriftene må legge til rette for at elevene kan følge planlagt progresjon med kombinasjon av dager inne på skolen og ute i bedrift, og de må sørge for at det blir gitt opplæring i relevante kompetansemål for lærefaget fra Vg1 og Vg2-læreplanene i tillegg til Vg3-læreplanen.

Modell 2: Vg1 i skole, deretter læreløp over 3 år med undervisningsstøtte fra skole

Modellen er tenkt som et planlagt alternativt opplæringstilbud ved skoler som ikke har programområdet på Vg2, men likevel har stor etterspørsel fra lokalt arbeidsliv. Tilbudet krever forpliktende intensjonsavtaler med lærebedrifter, intervju og tilbud om læreplass. Modellen baserer seg på lærekontrakt med full opplæring i bedrift etter Vg1 (FOB1) med digital supplerende programfagundervisning fra skole i læretiden.

Inntak og samarbeid mellom skole og bedrift ved bruk av modell 2 kan skisseres slik:



Gjennomføring av modell 2 for eleven/lærlingen foregår slik: (d/u = dager pr. uke)

År 1	År 3
Ordinært Vg1 i skole. YFF i lærebedrifter med intensjonsavtale.	4,5 d/u lærling i bedrift. 0,5 d/u digital supplering/studiedag i programfag (skole/nettskole).
År 2	År 4 (Verdiskaping)
2 d/u elev i skole i 2 fellesfag Vg2 på nærskolen. 0,5 d/u digital supplerende undervisning fra skole/nettskole i programfag/overordnet del. 2,5 d/u lærling i bedrift.	5 d/u lærling i bedrift.

Søknad og inntak

Modellen må utlyses i tilbudsstrukturen, og gjøres søkbar for elever som går på Vg1. Tilbudet må dimensjoneres ut fra hvor mange bedrifter skolen har inngått samarbeid med. Det må søkes om opprettelse av egen kode for å unngå manuell søknadsbehandling.

Status

Ungdommen har elevstatus første året (Vg1). År 2, 3 og 4 har kandidaten lærlingstatus. I tillegg får kandidaten elevstatus i fellesfagene som gjennomføres i skole.

Ansvarsfordeling

Nærskolen har ansvaret for ordinært Vg1.

Lærebedriften har det overordnede ansvaret for opplæringen år 2, 3 og 4.

Nærskolen har ansvar for fellesfagundervisningen som gis som elev på Vg2.

Nettskolen, eventuelt nærskolen, har ansvar for å gi supplerende undervisning i programfag.

Vurderingsordning

Fellesfag fra Vg1 og Vg2: Eleven får standpunktkarakter og kan i tillegg bli trukket ut til eksamen.

Programfag: Krav om bestått 5 timers teoretisk eksamen i lærefaget på Vg3-nivå. Denne eksamen erstatter vurdering med karakter i programfag fra Vg1 og Vg2. Lærlingen har i vg2 fritak i YFF og kroppsøving, jf. Udir-1-202 3.4.5.

Sluttvurdering: Fag-/svenneprøve.

Økonomi

År 1: Ordinær elevsats til skolen.

År 2,3 og 4: Modellen utløser opplæringstilskudd for 2 års bedriftsopplæring (2x175.882.- pr. 2024). Dette fordeles mellom lærebedriften, nærskolen og nettskolen ut fra hvor stort omfang av opplæring hver av partene gir. Slik modellen er utformet utgjør nærskole/nettskole leveranse om lag 1/2 opplæringsår og lærebedriften 1 1/2 opplæringsår.

Arbeidstid og lønn

År 2, 3 og 4: Lærlingen har egen arbeidsavtale med bedriften som regulerer arbeidstid/lønn/ferie mm. på linje med andre ansatte.

Lønn til lærling avtales mellom partene og følger bransjens tariff. Det anbefales at lærlinger som følger denne modellen tjener minimum det samme over 3 år som lærlinger i 2+2-modellen tjener over 2 år.

Muligheter

- Det kan gis søkbart tilbud om lærekontrakt i de aktuelle lærefag selv om nærskolen ikke tilbyr programområdet på Vg2 for lærefaget.
- Elever som er praktisk anlagt og vet hvilken utdanning de vil ta, får tidligere spesialisering rettet mot et konkret lærefag.
- Bedriftene får sikrere tilgang til ungdom som kan bidra til lokal rekruttering.
- Ungdom slipper å flytte på hybel for å ta Vg2 ved en annen skole.
- En nettskole kan gi digital supplerende undervisning til flere lærlinger som deltar uavhengig av hvor i fylket lærebedriften ligger (lavere kostnad jo flere som deltar).
- Lærlingene blir arbeidstakere tidligere og får lønn fra år 2, selv om den samlede inntekten under utdanningen ikke nødvendigvis blir høyere enn for lærlinger i ordinært løp.

Utfordringer

- Lærlingen er ett år yngre enn andre lærlinger.
- Lærlingen låser seg til ett lærefag og en lærebedrift for opplæringen over 3 år.
- Dersom lærlingen ikke kan/ ønsker å fullføre et påbegynt løpet, må hen starte på et nytt Vg2 eller gjøre omvalg til et nytt Vg1.
- Begrenset mobilitet/utfordringer med skoleskyss og reisekostnader mellom hjemsted og lærebedrift.
- Kvaliteten på programfagopplæring fra vg2 kan variere fra bedrift til bedrift.
- Modellen krever noe synkronisering av timeplaner mellom skolene som har tilbudet.
- Bedriften må følge opp elev, foreldre/foresatte og ha tett dialog med skolen, ettersom eleven er under 18 år.

Hva kreves av bedriftene som skolen samarbeider med

Igangsetting av en slik modell forutsetter at det finnes tilstrekkelig antall bedrifter som har inngått intensjonsavtale med skolen om å ta inn søkere fra Vg1 som lærlinger gjennom 3 år. Bedriftene må legge til rette for at elevene kan følge planlagt progresjon med kombinasjon av dager inne på skolen og ute i bedrift, og de må sørge for at det blir gitt opplæring i relevante kompetansemål for lærefaget fra Vg2-læreplanene i tillegg til Vg3-læreplanen.

Modell 3: Digital programfagopplæring på Vg1 og Vg2 kombinert med praktisk opplæring i bedrift

I denne modellen gir skolen tilbud innen et utdanningsprogram som de ellers ikke har. Dette kan bidra til å dekke arbeidslivets behov for lokal rekruttering og gi elever et bredere lokalt tilbud. Dette gjør at elever kanskje kan unngå å flytte eller bo på hybel for å få ønsket utdanning. I denne modellen gjennomføres opplæringen i programfagene på Vg1 og Vg2 ved utstrakt bruk av fjernundervisning fra nettskole i kombinasjon med praktisk opplæring i bedrift.

Det forutsettes at aktuelle skoler har:

- Etablert samarbeid med aktuelle lærebedrifter for å komplettere digital undervisning fra nettskole.
- Nødvendig teknisk utstyr/lokaler for digital undervisning.
- Tilbud om ordinær fellesfagundervisning på Vg1 og Vg2.

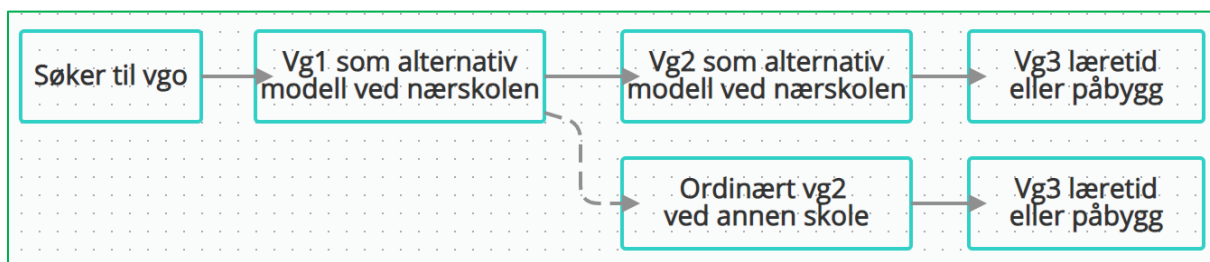
- Kontaktlærer/støttelærer for digital undervisning på skolen.

Det som skiller denne modellen fra det ordinære 2+2 løpet, er at teoridelen av programfagene på Vg1 og Vg2 gis som fjernundervisning av en nettskole, og at elevene får praksisdelen av programfagene som opplæring lokalisert i bedrifter som nærskolen samarbeider med. Skolen har altså ikke egne faglærere og verkstedarealer der elevene får sin programfagopplæring.

Modellen vil eventuelt bli utlyst som et søkbart, alternativt Vg1- og Vg2-tilbud ved aktuelle skoler. Tilbudet må dimensjoneres ut fra hvor mange bedrifter skolen har inngått samarbeid med og hvilken kapasitet bedriftene har.

Opplæringsløpet

Eleven søker seg inn på et Vg1 som tilbys som alternativ modell ved nærskolen. Etter Vg1 kan eleven fortsette på et Vg2 som tilbys som alternativ modell ved nærskolen, eller søke på et Vg2 som tilbys ordinært ved en annen skole. Etter Vg2 kan eleven bli lærling i bedriften hvor eleven har vært utplassert, eller i andre godkjente lærebedrifter. Eleven kan også velge påbygging til generell studiekompetanse.



Skissen nedenfor viser hvordan undervisningen gjennomføres i denne modellen:

År 1	<u>Inne på skolen:</u> 3 fellesfag og kroppsøving fra Vg1 gjennomføres ordinært på skolen sammen med andre Vg1-elever. Teoridelen av programfagene gis som fjernundervisning i sanntid på elevens nærskole. Elevene følges opp av en lokal kontaktlærer/koordinator.	<u>Ute i bedrift:</u> Praksisopplæring i programfag fra Vg1 gjennomføres i samarbeid med lokale lærebedrifter. YFF (opplæring fra Vg3-læreplan) gjennomføres i sin helhet i ulike bedrifter (dagens praksis følges).
År 2	<u>Inne på skolen:</u> 2 fellesfag og kroppsøving fra Vg2 gjennomføres ordinært på skolen sammen med andre Vg2-elever. Teoridelen av programfagene gis som fjernundervisning i sanntid på elevens nærskole. Elevene følges opp av en lokal kontaktlærer/koordinator.	<u>Ute i bedrift:</u> Praksisopplæring i programfag fra Vg2 gjennomføres i samarbeid med lokale lærebedrifter. YFF (opplæring fra Vg3-læreplan) gjennomføres i sin helhet i ulike bedrifter (dagens praksis følges).
År 3	Ordinær læretid i bedrift eller påbygging til generell studiekompetanse.	
År 4	Ordinær læretid i bedrift.	

Vg1:

Fellesfagene engelsk, naturfag og matematikk samt kroppsøving gjennomføres ved skolen på faste tidspunkt/ukedager.

Undervisning i alle programfag gis digitalt på faste tidspunkt/ukedager mens eleven oppholder seg på skolen og følges opp av lokal kontaktlærer/koordinator.

Programfagundervisning suppleres med praksisopplæring i samarbeidende lærebedrifter og i YFF.

Vg2:

Fellesfagene norsk og samfunnskunnskap samt kroppsøving gjennomføres ved skolen på faste tidspunkt/ukedager.

Undervisning i alle programfag gis digitalt på faste tidspunkt/ukedager, mens eleven oppholder seg på skolen og følges opp av lokal kontaktlærer/koordinator.

Programfagundervisning suppleres med praksisopplæring i samarbeidende lærebedrifter og i YFF.

Status

Eleven har elevstatus de to første årene i skole.

Lærlingen har lærlingstatus de to siste årene i bedrift.

Vurdering med karakter

I denne modellen har elevene elevstatus på både Vg1 og Vg2. Det betyr at det skal gis standpunkt karakterer og gjennomføres eksamen i alle fag som er fastsatt i fag- og timefordelingen for programområdene. Dette gjelder også for programfagene som gjennomføres delvis som fjernundervisning og delvis som praksis i samarbeidende bedrifter. Lærer på nettskole, lærer ved nærskolen og veiledere i bedrifter må samarbeide tett om vurdering, slik det gjøres i dag for faget YFF. Tverrfaglig eksamen på Vg2 gjennomføres ved en eksamensskole eller i en samarbeidende lærebedrift.

Økonomi

År 1	Ordinær elevsats til skolen.	<u>Ekstrakostnader:</u> Koordinator ved skolen. Det må også inngås avtale med samarbeidsbedriftene om, ev. hvordan opplæring i programfag skal godtgjøres. Kostnader til digital programfagundervisning fra nettskolen må også dekkes inn.
År 2	Ordinær elevsats til skolen.	
År 3 og 4	Lærlingtilskudd utbetales til lærebedriften iht. nasjonale satser. Dette vil være det samme beløpet som gis for alle lærlinger i ungdomsgruppa som følger et ordinært 2+2 løp.	

En elev som følger modell 3 vil utløse ordinær elevsats til skolen for Vg1 og Vg2. I tillegg må skolen stille med en koordinator som kan følge opp elevene mens de mottar fjernundervisning fra nettskolen. Koordinator er samtidig bindeledd mellom skole og samarbeidsbedriftene. Fylkeskommunedirektøren ser for seg at hver skole må minimum avsette midler til å dekke en 50 % ressurs til lokal koordinator. I tillegg vil undervisning fra nettskolen medføre vesentlige kostnader. Hvor store disse kostnadene blir vil avhenge av hvor mange elever som følger undervisningen i hvert programområde. Det vil også være

naturlig å tenke at bedriftene som stiller lokaler, materialer og veilederressurser til disposisjon godtgjøres for dette. I sum vil kostnadene pr. elev bli vesentlig høyere enn for elever som følger et ordinært yrkesfaglig tilbud.

Modell 4: Digital programfagopplæring på Vg2 kombinert med praktisk opplæring i bedrift

I denne modellen gir skolen tilbud innen et programområde på Vg2 som de ellers ikke har. Dette kan bidra til å dekke arbeidslivets behov for lokal rekruttering og gi elever et bredere lokalt tilbud. Dette gjør at elever kanskje kan unngå å flytte eller bo på hybel for å få ønsket utdanning. I denne modellen gjennomføres opplæringen i programfagene på Vg2 ved utstrakt bruk av fjernundervisning fra nettskole i kombinasjon med praktisk opplæring i bedrift.

Det forutsettes at aktuelle skoler har:

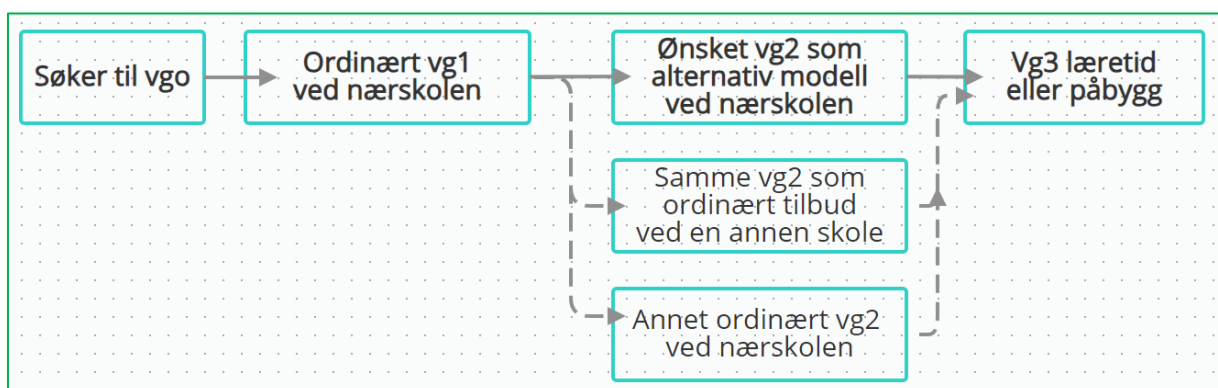
- Etablert samarbeid med aktuelle lærebedrifter for å komplettere digital undervisning.
- Nødvendig teknisk utstyr/lokaler for digital undervisning.
- Tilbud om ordinær fellesfagundervisning på Vg2.
- Kontaktlærer/støttelærer for digital undervisning på skolen.

Det som skiller denne modellen fra det ordinære 2+2 løpet, er at teoridelen av programfagene på Vg2 gis som fjernundervisning av en nettskole, og at elevene får praksisdelen av programfagene som opplæring lokalisert i bedrifter som nærskolen samarbeider med.

Modellen vil eventuelt bli utlyst som et søkbart, alternativt Vg2-tilbud ved aktuelle skoler. Tilbudet må dimensjoneres ut fra hvor mange bedrifter skolen har inngått samarbeid med og hvilken kapasitet bedriftene har.

Opplæringsløpet

Eleven søker på et ordinært Vg1-løp ved nærskolen. Innen 1.mars første skoleår søker eleven på Vg2 som alternativ modell ved nærskolen. Eleven står samtidig fritt til å søke på det samme programområde på Vg2 som tilbys ordinært ved en annen skole, eller søke på et annet ordinært Vg2 tilbud ved nærskolen som bygger på samme Vg1. Etter Vg2 kan eleven bli lærling i bedriften hvor eleven har vært utplassert, eller i andre godkjente lærebedrifter. Eleven kan også velge påbygging til generell studiekompetanse.



Skissen nedenfor viser hvordan undervisningen gjennomføres i denne modellen:

År 1	Ordinært Vg1 på elevens nærscole.	
År 2	<u>Inne på skolen:</u> Fellesfag og kroppsøving fra Vg2 gjennomføres ordinært på skolen sammen med andre Vg2-elever. Teoridelen av programfagene gis som fjernundervisning i sanntid på elevens nærscole. Elevene følges opp av en lokal kontaktlærer/koordinator.	<u>Ute i bedrift:</u> Praksisopplæring i programfag fra Vg2 gjennomføres i samarbeid med lokale lærebedrifter. YFF (opplæring fra vg3-læreplan) gjennomføres i sin helhet i ulike bedrifter (dagens praksis følges).
År 3	Ordinær læretid i bedrift eller påbygging til generell studiekompetanse.	
År 4	Ordinær læretid i bedrift.	

Vg1:

Gjennomføres som ordinært Vg1.

Vg2:

Fellesfagene norsk og samfunnskunnskap, samt kroppsøving gjennomføres ved skolen på faste tidspunkt/ukedager.

Undervisning i alle programfag gis digitalt på faste tidspunkt/ukedager, mens eleven oppholder seg på skolen og følges opp av lokal kontaktlærer/koordinator.

Programfagundervisning suppleres med praksisopplæring i samarbeidende lærebedrifter og i YFF.

Status

Eleven har elevstatus de to første årene i skole.

Lærlingen har lærlingstatus de to siste årene i bedrift.

Vurdering med karakter

I denne modellen har elevene elevstatus på både Vg1 og Vg2. Det betyr at det skal gis standpunktkarakterer og gjennomføres eksamen i alle fag som er fastsatt i fag- og timefordelingen for programområdene. Dette gjelder også for programfagene som gjennomføres delvis som fjernundervisning og delvis som praksis i samarbeidende bedrifter. Lærer på nettskole, lærer ved nærskolen og veiledere i bedrifter må samarbeide tett om vurdering, slik det gjøres i dag for faget YFF. Tverrfaglig eksamen på Vg2 gjennomføres ved en eksamensskole eller i en samarbeidende lærebedrift.

Økonomi

År 1	Ordinær elevsats til skolen.	
År 2	Ordinær elevsats til skolen.	<u>Ekstrakostnader:</u> Koordinator ved skolen. Det må også inngås avtale med samarbeidsbedriftene om, ev. hvordan opplæring i programfag skal godtgjøres. Kostnader til digital programfagundervisning fra nettskolen må også dekkes inn.
År 3 og 4	Lærlingtilskudd utbetales til lærebedriften i hht. nasjonale satser. Dette vil være det samme beløpet som gis for alle lærlinger i ungdomsgruppa som følger et ordinært 2+2 løp.	

En elev som følger modell 4 vil utløse ordinær elevsats til skolen for Vg1 og Vg2. På Vg2 må skolen i tillegg stille med en koordinator som kan følge opp elevene mens de mottar fjernundervisning fra nettskolen. Koordinator er samtidig bindeledd mellom skole og samarbeidsbedriftene. Fylkeskommunedirektøren ser for seg at hver skole som minimum må avsette midler til å dekke en 50 % ressurs til lokal koordinator. I tillegg vil undervisning fra nettskolen medføre vesentlige kostnader. Hvor store disse kostnadene blir vil avhenge av hvor mange elever som følger undervisningen i hvert programområde. Det vil også være naturlig å tenke at bedriftene som stiller lokaler, materialer og veilederressurser til disposisjon godtgjøres for dette. I sum vil kostnadene pr. elev bli vesentlig høyere enn for elever som følger et ordinært yrkesfaglig tilbud.

Generelt om modell 3 og 4

Hva kreves av bedriftene som skolen samarbeider med

Igangsetting av disse modellene forutsetter at det finnes tilstrekkelig antall bedrifter som ønsker å ta et utvidet ansvar for opplæring av elever i samarbeid med skolen. Motivene for et slikt engasjement kan være ulike, men mange bransjer og bedrifter har signalisert at de kan og ønsker å bidra mer for å gi opplæring som understøtter lokal rekruttering.

Skolens bedriftsnettverk vil være et utgangspunkt for hvilke bedrifter som benyttes som alternative opplæringsarenaer. En forutsetning er at bedriften på forhånd er godkjent som lærebedrift. Godkjente lærebedrifter har etablert system for å gi opplæring i vg3-læreplan til lærlinger, og de har personer med roller som faglig leder, instruktør og veileder. Selv om bedriften ikke sitter med lærerkompetanse, bør en godkjent lærebedrift kunne gi opplæring i programfag på Vg1 og Vg2 til yngre elever, dersom opplæringen er godt planlagt og koordinert med programfaglærer på nettskolen.

Det må inngås avtaler som regulerer alle aspekter som skolen og bedriftene må samarbeide om. Ikke minst må bedriften være villig til å avsette tid og ressurser til å følge opp elevene de dagene elevene har programfag i bedrift.

Elevens opplevelse

Modellene gir økt fleksibilitet for eleven, eleven får tilgang til en opplæring som man ellers ville måtte flytte for å få tilgang til. Modellene stiller krav til elevens selvstendighet. Eleven vil i større grad enn andre elever måtte styre tid til skolearbeid utenom undervisning selv. Samtidig kan dette også styrke elevens studieteknikker og tidsstyringsevner.

Selv om fjernundervisning spiller en stor rolle, vil kombinasjonen med praktisk opplæring i bedrifter og noen fysiske skoledager bidra til at elever får sosial interaksjon med medelever, lærere og arbeidsgivere.

For noen elever kan den økte vekten på selvstendig arbeid og fjernundervisning være utfordrende, spesielt hvis de sliter med selvdisiplin eller motivasjon. Dette krever at skolen tilbyr god støtte og oppfølging. Det er viktig at eleven har en person på skolen som følger opp opplæringen og elevens opplæringshverdag.

Selv om fjernundervisning medfører større fleksibilitet, kan noen elever oppleve utfordringer knyttet til tilgang på nødvendige ressurser hjemme, som eksempelvis en stabil internettforbindelse eller et rolig studiemiljø. Det er derfor viktig at nettundervisning tilbys på dagtid i skoletiden slik at eleven kan utnytte skolens infrastruktur.

Disse tilbudene passer best for motiverte elever som kan jobbe selvstendig og som ønsker en mer praksisrettet opplæring i bedrift, heller enn opplæring gitt bare i skole.

Aktuelle programområder for modell 3 og 4

I valg av hvilke utdanningsprogram og programområder som kan tilbys spiller flere faktorer inn. Arbeidslivets behov, elevenes ønske, programområdenes kompleksitet og lærefagenes egenart må vurderes. Dersom modell 3 og 4 skal tilbys i Innlandet, vurderes følgende utdanningsprogram med påfølgende programområder på Vg2 som mest aktuelle:

- Bygg- og anleggsteknikk:
 - Overflateteknikk
 - Betong og mur
 - Klima, energi og miljøteknikk
 - Anleggsgartner
-
- Elektro- og datateknologi:
 - Kulde- og varmepumpeteknikk
-
- Informasjonsteknologi og medieproduksjon:
 - Informasjonsteknologi
-
- Restaurant- og matfag:
 - Baker og konditor
 - Matproduksjon
 - Kokk og servitør
-
- Salg, service og reiseliv:
 - Salg og reiseliv
 - Service, sikkerhet og administrasjon
-
- Teknologi- og industrifag:
 - Kjemiprosess og laboratoriefag

15.5 Vurdering og anbefaling av alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag

Nedenfor følger en oppsummerende vurdering og anbefaling av de fire opplæringsmodellene som er utredet. Det er viktig å presisere at alle fire alternative opplæringsmodellene vil ha et begrenset omfang med tanke på antall elever som kan benytte seg dette utdanningsløpet, da man er avhengig av et juridisk forpliktende samarbeid med bedriftene. Et forpliktende samarbeid legger også til grunn kontinuitet og en langsiktighet.

Oppsummering av høringsinnspill om alternative opplæringsmodeller

Det har kommet relativt få høringsinnspill som omhandler alternative opplæringsmodeller, men flere kommuner og interkommunale politiske råd samt noen bedrifter har kommet med synspunkter rundt tema.

De fleste av de som har gitt innspill rundt alternative opplæringsmodeller er positive til etableringen av en nettskole i Innlandet, og er positive til digital undervisning som et supplement til det ordinære tilbudet.

Blant de som har gitt innspill på alternative opplæringsmodeller innenfor yrkesfag er det forskjeller på hvilke av de fire alternative opplæringsmodellene de mener bør prøves ut. Noen påpeker at det er mindre risiko med modell 2 og 4 fordi elevene da har gått ett år i ordinær vgs. først.

Midt- Gudbrandsdal Næringsforening og Opplæringskontoret i Gudbrandsdal har sammen med representanter fra industrien i Gudbrandsdal utarbeidet forslag til en egen alternativ opplæringsmodell innenfor yrkesfag. Modellen er en variant av 1 år i skole + 3 år i bedrift, men forutsetter at elevene har elevstatus i år to og at fellesfag tas på skolen konsentrert i bolker.

Modellen har mange variabler og synes å skulle svare opp mange ulike målsettinger i en og samme modell. Skillet mellom elev og lærling er utydelig, og det er vanskelig å forstå hvordan skolens og lærebedriftens ansvar og rolle defineres. Kravene som er gitt i læreplanene kommer i liten grad til syne, og gjeldende fag og timefordeling er ikke ivaretatt.

Modellen understøtter i liten grad den nylige innføring av fagfornyelsen og nye læreplaner innenfor yrkesfaglig område. Graden av spesialisering på Vg2, fordypning i programområder og økende satsning på yrkesfaglig fordypning fra Vg1 svares ikke opp i modellen. Ny opplæringslov innebærer større ansvarsmessige endringer for opplæringskontor. Opplæringskontor vil ikke lenger være lærebedrift, og kan ikke ivareta rollene som det pekes på i løsningen. Bedriftsstrukturen i regionen er også preget av i hovedsak små bedrifter. Det legges et økende ansvar på elever gjennom lang utprøvsperiode i ulike bedrifter og dette anses som krevende.

Modellens art, karakter og omfang vurderes å ikke være gjennomførbar innenfor dagens regelverk.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at en slik løsning innebærer så omfattende avvik fra den partssammensatte opplæringsløsningen (2+2) at den ikke kan anbefales.

Modell 1

Lovverket åpner i dag for at fylkeskommunen kan godkjenne kontrakt om opplæring som avviker fra det fastsatte opplæringsløpet (Lov § 7-2). En kontrakt om opplæring i bedrift for en lærling kommer ikke i konflikt med regelverk om fjernundervisning for elever, selv om kontrakten varer i fire år i stedet for to.

Det lovmessige står altså ikke i veien hvis man ønsker å etablere et slikt løp/ordning. Det er imidlertid andre tungtveiende grunner som taler mot at en slik modell bør etableres som en søkbar ordning i Innlandet.

Kandidaten blir mesteparten av tiden satt inn i et arbeidsmiljø sammen med andre voksne. For en ungdom på 15-16 år kan det oppleves krevende. Videre er det vår oppfatning at mange bedrifter undervurderer utfordringene med å ta inn en svært ung lærling som ikke har noen fagbakgrunn fra skole. Å låse seg til en 4-årig læretid knyttet til en konkret sluttkompetanse før man har gått ut av tiende klasse, vil for mange være et sjansespill.

Det er grunn til å tro at antallet elever som ønsker å søke på en slik etablert ordning rundt hver skole vil være svært begrenset. Elever med særskilte ønsker og behov, og som har avtale med bedrift, kan i dag søke om et slikt tilrettelagt lærlingløp.

Fylkeskommunedirektøren ser for seg at det vil bli svært kostnads- og ressurskrevende å etablere en søkbar ordning i samarbeid med ulike lærebedrifter som svært få eller ingen elever søker på. Fylkeskommunedirektøren anbefaler ikke løsningen, gitt risiko for manglende gjennomføring og redusert omvalgsmulighet.

Modell 2

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at modell 2 utvikles og tilbys som et søkbart tilbud i Innlandet. Skoler som har tilbud på Vg1, men som har for få elever til å igangsette et ordinært Vg2, kan være aktuelle for en slik modell.

Skoler som har to paralleller (30 elever) på Vg1 i et utdanningsprogram, men bare har en parallell (15 elever) på Vg2, kan ha noen elever som kan være aktuelle for opplæring gjennom en slik modell, istedenfor å flytte til en annen skole.

Skoler kan ikke tilby slike løp i lærefag som bygger på et Vg2 som allerede finnes i regionen, eller tilby lærefag som reelt bidrar til å undergrave elevgrunnlaget for aktuelt Vg2 ved andre skoler.

Fylkeskommunedirektøren ser for seg at følgende lærefag kan tilbys som en søkbar, alternativ modell i Innlandet:

- Rørleggerfaget
- Reiselivsfaget
- Salgsfaget
- Frisørfaget
- Kokkfaget
- Ernæringskokkfaget
- Baker- konditorfaget
- Alle lærefag som bygger på Vg2 matproduksjon

Andre lærefag kan også være aktuelle, med det forutsettes at det foreligger et entydig kompetansebehov i arbeidslivet.

Det er ulike faktorer som vil påvirke hvilke lærefag som kan lyses ut i en slik modell, og når et tilbud kan igangsettes. Et slikt tilbud vil sannsynligvis være mest aktuelt ved skoler i distriktene der elevgrunnlaget er for lavt for igangsetting av ordinære klasser. Når ny skole- og tilbudsstruktur er avklart må aktuelle skoler inngå intensjonsavtaler med lærebedrifter før ordningen kan utformes og utlyses. Siden nettskolen er tiltenkt en rolle må også denne være etablert før elevene kan påbegynne opplæringen på aktuelt nivå.

Modell 3

Denne modellen utfordrer i stor grad dagens rammer for videregående opplæring. Det er betydelig usikkerhet knyttet til om det vil være mulig å tilby trygg og pedagogisk forsvarlig opplæring gitt omfanget av fjernundervisning i modellen. Modellen innebærer bruk av nettundervisning i et omfang og på områder som i dag er lite utprøvd.

Det er de yngste elevene (Vg1) som vil motta fjernundervisning i programfag. Elevenes alder og modenhet er avgjørende for vurderingen av om tilbudet er forsvarlig.

Etablering av en slik modell krever tett samarbeid mellom mange ulike parter. Risikoen for at kompleksiteten i modellen vil påvirke kvaliteten på opplæringen er stor. Det er stor usikkerhet rundt om det i det hele tatt vil være mulig å etablere en slik modell. Antallet involverte personer i skole, nettskole og bedrift er betydelig. Kompetansebehovet, spesielt for ansatte i bedriftene, vil være stort og forpliktelsene mellom aktørene er sterke.

Fylkeskommunedirektøren anser risikoen knyttet til bruk av en slik modell som for stor. På bakgrunn av en helhetlig vurdering fraråder fylkeskommunedirektøren videre utvikling og igangsetting av modell 3.

Modell 4

På samme måte som for modell 3 benyttes fjernundervisning i et betydelig omfang også i modell 4. Imidlertid er elevene ett år eldre og har gjennomført et ordinært Vg1 før de begynner på et Vg2 der undervisningen er annerledes.

Det er knyttet betydelig usikkerhet til om denne modellen kan fungere godt i praksis for elevene. Det er omfattende risiko for at elevene ikke får god nok opplæring, oppfølging og vurdering i programfagene. Det vil bli svært krevende for en fjernundervisningslærer å koordinere opplæringen som gis digitalt, med praktisk opplæring som skal gis av ulike veiledere i forskjellige samarbeidende bedrifter.

Det påpekes at elevene vil få mindre sosialt felleskap med jevnaldrende. Videre er risikoen for at eleven ikke får fullført påbegynt løp også større, siden man er avhengig av at eksterne bedrifter oppfyller sine forpliktelser fullt ut.

Kostnaden knyttet til hver elev i denne modellen vil bli betydelig høyere enn for elever som følger et normalt løp. Det bør også nevnes at denne ordningen vil bidra til å svekke det ordinære tilbudet som gis ved andre videregående skoler.

Dersom modellen blir vedtatt igangsatt bør den først prøves ut i mindre skala, for eksempel ved to skoler, fortrinnsvis i ulike programområder skoleåret 2025-2026. Videre utrulling vedtas eventuelt etter evaluering av denne utprøvingen. Tilsynsmyndighetene kan overprøve om vilkårene for bruk av fjernundervisning i modellen er oppfylt.

På bakgrunn av en helhetlig vurdering fraråder fylkeskommunedirektøren videre utvikling og igangsetting av modell 4.

Kontinuitet og forutsigbarhet i samarbeidet med næringslivet

Dersom tilbudsstrukturen i Innlandet i økende grad skal bygge på et samarbeid med næringslivet, kreves det kontinuitet og forutsigbarhet. Når alternative opplæringsmodeller skal være søkbare kan ikke tilbudenes eksistens være ensidig bestemt eller påvirket av markedskonjunkturer eller investeringsvillighet. Dette er en innebygd risiko ved denne typen samarbeid med næringslivet. Den fordrer stabilitet hos bedriftene.

Et samarbeid med næringslivet om opplæring av elever i eventuelt programfag må formaliseres i forpliktende avtaler slik at tilbudsstrukturen er forutsigbar og med høy grad av gjennomførbarhet. Avtalene må sikre bedriftenes forpliktelse i omfang, innhold og kompetanse, slik at fag og timefordelingen på programområdene ivaretas.

Fylkeskommunens rammebetingelser fremover er lite forenlig med utvidete økonomiske forpliktelser. Samarbeid med næringslivet må heller bygge på det partssammensatte samarbeidet.

15.6 Konklusjon

Av de fire forslagene til alternative opplæringsmodeller som er utredet, anbefaler Fylkeskommunedirektøren at kun modell 2 (Vg1 i skole, deretter læreløp over 3 år med støtte fra skole), utvikles og etableres som en søkbar modell ved aktuelle skoler i Innlandet. Denne modellen anses som funksjonell i tilknytning til flere av forslagene til endringer i tilbudsstrukturen, blant annet der en region fortsatt har tilbud på vg1, men hvor det ikke er grunnlag for å opprettholde tilbud på vg2.

Øvrige modeller anbefales ikke, basert på hensynet til elevene, risikoen i løsningene og at det er et fordyrende tilbud totalt sett.

16 Konklusjon

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Det synkende elevtallet i videregående opplæring i Innlandet tilsier behov for strukturendringer.

Framtidig skole- og tilbudsstruktur i videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune utformes slik at det sikres stabile utdanningstilbud med høy faglig kvalitet. De videregående skolene må ha gode rammebetingelser for å utvikle sterke fagmiljøer og skape stabilitet for elever og skolens personale over tid.

2. Fylkestinget vedtar følgende strukturendringer:

a)

Skoler og skolesteder som avvikles
Skarnes vgs.
Dokka vgs.
Skolested Nordstumoen (Storsteigen vgs.)
Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.)
Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.)
Skolested Flisa (Solør vgs.)

b)

Utdanningstilbud som flyttes på bakgrunn av avvikling av skole
Med bakgrunn i avvikling av Skarnes vgs., flyttes utdanningsprogrammet for Bygg- og anleggsteknikk og ansvaret for fengselsundervisningen i Kongsvinger til Sentrum vgs.

c)

Skoler og skolesteder som flyttes

Tilbudet ved skolested Sønsterud (Solør vgs) flyttes til skolested Våler (Solør vgs)

3. Fylkestinget vedtar følgende endringer i tilbudsstrukturen:

Skole	Utdanningstilbud som avvikles eller flyttes
Valdres vgs.	Restaurant og matfag vg1 og vg2 avvikles
Elverum vgs.	Kunst, design og arkitektur vg1- vg3 avvikles
Hadeland vgs.	Musikk, Dans drama, vg1- vg3 avvikles Medier og kommunikasjon vg1- vg3 avvikles
Nord-Østerdal vgs.	Restaurant og matfag vg2 avvikles
Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Otta	Restaurant og matfag, vg1, avvikles Salg, service og reiseliv, vg1 avvikles
Øvrebyen vgs.	Salg, service og reiseliv vg1 og vg2 flyttes til Sentrum vgs.
Lillehammer vgs.	Påbygg 4 flyttes til Gausdal vgs.

4. Avvikling av skoler/skolesteder og endringer i tilbudsstrukturen skjer med virkning fra skoleåret 2025/2026.
5. Alternative opplæringsmodeller:
Fylkestinget vedtar at modell 2 utvikles og etableres som en søkbar alternativ opplæringsmodell ved aktuelle skoler i Innlandet fylkeskommune; Vg1 i skole, deretter læreløp i 3 år med støtte fra skole.
6. Vedtak knyttet til avhending av bygg og investeringer som følge av strukturendringene legges frem for behandling i fylkestinget.
7. Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren utrede behov og økonomiske konsekvenser knyttet til etablering av internat på Otta og Våler.
8. Personalmessige konsekvenser:
a) Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren sørge for at omstilling- og nedbemanningsprosesser som iverksettes som følge av vedtak i denne saken, gjennomføres på en forutsigbar, inkluderende og ryddig måte med god medvirkning fra ansattes organisasjoner.
b) Fylkestinget ber om at omstillingsmidler for iverksettelse av personalpolitiske virkemidler tas inn i behandlingen av årsbudsjett/økonomiplan 2025-2028.